

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИЧКИ ИШЛАР ВАЗИРЛИГИ
МАЛАКА ОШИРИШ ИНСТИТУТИ**

МАХСУС ФАНЛАР ЦИКЛИ

**ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИ “МИГРАЦИЯ ВА ФУҚАРОЛИКНИ
РАСМИЙЛАШТИРИШ ХИЗМАТИ”ГА ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН
ХОДИМЛАРНИ БОШЛАНҒИЧ КАСБИЙ ТАЙЁРГАРЛИК ЎҚУВ
КУРСИНИНГ “МИГРАЦИЯ ВА ФУҚАРОЛИКНИ
РАСМИЙЛАШТИРИШ ФАОЛИЯТИ” МОДУЛИ БЎЙИЧА**

ЎҚУВ УСЛУБИЙ МАЖМУА

Тошкент

Ўқув услубий мажмуа Ўзбекистон Республикаси ИИВ Малака ошириш институти Илмий Кенгашилининг 2023 йил “___” _____даги йиғилишида кўриб чиқилган ва маъқулланган. “___” - сонли баённома.

Тузувчилар:

Ўзбекистон Республикаси ИИВ Малака ошириш институти Касбий тайёргарлик факультети Махсус фанлар цикли ўқитувчилари, подполковниклар

(1-6, 13 мавзулар) **Ў.М.Отаев**

(7-12, 14-15 мавзулар) **Н.Л.Меликулов**

Тақризчилар:

Тошкент шаҳар ИИББ Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бошқармаси бошлиғи, ўринбосари, майор

Ж.Б.Усманов

Ўзбекистон Республикаси ИИВ Малака ошириш институти Махсус-касбий фанлар кафедраси бошлиғи с.ф.д, доцент подполковник

Ф.Ф.Хатамов

Ўқув услубий мажмуа “Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш фаолияти” модули бўйича ички ишлар органлари хизматига сафдор ва сержантлик лавозимларига хизматга қабул қилинган ходимларни бошланғич касбий тайёргарлик курсининг тасдиқланган ўқув дастури асосида ишлаб чиқилган. Ўқув услубий мажмуада ўқув дастуридаги 15 та мавзу бўйича маъруза, семинар ва амалий машғулотлар мустақил тайёргарлик учун топшириқлар, тест назорат саволлари, глоссарий ва фойдаланилган адабиётлар кенг ёритилган.

Мазкур ўқув услубий мажмуа Ўзбекистон Республикаси ИИВ Малака ошириш институти Касбий тайёргарлик факультетида “Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш фаолияти” йўналиши бўйича таҳсил олувчи тингловчиларга ҳамда Ички ишлар органлари Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш хизмати ходимларининг касбий билим ва кўникмаларини ошириш учун мўлжалланган.

© Ўзбекистон Республикаси ИИВ Малака ошириш институти, 2023 й.

Мундарижа

Кириш	5
Модул бўйича дарслар такдимоти	8
1-мавзу. Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари	10
2-мавзу. Ўзбекистон Республикаси фуқароларини доимий яшаш жойи ва вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби.....	21
3-мавзу. Ўзбекистон Республикасида идентификация ID-карталарини расмийлаштириш тартиби.....	31
4-мавзу. Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига оид масалаларни кўриб чиқишнинг янгиланган тартиби.....	39
5-мавзу. Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг хорижга чиқиш тартиби.....	55
6-мавзу. Муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсларни идентификация ID- карталарини расмийлаштириш тартиби.....	70
7-мавзу. Ўзбекистон республикаси чегара зоналарида бўлишни тартибга солишда ички ишлар органларининг фаолияти.....	74
8-мавзу. Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг Ўзбекистон республикасига келиш ва кетиш тартиби.....	83
9-мавзу. Ўзбекистон республикаси ҳудудида чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби.....	95
10-мавзу. Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби.....	108
11-мавзу. Ватандошлар ва уларнинг оила аъзоларини ўзбекистон республикасига таклиф қилиш, виза бериш ва рўйхатга олиш тартиби.....	125
12-мавзу. Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга Ўзбекистон республикасида идентификация карталарини расмийлаштириш ва бериш тартиби.....	132
13-мавзу. Фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг биометрик ҳаракатланиш хужжати.....	139
14-мавзу. Ўзбекистон ва қўшни давлатлар фуқароларининг ўзаро келиб-кетишлари тартиби.....	148
15-мавзу. Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш хизматига оид хорижий тажриба.....	164
Тахминий тест саволлари	174
Глоссарий	186
Асосий адабиётлар	196

КИРИШ

Мазкур ўқув услубий мажмуа Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 15 апрелдаги “Ички ишлар органлари учун профессионал кадрларни тайёрлашнинг сифат жиҳатидан янги тизимини жорий этиш бўйича чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-5076-сон қарорлари ҳамда Ички ишлар вазирлигининг 2021 йил 27 августдаги “Ички ишлар органларида узлуксиз ўқув-карьера жараёни тизимини ташкил этиш тўғрисида”ги 310-сонли буйруқларига мувофиқ ишлаб чиқилган дастур асосида тайёрланган бўлиб, унда ички ишлар органларининг узлуксиз ўқув-карьера жараёни тизимини амалга ошириш ва ички ишлар органларига хизматга янги қабул қилинган ходимларни тизимли равишда махсус касбий тайёргарликдан ўтказишни назарда тутди. Ушбу дастурга кўра, ходимларни касбий тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ўқув жараёни блок-модуль тизимига асосланган бўлиб, машғулотларда инновацион педагогик технология, интерфаол метод ва замонавий ахборот-коммуникация технологияларини қўллаш орқали амалга ошириш, уларнинг ҳуқуқий ва касбий билимлари ҳамда амалий кўникмаларини юксалтиришга қаратилган.

Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш фаолияти – модулининг асосий мақсади тингловчиларда ўз хизмат вазифаларини бажариш учун зарур билим ва кўникмаларни шакллантириш ҳамда уларнинг бошланғич касбий тайёргарликка эга бўлишини таъминлаш шунингдек мустақил равишда хизмат фаолиятини олиб бориш учун касбий билимларини эгаллаш, чуқурлаштириш ҳамда кўникма ва маҳоратларини оширишни узлуксиз таъминлашдан иборат.

Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш фаолияти – модулининг асосий вазифалари:

Ўзбекистон Республикаси Президенти, Ҳукумати ва Ички ишлар вазирлиги томонидан ички ишлар органлари ходимларига қўйилаётган бугунги кун талабларига жавоб берадиган юксак касбий маҳоратни ривожлантириш;

тингловчиларни юксак даражадаги ватанпарварлик, мустақиллик ғояларига садоқат руҳида тарбиялаш;

тингловчиларнинг блок-модуль тизими асосида бошланғич касбий тайёргарликни сифатли ва тизимли ташкил этиш;

тингловчиларни хизмат фаолиятини амалга ошириш жараёнида тузиладиган ҳужжатлар ҳамда уларнинг мажбуриятлари ва вазифалари билан таништириш;

ўқитишнинг замонавий шакл ва усулларини, инновацион технологияларини, шу жумладан аниқ вазиятлар таҳлили машғулотларида ахборот-ҳуқуқий ва таълим ресурсларидан фойдаланиш имкониятларини таъминлаш, ахборот-коммуникация технологиялари ҳамда илғор хорижий тажрибаларни ўзлаштириш;

хизмат вазифаларини бажаришда, назария ва амалиётда учраётган барча ўзгаришларга етарли даражада аниқ баҳо бера олиш, мавжуд муаммоларни таҳлил қилиш ва тўғри қарорлар қабул қилиш қобилиятини ривожлантириш;

тингловчиларда тезкор ва криминоген вазиятни таҳлил қилиш, прогнозлаш ва баҳолашнинг замонавий усулларини ўргатиш ҳамда жамоат хавфсизлигини таъминлаш, ҳуқуқбузарликларни барвақт олдини олиш ва жиноятчиликка қарши курашишда ички ишлар органларининг мавжуд куч, восита ва усулларидан самарали фойдаланиш кўникмаларини шакллантириш;

мамлакатимиз ва хориждаги ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари тизимига кирувчи асосий фаолият йўналишларидан бўлган жиноятларнинг олдини олиш, уларни фош этиш ва тергов қилиш, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ҳамда жамоат хавфсизлиги ва ҳуқуқ тартиботни таъминлаш муаммоларини ҳал этиш бўйича тўпланган илғор иш тажрибасини ўргатишдан иборат.

Тингловчиларнинг билим, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар касбий тайёрлаш мазмуни, сифати ва уларнинг тайёргарлиги ҳамда компетентлигига қўйиладиган умумий малака талаблари билан белгиланади.

Тингловчи:

“Халқ манфаатларига хизмат қилиш”ни, яъни ўз хизмат бурчини сўзсиз бажарадиган ижтимоий йўналтирилган профессионал тузилмада эканлигини англаши, Ватанимиз равнақи йўлида хизмат қилишни улуғ ва олижаноб мақсад деб биладиган, хизмат қийинчиликларига (экстремал ҳолат, руҳий оғир ва қийин вазиятлар) руҳий бардошли бўладиган касбий кўникма ва маҳоратга;

миллий мафкура, маданий меросимиз ва тарихий анъаналаримиз, миллий ва маънавий хавфсизликни таъминлаш ҳамда мафкуравий иммунитет, шунингдек, ахборот хуружи ва оммавий маданият каби омил ва жараёнларнинг мазмун-моҳиятини;

Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, унда шахснинг ҳуқуқий мақоми, инсон ҳуқуқлари, давлат органлари тизими, уларни ташкил этиш, ваколати ва фаолият шакллари, қонунчилик соҳасидаги ислоҳотлар, хизмат соҳаси фаолиятини тартибга солувчи ва мувофиқлаштирувчи норматив ҳужжатлар талабларини;

қонун ва қонун ости норматив-ҳуқуқий ҳужжатларининг ижросини ўз вақтида, бир хилда ва тўлиқ бажарилишини;

бўйсинувчанлик, бўйсинувчиларга юқори талабчанлик, бўйсинувчиларнинг иш натижаларини ҳолисона баҳолаш ва уларга ғамхўрлик қилишни, ходимлар ўртасида ўзаро муносабатлар қоидаларига амал қилиш, бошлиқлар ва ҳамкасбларни ҳурмат қилишни;

паспорт тизими, хорижий давлатлар фуқароларининг Ўзбекистон Республикаси ҳудудида бўлиш қоидаларига риоя этишларини таъминлашни;

ўз иш кўрсаткичларига танқидий қарашни, ижрочилик интизомига риоя этиш ва уни ташкил этиш асосларини, ахборотларни тўплаш, таҳлил қилишни, ўз ваколати доирасида республикада криминоген вазиятни тизимли таҳлил ва прогноз қилиш асосларини;

хизмат фаолияти мобайнида турли этник ижтимоий гуруҳлар ва конфессияларнинг маданий ҳамда ўзига хос жиҳатларини ҳурмат қилиш ижтимоий барқарорликка миллатлараро ва конфессиялараро тотувликка кўмаклашиш;

ўз фаолияти самарадорлигини таҳлил қилиш ва баҳолашни **билиши** керак.

Тингловчи:

Ватан равнақи учун хизмат қилишдек улуғ ва олижаноб мақсадга интилиш, жасурлик ва фидойилик билан эл-юртга хизмат қилиш;

ўз фаолиятини режалаштириш, фаолиятига тааллуқли ахборот билан ишлаш, ахборот-таҳлил фаолияти методларини аниқлаш, иш юритиш ва махфийлик тартибига риоя этиш;

миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўйича халқаро-ҳуқуқий муносабатларни тартибга солувчи битимлар ва бошқа ҳуқуқий асослардан фойдаланиш;

ички ишлар органларида бошқарув усулларини қўллаш, фаолиятидаги муаммо ва камчиликларни аниқлаш ва бартараф қилиш;

жисмоний ва юридик шахслар мурожаатлари билан ишлаш, ҳар қандай вазиятда фуқароларга ҳурмат билан мурожаат қилиш, муносабатларда вазмин бўлиш, муомала маданияти ва қонунийликка қатъий риоя қилиш;

хизмат вазифаларини бажаришда шубҳа пайдо қилиши мумкин бўлган хулқ атвордан ўзини тийиш, шунингдек, ўз обрўсига ёки давлат органининг нуфузига зарар етказишга сабаб бўладиган вазиятларга йўл қўймаслик;

хизмат фаолиятида мавжуд бўлган техник воситалардан самарали фойдаланиш, доимий равишда ўз билим ва касбий кўникмаларини такомиллаштириб бориш, малака ва ҳуқуқий маданиятини ошириш бўйича кўникмаларига эга бўлиши лозим;

ички ишлар органлари фаолиятининг истиқболини белгилаш ва моделлаштиришнинг методологик асосларини амалиётга тадбиқ этиш, мураккаб шароитларга тез мослашиш, кескин вазиятларда энг мақбул қарорлар қабул қилиш;

Миграция ва фуқароликни расмийлаштиришни таъминлаш фаолиятини ташкил этиш;

жисмоний ва юридик шахслардан келиб тушаётган ариза ва шикоятларни мазмунан кўриб чиқиш ва қонун доирасида ҳал қила олиш, фуқароларнинг мурожаатларига холисона ва виждонан ёндашиш, айниқса, болалар, аёллар, кексалар ва нурунийларга алоҳида эътибор қаратиш;

фуқаролар, турли тоифадаги ҳуқуқбузарлар, жамоатчилик вакиллари билан мулоқот қила олиш, фуқароларнинг шаъни ва кадр-қимматини камситувчи хатти-ҳаракатларга, қонунга хилоф равишда жисмоний куч ишлатишга, ҳақорат қилиш ёки қийноққа солишга йўл қўймаслик;

янги инновацион ғояларни хизмат фаолиятига жорий этиш, соҳавий хизматлар фаолиятини ташкил этишда ахборотлар билан таъминлаш ва алмашиш, фаолиятига таалукли ҳуқуқ нормаларидан фойдаланиш ва қўллаш **малакаларига** эга бўлиши зарур.

Тингловчи:

шахс, жамият ва давлат хавфсизлигини таъминлаш;

ички ишлар органлари фаолиятини режалаштириш;

иш фаолиятида юзага келган турли зиддиятли ҳолатлар ва муаммоларни ҳал этиш ҳамда тегишли бошқарув қарорларини тўғри қабул қилиш;

самарали иш юритиш ва ҳужжатлар айланишини ҳамда жисмоний ва юридик шахслар мурожаатлари билан ишлаш тизимини йўлга қўйиш;

илғор иш тажрибаси ва услубларини амалиётга тадбиқ этиш **кўникмаларига** эга бўлиши лозим.

Модул бўйича дарс тақсимоти:

Т/р	Модул мавзуси	Аудитория ўқув юкламаси (соат)						
		Жами	Жумладан				Мустақил таълим	Назорат
			Аудитория соати	маъруза	семинар	Амалий маъруза		
Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш фаолияти		124	78	30	30	18	40	6
1	Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари	6	4	2	2	-	2	-
2	Ўзбекистон Республикаси фуқароларини доимий яшаш жойи ва вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби	8	6	2	2	2	2	-
3	Ўзбекистон Республикасида идентификация карталарини расмийлаштириш тартиби	10	6	2	2	2	4	-
4	Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига оид масалаларни кўриб чиқишнинг янгиланган тартиби	12	8	4	2	2	4	-
5	Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг хорижга чиқиш тартиби	10	6	2	2	2	4	-
6	Муайян яшаш жойига ега бўлмаган шахсларни идентификация карталарини расмийлаштириш тартиби	8	6	2	2	2	2	-
7	Ўзбекистон Республикаси чегара зоналарида бўлишни тартибга солишда ички ишлар органларининг фаолияти	6	4	2	2	-	2	-
8	Чет ел фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг Ўзбекистон Республикасига келиш ва кетиш тартиби	6	4	2	2	-	2	-
9	Ўзбекистон Республикаси ҳудудида чет ел фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби	6	4	2	2	-	2	-
10	Чет ел фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби	10	6	2	2	2	4	-
11	Ватандошлар ва уларнинг оила аъзоларини Ўзбекистон Республикасига таклиф қилиш, виза бериш ва рўйхатга олиш тартиби	6	4	2	2	-	2	-
12	Чет ел фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга Ўзбекистон Республикасида идентификация карталарини расмийлаштириш ва бериш тартиби	6	4	2	2	-	2	-

13	Фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг биометрик ҳаракатланиш ҳужжати	10	6	2	2	2	4	-
14	Ўзбекистон ва қўшни давлатлар фуқароларининг ўзаро келиб-кетишлари тартиби	8	6	2	2	2	2	-
15	Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш хизматида оид хорижий тажриба	6	4	2	2	-	2	-

1-мавзу: Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари.

Маъруза (2 соат)

Режа:

1-савол. Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш хизматининг фаолиятини ташкил этиш.

2-савол. Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бош бошқармасининг асосий вазифалари, ҳуқуқ ва мажбуриятлари.

1-савол: Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш хизмати фаолиятини ташкили этиш.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 11 июлдаги «Ички ишлар органларининг миграция жараёнлари ва фуқароликни расмийлаштириш соҳасидаги фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-3126-сон қарори қабул қилинди.

Қарорда миграция жараёнлари ва фуқароликни расмийлаштириш самарадорлигини оширишнинг қуйидаги асосий йўналишларини амалга ошириш Ички ишлар вазирлиги ва унинг ҳудудий бўлинмаларининг энг муҳим вазифалари эканлиги белгилаб ўтилди:

биринчидан — миграция ва фуқароликни расмийлаштириш республика, ўрта ва қуйи бўлинмалари фаолиятини сифат жиҳатидан янги тартибни ўрнатиш, уларнинг асосий вазифалари ва функциялари аниқ белгиланиши ва тақсимланиши, раҳбарлар ва ходимларнинг зиммаларига юкланган мажбуриятларни лозим даражада бажариши учун шахсий жавобгарлигини назарда тутиш;

иккинчидан — миграция ва фуқароликни расмийлаштириш жараёнларини таҳлил қилиш, баҳолаш ва прогноз қилишнинг таъсирчан, соҳа фаолиятини самарали режалаштириш ва ташкил этишни таъминловчи механизмларини жорий этиш;

учинчидан — миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмалари ходимлари ўртасида профилактик тадбирларни кучайтириш, коррупция ва ваколатни суиистеъмол қилиш ҳолатларига барҳам бериш;

тўртинчидан — паспорт тизими қоидаларини бузиш, ноқонуний миграция фактларига имкон берувчи сабаблар ва шарт-шароитларни комплекс ўрганиш асосида уларнинг олдини олиш, уларни аниқлаш ва уларга барҳам бериш тизимини такомиллаштириш;

бешинчидан — паспорт тизими қоидаларига риоя этилишини таъминлаш, миграция жараёнлари ва фуқароликни расмийлаштириш, мазкур соҳада ҳамкорлик тўғрисидаги халқаро келишувларни амалга ошириш масалаларида вазирлик ва идоралар билан узвий ҳамкорликни йўлга қўйиш;

олтинчидан — хорижий миграция соҳасидаги қонунчиликни ўрганиш, ташқи миграция ҳолатини доимий таҳлил қилиш, мамлакат фуқароларига қулай шароитлар яратишга қаратилган халқаро шартномаларни тузиш бўйича таклифлар тайёрлаш;

еттинчидан — давлат хизматларини кўрсатишнинг шаффофлигини таъминлаш ва тартиб-таомилларини соддалаштиришга қаратилган замонавий ахборот-коммуникация технологияларини ўз фаолиятида кенг қўллаш, миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмалари моддий-техник базасини мустаҳкамлаш.

Белгиландики:

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бош бошқармаси таркибида умумий белгиланган штатлар сони доирасида **Электрон ахборот тизимлари бошқармаси ташкил этилиб, унинг асосий вазифалари қуйидагилардан иборат. Жумладан:**

➤ давлат хизматлари, шу жумладан биометрик ҳужжатларни бериш, хорижга чиқиш учун ҳужжатларни кўриб чиқиш ва расмийлаштириш, доимий яшаш жойи ва вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш, шунингдек манзил-маълумот ахборотларини такдим этиш бўйича хизматлар кўрсатишнинг электрон тизимларини жорий этиш ва ривожлантириш;

➤ доимий яшаш жойи ва вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш, Ўзбекистон Республикасидан чиқиш, унга кириш ва унда бўлиш, фуқароликни қабул қилиш, йўқотиш ва ундан чиқиш, сиёсий бошпана бериш соҳасида интеграциялашган маълумотлар базасини шакллантириш ва юритиш, шунингдек ахборот тизимларининг хавфсизлигини ва уларнинг узлуксиз ишлашини таъминлаш;

➤ миграция жараёнлари ва фуқароликни расмийлаштириш, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси, жиноятларни аниқлаш ва фош этиш, қидирув ишларини олиб боришда кўмаклашиш масалаларида идоралараро электрон ҳамкорликни амалга ошириш.

Шунингдек, қарор асосида ички ишлар вазирлигининг хорижга чиқиш, келиш ва фуқароликни расмийлаштириш бошқармаси негизида **Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бош бошқармаси** ташкил этилди.

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бош бошқармаси (МваФРББ) - ИИВ марказий аппаратининг паспорт тизими қоидаларига риоя этилишини, Ўзбекистон Республикаси фуқаролигини расмийлаштиришни ва миграция жараёнлари мониторингини таъминловчи таркибий бўлинмасидир.

Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бош бошқармаси ўз бланкасига ва Ўзбекистон Республикасининг Давлат герби тасвири туширилган ва ўзининг тўлиқ номи ёзилган муҳрига эга, шунингдек Ички ишлар вазири томонидан таъсис этиладиган, Бош бошқарма фаолиятининг ўзига хос хусусиятларини акс эттирувчи рамзига эга бўлиши мумкин.

Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмалари қуйидагиларни ўз ичига олади.

1. ИИБ Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бош бошқармаси

2. Қорақалпоғистон Республикаси ИИБ, Тошкент шаҳар (вилоят) ИИББ, вилоятлар ИИБ миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бошқармалари.

3. Туман (шаҳар) ички ишлар бошқармаларининг (бўлимларининг) миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлимлари (бўлинмалари, гуруҳлари).

Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бош бошқармаси фаолиятини ташкил этиш:-

Бош бошқармага Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси билан келишилган ҳолда Ички ишлар вазири томонидан лавозимига тайинладиган ва лавозимидан озод этиладиган бошлиқ бошчилик қилади.

Бош бошқарма бошлиғи ички ишлар вазири томонидан ўрнатилган тартибда лавозимига тайинладиган ва лавозимидан озод этиладиган **икки нафар ўринбосарга**, шу жумладан битта биринчи ўринбосарга эга. Бош бошқарма бошлиғи йўқлигида унинг вазифасини биринчи ўринбосари бажаради.

Бош бошқарма ходимлари Бош бошқарма бошлиғининг тақдимномасига кўра ички ишлар вазири томонидан лавозимига тайинланади ва лавозимидан озод этилади (сафдорлар таркиби бундан мустасно).

Қорақалпоғистон Республикаси ИИБ, Тошкент шаҳар ва Тошкент вилоят ИИББ, вилоятлар ИИБ миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бошқармалари бошлиқлари, Бош бошқарма бошлиғи билан келишилган ҳолда тегишли равишда ҳудудий ички ишлар органлари бошлиқларининг тақдимномасига кўра Ички ишлар вазири томонидан тайинланади.

Туман ИИО миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлимлари бошлиқлари ҳудудий Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бошқармалари бошлиқларининг тақдимномасига кўра ҳудудий ИИО бошлиқлари томонидан лавозимига тайинланади ва лавозимидан озод этилади.

Туман ИИО миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлимлари ходимлари туман ИИО бошлиқларининг тақдимномасига кўра ҳудудий ички ишлар органлари бошлиқлари томонидан лавозимига тайинланади ва лавозимидан озод этилади.

БОШ БОШҚАРМА БОШЛИҒИ

Бош бошқарма ишини ташкил этади ва фаолиятига умумий раҳбарликни амалга оширади, Бош бошқарма зиммасига юклатилган вазифалар, функциялар ва мажбуриятлар лозим даражада бажарилиши учун шахсан жавобгар бўлади.

2-савол: Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бош бошқармасининг асосий вазифалари, ҳуқуқ ва мажбуриятлари.

Бош бошқарманинг асосий вазифалари ва функциялари.	
1.	Миграция, фуқароликни расмийлаштириш, паспорт тизими қоидаларига ва Ўзбекистон Республикасида бўлиш тартибига риоя этилишини таъминлаш соҳасидаги фаолиятни тизимли ва комплекс таҳлил қилиш, шунингдек ҳуқуқбузарликларнинг содир этилиш сабабларини ва уларга имкон яратувчи шарт-шароитларни аниқлаш, ўрганиш ва бартараф этиш.
1-вазифа юзасидан функциялари	
1.1	Миграция, фуқароликни расмийлаштириш, паспорт тизими қоидаларига ва Ўзбекистон Республикасида бўлиш тартибига риоя этилишини таъминлаш соҳасидаги ахборотни талаб қилиб олиш, баҳолаш, умумлаштириш ва таҳлил қилиш;
1.2	мурожаатларни таҳлил қилиш ва уларни ҳал этиш бўйича чоралар кўриш;
1.3	келгуси йилда миграция борасидаги масалаларни прогноз қилишни (ID-карта оладиган фуқаролар сони) ва режалаштиришни ташкил этиш ва амалга ошириш;
1.4	Ўзбекистон Республикаси Давлат чегарасидан ўтишнинг белгиланган тартибини бузишга мойил шахсларни аниқлаш, шунингдек қайтиш гувоҳномаси (сертификати) асосида қайтган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари, фуқаролиги бўлмаган шахслар йўқотиб қўйган паспорти ёки идентификацияловчи ID-карта (яшаш гувоҳномаси) ўрнига янгисини олиш
1.5	учун мурожаат этганларида, улар билан профилактика суҳбатларини ташкил этиш;
1.6	терговга қадар текширув, суриштирув ва тергов органларига Ўзбекистон Республикаси Давлат чегарасидан ўтиш тартибини бузган шахслар ҳақидаги ахборотни ўз вақтида тақдим этилишини таъминлаш;
1.7	ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни ошириш, аҳоли орасида паспорт тизими соҳасидаги қонунчиликнинг талабларини тушунтириш бўйича тадбирларни амалга ошириш;
2.	Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмалари зиммасига юклатилган вазифаларнинг самарали бажарилишини таъминлаш бўйича фаолиятини ташкил этиш ва мувофиқлаштириш.

2-вазифа юзасидан функциялари	
2.1	Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг, чет эл фуқароларининг ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг паспорт тизими ва фуқаролик масалалари бўйича муурожаатларини кўриб чиқиш;
2.2	паспорт тизими қоидаларига риоя этилишини назорат қилиш;
2.3	манзил-маълумот бюроларининг иш фаолиятини мувофиқлаштириш
2.4	чегара зонасига кириш учун рухсатнома ва рухсат бериш бўйича ишини ташкил этиш;
2.5	номзодларни танлаш бўйича идоралараро комиссиянинг қарорларига асосан хорижда меҳнат фаолиятини юритиш учун рухсатномаларни бериш бўйича материалларни кўриб чиқиш;
2.6	қонунчилик талабларига риоя этилишини режали текширишларни ташкил этиш ва ўтказиш, уларнинг яқунлари бўйича аниқланган камчиликларни бартараф этиш юзасидан таклифлар ишлаб чиқиш;
2.7	фуқароликдан чиқиш, фуқароликни қабул қилиш ҳақидаги илтимосномаларни, фуқароликни йўқотганлик бўйича материалларни кўриб чиқиш ва Президент ҳузуридаги Фуқаролик масалалари бўйича комиссияга юбориш;
2.8	сиёсий бошпана бериш бўйича масалаларни кўриб чиқиш;
2.9	шахсларнинг хорижга вақтинча ва доимий чиқиш ҳужжатларини расмийлаштириш масалалари бўйича муурожаатлари кўриб чиқилишини таъминлаш, улар бўйича қарорлар қабул қилиш;
2.10	Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг, шу жумладан хорижий мамлакатларга хизмат сафарига чиқиши махсус келишишни талаб этадиган мансабдор шахсларнинг хорижга вақтинча чиқиши учун ҳужжатлар расмийлаштириш тўғрисидаги вазирлик ва идораларнинг илтимосномаларини қонун ҳужжатларида ўрнатилган тартибда кўриб чиқиш, улар бўйича қарорлар қабул қилиш;
2.11	юридик ва жисмоний шахслар томонидан чет эл фуқароларини ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни таклиф этиш, қабул қилиш (яшаш) қоидаларига риоя этилишини назорат қилиш;
2.12	Ўзбекистон Республикаси фуқароларига хорижда меҳнат фаолиятини юритиш ҳуқуқини амалга оширишида хорижга чиқиш ҳужжатларини расмийлаштириб бериш орқали кўмаклашиш;
2.13	Ўзбекистон Республикасига кириш учун виза беришга рухсат этилиши ҳақидаги аризаларини кўриб чиқиш, улар бўйича қарор қабул қилиш;
2.14	чет эл фуқароларига ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга уларнинг вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш расмийлаштирилишини таъминлаш;
2.15	чет эл фуқароларига ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олишни расмийлаштириш ва яшаш гувоҳномаси бериш масаласини кўриб чиқиш, шунингдек уларни бекор қилиш;

2.16	фуқаролиги бўлмаган шахсларга биометрик хорижга чиқиш ҳужжатлари беришни ташкил этиш, хорижга вақтинчалик ва доимий чиқиш учун ҳужжатлар расмийлаштириш;
2.17	қарздор жисмоний шахслар ва олиб қўйилиши лозим бўлган болаларни қидиришда мажбурий ижро органлари билан ҳамкорлик қилиш;
3.	Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмаларининг фаолиятини ташкилий-услубий таъминлаш ва уларга амалий ёрдам кўрсатиш.
3-вазифа юзасидан функциялари	
3.1	миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмаларининг фаолиятини ўрганиш, паспортларни (йўл ҳужжатларини), хорижга чиқиш ҳужжатларини расмийлаштириш ва бериш, доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш ва бекор қилишни расмийлаштириш, чет эл фуқароларига ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга доимий яшаш учун рухсатномалар беришда аниқланган камчиликларни бартараф этишга қаратилган чораларни ишлаб чиқиш ва амалга оширишни таъминлаш;
3.2	услубий қўлланмалар, тавсиялар ва шарҳлар ишлаб чиқиш, шунингдек миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмаларига паспортлар (йўл ҳужжатлари), хорижга чиқиш ҳужжатларини расмийлаштириш ва беришда, доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш ва бекор қилишни расмийлаштиришда, чет эл фуқароларига ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга доимий яшаш учун рухсатномалар беришда амалий ёрдам кўрсатиш;
3.3	Ўзбекистон Республикасига келган, шу жумладан меҳнат фаолияти билан шуғулланиш учун келган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар визасининг амал қилиш муддатини узайтириш масаласини кўриб чиқиш;
3.4	Ўзбекистон Республикасида хорижий ишчи кучидан фойдаланишда иш берувчиларнинг паспорт тизими қоидаларини белгиловчи ҳужжатларга риоя этиши устидан назоратни амалга ошириш;
3.5	ИИО МваФРБ томонидан қонунчилик ва бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар талабларининг, шунингдек зиммаларига юклатилган вазифалар ва функцияларнинг бажарилишини назорат қилишни режалаштириш ва амалга ошириш;
3.6	бошқа вазирлик ва идоралардан олинган маълумотларнинг ва бошқа ахборотларнинг сақланишини ва ахборот хавфсизлигини таъминлаш;
3.7	Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг, Ўзбекистон Республикасида доимий яшовчи чет эл фуқароларининг ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг идентификация рақамини тасдиқлаш;
3.8	республикада ва хорижда йўқолган паспорт ёки идентификацияловчи ID-карта ларнинг, қонунчилик ҳужжатларида назарда тутилган ҳолларда бекор қилинган паспорт ёки идентификацияловчи ID-карта ларнинг ягона маълумотлар базасини юритиш;
3.9	миграция ва фуқароликни расмийлаштириш соҳасидаги ахборот тизимларининг узлуксиз ишлашини таъминлаш;

4.	ИИОнинг бошқа бўлинмалари, давлат органлари, фуқаролик жамияти институтлари ва аҳоли билан ҳамкорликни ташкил этиш ва амалга ошириш.
4-вазифа юзасидан функциялари	
4.1	миграция, фуқароликни расмийлаштириш, паспорт тизими қоидаларига, Ўзбекистон Республикасида бўлиш тартибига риоя этиш, доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш ва бекор қилиш масалаларида ИИОнинг бошқа бўлинмалари ва давлат органлари билан ўрнатилган тартибда ўзаро ахборот алмашишни ва тадбирлар ўтказишни амалга ошириш;
4.2	ГИВ, Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги, МВ, ДХХ, Божхона кўмитаси, Статистика кўмитаси, ВМ хузуридаги Давлат персоналлаштириш маркази ва бошқа органлар билан фуқароликни қабул қилиш, йўқотиш, фуқароликдан чиқиш, паспорт ва чегара режимини мустаҳкамлаш, аҳоли миграциясини ҳисобга олиш, шунингдек хорижга чиқувчи ва Ўзбекистон Республикасига кирувчи шахсларнинг маълумотлар базасини шакллантириш ва юритиш;
4.3	Қидирувдаги, бедарак йўқолган ва узоқ вақт яшаш жойида бўлмаган шахсларнинг паспорт ёки идентификацияловчи ID-карта маълумотларини тақдим этиш орқали ИИО бошқа бўлинмалари билан ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва уларга қарши курашиш соҳасида ўзаро ҳамкорликни ташкил этиш;
4.4	Мудофаа вазирлиги бўлинмаларига чақирилувчилар ва ҳарбий хизматга мажбурларни ўз вақтида ҳисобга қўйишга кўмаклашиш;
4.5	Ташқи ишлар вазирлигининг хориждаги Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг шахсини тасдиқлаш бўйича сўровларини ижро этиш;
4.6	ҲМҚО ва бошқа ваколатли органларнинг Ўзбекистон Республикаси фуқароларига хорижга чиқиш ҳужжатлари расмийлаштирилганлиги тўғрисида ахборот тақдим этиш бўйича сўровларини ижро этиш;
4.7	бошқа ваколатли органлар билан биргаликда Ўзбекистон Республикасида меҳнат фаолиятини юритиш ҳуқуқига эгаллиги тасдиқланган чет эл фуқароларининг республика ҳудудида ўрнатилган паспорт тизими қоидаларига риоя этиши устидан назоратни амалга ошириш;
4.8	судларнинг Ўзбекистон Республикаси ҳудудида бўлиш, унинг ҳудудидан транзит ўтиш қоидаларини бузган чет эл фуқароларини ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни чиқариб юбориш тўғрисидаги қарорлари ижросини таъминлаш;
4.9	фуқаролик жамияти институтлари ва аҳоли билан миграция жараёнлари ва фуқароликни расмийлаштириш масалаларида ҳамкорликни ташкил этиш;
5.	Қонунчилик ва ҳуқуқни қўллаш амалиётини янада такомиллаштириш бўйича таклифларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш.
5-вазифа юзасидан функциялари	
5.1	миграция, фуқароликни расмийлаштириш, паспорт тизими қоидаларига ва Ўзбекистон Республикасида бўлиш тартибига риоя этилишини таъминлаш масалалари бўйича норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар ва бошқа ҳужжатлар лойиҳаларини ишлаб чиқиш ва ишлаб чиқишда қатнашиш;
5.2	миграция соҳасида халқаро шартномалар лойиҳаларини ишлаб чиқиш ва амалга оширишда қатнашиш;

5.3	хуқуқни қўллаш амалиётини ўрганиш ва умумлаштириш, илғор хорижий ва миллий тажрибани ички ишлар органларининг миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмалари фаолиятига жорий этиш бўйича тавсиялар ишлаб чиқиш;
5.4	ахборот-коммуникация технологияларини давлат хизматларини кўрсатиш жараёнига, материалларни кўриб чиқиш ва расмийлаштириш, доимий яшаш жойи ва вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш, шунингдек манзил-маълумот ахборотларини бериш жараёнига жорий этиш ва улардан фойдаланиш;
5.5	паспорт тизими қоидаларига риоя этиш муаммолари бўйича илмий-амалий конференциялар, семинарлар ва давра суҳбатлари ташкил этиш ва ўтказиш, ахборот материалларини тайёрлаш.
Бош бошқарма қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа функцияларни ҳам амалга ошириши мумкин.	

Бош бошқарма қуйидаги ҳуқуқларга эга.	
✓	давлат бошқаруви органларидан, маҳаллий давлат ҳокимияти органларидан, ҳуқуқни муҳофаза қилиш тузилмаларидан ва бошқа ташкилотлардан аҳоли миграцияси масалалари бўйича статистик, таҳлилий материалларни сўраш, талаб қилиш ва олиш;
✓	давлат ҳокимияти органлари, давлат ва хўжалик бошқаруви органларида, республика аҳамиятига молик бошқа давлат ташкилотларида Ўзбекистон Республикаси фуқароларини Тошкент шаҳрига ва Тошкент вилоятига доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш тўғрисида илтимоснома бериш тартибига риоя этилишини текшириш;
✓	меҳмонхоналарда ва бошқа ташкилотларда Ўзбекистон Республикаси фуқаролари, чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар томонидан паспорт ва виза режими қоидаларига риоя этилишини текшириш;
✓	давлат бошқаруви органларига, маҳаллий давлат ҳокимияти органларига, бошқа ташкилотларга аниқланган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари, чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар томонидан паспорт ва виза режимини, шунингдек Тошкент шаҳрига ва Тошкент вилоятига доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш тўғрисида илтимоснома бериш тартибини бузиш ҳолларини бартараф этиш ҳақида тақдимномалар киритиш;
✓	паспорт ва виза режими қоидаларини бузган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари ва мансабдор шахслари, чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга нисбатан ўрнатилган тартибда маъмурий жазо чоралари қўллаш;
✓	жавобгарлик чораларини қўллаш мақсадида прокуратура, терговга қадар текширув, суриштирув ва тергов органларига паспорт тизими, Ўзбекистон Республикасига кириш, ундан чиқиш ва унда бўлиш қоидаларини бузган шахслар ҳақида ахборот тақдим этиш;

✓	миграция ва паспорт тизими масалалари бўйича қонунчиликни ва ҳуқуқни қўллаш амалиётини такомиллаштириш тўғрисида норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини ва таклифларни ишлаб чиқиш ва уларни Ўзбекистон Республикаси ИИВга кўриб чиқиш учун киритиш
Қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ҳуқуқларга ҳам эга бўлиши мумкин.	

Бош бошқарма қуйидаги мажбуриятларга эга:

→ ўз ваколатлари доирасида фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари, жисмоний ва юридик шахсларнинг мулкани, шахс, жамият ва давлат хавфсизлигини ҳимоя қилиш чораларини кўриш;

→ ички ишлар органларининг миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмаларининг иш фаолияти ҳақидаги зарур маълумотларни тайёрлаш ва Ўзбекистон Республикаси ИИВ раҳбариятига тақдим этиш.

→ Бош бошқарма қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа мажбуриятларни ҳам бажариши мумкин.

Назарда тутинг: Бош бошқарма зиммасига юклатилган вазифаларнинг самарали бажарилиши учун жавобгардир. Иш юритиш ва махфийлик режими бўйича тадбирлар Бош бошқарма томонидан ўрнатилган тартибда мустақил равишда амалга оширилади. Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмаларини махсус техника ва бошқа моддий-техник воситалар ҳамда мол-мулк билан таъминлаш ўрнатилган тартибда амалга оширилади.

Мустақил тайёргарлик учун топшириқ:

Тингловчилар маъруза машғулотида олган билимларини мустақил таълим жараёнида янада чуқурроқ ўзлаштиришлари, семинар машғулотига тайёргарлик кўришлари, мавзунини ўқиб ўрганиш ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 11 июлдаги «Ички ишлар органларининг миграция жараёнлари ва фуқароликни расмийлаштириш соҳасидаги фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-3126-сонли қарорини конспектлаштириш.

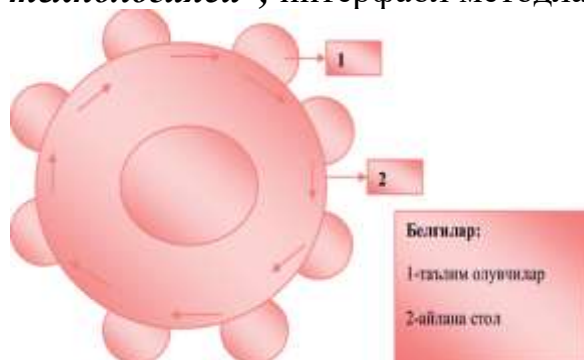
Назорат учун саволлар.

1. ИИОнинг миграция жараёнлари ва фуқароликни расмийлаштириш самарадорлигини оширишнинг асосий йўналишларини амалга оширишда ИИВ ва унинг ҳудудий бўлинмаларининг энг муҳим вазифаларини ўрганинг.
2. Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бош бошқармаси тўғрисидаги низом ҳақида нималарни биласиз?
3. МваФРББнинг қандай функциялари бор?

1-мавзу: Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари

Семинар (2 соат)

Ушбу семинар машғулоти “Давра суҳбати” “Савол-жавоб” “Тест технологияси”, интерфаол методларидан фойдаланиш орқали ўтказилади.

“Давра суҳбати” методи қўлланилганда стол-стулларни доира шаклида жойлаштириш керак. Бу ҳар бир тингловчининг бир-бири билан “қўз алоқаси”ни ўрнатиб туришига ёрдам беради. Давра суҳбатининг оғзаки ва ёзма шакллари мавжуддир. Оғзаки давра суҳбатида ўқитувчи мавзунини бошлаб беради ва тингловчилардан ушбу савол бўйича ўз

фикр-мулоҳазаларини билдиришларини сўрайди ва айлана бўйлаб ҳар бир таълим олувчи ўз фикр-мулоҳазаларини оғзаки баён этадилар.

Сўзлаётган тингловчини барча диққат билан тинглайди, агар муҳокама қилиш лозим бўлса, барча фикр-мулоҳазалар тингланиб бўлингандан сўнг муҳокама қилинади. Бу эса тингловчиларнинг мустақил фикрлашига ва нутқ маданиятининг ривожланишига ёрдам беради.

ИЗОХ: “Давра суҳбати” методи – айлана стол атрофида берилган саволлар юзасидан тингловчилар томонидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдириш орқали олиб бориладиган ўқитиш методидир.

САВОЛ ЖАВОБ:

1-топшириқ. Миграция жараёнлари ва фуқароликни расмийлаштириш самарадорлигини оширишнинг асосий йўналишларини амалга оширишда Ички ишлар вазирлиги ва унинг ҳудудий бўлинмаларининг энг муҳим вазифалари.

2-топшириқ. Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бош бошқарманинг ҳуқуқлари ва мажбуриятлари.

3-топшириқ. Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бош бошқармасининг жавобгарлиги қандай?

4-. Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бош бошқарма фаолияти қандай ташкил этилади?

Ўзингизни синаб кўринг:

1. Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бош бошқармаси тўғрисидаги низом ҳақида нималарни биласиз?

2. ИИОлари миграция ва фуқароликни расмийлаштириш хизматлари фаолиятини бошқариш қандай амалга оширилади?

3. МваФРББнинг асосий вазифалари ва функциялари ҳақида сўзлаб беринг?

4. МваФРББнинг ҳуқуқлари, мажбуриятлари, жавобгарлиги деганда нималарни тушунасиз?

2-мавзу: Ўзбекистон Республикаси фуқароларини доимий яшаш жойи ва вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби

Маъруза (2 соат)

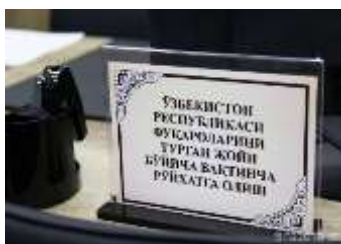
Режа:

1-савол: Ўзбекистон Республикаси фуқароларини Қорақалпоғистон Республикаси ҳамда вилоятларда доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби

2-савол: Фуқароларни Қорақалпоғистон Республикаси ҳамда вилоятларда вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби

1-савол: Ўзбекистон Республикаси фуқароларини Қорақалпоғистон Республикаси ҳамда вилоятларда доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби

"Ўзбекистон Республикаси фуқароларини доимий яшаш жойи ва вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби тўғрисида" Низом Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 22 октябрда 845-сон қарорига асосан тасдиқланди. Ўзбекистон Республикаси фуқароларини Қорақалпоғистон Республикасида ва вилоятларда (Тошкент вилоятидан ташқари) доимий яшаш жойи ва вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби ушбу Низом билан белгиланади. Ўзбекистон Республикаси фуқароларини Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида доимий яшаш жойи ва вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби алоҳида норматив-ҳуқуқий ҳужжат билан белгиланади.

Фуқаролар қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ доимий яшаш жойлари ва (ёки) вақтинча турган жойлари бўйича рўйхатга олинишлари шарт. Фуқаролар янги яшаш жойига келган кундан эътиборан ўн беш кун ичида ички миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмалари, Давлат хизматлари марказлари ёки Ягона интерактив давлат хизматлари портали орқали доимий ёки вақтинча рўйхатдан ўтишлари шарт. Туғилган бола фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш органлари томонидан унга туғилганлик тўғрисидаги гувоҳномани расмийлаштириш чоғида отаси ёки онасининг доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олинган манзилига идоралараро электрон ҳамкорлик орқали маълумотларни киритиш йўли билан доимий рўйхатга олинади. Ўн олти ёшга тўлмаган фуқаро ота-онаси ёки васийси (ҳомийси), тутинган ота-онаси доимий рўйхатга олинган манзилда доимий яшаш жойи ёки вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиниши шарт.

Фуқароларни доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш, доимий рўйхатга олинганликни бекор қилиш ва вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш хизматлари уларга қулай бўлган МваФРБ, Давлат хизматлари марказлари ёки ЯИДХП орқали амалга оширилади ҳамда жамоат хавфсизлигини таъминлаш ҳамда ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш, шунингдек, аҳоли миграциясини ҳисобга олиш мақсадида фуқаронинг вилоят ҳудудининг муайян жойида яшаш ёки вақтинча бўлиш ҳолатини аниқлашни назарда тутлади.

Фуқаро Қорақалпоғистон Республикаси ҳамда вилоятларда доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олинishi учун МваФРБга қуйидаги ҳужжатларни тақдим этади:

- 1) мулкдор аризаси ёхуд нотариал тасдиқланган аризаси (розилиги), агар шахсан бориш имкони мавжуд бўлмаса;
- 2) Доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олинаётган Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг паспорти ёки идентификация ID-карта си, ҳарбий ҳисоб ҳужжатлари ёхуд Қуролли Кучлар контракт бўйича ҳарбий хизматчисининг шахсий гувоҳномаси (казармалар ва кемалардан ташқарида яшайдиган ҳарбий хизматчилар учун);
- 3) никоҳ тузилганлиги ёки болалар туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳномалар, шунингдек, васийликни (ҳомийликни) тасдиқловчи ҳужжатлар ҳамда оилага тарбияга олиш тўғрисидаги келишув.

Вояга етмаганлар доимий рўйхатга олинган, бироқ **«Манзил» тизими**га киритилмаган ҳолларда, ушбу ҳолатни тасдиқловчи ҳужжат асосида янги яшаш жойидаги МваФРБ томонидан «Манзил» тизимига киритилади. Доимий рўйхатга олинаётган вояга етмаганлар аввалги яшаш жойи бўйича МваФРБнинг доимий рўйхатга олинмаганлиги тўғрисидаги электрон маълумотномаси асосида рўйхатга олинади. Тақдим этилган ҳужжатлар текширилиб, шу куннинг ўзида МваФРБ ва Давлат хизматлари маркази масъул ходими томонидан доимий рўйхатга олишни расмийлаштириш юзасидан **электрон сўровнома шакллантирилади**. Фуқаронинг сўровига кўра доимий рўйхатга олиш расмийлаштирилганда, **ҚР-СОДЕ билан ҳимояланган қайд варағи** тақдим этилади ёки ариза берувчининг электрон манзилига юборилиб, шу куннинг ўзида ариза берувчи бу ҳақда ахборот-коммуникация тизими орқали хабардор қилинади. Мулкдор ўз оила аъзоларини ва бошқа шахсларни доимий рўйхатдан ўтказиш ҳуқуқига эга.

Уй-жой кодекси 42-моддасига асосан, уй-жой майдонининг ижтимоий нормаси ҳар бир киши ҳисобига **ўн олти квадрат метрдан** кам бўлмаган умумий майдон ҳажмида, кресло-аравада ҳаракатланадиган ногиронлар учун эса – **йигирма уч** квадрат метрдан кам бўлмаган ҳажмда белгиланади.

Қуйидаги фуқароларни доимий рўйхатга олишда, Ўзбекистон Республикасининг Уй-жой кодексида белгиланган бир киши учун турар жой майдонининг ижтимоий нормаси тўғрисидаги қоидалар қўлланилмайди:

эр-хотин	бир-бирининг доимий рўйхатга олинган уй-жой майдониغا;
ота-оналар, фарзандлар	бир-бирининг доимий рўйхатга олинган уй-жой майдониغا;
бобо-буви, неваралар	бир-бирининг доимий рўйхатга олинган уй-жой майдониغا;
васийликдаги (ҳомийликдаги) ҳамда оилага тарбияга олинган (патронат) шахслар — васий (ҳомий), тутинган ота ёки она доимий рўйхатга олинган уй-жой майдониغا;	
вояга етмаган, ота-онаси бўлмаган туғишган ака-укалар, опа-сингиллар, шунингдек, меҳнатга лаёқатсиз туғишган ака-укалар,	
опа-сингиллар, агар уларнинг ўз оилалари бўлмаса, ёшидан қатъи назар, акаси, укаси, опаси, синглисининг рўйхатга олинган уй-жой майдониغا;	
доимий рўйхатга олинган туғишган ака-укалар, опа-сингиллар — бир-бирининг доимий рўйхатга олинган уй-жой майдониغا;	

илгари мазкур аҳоли пунктида яшаган, меҳнат шартномаси билан ишлаш учун вақтинча бошқа жойга кетган шахслар, шунингдек, қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ вақтинча бошқа жойга кетганда, уй-жойдан фойдаланиш ҳуқуқи сақлаб қолинадиган фуқаролар — олдинги истиқомат жойига ёки қариндошларининг уй-жой майдонига;
озодликдан маҳрум этиш жойларидан озод қилинган шахслар — олдинги истиқомат жойига, ўз оила аъзоларининг, қариндошлари ёки ҳукм қилингунга қадар яшаб турган бошқа шахсларнинг уй-жой майдонига;
муддатли ҳарбий хизмат тугагандан сўнг Қуролли Кучлар резервига бўшатишган ҳарбий хизматчилар — олдинги истиқомат жойига, ота-онаси ёки бошқа қариндошларининг уй-жой майдонига.

Тарбиялаш, даволаш ва бошқа муассасалардаги етим болалар, ота-оналарининг қаровисиз қолган болалар, шунингдек, қариялар уйларидаги шахслар кўрсатиб ўтилган муассасалар томонидан берилган турар жой майдонига доимий рўйхатга олинади. Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан ташқарида бўлган фуқарога тегишли бўлган уй-жой майдонига доимий рўйхатга олиш учун унинг Ўзбекистон Республикаси қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ нотариал тартибда тасдиқланган розилиги талаб этилади. Фуқаро «Фуқаролик, оилавий ва жиноий ишлар бўйича ҳуқуқий ёрдам ва ҳуқуқий муносабатлар тўғрисида»ги Конвенцияга (Минск, 1993 йил 22 январь, Кишинев, 2002 йил 7 октябрь) аъзо давлатлар ҳудудида, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси билан расмий ҳужжатларни легаллаштириш талабини бекор қилувчи икки томонлама халқаро шартнома тузилган давлатлар ҳудудида бўлган тақдирда, унинг розилиги тегишли давлат қонунчилигига мувофиқ тасдиқланиши мумкин. Фуқаро Хорижий расмий ҳужжатларни легаллаштириш талабини бекор қилувчи Конвенцияга (Гаага, 1961 йил 5 октябрь) аъзо давлат ҳудудида бўлганда, унинг розилиги ушбу Конвенция талабларига мувофиқ апостиль белгиси орқали тасдиқланиши мумкин.

Доимий рўйхатга олиш учун мулкдор ЯИДХП орқали мурожаат этган тақдирда, сўровнома қуйидаги ҳужжатларга асосан электрон шаклда тўлдирилади: - мулкдор ва доимий рўйхатга олинаётган фуқаронинг паспорти, идентификация ID-карта си ёки ҳарбий ҳисоб ҳужжатлари ёхуд Қуролли Кучлар контракт бўйича ҳарбий хизматчисининг шахсий гувоҳномаси ўн олти ёшга тўлмаган шахслар учун — туғилганлик тўғрисидаги гувоҳнома ёки идентификация ID-карта си.

Назарда тутиш: Тақдим этилган ҳужжатларнинг ва сўровномадаги маълумотларнинг тўлиқ бўлмаслиги, нотўғри маълумотлар кўрсатилиши, чун давлат божи тўламаслик доимий рўйхатга олишни рад этиш учун асос ҳисобланади. Бошқа асослар бўйича рад этиш тақиқланади. Доимий рўйхатга олишнинг рад этилиши юзасидан суд тартибида шикоят қилиниши мумкин.

Фуқаронинг доимий рўйхатга олинганлиги қуйидаги ҳолларда МваФРБ томонидан бекор қилинади:

1. Ўзбекистон Республикаси ҳудудида бир манзилдан бошқа манзилга доимий рўйхатга олинганда;
2. мулкдорнинг аризасига кўра — Ўзбекистон Республикаси Уй-жой кодексида белгиланган бир киши учун турар жой майдонининг

ижтимоий нормаси тўғрисидаги қоидалар асосида доимий рўйхатга олинган фуқаролар;

3. мулкдор ўзгарганда, унинг аризаси ва уй-жойга эгаллик қилишни тасдиқловчи ҳужжатлар асосида;
4. суднинг фуқарони уй-жойдан фойдаланиш ҳуқуқини йўқотган, шахсни бедарак йўқолган деб топиш ва кўчириш ҳақидаги қарори асосида;
5. фуқаро қонунда белгиланган тартибда хорижга доимий яшашга кетганда;
6. сохта ҳужжатлар ёки ҳақиқатга мувофиқ бўлмаган ҳужжатлар асосида доимий рўйхатга олинганлиги аниқланганда — суднинг қонуний кучга кирган айблов ҳукми асосида;
7. умрбод озодликдан маҳрум қилинганда — суднинг қонуний кучга кирган айблов ҳукми асосида;
8. вафот этганда — ФХДЁ органининг ўлим ҳақидаги гувоҳномаси ёки маълумотномаси асосида.
9. Озодликдан маҳрум этишга ҳукм қилинган шахсларнинг доимий рўйхатини бекор қилиш маҳкумнинг ишончномаси асосида ёки уй-жой биносидан фойдаланиш ҳуқуқини йўқотганлик ҳақидаги суд қарорига мувофиқ амалга оширилади.

Мулкдорлар фуқаронинг доимий рўйхатга олинганлигини бекор қилиш учун Қорақалпоғистон Республикаси ҳамда вилоятлар ИИО МваФРБга қуйидаги ҳужжатларни тақдим этади:

1) мулкдор (мулкдорлар)нинг ёки қонунда белгиланган тартибда хорижга доимий яшашга кетган шахснинг эркин тарзда ёзилган аризаси ёхуд нотариал тасдиқланган аризаси (розилиги), агар шахсан бориш имкони мавжуд бўлмаса;

2) уй-жойга эгаллик қилишини тасдиқловчи ва Низомнинг 16-бандига асосан рўйхатга олишни бекор қилиш учун асос ҳисобланадиган ҳужжат.

3) Фуқаро хорижга доимий яшашга кетаётганда, фуқародан қўшимча равишда Ўзбекистон Республикаси ҳудудида доимий яшайдиган ўз ота-онасининг ва турмуш ўртоғининг (биргаликда чиқиш ҳолатлари бундан мустасно), шунингдек, агар биргаликдаги никоҳдан вояга етмаган болалари бўлса, Ўзбекистон Республикасида доимий яшайдиган собиқ турмуш ўртоғининг нотариал тасдиқланган розилиги, улар вафот этган ёки бедарак йўқолган ҳолларда эса — вафот этганлик тўғрисидаги гувоҳноманинг ёки суднинг шахсни бедарак йўқолган деб эътироф этиш ҳақидаги қарорининг нотариал тасдиқланган нусхаси талаб этилади.

Доимий яшаш мақсадида хорижга чиқиш учун мурожаат қилган фуқаро ёзма равишда огоҳлантирилади. Фуқаронинг доимий рўйхатга олинганлиги ҳужжатлар қабул қилиб олингандан сўнг бир кун ичида бекор қилинади.

Қуйидаги маълумотлар идоралараро маълумот алмашиш тизими орқали олинади (агар улар тизимда мавжуд бўлса):

1) туғилганлик, никоҳ тузилганлиги ёки ажрашганлик, ўлим тўғрисидаги гувоҳномалар — «ФХДЁнинг ягона электрон архиви» ахборот тизимидан;

2) уй-жой ва фуқаро ҳақидаги маълумотлар — кўчмас мулк объектларига бўлган ҳуқуқларнинг давлат реестри базасидан;

3) васийлик ва ҳомийликни ҳамда патронатни тасдиқловчи маълумотлар — Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлигининг электрон базасидан.

Доимий рўйхатга олиш ва доимий рўйхатга олинганликни бекор қилиш учун асос бўлган ҳужжатлар номенклатура бўйича йиғмажилдларга тикилади ҳамда МваФРБда беш йил давомида сақланади. Доимий рўйхатга олишни бекор қилиш рад этилган тақдирда, фуқарога шу куннинг ўзида асослантирилган жавоб хати берилади. Фуқаронинг паспортда мавжуд бўлган олдинги яшаш манзили бўйича доимий рўйхатга олинганлиги **штамп асосида бекор қилинади.**

2-савол: Фуқароларни Қорақалпоғистон Республикаси ҳамда вилоятларда вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби

Фуқарони вилоятларда вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш фуқаронинг доимий рўйхатини бекор қилмаган ҳолда, мулкдорнинг аризасида ёки солиқ идораларида ҳисобга олинган ижара шартномасида кўрсатилган, бироқ **бир йилдан ортиқ бўлмаган** муддатда амалга оширилади. Доимий рўйхатга олинмаганлик вақтинча рўйхатга олишни рад этиш учун асос ҳисобланмайди. Вилоятлардаги жойлаштириш воситалари ва даволаш муассасаларига келган фуқарони вақтинча рўйхатга олиш ушбу муассасаларнинг маъмурияти томонидан шу куннинг ўзида бу ерда бўлиш муддатидан ва келишининг даврийлигидан қатъи назар, шахсини тасдиқлайдиган ҳужжатлар асосида «**Е-меҳмон**» автоматлаштирилган ахборот тизимига киритиш орқали амалга оширилади. Вилоятларда вақтинча рўйхатдан ўтиш учун фуқаро келган кунидан бошлаб **ўн беш кун** муддатда хоҳишига кўра, ўзига қулай манзилдаги МваФРБга ёки Давлат хизматлари марказларига ёки ЯИДХП орқали мустақил равишда ҳисобга туриш учун мурожаат қилиши мумкин. Вақтинча рўйхатдан ўтиш учун Давлат хизматлари маркази орқали мурожаат қилинган ҳолларда, турар жой эгаси номидан Давлат хизматлари маркази ходими томонидан, ЯИДХП орқали мурожаат этган тақдирда эса, мустақил равишда сўровнома электрон тарзда тўлдирилади.

Сўровнома қуйидаги ҳужжатларга асосан тўлдирилади:

- 1) мулкдор ва доимий рўйхатга олинаётган фуқаронинг паспорти ёки идентификация ID-карта си;
- 2) ўн олти ёшга тўлмаган шахслар учун — туғилганлик тўғрисидаги гувоҳнома ёки идентификация ID-карта си;
- 3) Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари контракт бўйича ҳарбий хизматчисининг шахсий гувоҳномаси (казармалар ва кемалардан ташқарида яшайдиган ҳарбий хизматчилар учун);
- 4) ҳарбий ҳисоб ҳужжатлари.
- 5) ЯИДХП орқали хизмат кўрсатилганда, ваколатли орган томонидан лозим бўлган маълумотлар идоралараро электрон ҳамкорлик орқали олинади.
- 6) Давлат солиқ хизмати органларида ҳисобга олинган ижара шартномаси ҳақида маълумот тақдим этилганда, мулкдорнинг розилиги талаб этилмайди ва сўровнома вақтинча рўйхатдан ўтувчи фуқаро томонидан тўлдирилиши мумкин.

Мулкдор (мулкдорлар) номидан нотариал тасдиқланган ишончнома орқали ҳаракатланаётган шахслар фуқарони вақтинча рўйхатга олиш учун МваФРБга мурожаат қилади. Сўровнома тўлдирилгандан сўнг ариза берувчи маълумотларнинг тўғрилигини текширади ва имзоларни идентификация қилишнинг тегишли воситалари (ЭРИ, дактилоскопия, электрон имзо, Мобил-ИД ва бошқалар) билан ҳам тасдиқланиши мумкин.

Назарда тутиш: Сўровномада нотўғри маълумотлар кўрсатилиши (кадастр рақами, паспорт, ID-карта маълумотлари, нотариал тасдиқланган розилик хати), шунингдек, давлат божини тўламаслик вақтинча рўйхатга олишни рад этиш учун асос ҳисобланади. Давлат хизматлари марказларида сўровнома тўлдирилгач, ИИВга (ваколатли орган) электрон тизим орқали юборилади. ЯИДХП орқали мурожаат қилинганда сўровнома автоматик тарзда ваколатли органга юборилади. Сўровнома ваколатли органнинг электрон тизими ва Давлат солиқ қўмитаси ҳузуридаги Кадастр агентлигига келиб тушган вақтда онлайн тарзда кўчмас мулк объектларига бўлган ҳуқуқларнинг давлат реестри базасидан уй-жой ва фуқаро ҳақидаги маълумотлар текширилади. Аниқланган маълумотлар Давлат солиқ қўмитаси ҳузуридаги Кадастр агентлиги томонидан бир кун ичида идоралараро маълумот алмашиш орқали тақдим этилади. Текшириш натижасига кўра вақтинча рўйхатга олиш тўғрисида ҚР-СОДЕ билан ҳимояланган қайд варағини тегишли Давлат хизматлари марказига (ўзи келиб мурожаат қилган тақдирда) ёки ариза берувчига (электрон тарзда мурожаат этган тақдирда) ЯИДХП орқали электрон тарзда юборилади. Фуқаронинг сўровига кўра вақтинча рўйхатга олиш тўғрисидаги қайд варағи қоғоз шаклда мурожаат қилинган Давлат хизматлари маркази томонидан тақдим этилади. Давлат хизматлари марказлари ва ваколатли орган ўртасида ахборот алмашиш электрон рақамли имзони мажбурий тартибда қўллаш орқали фақат ҳимояланган идоралараро электрон ўзаро боғланиш ёрдамида амалга оширилади.

Вақтинча рўйхатдан ўтиш учун МваФРБга мурожаат қилган фуқаролар қуйидаги ҳужжатларни тақдим этади:	
1.	мулкдор аризаси ёхуд нотариал тасдиқланган аризаси (розилиги), агар шахсан ўзи бориш имкони мавжуд бўлмаса;
2.	мулкдор ва вақтинча рўйхатга олинаётган фуқаронинг паспорти ёки идентификация ID-карта си;
3.	ўн олти ёшга тўлмаган шахслар учун — туғилганлик тўғрисидаги гувоҳнома ёки идентификация ID-карта си;
4.	Қуролли Кучлари контракт бўйича ҳарбий хизматчисининг шахсий гувоҳномаси (казармалар ва кемалардан ташқарида яшайдиган ҳарбий хизматчилар учун);
5.	ҳарбий ҳисоб ҳужжатлари.
6.	Солиқ идораларида ҳисобга олинган ижара шартномаси ҳақида маълумот тақдим этилганда мулкдорнинг турар жой майдони бериш тўғрисидаги аризаси (розилиги) талаб этилмайди.
7.	Вилоятларга республиканинг бошқа ҳудудларидан мавсумий иш билан шуғулланишга (қурилиш, қишлоқ хўжалиги ва бошқалар) келган фуқаролар учун мавсумий иш ҳақида шартнома ёки мавсумий иш берувчининг аризаси бўлса, ушбу банднинг иккинчи хатбошидаги ҳужжатлар талаб этилмайди.

Тегишли хужжатлар (низомнинг 32-банди) тўлиқ тақдим этилгандан кейин МваФРБ инспектори, шу куннинг ўзида ариза берувчига вақтинча рўйхатга олиш тўғрисидаги қайд варағини беради. Қайд варағи фуқаронинг турган жойида вақтинча рўйхатга олинганлигини тасдиқлайдиган хужжат ҳисобланади ва паспорт ёки ID-карта, ҳарбий хизматчининг шахсий гувоҳномаси ёки туғилганлик тўғрисидаги гувоҳнома (ўн олти ёшгача) тақдим этилган тақдирда, унда кўрсатилган муддат мобайнида ҳақиқийдир. Рўйхатга олинаётган фуқаронинг паспорти ёки идентификация ID-карта сига вақтинча рўйхатга олиш тўғрисида белги кўйилмайди. Вақтинча турган жойи бўйича ҳисобга олинган фуқаро рўйхатга олинган манзилида яшаши керак.

Таълим муассасаларига ўқишга қабул қилинган фуқаролар турар жойи (уй-жой майдони) бўйича вақтинча рўйхатга олинади. Бунда таълим муассасаси томонидан фуқаронинг ўқишга қабул қилинганлиги тўғрисидаги бўйруқдан кўчирма, унинг шахсини тасдиқловчи хужжатидан нусха (ўн олти ёшга тўлмаган шахслар учун туғилганлик тўғрисидаги гувоҳнома, 35x45 мм ўлчамли иккита фотосурат) ва таълим муассасаси томонидан турар жой билан таъминланганлиги тўғрисида маълумотнома ҳудудий МваФРБга тақдим этилади. Ўқиш вилоятдан ташқарида жойлашган бошқа таълим муассасасига кўчирилган, фуқаро академик таътил олган ёки таълим муассасасидан ўқишдан четлатилган тақдирда, ушбу муассасалар раҳбарияти тегишли қарор қабул қилинган кунда бу ҳақда фуқаро турар жойи бўйича вақтинча рўйхатга олинган ҳудуддаги МваФРБни хабардор қилиши шарт.

Назарда тутиш: Низомнинг 32-бандида назарда тутилган хужжатларда нотўғри маълумотларнинг мавжудлиги вақтинча рўйхатга олишни расмийлаштиришни рад этиш учун асос бўлади. Фуқароларни вилоятларда вақтинча рўйхатга олиш рад этилган тақдирда, МваФРБ инспектори томонидан *хулоса* тузилади. Ушбу хулоса МваФРБ бошлиғи томонидан тасдиқланади, унда рад этишнинг аниқ асослари кўрсатилган бўлиши керак. Вақтинча рўйхатга олишнинг рад этилиши юзасидан суд тартибида шикоят қилиш мумкин. Вақтинча рўйхатга олиш тўғрисидаги қайд варағи йўқолган ёки бузилган тақдирда, фуқаро тегишли МваФРБга ўз шахсини тасдиқлайдиган хужжатни тақдим этган ҳолда, вақтинча рўйхатга олиш тўғрисидаги қайд варағининг йўқолиш ёки бузилиш ҳолатларини кўрсатиб, вақтинча рўйхатга олиш тўғрисидаги қайд варағининг дубликатини расмийлаштириш ҳақидаги аризани тақдим этади. МваФРБ инспектори аризада кўрсатилган жойда ушбу фуқаронинг вақтинча рўйхатга олиниши тўғрисидаги маълумотлар мавжудлигини текширади. Улар тасдиқланган тақдирда, ариза берувчига шу куннинг ўзида вақтинча рўйхатга олиш тўғрисидаги қайд варағининг дубликатини расмийлаштиради. Қайд варағининг дубликати фуқаро томонидан ЯИДХП орқали электрон шаклда ҳам олиниши мумкин. Вақтинча рўйхатга олиш таълим муассасаси раҳбарияти ва иш берувчининг билдиришномаси, мулкдор ёки фуқаронинг аризасига асосан бекор қилинади. Ички ишлар органи таянч пунктнинг профилактика инспекторлари ўзлари хизмат кўрсатадиган ҳудудда паспорт режими қоидаларига риоя этилиши юзасидан назоратни амалга оширадilar.

Фуқаролардан Низомда кўрсатилгандан ташқари бошқа хужжатларни тақдим этишни талаб қилиниши давлат хизматлари кўрсатиш соҳасидаги қонунчилик хужжатлари талабларини бузиш деб ҳисобланади. Кўчмас мулк

объектларига бўлган ҳуқуқларнинг давлат реестри базасида мавжуд бўлмаган ҳамда кадастр рақами бўлмаган турар жойларга доимий ва вақтинча рўйхатга олиш **қатъиян тақиқланади**. Фуқарони доимий ва вақтинча рўйхатга олишда, унинг кўчмас мулк объектларига бўлган ҳуқуқларига оид маълумот давлат реестри базасидан жисмоний шахснинг шахсий идентификация ва (ёки) солиқ тўловчининг идентификация рақамлари орқали олинади. Мазкур рақам орқали тегишли маълумотнинг олинishi имкони бўлмаганда, фуқародан кадастр рақамини тақдим қилиш талаб этилади. Нотурар жой биноларга фуқароларни доимий ва вақтинча рўйхатга олиш **тақиқланади**. Корхона, ташкилот ёки ўқув муассасаларига тегишли уй-жойлар, ётоқхоналарга фуқароларни доимий рўйхатга олиш ҳамда турган жойи бўйича вақтинча рўйхатга олиш мазкур корхона, ташкилот ёки ўқув муассасасининг рухсат хати (розилиги) асосида амалга оширилади. Вилоятларда доимий рўйхатга олинмаган фуқароларнинг яшashi учун турар жой майдони тақдим этадиган мулкдор турар жой майдони берилган кундан бошлаб **ўн беш кун** мобайнида ушбу шахслар тўғрисида ички ишлар органларини хабардор қилиши шарт. Чегара зонасида жойлашган аҳоли пунктларида доимий ва вақтинча рўйхатга олинishi учун ушбу зонага киришга яшаш жойи бўйича ички ишлар органларидан чегара зонасига киришдан олдин белгиланган тартибда олинган рухсатнома ҳам тақдим этилади. Фуқарони доимий ва вақтинча рўйхатга олиш ва бекор қилиш ишончнома асосида ҳам амалга оширилиши мумкин. Бир нечта уйга ёки квартирага эга бўлган мулкдор улардан фақат биттасига доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олинishi мумкин.

Мустақил тайёргарлик учун топшириқ:

Тингловчилар Вазирлар маҳкамасининг 2018 йил 28 августдаги «Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни доимий яшаш жойи ва вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартибини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-3924-сон қарорини амалга ошириш чора-тадбирлари ҳақида»ги 2018 йил 22 октябрдаги ВМҚ-845-сонли қарорини тўлиқ ўрганиш ва конспект қилиш.

Назорат учун саволлар.

тартиби?

- 1-савол. Фуқарони яшаш жойи бўйича доимий рўйхатга олиш нима учун зарур?
- 2-савол. Фуқарони Давлат хизматлари маркази ва Ўзбекистон Республикаси Ягона интерактив давлат хизматлари портали орқали фуқарони яшаш жойи бўйича доимий рўйхатга олиш тартиби?
- 3-савол. Доимий рўйхатга олинганликни бекор қилиш

2-мавзу: Ўзбекистон Республикаси фуқароларини доимий яшаш жойи ва вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби

Семинар (2 соат)

Ушбу семинар машғулоти, “Тоифалаш жадвали” интерфаол методидан фойдаланиш орқали ўтказилади.

Машғулотда методлардан фойдаланиш қуйидагича кечади:

1.	Тингловчиларни методлар моҳияти билан таништириш
2.	Кичик гуруҳларга мавзудан жадвал, тошириқ ва тестлар берилади
3.	Топшириқни бажариш учун вақт (10-15 дақиқа) берилади
4.	Белгиланган вақт ниҳоясига етгач ўқитувчи тингловчиларнинг ечимларини таҳлил қилиб баҳолайди
5.	Ўқитувчи таҳлил натижаларини эълон қилиб боради
6.	Ўқитувчи тингловчиларнинг натижаларини баҳолаб машғулотни якунлайди

«Тоифалаш жадвали» усули

Фуқаро вилоятларда доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиниши учун Қорақалпоғистон Республикаси ҳамда вилоятлар туман (шаҳар) ички ишлар бошқармаси (бўлими) МваФРБга қандай хужжатларни тақдим этади:	Фуқаронинг доимий рўйхатга олинганлиги қандай ҳолларда МваФРБ томонидан бекор қилинади

ИЗОХ: Тоифа-хусусият ва муносабатларни муҳимлигини намоён қилувчи (умумий) аломат. Ажратилган аломатлар асосида олинган маълумотларни бирлаштиришни таъминлайди. Тизимли фикрлаш, маълумотларни тузилмага келтириш, тизимлаштириш кўникмаларини ривожлантиради.

7-мавзу: Ўзбекистон Республикаси фуқароларини доимий яшаш жойи ва вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби

Амалий машғулот (2 соат)

Режа:

1-савол. Ўзбекистон Республикаси фуқароларини доимий яшаш ва вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш ариза бериш тартиби

2-савол. Фуқарони доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш тўғрисида электрон сўровнома тўлдириш.

3-мавзу Ўзбекистон Республикасида идентификация ID-карталарини расмийлаштириш тартиби

Маъруза (2 соат)

Режа:

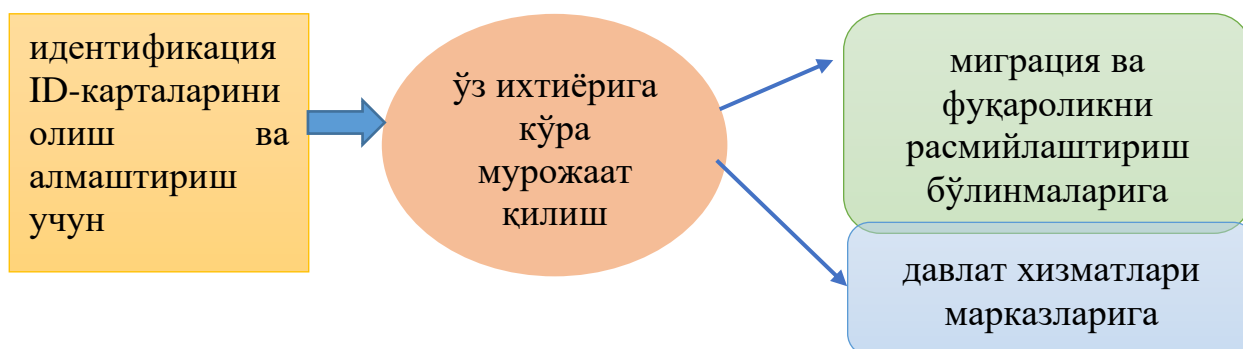
1-савол. Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг идентификация ID- картаси.

2-савол. Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг идентификация ID- картасидан фойдаланиш.

1-савол. Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг идентификация ID - картаси

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 22 сентябрь куни “Ўзбекистон Республикасида идентификация ID -карталарни жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-6065-сонли фармони қабул қилинди.

Фармон билан Ўзбекистон Республикаси фуқароларига қуйидаги имкониятлар яратилди

Шунингдек идентификация ID-карта сининг бланкасида эгасининг миллати ҳақидаги маълумотлар кўрсатилмасдан ID-карта нинг чипига киритилиши, янги туғилган болага идентификация ID-карта лари мажбурий берилмасдан, унинг туғилиши ФХДЁ органи томонидан қайд этилиб, туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома тақдим қилинганидан сўнг ота-онаси, васийлари (ҳомийлари) ихтиёрига кўра расмийлаштирилиши белгилаб берилди.

Бундан ташқари шундай тартиб ўрнатилдики, унга кўра:

➔ идентификация ID-карта лари белгиланган ҳужжатлар қабул қилиб олингандан сўнг 1 иш куни мобайнида расмийлаштириб бериладиган;

➔ идентификация ID-карта сини расмийлаштириш учун муурожаат ўзгалар ёрдамига муҳтож қариялар ва ногиронлиги бўлган шахслардан келиб тушганда масъул ходим томонидан 15 кун муддатда ушбу шахсларнинг яшаш манзилига борган ҳолда идентификация ID-карта си расмийлаштирилади ва кўрсатилган хизмат учун қўшимча тўлов ундирилмайдиган бўлди.

Фармонда Ўзбекистон Республикаси фуқаролари биометрик паспортлари ҳамда фуқаролиги бўлмаган шахс ва чет давлат фуқароларининг яшаш гувоҳномаларини идентификация ID-карта ларига алмаштириш

биринчи босқичда 2021 йил 1 январдан 2022 йил 31 декабргача ихтиёрийлик асосида, 16 ёшга тўлганда ҳамда конунчиликда кўзда тутилган бошқа сабабларга кўра; иккинчи босқичда 2023 йил 1 январдан 2030 йил 31 декабргача мажбурий тартибда амалга ошириладиган бўлди.

Назарда тутинг: Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 5 январдаги ПФ-4262-сон Фармони билан Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг 2011 йилги намунадаги биометрик паспорти 2031 йил 1 январдан бошлаб ҳақиқий эмас деб ҳисобланади. 2021 йил 1 январдан бошлаб Ягона интерактив давлат хизматлари порталида идентификация ID-карта сани олиш учун муурожаат қилиш, электрон навбатга туриш ва онлайн тўловни амалга ошириш имконияти жорий этилди;

Аҳолига қўшимча қулайликлар яратиш, ортиқча сарсонгарчиликни олдини олиши мақсадида идентификация ID-карта сани олиш учун муурожаат этилганда туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома «Фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш органларининг ягона электрон архиви» ахборот тизими орқали олинишини таъминладиган бўлди.

Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг идентификация ID-карта си — Ўзбекистон Республикаси ҳудудида эгасининг шахсини ва Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини тасдиқлайдиган, ID-карта эгасининг шахсий биографик ва биометрик маълумотлари киритилган электрон ташувчи қурилма (чип)га эга бўлган ҳужжат;

ID-карта маълумотларни йиғиш пункти томонидан фуқароларга қуйидаги муддатларга берилади	
янги туғилган болага бир ёшгача	→ 2 йил муддатга, (ота-оналар, васийларнинг (ҳомийларнинг) ихтиёрига кўра)
бир ёшдан 16 ёшгача	→ 5 йил муддатга (ота-оналар, васийларнинг (ҳомийларнинг) ихтиёрига кўра);
16 ёшдан	10 йил муддатга

ID-карта бланкасига қуйидаги асосий маълумотлар киритилади:	
а) ҳужжатнинг номи;	
б) ID-карта нинг рақами;	
в) ID-карта эгасининг:	фамилияси, исми, отасининг исми; туғилган санаси; фуқаролиги; туғилган жойи; жинси; жисмоний шахсининг шахсий идентификация рақами;

г) ID-карта нинг	берилган санаси; ким томонидан берилгани; амал қилиш муддати тугайдиган сана;
д) ID-карта эгасининг рақамли сурати	

ID-карта да унинг эгасининг имзоси бўлиши шарт (16 ёшга етганидан кейин). Вазирлик ва идораларнинг автоматлаштирилган тизимлари орқали ID-карта эгасининг розилиги билан давлат хизматларини кўрсатишда ID-картага киритилган маълумотлардан фойдаланишга рухсат этилади.

	Чипга ID-карта эгасининг қуйидаги маълумотлари киритилади	
биографик маълумотлари;	миллати;	рақамли сурати;
кўл бармоқларининг излари — 16 ёшга етганидан кейин;		
электрон рақамли имзо калитининг сертификати — 16 ёшга етганидан кейин.		

Қонун ҳужжатларига мувофиқ чипга бошқа маълумотлар ҳам киритилиши мумкин. Электрон рақамли имзо калитининг сертификати ID-картанинг амал қилиш муддати давомида ҳақиқий ҳисобланади.

	ID-карта ни расмийлаштириш ва бериш қуйидаги ҳолларда амалга оширилади:	
ота-оналар, васийларнинг (ҳомийларнинг) ихтиёрига кўра — бола туғилгандан бошлаб 16 ёшга тўлгунига қадар;		
фуқаро 16 ёшга тўлганда;		
Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига қабул қилинганда ёки Ўзбекистон Республикаси фуқароси сифатида тан олинганда;		
ID-карта нинг амал қилиш муддати тугаганда;		
фуқаронинг фамилияси, исми, отасининг исми, миллати, туғилган санаси, жинси ўзгарганда		
ID-карта га ёки чипга киритилган маълумотларда ноаниқликлар, хатолар ва техник нуқсонлар мавжудлиги аниқланганда;		
ID-карта ёки чип яроқсиз ҳолга келганда;		
ID-карта ашёвий далил сифатида олиб қўйилганида;		
ID-карта йўқотиб қўйилганда.		

ID-карта эгасининг фамилияси, исми, отасининг исми, туғилган санаси, жинси ўзгарганлиги ёки ID-карта га киритилган маълумотларда ноаниқликлар мавжудлиги аниқланганлиги муносабати билан алмаштирилаётганда, фуқаро томонидан маълумотларни йиғиш пунктига ушбу ҳолатларни тасдиқловчи ҳужжатлар тақдим этилади ва электрон талабнома шакллантирилган кундан бошлаб **бир иш кунда** кўриб чиқилади. Фуқаро ID-карта ни йўқотган тақдирда ўзига қулай бўлган маълумотларни йиғиш пунктига мурожаат этади. Янги ID-карта белгиланган тартибда ID-карта йўқолганлиги ҳақида ариза келиб тушган кундан бошлаб **бир иш кунда** берилади;

Фуқаро ID-карта си амал қилиш муддати тугаганда ва тегишли ёшга тўлгандан сўнг ёки фамилияси, исми, отасининг исми, туғилган йили ва миллати ўзгаргандан *сўнг бир ой муддатда* ID-карта олиш учун мурожаат қилиши лозим.

Фуқаро ID-карта олиш учун ўзига қулай бўлган маълумотларни йиғиш пунктига қўйидагиларни тақдим этади:

1. белгиланган шаклдаги ариза-анкета;
2. илгари берилган паспорт ёки ID-карта ;
3. туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома (ID-карта биринчи мартаба расмийлаштирилаётганда);
4. ваколатли органнинг қарори (ID-карта ашёвий далил сифатида олиб қўйилганида);
5. давлат божи тўланганлиги ҳақида қвитанция (электрон тўлов тизимлари орқали тўланганда қвитанция мажбурий эмас).

Эслаб қолинг: ID-карта маълумотларни йиғиш пункти томонидан ҳужжатлар тўлиқ қабул қилиб олингандан сўнг **бир иш** куни мобайнида берилади. Ўзгалар ёрдамига муҳтож қариялар, соғлигининг ҳолатига кўра мустақил ҳаракатланиш имконияти чекланган ва ногиронлиги бўлган шахслар ID-карта олиш учун маълумотларни йиғиш пунктига шахсан ўзлари ёки қонуний вакиллари орқали (оғзаки, ёзма ёхуд электрон шаклда) мурожаат этганда, ID-карта маълумотларни йиғиш пунктининг масъул ходими томонидан **ўн беш кун** муддатда ушбу шахсларни яшаш манзилига борган ҳолда расмийлаштирилади ва берилади.

Маълумотларни йиғиш пункти тақдим этилган ҳужжатлар асосида аризачининг биографик маълумотларини, электрон кўринишдаги қўл бармоқ изларини йиғади, шахсни олд томондан рақамли форматда суратга олади ва ID-карта ни расмийлаштириш учун талабнома шакллантиради. Аризачига аввал жисмоний шахснинг шахсий идентификация рақами бириктирилмаган ёки жисмоний шахснинг аввалги шахсий идентификация рақами хатолик билан бириктирилган бўлса, талабнома ID-карта га жисмоний шахснинг шахсий идентификация рақамини бириктириш учун маълумотларни йиғиш пункти томонидан Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Давлат персоналлаштириш марказига юборилади. Давлат персоналлаштириш маркази талабномадаги жисмоний шахснинг шахсий идентификация рақами мавжудлиги ва тўғрилигини текширади, мавжуд бўлмаган ҳолларда эса реал вақт режимида жисмоний шахснинг шахсий идентификация рақамини шакллантиради ва шакллантирилган талабномани маълумотларни йиғиш пунктига юборади.

Назарда тутинг: Агар фуқаро қўл бармоқ излари олинишидан бош тортса ёхуд кўзойнакда ёки бош кийимда суратга тушиш истагидан қайтмаса, маълумотларни йиғиш пункти фуқарога ID-карта расмийлаштиришни рад этади.

16 ёшга тўлмаган шахсларнинг ID-карта лари уларга ID-карта бериш бўйича мурожаат қилган ота-оналари ёки васийларига (ҳомийларига) берилади. 16 ёшга тўлган фуқароларга идентификация ID-карта лари берилганда улар бир вақтнинг ўзида давлат солиқ хизмати

органларида солиқ тўловчи сифатида ҳамда жамғариб бориладиган пенсия тизимида ҳисобга қўйилади.

Суд ажрими билан паспортининг амал қилиши тўхтатиб турилган айбланувчига ёки судланувчига ID-карта си маълумотларни йиғиш пункти томонидан ҳужжатлар тақдим этилган кундан бошлаб **ўн кун ичида** берилади.

Бунда аризани кўриб чиқиш муддати Ўзбекистон Республикасининг қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ узайтирилиши мумкин.

Бундай шахслар ID-карта олиш учун қуйидаги ҳужжатлар тақдим этади:

- ✓ белгиланган шаклдаги ариза;
- ✓ процессуал мажбурлов чораси бекор қилинганлиги ҳақидаги тасдиқланган қарор нусхаси.

- ✓ Давлат божи тўланганлиги ахборот тизимлари орқали текширилади.

Суд ажрими билан паспортининг амал қилиши тўхтатиб турилган айбланувчи ёки судланувчи паспорт тизими қоидаларини бузганлик учун маъмурий жавобгарликка тортилмайди. Тергов ҳибсхоналари ёки вақтинча сақлаш ҳибсхоналарида сақланаётган шахсга янги ID-карта ни расмийлаштириш ушбу шахслар сақланаётган жойга борган ҳолда амалга оширилади.

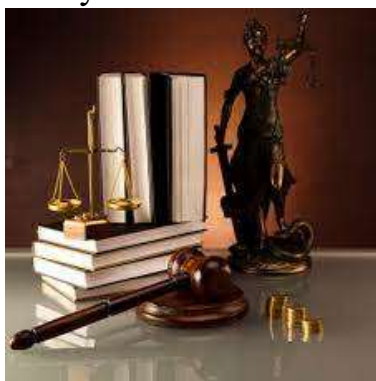
2-савол. Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг идентификация ID- картасидан фойдаланиш.

ID-картадан фойдаланиш - ID-карта эгасининг шахсини ва Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини тасдиқловчи ҳужжат ҳисобланиб, Ўзбекистон Республикаси ҳудудида фойдаланилади. ID-карта йўқолган тақдирда, фуқаро дарҳол янги ID-карта ни олиш учун маълумотларни йиғиш пунктига мурожаат қилиши шарт. Вафот этган шахсининг ID-

карта си фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш органига топширилади ва фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш органи ID-карта ни йўқ қилиш мақсадида маълумотларни йиғиш пунктига юборилади. Ҳибсга олинган ёки озодликдан маҳрум қилишга ҳукм этилган шахсининг ID-карта си суриштирув, тергов органлари ёки суд томонидан олиб қўйилади. Агар шахс суднинг ҳукми билан озодликдан маҳрум этилса, унинг ID-карта си Жазони ижро этиш департаментига юборилади. Шахс жазони ижро этиш муассасасидан озод этилганида ёки жазо муддатини ўтаб бўлгач, унга ID-карта си суриштирув, тергов органлари, суд ёхуд жазони ижро этиш муассасасининг маъмурияси томонидан қайтарилади. ID-карта суриштирув, тергов органлари ёки суд томонидан ашёвий далил сифатида олиб қўйилган тақдирда, янги ID-карта ваколатли органнинг олиб қўйиш ҳақидаги тегишли қарори тақдим этилгач, маълумотларни йиғиш пункти томонидан расмийлаштирилади. ИИОнинг муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсларни реабилитация қилиш марказларидан озод этилган ва паспорти ёки ID-карта сини йўқотган шахсларга ID-карта бериш масалалари илгари

хужжатлаштирилган ёки сўнги доимий яшаш жойи бўйича рўйхатдан ўтган жойидаги ёхуд вақтинча турган жойи бўйича ҳисобга олинган ички ишлар органлари томонидан, агар улар Ўзбекистон Республикаси фуқаролари бўлсалар, кўриб чиқилади. Фуқарога янги ID-карта бериш чоғида илгари берилган Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг биометрик паспорти ёки ID-карта йўқ қилиш учун маълумотларни йиғиш пункти томонидан олиб қилинади. Ўзбекистон Республикаси фуқаролигидан чиқарилган, фуқаролигини йўқотган, шунингдек, хорижий давлатда доимий яшашга қолиш истагини билдирган фуқаро ID-карта ни сўнги яшаш жойидаги маълумотларни йиғиш пунктига ёки турган жойи бўйича Ўзбекистон Республикасининг хориждаги консуллик муассасасига топшириши шарт. Ўзбекистон Республикаси дипломатик ваколатхоналари ва консуллик муассасаларига топширилган ID-карта лар йўқ қилиш учун Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигига юборилади.

Эътибор беринг: Фуқаро ID-карта ни олиш ёки алмаштириш юзасидан ўз вақтида мурожаат қилмаслиги, уни яроқсиз ҳолга келтириши, йўқотиб қўйиши, шунингдек, бошқа шахсга тегишли бўлган ID-карта ни қонунга хилоф равишда олиб қўйиш, ID-карта дан ғаразли мақсадларда фойдаланиш, уни йўқ қилиш, яроқсиз ҳолатга келтириш ёки яшириш учун Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига асосан жавобгарлик белгиланади.

Жазони ижро этиш муассасасида жазони ўтаб чиққан, табиий ва техноген хусусиятли фавқулодда вазиятлар, шу жумладан маиший тусдаги офатлар (турар жойларнинг ёки яшаш учун мўлжалланмаган жойларнинг ёнғини, қулаши, транспорт воситаларининг ёниши) юз берганлиги оқибатида ID-карта йўқолганлиги ёки яроқсиз ҳолга келганлиги тўғрисида ариза билан мурожаат этган шахс жавобгарликка тортилмайди. Бунда, жазони ижро этиш муассасасида жазони ўтаб чиққан шахс бу ҳолатни тасдиқловчи тегишли хужжатни тақдим этади, табиий ва техноген хусусиятли фавқулодда вазиятлар, шу жумладан маиший тусдаги офатлар (турар жойларнинг ёки яшаш учун мўлжалланмаган жойларнинг ёнғини, қулаши, транспорт воситаларининг ёниши) юз берганлиги ҳолатини тасдиқлаш зарурати бўлганда, ички ишлар органларининг миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлимлари томонидан сўров асосида қонунчиликда белгиланган ваколатли идоралардан маълумотнома олинади.

ID-карта ўғирланган ҳолларда бу ҳақидаги аризалар жиноят содир этилган жойидаги ёки фуқаронинг яшаш жойидаги ҳудудий ички ишлар органларининг навбатчилик қисмлари ходимлари томонидан қабул қилинади. Бундай аризалар қабул қилинганлиги ҳақида фуқароларга маълумотномалар берилади ва улар жавобгарликка тортилмайди. Талабномага киритилган маълумотларнинг ҳаққонийлигига вояга етмаган шахслар номидан мурожаат

қилган шахслар ёки вояга етган ва ID-карта ни биринчи мартаба олаётган фуқаролар шахсан жавобгар ҳисобланади.

Мустақил тайёргарлик учун топшириқ:

Мустақил таълимнинг мазмунини тингловчилар маъруза ва бошқа ўқув машғулотларда олган билимларини мустақил таълим жараёнида Ўзбекистон Республикасида идентификация карталарини расмийлаштириш тартиби мавзусини янада чуқурроқ ўзлаштиришлари ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 22 сентябрь куни “Ўзбекистон Республикасида идентификация ID -карталарни жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-6065-сонли фармони тўлиқ ўрганадилар ва конспект қиладилар.

Назорат учун саволлар.

1-савол. Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг идентификация ID- картасини расмийлаштириш жараёнлари?

2-савол. Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг идентификация ID- карта бериш муддатлари?

3-савол. Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг идентификация ID- картадан фойдаланиш?

3-мавзу Ўзбекистон Республикасида идентификация карталарини расмийлаштириш тартиби

ИИО базасида амалий машғулот – (6 соат)

Мустақил тайёргарлик учун топшириқ: Тингловчилар ўқув машғулотларида (маъруза, семинар, амалий ва ҳақ.) олган билимларини мустақил таълим жараёнида янада чуқурроқ ўзлаштиришлари ва навбатдаги маъруза машғулотида мўлжалланган мавзу бўйича тайёргарлик кўришлари лозим.

4.1-мавзу: Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига оид масалаларни кўриб чиқишнинг янгиланган тартиби

Маъруза (2 соат)

Режа:

1-савол. Фуқароликка оид масалаларни расмийлаштиришдаги умумий қоидалар.

2-савол. Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига қабул қилиш ва уни тиклаш.

3-савол. Фуқаролиги бўлмаган шахсга нисбатан Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини тан олиш.

1-савол: Фуқароликка оид масалаларни расмийлаштиришдаги умумий қоидалари

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги масалалари бу- Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигига қабул қилиш, тиклаш, тан олиш, фуқаролигидан чиқиш, фуқаролигини йўқотиш ва Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигига мансуб эмаслик юзасидан илтимосномалар, аризалар ва уларга илова қилинадиган ҳужжатларни қабул қилиш, кўриб чиқиш ҳамда қарор қабул қилиш тартибидир.

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги масалалари юзасидан илтимоснома ва аризалар топширилади

1.Ўзбекистон Республикаси ҳудудида яшаб турган шахс томонидан

доимий яшаш ёки вақтинча турган жойидаги ички ишлар органига

2.Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан ташқарида яшовчи шахс томонидан:

-Ўзбекистон Республикасининг консуллик муассасасига;

-Ўзбекистон Республикаси дипломатик ваколатхонасининг консуллик бўлимига

Илтимоснома, ариза ва сўровнома қўлда ёки техник воситаларда тўлдирилади. Уларни тўлдиришда қисқартма ёки аббревиатура қўллашга йўл қўйилмайди. Сўровномадаги жавоблар тўлиқ ёритилган, ҳужжатлар матни тушунарли ва тузатишларсиз бўлиши лозим.

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги масалалари юзасидан мурожаат этган шахс ўз шахси ва фуқаролигини тасдиқловчи ҳужжатни тақдим этиши лозим. Шахснинг биографик маълумотлари (туғилган санаси ёхуд фамилияси, исми ёки отасининг исми) ўзгарган тақдирда, буни тасдиқловчи ҳужжатлар тақдим қилинади. Мурожаат этувчи шахс томонидан туғилганлик тўғрисидаги гувоҳнома, Ўзбекистон Республикаси фуқароси паспорти, Ўзбекистон Республикаси фуқароси идентификацияловчи картаси

(ID-карта си), фуқаролиги бўлмаган шахс учун Ўзбекистон Республикасида яшаш гувоҳномаси, фуқаролиги бўлмаган шахснинг идентификацияловчи картаси (ID-карта си), никоҳ тузилганлиги ёки никоҳ бекор қилинганлиги тўғрисидаги гувоҳномалар тақдим этилади. Масъул ходим томонидан ушбу ҳужжатлардан нусхалар олиб асли билан солиштирилиб, ваколатли орган муҳри билан тасдиқланади, ҳужжатларнинг асли ариза берувчига қайтариб берилади

Мурожаатчи томонидан тақдим этиладиган Ўзбекистон Республикаси давлат тилида бўлмаган ҳужжатлар аризачи томонидан давлат тилига таржима қилинади. Таржиманинг тўғрилиги ёки таржимон имзосининг ҳақиқийлиги «Нотариат тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни асосида тасдиқланади.

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги масалалари юзасидан мурожаат қилган ариза берувчи ўз илтимосномасида боласини кўрсатиб ўтган тақдирда, ота-онаси ёки улардан бирининг фуқаролиги ўзгарганда уларнинг илтимосномасига кўра, ўн тўрт ёшдан ўн саккиз ёшгача бўлган боланинг фуқаролиги фақат унинг ёзма розилиги билан ўзгартирилиши мумкин. Бола имзосининг ҳақиқийлиги «Нотариат тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни талабларига мувофиқ ёки консуллик муассасаси масъул ходимининг имзоси ва муҳри билан тасдиқланади.

Ўрнатилган тартибда расмийлаштирилган илтимоснома ёки ариза ва илова қилинаётган ҳужжатлар ариза берувчи томонидан тақдим этилган пайтдан эътиборан кўриб чиқиш учун қабул қилинган деб ҳисобланади. Узрли сабаблар мавжуд бўлганда (касаллик, консуллик муассасасининг мавжуд эмаслиги) нотариал тартибда тасдиқланган илтимоснома ёки ариза ишончли шахслар орқали берилиши мумкин.

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги масалалари юзасидан қабул қилинган илтимосномалар ёки аризалар Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги масалаларига оид «Е-Фуқаро» идоралараро маълумотлар базасида («Е-Фуқаро» ИМБ) рўйхатдан ўтказилади.

Фуқароликка оид масалалар тўғрисида маълумотнома бериш бўйича материаллар икки нусхада юритилади. Материалларнинг бир нусхаси уни қабул қилган ички ишлар органи ёки консуллик муассасасида сақланади, иккинчи нусха эса Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Фуқаролик масалалари бўйича комиссиясига юборилади.

Илтимоснома ёки аризага илова қилинаётган ҳужжатлар ўрнатилган тартибда расмийлаштирилмаганлиги, ариза берувчи томонидан ёлғон маълумот, ҳақиқий бўлмаган ва сохта ҳужжатлар тақдим этилиши илтимоснома ва аризаларни қабул қилмаслик учун асос ҳисобланади. Ариза берувчи томонидан сохта ҳужжатлар тақдим қилганлик ҳолати аниқланганида, материаллар қонунчиликка мувофиқ қонуний қарор қабул қилиш учун тегишли ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органга юборилади.

2-савол: Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига қабул қилиш ва уни тиклаш.

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигига қабул қилиш турлари

1. Умумий тартиб

2. Соддалаштирилган тартиб

3. Алоҳида тартиб

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигига умумий тартибда қабул қилишда: ўн саккиз ёшга тўлган ва муомала лаёқатига эга бўлган, Ўзбекистон Республикасида доимий яшовчи чет давлат фуқароси ёки фуқаролиги бўлмаган шахс Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигига умумий тартибда қабул қилиш бўйича илтимоснома билан мурожаат қилиши мумкин, агар у:

а) чет давлат фуқаролигидан чиқишни расмийлаштирган бўлса;

б) яшаш гувоҳномаси ёки фуқаролиги бўлмаган шахснинг идентификацияловчи картаси олинган кундан эътиборан ва илтимоснома билан мурожаат қилган кунга қадар Ўзбекистон Республикаси ҳудудида узлуксиз беш йил давомида доимий яшаб келаётган бўлса. Ушбу шарт Ўзбекистон Республикасида туғилган ва яшаб келаётган ёки Ўзбекистон Республикаси фуқароси билан никоҳда бўлган ва никоҳ тузилганидан кейин Ўзбекистон Республикаси ҳудудида турмуш ўртоғи билан биргаликда узлуксиз уч йил давомида яшаб келаётган фуқаролиги бўлмаган шахсга нисбатан татбиқ этилмайди;

в) тирикчиликнинг қонуний манбаига эга бўлса;

г) Ўзбекистон Республикаси Конституциясига риоя этиш мажбуриятини ўз зиммасига олса;

д) давлат тилини мулоқот қилиш учун зарур даражада билса.

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигига умумий тартибда қабул қилиш юзасидан қуйидаги ҳужжатлар тақдим этилади

1. илтимоснома;
2. сўровнома;
3. яшаш гувоҳномаси ёки фуқаролиги бўлмаган шахснинг идентификацияловчи картаси;
4. никоҳ тузилганлиги ёки никоҳ бекор қилинганлиги тўғрисидаги гувоҳнома (мавжуд бўлса);
5. илтимосномада ариза берувчи боласини кўрсатиб ўтган тақдирда, боланинг туғилганлик тўғрисидаги гувоҳномаси ва яшаш гувоҳномаси (мавжуд бўлса), бунда ўн тўрт ёшдан ўн саккиз ёшгача бўлган боланинг нотариал тартибда тасдиқланган розилиги олинади;
6. тирикчиликнинг қонуний манбалари мавжудлигини тасдиқловчи ҳужжат
7. давлат божи тўланганлиги тўғрисидаги ҳужжат;
8. Давлат тилини мулоқот қилиш учун зарур даражада билишини тасдиқловчи ҳужжат;

Қуйидаги шахсларга нисбатан давлат тилини мулоқот қилиш учун зарур бўлган даражада билиш шarti татбиқ этилмайди:

- Ўзбекистон Республикаси ҳудудида умумий ўрта таълимдан кам бўлмаган даражада таълим олган шахслар (тасдиқловчи ҳужжат тақдим этилади);

- 60 ёшга тўлган шахслар;
- муомала лаёқатига эга бўлмаган шахслар (ишончли вакили томонидан ушбу шахс муомала лаёқатига эга эмаслиги ёки муомала лаёқати чекланганлиги ҳақида қонуний кучга кирган суд қарори тақдим этилади);
- И гуруҳ ногиронлиги мавжуд бўлган шахслар (ногиронликни тасдиқловчи маълумотнома тақдим этилади).

Ушбу тартибда тақдим этилган барча ҳужжатлар кетма-кетликда материалга тикилади ва уни расмийлаштираётган ходимнинг имзоси билан тасдиқланган ҳолда ҳужжатлар ички рўйхати тузилади. Материал муқовасида ариза берувчининг фамилияси, исми, отасининг исми, туғилган санаси, тартиб рақами ва бошқа маълумотлар (қабул қилинган сана, сақлаш муддати) кўрсатилади.

Илтимосномани қабул қилган масъул ходим уч иш куни ичида илова қилинган ҳужжатларнинг тўлиқлигини ва тўғри расмийлаштирилганлигини ўрганиб чиқади ҳамда сўровномага ўзининг лавозимини кўрсатган ҳолда имзо қўяди. Сўровномада кўрсатилган маълумотлар уч иш куни ичида «Е-Фуқаро» ИМБга киритилади, материаллар эса худудуий ИИОга юборилади. Қорақалпоғистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги, Тошкент шаҳар ва Тошкент вилояти ички ишлар бош бошқармалари, вилоятлар ички ишлар бошқармалари масъул ходими ўн иш куни ичида маълумотлар «Е-Фуқаро» ИМБга тўғри киритилганлигини текширади, шахсга нисбатан текширув талабномасини шакллантириб, манфаатдор вазирлик ва идораларга юборади. Материаллар Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигига юборилади. Манфаатдор вазирлик ва идоралар томонидан келиб тушган текширув талабномаси бўйича Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини қабул қилишга тўсқинлик қилувчи материалларнинг мавжудлиги ёки йўқлиги бир ой муддатда кўриб чиқилиб, «Е-Фуқаро» ИМБга маълумот киритилиши орқали муносабат билдирилади. «Е-Фуқаро» ИМБда текширувдан ўтиб, яқунланган талабномага мувофиқ текширув варақаси Ички ишлар вазирлигининг масъул ходим томонидан чоп этилади. Материаллар ва текширув варақаси асосида бир ойлик муддатда хулоса тайёрланади ҳамда Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири ёки унинг ўринбосарларидан бири томонидан тасдиқланади. Текширув варақаси ва хулоса келиб тушган материалга илова қилиниб, умумлаштирилган ахборот-маълумотнома билан бирга кўриб чиқиш учун Комиссияга юборилади.

Ахборот-маълумотномада:

- туғилган санаси ва жойи, миллати, маълумоти, оилавий аҳволи, фарзандлари, яшаш жойи;
- яқин қариндошлари ва уларнинг фуқаролиги;
- умумий ўрта ва олий таълим муассасаларида таълим олган даври;
- Ўзбекистон Республикасига келган ва доимий яшаш жойи бўйича рўйхатдан ўтган санаси;
- меҳнат фаолияти;
- пенсияга чиқиш санаси ва ногиронлик гуруҳи (бўлса);
- агар шахс Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигидан чиққан ёки фуқароликни йўқотган бўлса, Ўзбекистон Республикаси Президентининг тегишли Фармони санаси ва рақами;
- муқаддам фуқароликка қабул қилиш ҳақидаги илтимосномасини қаноатлантириш рад этилганлиги бўйича маълумот (агар кўрилган бўлса);

→ Ўзбекистон Республикаси ҳудудида жиноий жавобгарликка тортилганлиги ва судланганлиги санаси (бўлса), Жиноят кодексининг моддалари, тайинланган жазо тури ва муддати тўғрисидаги шахсга доир маълумотлар акс эттирилиши лозим.

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигига соддалаштирилган тартибда қабул қилиш. Ўн саккиз ёшга тўлган ва муомала лаёқатига эга бўлган чет давлат фуқароси ёки фуқаролиги бўлмаган шахс ҳисобланган ватандош Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигига соддалаштирилган тартибда қабул қилиш бўйича муурожаат қилиши мумкин,-

агар у:

а) Ўзбекистон Республикаси ҳудудида яшайдиган ва Ўзбекистон Республикаси фуқароси бўлган, насл-насаб шажараси бўйича тўғри туташган лоақал битта ўзидан олдинги қариндошга эга бўлса

б) тирикчиликнинг қонуний манбаига эга бўлса

в) Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига риоя этиш мажбуриятини ўз зиммасига олса

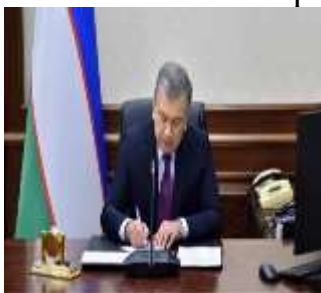
г) давлат тилини мулоқот қилиш учун зарур даражада билса

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигига соддалаштирилган тартибда қабул қилиш юзасидан қуйидаги ҳужжатлар тақдим этилади:

- 1) илтимоснома
- 2) сўровнома;
- 3) туғилганлик тўғрисидаги гувоҳнома;
- 4) чет давлат фуқаросининг паспорти ёки фуқаролиги бўлмаган шахснинг ҳаракатланиш ҳужжати ёхуд яшаш гувоҳномаси (фуқаролиги бўлмаган шахснинг идентификацияловчи картаси);
- 5) никоҳ тузилганлиги ёки никоҳ бекор қилинганлиги тўғрисидаги гувоҳнома (мавжуд бўлса);
- 6) илтимосномада бола кўрсатилган тақдирда, унинг туғилганлик тўғрисидаги гувоҳномаси ва чет давлат фуқаросининг паспорти ёки яшаш гувоҳномаси ёхуд фуқаролиги бўлмаган шахснинг идентификацияловчи картаси (мавжуд бўлса), бунда ўн тўрт ёшдан ўн саккиз ёшгача бўлган боланинг ёзма розилиги олинади;
- 7) Ўзбекистон Республикаси ҳудудида яшаётган ва Ўзбекистон Республикасининг фуқароси бўлган, насл-насаб шажараси бўйича тўғри туташган ўзидан олдинги қариндошининг паспорти (ИД- картаси);
- 8) тирикчиликнинг қонуний манбаларини тасдиқловчи ҳужжат;
- 9) ўзлари фуқароси бўлган давлатнинг мутасадди органидан судланганлик ҳолати мавжуд ёки йўқлигини тасдиқловчи ҳужжат;
- 10) давлат божи (консуллик йиғими) тўланганлиги тўғрисидаги ҳужжат.
- 11) Давлат тилини мулоқот қилиш учун зарур даражада билишини тасдиқловчи ҳужжат.

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигига соддалаштирилган тартибда қабул қилиш юзасидан расмийлаштирилган материал ички ишлар органи томонидан қабул қилинган тақдирда, белгиланган тартибда кўриб чиқилади. Ўзбекистон Республикаси Президентининг розилиги олинган тақдирда, Комиссия томонидан бу ҳақда тақдим этилган хатга асосан ваколатли орган уч иш куни ичида ариза берувчи ва унинг илтимосномасида кўрсатилган оила аъзоларига Ўзбекистон Республикаси фуқаролигини бериш тўғрисида қафолат хатини расмийлаштиради ва ўн иш куни ичида ариза берувчига хабар бериш чораларини кўради. Бунда, қафолат хати

илтимосномада кўрсатилган ҳар бир оила аъзосига берилади. Кафолат хатининг амал қилиш муддати — бир йил. Комиссиянинг қарорига асосан кафолат хатининг амал қилиш муддати яна бир йилга узайтирилиши мумкин. Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигига қабул қилиш ариза берувчи чет давлат фуқаролигидан чиққанлигини тасдиқловчи ҳужжат тақдим этганидан кейин амалга оширилади..

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигига алоҳида тартибда қабул қилиш- Ўзбекистон Республикаси Президенти чет давлат фуқароларига ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга «Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги тўғрисида»ги Қонунининг 21-моддасида кўрсатилган тартибда Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини бериши мумкин.

Бундай ҳолларда Комиссиянинг талабига асосан Ўзбекистон Президенти номига ёзилган илтимоснома, чет давлат фуқаросининг паспорти, фуқаролиги бўлмаган шахснинг ҳаракатланиш ҳужжати ёки яшаш гувоҳномаси (фуқаролиги бўлмаган шахснинг идентификацияловчи картаси) нусхасини қабул қилади ва уларни Комиссияга юборади.

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини тиклаш: Ўн саккиз ёшга тўлган ва муомала лаёқатига эга бўлган чет давлат фуқароси ёки фуқаролиги бўлмаган шахс Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини тиклаши мумкин. Қонунининг 25-моддаси биринчи қисми «а» **банди** (шахс чет давлатнинг ҳарбий хизматиغا, хавфсизлик органларига, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларига, давлат ҳокимияти ва бошқаруви органларига хизматга кирганлиги оқибатида) ва «г» **бандида** (агар шахс чет давлатнинг фойдасини кўзлаб фаолият кўрсатган ҳолда ёки тинчлик ва хавфсизликка қарши жиноятлар содир этиш йўли билан жамият ҳамда давлат манфаатларига жиддий зарар етказган бўлса) назарда тутилган ҳолатларда Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини йўқотганлиги ёки илгари Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги тикланганлиги аниқланса, унинг Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини тиклаш бўйича илтимосномаси ва унга илова қилинган ҳужжатлар кўриб чиқилмасдан қайтарилади.

3-савол.: Фуқаролиги бўлмаган шахсга нисбатан Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини тан олиш

«Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги тўғрисида»ги Қонуннинг 6-моддасига асосан, фуқаролиги бўлмаган шахсга нисбатан

2005 йил 1 январга қадар Ўзбекистон Республикасида доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олинган ҳамда муқаддам чет давлат фуқаролигида бўлмаган шахс хоҳиш билдирган тақдирда,

Ўзини Ўзбекистон Республикасининг фуқароси деб тан олиш тўғрисидаги ариза билан мурожаат қилган кунга қадар Ўзбекистон Республикасида камида ўн беш йил доимий яшаб келаётган ва мазкур давр мобайнида чет давлат фуқаролигида бўлмаган шахс

Ота-онасидан бири (ёлғиз отаси ёки онаси) Ўзбекистон Республикасининг фуқароси деб тан олинган, чет давлат фуқаролигини қабул қилмаган ва Ўзбекистон Республикасида яшаб келаётган бола хоҳиш билдирган тақдирда,

Ўзбекистон Республикасининг фуқароси деб тан олинади

Ушбу Қонун назарда тутилган фактларни тасдиқловчи ҳужжатлар мавжуд бўлмаган тақдирда, ариза берувчи ушбу фактларни суд тартибида аниқлаши мумкин.

«Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги тўғрисида» ги Қонунининг 6-моддаси:- биринчи қисмига мувофиқ:

- ✓ 2005 йил 1 январга қадар Ўзбекистон Республикасида доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олинган;
- ✓ муқаддам чет давлат фуқаролигида бўлмаган;
- ✓ Ўзбекистон Республикаси фуқароси бўлиш истагини билдирган фуқаролиги бўлмаган шахс Ўзбекистон Республикасининг фуқароси деб тан олинади.

иккинчи қисмига мувофиқ:

- ✓ ариза билан мурожаат қилган кунга қадар Ўзбекистон Республикасида камида ўн беш йил давомида доимий яшаб келаётган;
- ✓ ушбу давр мобайнида чет давлат фуқаролигида бўлмаган;
- ✓ Ўзбекистон Республикаси фуқароси бўлиш истагини билдирган фуқаролиги бўлмаган шахс Ўзбекистон Республикасининг фуқароси деб тан олинади.

учинчи қисмига мувофиқ:

- ✓ ота-онасидан бири (ёлғиз отаси ёки онаси) Ўзбекистон Республикаси фуқаролари деб тан олинган;
- ✓ чет давлат фуқаролигини қабул қилмаган;
- ✓ Ўзбекистон Республикаси фуқароси бўлиш истагини билдирган фуқаролиги бўлмаган шахс Ўзбекистон Республикаси фуқароси деб тан олинади.

Башарти ота-онаси (ёлғиз ота ёки онаси) билан бирга Ўзбекистон Республикасига кириб келган бола доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олинмаган бўлса, ота ёки онасининг доимий рўйхатга олинган жойи унинг доимий рўйхатга олинган жойи ҳисобланади.

Қуйидаги шахсларнинг ҳам Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини тан олиш юзасидан аризалари «Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги тўғрисида»ги Қонуннинг 6-моддаси учинчи қисмига мувофиқ кўриб чиқилиши мумкин:

а) агар ота-онасидан бири (ёлғиз ота ёки онаси) 2005 йил 1 январга қадар Ўзбекистон Республикаси ҳудудига кириб келиб ёки ўн беш йил давомида доимий яшаб келаётган ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонида асосан фуқароликка қабул қилинган бўлса;

б) агар ота-онасидан бири 2005 йил 1 январга қадар Ўзбекистон Республикаси ҳудудига кириб келиб, доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олинган ва вафот этган бўлса.

Эслаб қолинг: Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини тан олиш илгари Ўзбекистон Республикаси фуқароси бўлиб, Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонида биноан Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги тугатилган шахсларга нисбатан татбиқ этилмайди.

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини тан олиш юзасидан қуйидаги ҳужжатлар тақдим этилади:

1. ариза;
2. сўровнома;
3. яшаш гувоҳномаси (ф.б.шнинг ИД- картаси);
4. никоҳ тузилганлиги ёки никоҳ бекор қилинганлиги тўғрисидаги гувоҳнома (мавжуд бўлса);
5. ариза берувчининг фамилияси, исми ва отасининг исми ўзгарганлиги ҳақидаги маълумотнома (ўзгаришлар мавжуд бўлса);
6. 2005 йил 1 январга қадар Ўзбекистон Республикасига кириб келганлигини ва доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олинганлигини ёки Ўзбекистон Республикаси ҳудудида ўн беш йил ва ундан ортиқ йил давомида доимий яшаб келаётганлигини тасдиқловчи ҳужжатлар;
7. давлат божи тўланганлиги тўғрисидаги ҳужжат.

Масъул ходим томонидан ушбу ҳужжатларнинг қонунийлиги ўрганиб чиқилган ҳолда, аслидан нусха олиниб, муҳр билан тасдиқланади ва ҳужжатларнинг асли ариза берувчига қайтариб берилади. Ҳужжатларни қабул қилган масъул ходим томонидан **ўн иш** куни ичида фуқаролиги бўлмаган шахсга нисбатан юритилган материалдаги фуқаролиги бўлмаган шахс мақомини белгилаш учун асос бўлган ҳамда унинг доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олинганлигини тасдиқловчи ҳужжатлардан нусха олинади, гербли муҳр ва ўз имзоси билан тасдиқланади ва материал Қорақалпоғистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги, Тошкент шаҳар ва Тошкент вилояти ички ишлар бош бошқармалари, вилоятлар ички ишлар бошқармаларига юборилади. Бунда, масъул ходим томонидан тўпланган ҳужжатлар асосида маълумотлар базасида Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини тан олишга оид талабнома шакллантирилади. Тақдим этилган ҳужжатлар бир ойлик муддатда ўрганиб чиқилиб, «Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 6-моддасида назарда тутилган ҳолатлар ўз тасдиғини топган тақдирда, хулоса тайёрланади ва Қорақалпоғистон Республикаси ички ишлар вазири, Тошкент шаҳар ва Тошкент вилояти ички ишлар бош бошқармалари бошлиқлари, вилоятлар ички ишлар бошқармалари бошлиқлари томонидан тасдиқланади. Хулосанинг бир нусхаси тўпланган материалга илова қилиниб, Ички ишлар вазирлигига келишиш учун юборилади. Хулосага идоралараро маълумотлар базасида Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини тан олишга оид шакллантирилган талабномага мувофиқ, қайдлар киритилиши лозим. Ички ишлар вазирлиги келиб тушган материални бир ойдан кўп бўлмаган муддатда ўрганиб чиқиб, хулоса асослантирилганлигини текширади ва ўз муносабати билдирилган хатни Қорақалпоғистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги, Тошкент шаҳар ва Тошкент вилояти ички ишлар бош бошқармалари, вилоятлар ички ишлар бошқармалари орқали ҳудудий ички ишлар органига юборади. Ички ишлар органи томонидан ариза берувчига бу ҳақда уч иш куни ичида хабар берилади ва идентификацияловчи картасини расмийлаштириш чоралари кўрилади. Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини тан олиш учун етарли асослари мавжуд бўлмаган шахслар, ўз

хоҳишларига кўра Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини умумий тартибда қабул қилиш учун мурожаат қилишлари мумкин.

Мустақил тайёргарлик учун топшириқ:

Тингловчилар маъруза ва бошқа ўқув машғулотларида олган билимларини мустақил таълим жараёнида янада чуқурроқ ўзлаштиришлари ва семинар машғулотига тайёргарлик кўришлари, “Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига оид масалаларни кўриб чиқишнинг янгиланган тартиби” мавзусини ўқиб ўрганиш ва 2021 йил 10 мартдаги “Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига оид масалаларни кўриб чиқишнинг янгиланган тартибини белгилаш тўғрисида”ги ПФ-6185-сон Фармонни конспектлаштиришлари ташкил қилади.

Назорат учун саволлар.

1. Фуқароликка оид масалалар дейилганда қандай масалалар тушунилади?
2. Фуқароликка умумий, соддалаштирилган ва алоҳида тартибда қабул қилиш ҳақида тушунча беринг?
3. Ўзбекистон Республикаси фуқаролигини тан олишнинг фуқароликка қабул қилишдан фарқи нимада?
4. Фуқароликка оид масалаларни ҳужжатлаштириш қандай амалга оширилади?

4.2-мавзу: Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига оид масалаларни кўриб чиқишнинг янгиланган тартиби

Маъруза (2 соат)

Режа:

1-савол. Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигидан чиқиш.

2-савол. Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини йўқотиш асослари ва расмийлаштириш тартиби.

1-савол: Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигидан чиқиш.

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги тўғрисидаги қонуннинг 24-моддасида: Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигидан чиқиш Қонуннинг 37 ва 39-моддаларида белгиланган тартибда, фуқаронинг Ўзбекистон Республикаси фуқаролигидан чиқиш тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси Президенти номига шахсан берган илтимосномасига асосан амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигидан чиқишда қуйидаги ҳужжатлар тақдим этилади:

- ✓ илтимоснома;
 - ✓ сўровнома;
 - ✓ паспорт (идентификацияловчи карта);
 - ✓ никоҳ тузилганлиги ёки никоҳ бекор қилинганлиги тўғрисидаги гувоҳнома (мавжуд бўлса);
 - ✓ аризада бола кўрсатилган тақдирда, унинг туғилганлик тўғрисидаги гувоҳномаси ва (мавжуд бўлса) паспорти (идентификацияловчи картаси). Бундай ҳолларда боланинг отаси ёки онаси Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини сақлаб қолаётган бўлса, унинг нотариал тартибда тасдиқланган розилиги талаб этилади;
 - ✓ ўн тўрт ёшдан ўн саккиз ёшгача бўлган боланинг Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигидан чиқиш тўғрисидаги ёзма розилиги;
 - ✓ давлат божи (консулик йиғими) тўланганлиги ҳужжати;
- Агар ариза берувчининг Ўзбекистон Республикаси фуқароси бўлган эри (хотини), ота-онаси, шунингдек, унинг қармоғидаги шахслар Ўзбекистон Республикасида доимий яшаса, ариза берувчи ушбу шахсларнинг ариза берувчига нисбатан мулкӣ эътирозлари мавжуд эмаслиги ҳақидаги нотариал тартибда тасдиқланган аризаларини тақдим этиши шарт.

Агар тегишли ҳолатлар мавжуд бўлса, ота-онанинг, турмуш ўртоғининг розилиги ўрнига ариза берувчидан ёки тегишли органдан сўраб олинади.:

- ✓ вафот этганлиги ҳақида гувоҳнома, агар кўрсатилган шахслар вафот этган бўлса;
- ✓ кўрсатилган шахсларни ота-оналик ҳуқуқларидан маҳрум қилинганлиги, муомалага лаёқатсиз, муомала лаёқати чекланган ёки бедарак йўқолган деб топилганлиги ёхуд фуқарони вафот этган деб эълон қилинганлиги ҳақидаги қонуний кучга кирган суд қарори;

Ушбу тақдим этилган барча ҳужжатлар кетма-кетликда материалга тикилади ва уни расмийлаштираётган ходимнинг имзоси билан тасдиқланган ҳолда ҳужжатлар рўйхати тузилади. Илтимосномани қабул қилган масъул ходим уч иш куни ичида илова қилинган ҳужжатлар тўлиқлигини ва тўғри расмийлаштирилганлигини ўрганиб чиқади ва сўровномага ўзининг лавозимини кўрсатган ҳолда

имзо кўяди.

Материал муқовасида ариза берувчининг фамилияси, исми, отасининг исми, туғилган санаси тартиб рақами ва бошқа маълумотлар (қабул қилинган сана, сақлаш муддати) кўрсатилади. Сўровномада кўрсатилган маълумотлар уч иш куни ичида «Е-Фуқаро» ИМБга киритилади, материал эса Қорақалпоғистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги, Тошкент шаҳар ва Тошкент вилояти ички ишлар бош бошқармалари, вилоятлар ички ишлар бошқармаларига юборилади. Қорақалпоғистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги, Тошкент шаҳар ва Тошкент вилояти ички ишлар бош бошқармалари, вилоятлар ички ишлар бошқармалари масъул ходими ўн иш куни ичида маълумотларни «Е-Фуқаро» ИМБга тўғри киритилганлигини текширади, шахсга нисбатан текширув талабномасини шакллантириб, манфаатдор вазирлик ва идораларга юборади. Материал Ички ишлар вазирлигига юборилади. Манфаатдор вазирлик ва идоралар томонидан «Е-Фуқаро» ИМБ орқали келиб тушган текширув талабномаси бўйича Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигидан чиқишга тўсқинлик қилувчи материалларнинг мавжудлиги ёки йўқлиги бир ой муддатда кўриб чиқилиб, «Е-Фуқаро» ИМБга маълумот киритилиши орқали муносабат билдирилади. «Е-Фуқаро» ИМБда текширувдан ўтиб, яқунланган талабномага мувофиқ текширув варақаси Ички ишлар вазирлигининг масъул ходими томонидан чоп этилади. Материал ва текширув варақаси асосида бир ойлик муддатда хулоса тайёрланади ҳамда Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири ёки унинг ўринбосарларидан бири томонидан тасдиқланади. Хулосада, ариза берувчи томонидан тақдим этилган ва амалга оширилган текширув якуни бўйича (текширув варақасидаги маълумотлар асосида) унинг ўзи ҳамда унинг яқин қариндошлари ҳақида маълумотлар кўрсатилади. Текширув варақаси ва хулоса келиб тушган материалга илова қилиниб, умумлаштирилган ахборот-маълумотнома билан бирга кўриб чиқиш учун Комиссияга юборилади.

2-савол: Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини йўқотиш асослари ва расмийлаштириш тартиби.

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги қуйидаги ҳолларда йўқотилади:

а) шахс чет давлатнинг ҳарбий хизматига, хавфсизлик органларига, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларига, давлат ҳокимияти ва бошқаруви органларига хизматга кирганлиги оқибатида;

б) агар хорижда доимий яшовчи шахс етти йил мобайнида узрли сабабларсиз доимий консуллик ҳисобида турмаган бўлса;

в) агар Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигига қабул қилишни била туриб ёлғон маълумотлар ёки сохта ҳужжатларни тақдим этиш натижасида амалга оширилган бўлса;

г) агар шахс чет давлатнинг фойдасини кўзлаб фаолият кўрсатган ҳолда ёки тинчлик ва хавфсизликка қарши жиноятлар содир этиш йўли билан жамият ҳамда давлат манфаатларига жиддий зарар етказган бўлса;

д) агар шахс ихтиёрий равишда чет давлат фуқаролигини олган бўлса;

е) агар шахс чет давлат фуқаролигини туғилганлик бўйича ёхуд чет давлат фуқароси бўлган отасининг ёки онасининг фуқаролиги асосида, вояга етмаган ёшида олган бўлса ва йигирма бир ёшга тўлгунига қадар чет давлат фуқаролигидан чиқишни расмийлаштирмаган бўлса.

Била туриб ёлғон маълумотларни ёки сохта ҳужжатларни тақдим этиш натижасида Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини қабул қилинганлиги факти аниқланган тақдирда Ички ишлар вазирлиги ёки Ташқи ишлар вазирлиги материалларни прокуратура органларига юборади. Била туриб ёлғон маълумотларни ёки сохта ҳужжатларни тақдим этиш натижасида Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини қабул қилганлиги факти суднинг қонуний кучга кирган қарори билан белгиланади. Қарор чиқарган суд қарорнинг кўчирма нусхасини Ички ишлар вазирлигига ёки Ташқи ишлар вазирлигига юборади. Суднинг қарори асосида Ички ишлар вазирлиги ёки Ташқи ишлар вазирлигининг масъул ходими томонидан уч иш куни ичида текширув талабномаси шакллантирилиб, «Е-Фуқаро» ИМБ орқали манфаатдор вазирлик ва идораларга юборилади. Манфаатдор вазирлик ва идоралар томонидан «Е-Фуқаро» ИМБ орқали келиб тушган текширув талабномаси бўйича Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини йўқотишга тўсқинлик қилувчи материалларнинг мавжудлиги ёки йўқлиги бир ой муддатда кўриб чиқилиб, «Е-Фуқаро» ИМБга маълумот киритилиши орқали муносабат билдирилади. «Е-Фуқаро» ИМБда текширувдан ўтиб, яқунланган талабномага мувофиқ текширув варақаси Ички ишлар вазирлиги ёки Ташқи ишлар вазирлигининг масъул ходими томонидан чоп этилади. Материал ва текширув варақаси асосида бир ой муддатда Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири ёки ташқи ишлар вазири ёхуд уларнинг ўринбосарларидан бири томонидан тасдиқланадиган хулоса тайёрланади. Текширув варақаси ва хулоса келиб тушган материалга илова қилиниб, умумлаштирилган ахборот-маълумотнома билан бирга кўриб чиқиш учун Комиссияга юборилади.

Чет давлатнинг фойдасини кўзлаган ҳолда фаолият кўрсатган ёхуд тинчлик ва хавфсизликка қарши жиноят содир этган Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг жамият ҳамда давлат манфаатларига жиддий зарар етказганлиги факти суднинг қонуний кучга кирган ҳукми билан белгиланади. Ҳукм чиқарган суд ҳукмининг кўчирма нусхасини Ички ишлар вазирлигига юборади. Суднинг ҳукми асосида Ички ишлар вазирлигининг масъул ходими томонидан уч иш куни ичида текширув талабномаси шакллантирилиб, «Е-Фуқаро» ИМБга юборилади. Манфаатдор вазирлик ва идоралар томонидан «Е-Фуқаро» ИМБ орқали келиб тушган текширув талабномаси бўйича Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини йўқотишга тўсқинлик қилувчи материалларнинг мавжудлиги ёки йўқлиги бир ой муддатда кўриб чиқилиб, «Е-Фуқаро» ИМБга маълумот киритилиши орқали муносабат билдирилади. «Е-Фуқаро» ИМБда текширувдан ўтиб, яқунланган талабномага мувофиқ текширув варақаси Ички ишлар вазирлигининг масъул ходими томонидан чоп этилади. Материал ва текширув варақаси асосида бир ой муддатда Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири ёки унинг ўринбосарларидан бири томонидан тасдиқланадиган хулоса тайёрланади. Текширув варақаси ва хулоса келиб тушган материалга

илова қилиниб, умумлаштирилган ахборот-маълумотнома билан бирга кўриб чиқиш учун Комиссияга юборилади.

Чет давлат фуқаролигини ихтиёрий равишда олган хорижда яшовчи Ўзбекистон Республикаси фуқароларини аниқлаш учун ваколатли органлар:

Ўзбекистон Республикасидаги манфаатдор вазирлик ва идораларнинг Ўзбекистон Республикаси фуқаролари чет давлат фуқаролигини қабул қилганлиги ҳақидаги маълумотларини текширади, жисмоний ва юридик шахсларнинг муносабатларини ҳамда чет давлатларнинг сўровномаларини ўрғанади. Чет давлат фуқаролигини ихтиёрий равишда олган Ўзбекистон Республикаси фуқароси аниқланганда, бундай шахсга «Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 25-моддаси талаблари тушунтирилади, у Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги йўқотилиши ҳақида огоҳлантирилади. Чет давлат фуқаросининг паспорти асосида ваколатли орган томонидан Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини йўқотишга оид материал расмийлаштирилади, тўпланган ҳужжатлар асосида уч иш куни ичида шахсга нисбатан Консуллик ахборот тизимига ёки «Е-Фуқаро» ИМБга маълумотлар киритилади. Ички ишлар органи томонидан қабул қилинган материал Қорақалпоғистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги, Тошкент шаҳар ва Тошкент вилояти ички ишлар бош бошқармалари, вилоятлар ички ишлар бошқармаларига, Қорақалпоғистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги, Тошкент шаҳар ва Тошкент вилояти ички ишлар бош бошқармалари, вилоятлар ички ишлар бошқармалари масъул ходими томонидан ўн иш куни ичида маълумотларни «Е-Фуқаро» ИМБга тўғри киритилганлиги текширилади, шахсга нисбатан текширув талабномаси шакллантирилади, материал эса Ички ишлар вазирлигига юборилади. Манфаатдор вазирлик ва идоралар томонидан «Е-Фуқаро» ИМБ орқали келиб тушган текширув талабномаси бўйича Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини йўқотишга тўсқинлик қилувчи материалларнинг мавжудлиги ёки йўқлиги бир ой муддатда кўриб чиқилиб, «Е-Фуқаро» ИМБга маълумот киритилиши орқали муносабат билдирилади. «Е-Фуқаро» ИМБда текширувдан ўтиб, яқунланган талабномага мувофиқ текширув варақаси Ички ишлар вазирлиги ёки Ташқи ишлар вазирлигининг масъул ходими томонидан чоп этилади. Материал ва текширув варақаси асосида бир ойлик муддатда хулоса тайёрланади, Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири ёки Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири ёхуд уларнинг ўринбосарларидан бири томонидан тасдиқланади. Текширув варақаси ва хулоса келиб тушган материалга илова қилиниб, умумлаштирилган ахборот-маълумотнома билан бирга кўриб чиқиш учун Комиссияга юборилади.

Чет давлатнинг фуқаролигини туғилганлик бўйича ёхуд чет давлат фуқароси бўлган отаси ёки онасининг фуқаролиги асосида, вояга етмаган ёшида олган Ўзбекистон Республикаси фуқаросига ваколатли орган томонидан бундай шахс йигирма бир ёшга тўлгунга қадар, унинг ўзи ёки қонуний вакилига «Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 25-моддаси талаблари тушунтирилиб, огоҳлантириш хати олиниб, «Паспорт-виза» автоматлаштирилган ахборот тизимлари мажмуаси ёки Консуллик ахборот тизимига унинг чет давлат фуқаролиги мавжудлиги ва бошқа маълумотлар киритилгандан сўнг, идентификацияловчи карта (Ўзбекистон Республикаси

фуқаросининг хорижга чиқиш биометрик паспорти) расмийлаштирилади. Мазкур хатбошида кўрсатилган, йигирма бир ёшга тўлган чет давлат фуқаролигидан чиқишни расмийлаштирмаган фуқароларни аниқлаш учун ваколатли орган манфаатдор вазирлик ва идораларнинг маълумотларини текширади, шунингдек, жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатларини ўрланади. Агар шахс йигирма бир ёшга тўлгунига қадар чет давлат фуқаролигини тугатиш тўғрисида ахборот тақдим этмаса, «Паспорт-виза» автоматлаштирилган ахборот тизимлари мажмуаси ёки Консуллик ахборот тизими автоматик равишда унинг Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини йўқотиш бўйича хабар беради. Ушбу хабарга мувофиқ, Ўзбекистон Республикасида доимий яшовчи шахсга нисбатан ҳудудий ички ишлар органи, хорижда яшовчи шахсга нисбатан эса консуллик муассасаси томонидан огоҳлантириш хатининг тасдиқланган нусхаси асосида Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини йўқотиш бўйича материал расмийлаштирилади. Бунда, ушбу шахсга доир маълумотлар «Е-Фуқаро» ИМБга киритилади. Ички ишлар органи томонидан материал Қорақалпоғистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги, Тошкент шаҳар ва Тошкент вилояти ички ишлар бош бошқармалари, вилоятлар ички ишлар бошқармаларига, консуллик муассасаси томонидан материал эса дипломатик почта жадвалига мувофиқ Ташқи ишлар вазирлигига юборилади. Қорақалпоғистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги, Тошкент шаҳар ва Тошкент вилояти ички ишлар бош бошқармалари, вилоятлар ички ишлар бошқармалари масъул ходими томонидан ўн иш куни ичида маълумотларни «Е-Фуқаро» ИМБга тўғри киритилганлиги текширилади, шахсга нисбатан текширув талабномаси шакллантирилади, материал эса Ички ишлар вазирлигига юборилади.

Текширув варақаси ва хулоса келиб тушган материалга илова қилиниб, умумлаштирилган ахборот-маълумотнома билан бирга кўриб чиқиш учун Комиссияга юборилади.

Ахборот-маълумотномада:

- туғилган санаси ва жойи, миллати, маълумоти, оилавий аҳволи, фарзандлари ва яшаш жойи;
- қачон ва қайси чет давлат (давлатлар) фуқаролигини олганлиги;
- Ўзбекистон Республикаси ҳудудида жиноий жавобгарликка тортилганлиги ва судланганлиги санаси (агарда бундай ҳолатлар юз берган бўлса), Жиноят кодексининг моддалари, тайинланган жазо тури ва муддати;
- шахснинг давлат олдида бажарилмаган мажбуриятлари ёки фуқаролар ёхуд давлат органлари ва бошқа ташкилотлар манфаатлари билан боғлиқ унинг мулкӣ мажбуриятлари мавжуд ёки мавжуд эмаслиги;
- шахснинг қидирувда ёки қидирувда эмаслиги тўғрисидаги шахсга доир маълумотлар акс эттирилади.

Хулосада қуйидаги маълумотлар алоҳида кўрсатилиши керак:

шахснинг давлат олдидаги бажарилмаган (ижро этилмаган) мажбурияти ёки фуқаролар ёхуд давлат ва жамоат ташкилотларининг жиддий манфаатлари билан боғлиқ бўлган мулкӣ мажбурияти мавжудлиги;
шахснинг айбланувчи сифатида жиноий жавобгарликка тортилганлиги;
шахснинг қидирувда эканлиги;
шахсга нисбатан қонуний кучга кирган ва ижро қилиниши лозим бўлган суд ҳукмининг мавжудлиги;

шахсининг Ўзбекистон Республикасидан ташқарида озодликдан маҳрум қилиш жойларида эканлиги;

шахсининг Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини йўқотиши Ўзбекистон Республикаси давлат хавфсизлигининг манфаатларига номувофиқ эканлиги.

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини йўқотиш учун «Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 25-моддасига мувофиқ, бир нечта асослар мавжуд бўлган тақдирда хулосада уларнинг барчаси қайд этилади.

Мустақил тайёргарлик учун топшириқ: Тингловчилар маъруза машғулотида олган билимларини мустақил таълим жараёнида янада чуқурроқ ўзлаштиришлари ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 10 мартдаги “Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига оид масалаларни кўриб чиқишнинг янгиланган тартибини белгилаш тўғрисида”ги ПФ-6185-сон Фармони конспект қилишлари лозим.

4-мавзу: Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига оид масалаларни кўриб чиқишнинг янгиланган тартиби

Семинар (2 соат)

Ушбу семинар машғулоти, “*Кичик гуруҳларда ишлаш*”, интерфаол методидан фойдаланиш орқали ўтказилади. “Кичик гуруҳларда ишлаш” методининг босқичлари

1-топшириқ: Фуқароликни тугатиш дейилганда қандай масалалар тушунилади?

2-топшириқ: Фуқароликни қабул қилиш ҳақида тушунча беринг?

3-топшириқ: Ўзбекистон фуқаролигини йўқотиш асослари?

4-топшириқ: Фуқароликка қабул қилишга оид ҳужжатларни расмийлаштириш қандай амалга оширилади?

4-мавзу: Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига оид масалаларни кўриб чиқишнинг янгиланган тартиби

Амалий машғулот (2 соат)

Режа:

1-савол: Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги масалалари бўйича ҳужжатларни юритиш намуналари.

5-Мавзу: Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг хорижга чиқиш тартиби

Маъруза (2 соат)

Режа:

1-савол. Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг хорижга чиқиш тартибининг умумий қоидалари

2-савол. Хорижга чиқиш биометрик паспортини расмийлаштириш ва бериш бўйича давлат хизматини кўрсатиш тартиби

3-савол. Хорижга чиқиш биометрик паспортини расмийлаштиришга доир алоҳида тартиботлар ва уни беришни рад этиш асослари

1-савол: Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг хорижга чиқиш тартибининг умумий қоидалари

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 16 августдаги «Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг хорижга чиқиш тартибини такомиллаштиришга доир муҳим чора-тадбирлар тўғрисида»ги ПФ-5156-сон Фармонида мувофиқ 2019 йил 1-январдан бошлаб Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг хорижга чиқиш биометрик паспортини расмийлаштириш ва бериш автоматлаштирилган тизимини («Хорижга

чиқиш паспорти» тизими) жорий этиш ҳамда Ўзбекистон Республикаси биометрик паспорт тизимини модернизация қилиш тўғрисидаги таклифи маъқулланди. Фуқаролар хорижга чиқадиган ҳолларда уларга хорижга чиқиш биометрик паспорти расмийлаштирилади. Хориждаги Ўзбекистон Республикаси фуқаролари ҳам хорижга чиқиш биометрик паспортга эга бўлишлари шарт. Ўзбекистон Республикасининг биометрик дипломатик паспорти билан хорижга чиқиш Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2013 йил 16 августдаги ПФ-4554-сон Фармони билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикасининг биометрик дипломатик паспорти тўғрисидаги низомга мувофиқ амалга оширилади.

Фуқароларга хорижга чиқиш биометрик паспортини расмийлаштириш ва бериш қўйидаги ҳолларда амалга оширилади:
1) Ўзбекистон Республикасидан ташқарига чиқишда;
2) илгари хорижга чиқиш биометрик паспорти билан хужжатлаштирилмаган, консуллик рўйхатига олинган фуқаролар хорижда бўлганида;
3) фарзанд хорижда туғилганида;
4) хорижга чиқиш биометрик паспортининг амал қилиш муддати тугаганида;
5) фамилияси, исми, отасининг исми, туғилган санаси, жинси ўзгарганида;
6) ёзувларда ноаниқликлар ва хатолар мавжудлиги аниқланганида;
7) маълумотлар ёки визалар учун мўлжалланган бетлар ишлатилиб бўлинганида;
8) хорижга чиқиш биометрик паспорти бланкаси яроқсиз ҳолга келганида;

9) хорижга чиқиш биометрик паспорти йўқотиб қўйилганида;
10) суд ажрими билан хорижга чиқиш биометрик паспортнинг амал қилиши тўхтатиб турилганда;
11) хорижга чиқиш биометрик паспорти ашёвий далил сифатида олиб қўйилганида;
12) илгари берилган хорижга чиқиш биометрик паспортни муддатидан олдин алмаштириш бўйича мурожаат этилганда.

Хорижга чиқиш биометрик паспорти ҳар қандай давлатга чиқиш учун ҳақиқийдир. Хорижда доимий яшаётган ва доимий консуллик рўяхатида турадиган Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг хорижга чиқиш биометрик паспорти, унинг эгаси Ўзбекистон Республикаси ҳудудида бўлган даврда шахсни тасдиқловчи ҳужжат ҳисобланиб, давлат хизматларидан фойдаланиш учун ҳақиқийдир. Хорижга чиқиш биометрик паспорти Ўзбекистон Республикасининг мулкидир ва унинг эгаси Ўзбекистон Республикасининг ҳимоясида бўлади.

Хорижга чиқиш биометрик паспорти фуқароларга қуйидаги амал қилиш муддатларига берилади:

туғилган кунидан бошлаб бир ёшгача	➔	– икки йил муддатга;
бир ёшдан 25 ёшгача	➔	— 5 йил муддатга;
25 ёшдан ошган шахсларга	➔	— 10 йил муддатга.
Амал қилиш муддати тугаганидан кейин хорижга чиқиш биометрик паспорти маълумотларни йиғиш пунктига топширилади.		

Амал қилиш муддати тугаган ёки яроқсиз ҳолатга келган, аммо ичига қўйилган хорижий давлатларга кириш визаларининг амал қилиш муддати тугамаган хорижга чиқиш биометрик паспортлари қайта расмийлаштирилган тақдирда, хизматдан фойдаланувчининг сўровига кўра маълумотларни йиғиш пункти ходими томонидан ушбу паспортга бекор қилинганлигини ифодаловчи махсус белги қўйилган ҳолда, янги хорижга чиқиш биометрик паспорти билан бирга эски хорижга чиқиш биометрик паспорти ҳам қайтариб берилади.

Хорижга чиқиш биометрик паспорти бланки қатъий ҳисобга олинадиган ҳужжат ҳисобланади. Хорижга чиқиш биометрик паспорти бланklarини тайёрлаш «*Давлат белгиси*» давлат ишлаб чиқариш бирлашмасида амалга оширилади. Персоналлаштириш, ҳисобга олиш ишлари ҳамда тайёрлаш вақтида бузилган ва маълумотларни йиғиш пунктларидан алмаштириш учун қайтарилган паспортларни йўқ қилиш — *ДПМда*, хорижга чиқиш биометрик паспортларини эгаларига бериш ва ҳақиқий бўлмаган хорижга чиқиш биометрик паспортларини йўқ қилиш — *маълумотларни йиғиш пунктларида амалга оширилади*.

Хорижга чиқиш биометрик паспортларини Ўзбекистон Республикаси ҳудудида етказиб бериш Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланган тартибда Ўзбекистон Республикаси Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлигининг Давлат фельдъегерлик хизмати (ДФХ) томонидан амалга оширилади.. Хорижга чиқиш биометрик паспорти белгиланган намуна бўйича тайёрланади ва инглиз тилида персоналлаштирилади.

Хорижга чиқиш биометрик паспорти бланкига қуйидаги асосий маълумотлар киритилади:

паспортни берган давлатнинг номи	хужжатнинг номи	хужжатнинг тури
паспортни берган давлатнинг коди	паспорт серияси ва рақами	фамилия, исм, ота исми
фуқаролиги	туғилган санаси	туғилган жойи
жинси	берилган сана	берган орган
амал қилиш муддати тугайдиган сана	эгасининг рақамли сурати	эгаси ҳақидаги машина ўқийдиган маълумотлар
Чипга қуйидаги маълумотлар киритилади:		
паспорт эгасининг биографик маълумотлари	эгасининг рақамли сурати	қўл бармоқларининг излари — 16 ёшга етганидан кейин

Хорижга чиқиш биометрик паспортига қуйидаги қайдлар киритилади:

- ✓ паспорт эгасининг хорижда доимий яшаш учун чиқишига рухсат берилганлиги тўғрисида штамп;
- ✓ давлат чегарасидан ўтганлиги тўғрисида;
- ✓ консуллик рўйхатига олингани ёки консуллик рўйхатидан чиқарилгани тўғрисида;
- ✓ никоҳ қайд этилганлиги ёки бекор қилинганлиги тўғрисида;
- ✓ хорижий давлатларга кириш учун рухсатнома (виза) тўғрисида;
- ✓ ҳамроҳлик қилувчи шахслар тўғрисида (вояга етмаган фуқаролар учун) штамп;
- ✓ илгари қўйилган қайдлар бекор қилинганлиги тўғрисида.
- ✓ Паспортда унинг эгасининг имзоси бўлиши шарт.
- ✓ Паспорт эгаси қонининг гуруҳи ва резус-мансублик тўғрисидаги қайдлар унинг розилиги билан амалга оширилади.

Хорижга чиқиш биометрик паспортига:-

ички ишлар органлари бўлинмалари томонидан — хорижда доимий яшаш учун чиқишига рухсат берилганлиги ҳақидаги, ҳамроҳлик қилувчи шахслар ҳақидаги (вояга етмаган фуқаролар учун);

чегара назорати бўлинмалари томонидан — Давлат чегарасидан ўтганлик ҳолати ҳақидаги;

фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш органлари томонидан — никоҳ қайд этилганлиги ва никоҳ бекор қилинганлиги ҳақидаги (доимий консуллик рўйхатида туриб, Ўзбекистон Республикаси ҳудудида бўлган фуқаролар учун);

соғлиқни сақлаш ташкилотлари томонидан — қон гуруҳи ва резус-мансублик ҳақидаги;

Ўзбекистон Республикасининг консуллик муассасалари томонидан — вақтинчалик ва доимий консуллик рўйхатига олиш ёки консуллик рўйхатидан чиқариш ҳақидаги, никоҳ қайд этилганлиги ва никоҳ бекор қилинганлиги ҳақидаги, ҳамроҳлик қилувчи шахслар ҳақидаги (вояга етмаган фуқаролар учун);

чет давлатларнинг дипломатик ваколатхоналари ва консуллик муассасалари томонидан — хорижий давлатларга кириш рухсатномалари (кириш визаси) ҳақидаги қайдлар киритилади.

Муассасалар зарур ҳолларда ўзлари илгари қўйган қайдларни бекор қилганликлари тўғрисида қайдлар киритишлари мумкин. Паспортларга Низомда назарда тутилмаган ёзувларни ва қайдларни киритиш тақиқланади.

Ўзбекистон Республикаси Қурулли Кучлари сафига муддатли ҳарбий хизматга чақирилган фуқаролардан хорижга чиқиш биометрик паспортлари мудофаа ишлари бўлимлари томонидан олиб қўйилади ва хизмат тугагунга қадар сақланади. Муддатли ҳарбий хизмат тугаганидан кейин мудофаа ишлари бўлимлари олиб қўйилган хорижга чиқиш биометрик паспортларни фуқароларга улар ҳарбий ҳисобга қўйилганидан кейин ўн кун муддатда қайтариб беришлари шарт. Шартнома асосида ҳарбий хизматга, ўқиш учун олий ҳарбий таълим муассасаларига кирган фуқаролардан хорижга чиқиш биометрик паспортлари ҳарбий қисмларнинг ҳамда олий ҳарбий таълим муассасаларининг кадрлар билан ишлаш органлари томонидан олиб қўйилади ва штабларда сақланади. Ҳарбий хизматчиларнинг ҳарбий хизмат назарда тутилган тегишли вазирликларда ва идораларда сақланаётган хорижга чиқиш биометрик паспортлари амал қилиш муддати тугаганидан кейин белгиланган тартибда йўқ қилиш учун маълумотларни йиғиш пунктларига жўнатилади.

2-савол. Хорижга чиқиш биометрик паспортни расмийлаштириш ва бериш бўйича давлат хизматини кўрсатиш тартиби

Хизматдан фойдаланувчиларга хорижга чиқиш биометрик паспортни расмийлаштириш маълумотларни йиғиш пунктида амалга оширилади.

Қуйидаги ҳолларда хорижга чиқиш биометрик паспортни расмийлаштириш ва бериш бўйича давлат хизмати фақат миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмалари томонидан кўрсатилади:
фуқаро доимий яшаш учун чет элга чиқиб кетаётганда;
Низомга мувофиқ, хорижга чиқиш биометрик паспортлари вазирликлар ва идораларнинг ёзма илтимосномалари асосида расмийлаштирилиши шарт бўлган ҳолларда;
хорижга чиқиш биометрик паспорти суриштирув, тергов органлари ёки суд томонидан ашёвий далил сифатида олиб қўйилганда;
хорижга чиқиш биометрик паспортнинг амал қилиши суд ажрими билан тўхтатиб турилганда.

Хизматдан фойдаланувчилар хорижга чиқиш биометрик паспортни олиш учун доимий ёки вақтинчалик рўйхатдан ўтган манзилидан қатъи назар, экстерриториаллик тамойили асосида исталган маълумотларни йиғиш пунктига ўзи келиб ёки давлат хизматларидан электрон шаклда фойдаланиш учун Ягона интерактив давлат хизматлари портали (ЯИДХП)дан рўйхатдан ўтади. Кекса, ўзгалар парваришига муҳтож ёки ногиронлиги бўлган шахсларга хорижга

чиқиш биометрик паспортни расмийлаштириш ва беришга оид хизматлар тегишли мурожаатга асосан, бевосита доимий яшаш ёки турган жойига чиқиш орқали амалга оширилади. Хизматдан фойдаланувчилар хорижга чиқиш биометрик паспортни олиш юзасидан маълумотларни йиғиш пунктига ўзи келиб мурожаат этган тақдирда, маълумотларни йиғиш пункти ходимлари томонидан фуқаро номидан электрон тарзда, ЯИДХП орқали мурожаат этган тақдирда эса мустақил равишда сўровномани электрон тарзда тўлдирди. 16 ёшга тўлмаган Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг

хорижга чиқиш биометрик паспортини расмийлаштириш учун сўровнома тўлдирилади. Фуқаролар хорижга чиқиш биометрик паспортини олиш юзасидан сўровномани ЯИДХП орқали электрон тарзда юборганда, сўровномани электрон рақамли имзо билан тасдиқлаш талаб этилмайди, Низомнинг (22- банди бешинчи ва еттинчи хатбошисида назарда тутилган ҳоллар бундан мустасно). Хизматдан фойдаланувчи сўровномани ЯИДХП орқали юбориш чоғида ўзига қулай бўлган маълумотларни йиғиш пунктини (хизматдан фойдаланувчининг юзини рақамли форматда расмга олиш ва қўл бармоқларининг электрон изларини тўплаш ишларини амалга ошириш учун) танлайди. Хизматдан фойдаланувчи сўровнома ЯИДХП орқали юборилган кундан бошлаб, **бир ой муддат ичида** маълумотларни йиғиш пунктига ташиф буюрмаган тақдирда, ушбу сўровнома кўриб чиқилмайди. Хорижга чиқиш биометрик паспортини расмийлаштириш бўйича сўровнома маълумотларни йиғиш пункти ходими томонидан тўлдирилгач, ундаги маълумотларнинг тўғри эканлиги хизматдан фойдаланувчи томонидан электрон рақамли имзо, у бўлмаганда эса, имзони идентификация қилишнинг бошқа замонавий воситалари (дактилоскопия, электрон имзо ва бошқалар) орқали тасдиқланади.

Давлат хизматини кўрсатишда сўровнома ва шахсни тасдиқловчи ҳужжатлардан (биометрик паспорт ёки ID-карта) бошқа ҳужжатлар талаб этилишига йўл қўйилмайди, **қуйидаги ҳолатлар бундан мустасно:-**

→ илгари берилган хорижга чиқиш биометрик паспортини муддатидан аввал алмаштириш бўйича мурожаат этган тақдирда — илгари берилган хорижга чиқиш биометрик паспортининг асл нусхаси;

→ хорижга чиқиш биометрик паспорти ашёвий далил сифатида олиб қўйилган ҳолларда — ваколатли органнинг қарори нусхаси;

→ хорижга чиқиш биометрик паспортининг амал қилиши суд ажрими билан тўхтатиб турилганида — процессуал мажбурлов чораси бекор қилинганлиги ҳақида ваколатли органнинг қарори нусхаси;

→ вояга етмаган шахслар учун-ота-оналари ёки васийлар (ҳомийлар)нинг фуқаронинг хорижга чиқишига нотариал тасдиқланган розилиги, ота-оналарнинг ҳар иккиси маълумотларни йиғиш пунктига бевосита мурожаат қилган ҳоллар бундан мустасно. Сўровнома ЯИДХП орқали юборилганда, ота-оналар ёки васийлар (ҳомийлар)нинг нотариал тасдиқланган розилиги талаб этилмайди. Бунда, ота-оналар ёки васийлар (ҳомийлар)нинг розилиги фақат электрон рақамли имзони қўллаш орқали амалга оширилади;

→ вояга етмаган шахслар учун — фуқарога ҳамроҳлик қилувчи шахснинг нотариал тасдиқланган мажбурияти (ҳамроҳлик қилувчи шахс вояга етмаганнинг отаси ва (ёки) онаси ёхуд васий ёки ҳомийси бўлган ҳоллар бундан мустасно);

→ 15 ёшдан 18 ёшгача бўлган фуқаролар ота-оналар, васийлар (ҳомийлар)нинг вояга етмаган шахснинг мустақил равишда хорижга чиқишига нотариал тасдиқланган розилиги бўлган тақдирда, хорижга кузатувчисиз чиқиши мумкин. Ота-оналар, васийлар (ҳомийлар)нинг вояга етмаган шахснинг мустақил равишда хорижга чиқишига розилиги, улар бевосита маълумотларни йиғиш пунктига ёки ЯИДХП орқали мурожаат қилган тақдирда, нотариал тасдиқланиши талаб этилмайди. Сўровнома ЯИДХП орқали юборилганда ота-оналар ёки васийлар (ҳомийлар)нинг розилиги фақат электрон рақамли имзони қўллаш орқали амалга оширилади.

Ўн саккиз ёшдан йигирма етти ёшгача бўлган, ҳарбий хизматга мажбурлар ва чақирилувчиларга хорижга чиқиш биометрик паспортини расмийлаштиришда маълумотларни йиғиш пункти томонидан электрон тизим орқали тегишли мудофаа органлари реал вақт режимида хабардор қилинади. Сўровномага киритилган маълумотларнинг ҳаққонийлиги ахборот тизимлари ёрдамида автоматик равишда текширилади. Автоматлаштирилган тизим орқали сўровномага киритилган маълумотларнинг тўғрилиги тасдиқлангач, маълумотларни йиғиш пункти масъул ходими хизматдан фойдаланувчига қонунчиликда белгиланган давлат божини тўлаш бўйича инвойс тақдим этади. ЯИДХП орқали мурожаат қилинган ҳолларда эса, тўлов инвойси автоматик тарзда хизматдан фойдаланувчининг шахсий саҳифасига келиб тушади. Хизматдан фойдаланувчи томонидан давлат хизмати учун тўловлар инвойс рақами келиб тушган вақтдан бошлаб 1 ой муддат ичида амалга оширилади. Тўлов белгиланган муддатда амалга оширилмаган мурожаатлар кўриб чиқилмайди. Хорижга чиқиш биометрик паспорти берилганлиги учун давлат божи ундирилади. Давлат хизмати кўрсатилиши учун ЯИДХП орқали мурожаат этилганда давлат божи суммасининг 90 фоизи ундирилади. Давлат хизмати «Ижтимоий ҳимоя ягона реестри» ахборот тизимида рўйхатга олинган шахсларга, шунингдек И ва ИИ гуруҳ ногиронлиги бўлган шахсларга кўрсатилганда, **давлат божи суммасининг 50 фоизи миқдоридан чегирма қўлланилади**. Давлат божи тўланганлиги ахборот-коммуникация тизимлари, шу жумладан Ягона биллинг тизими орқали тасдиқланади.

Фуқаролар «Давлат божи тўғрисида»ги Қонунга мувофиқ, қуйидаги ҳолларда хорижга чиқиш биометрик паспорти берилганлиги учун **давлат божини тўлашдан озод қилинади**:

1) яқин қариндошлари вафот этган ёки улар дафн этилган жойларни зиёрат қилганда;

2) фуқаролик, оилавий ва жиноят ишлари бўйича ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш тўғрисидаги шартномаларга (битимларга) биноан улар хориж судларига фуқаролик ва жиноят ишлари юзасидан тарафлар, гувоҳлар ва экспертлар сифатида чақирилган тақдирда;

3) вояга етмаган шахсга, шунингдек унга ҳамроҳлик қилувчи шахсга хорижий давлатда ихтисослашган тиббий ёрдам кўрсатилганда ёки жарроҳлик амалиёти ўтказилганда;

4) вояга етмаган шахс илм-фан, таълим, спорт ёки маданият соҳаларидан биридаги халқаро тадбирда ёки мусобақада иштирок этганда;

5) «Ижтимоий ҳимоя ягона реестри»га киритилган шахсга, шунингдек, унга ҳамроҳлик қилувчи шахсга хорижий давлатда ихтисослашган тиббий ёрдам кўрсатилганда ёки жарроҳлик амалиёти ўтказилганда;

6) биометрик паспорт Ўзбекистон Республикаси ёки чет давлатлар ҳудудида табиий ва техноген хусусиятли фавқулодда вазиятлар, шу жумладан маиший тусдаги офатлар (турар жойларнинг ёки яшаш учун мўлжалланмаган жойларнинг ёниши, қулаши, транспорт воситаларининг ёниши) юз берганлиги натижасида жабрланган жисмоний шахслар томонидан йўқотилган ёхуд яроқсиз ҳолга келганда.

➔ Бунда, ушбу ҳолатларни тасдиқловчи тегишли ҳужжатлар (яқин қариндоши эканлигини тасдиқловчи ҳужжат, яқин қариндоши хорижий давлатда дафн этилганлигини тасдиқловчи ваколатли орган томонидан берилган ҳужжат, хорижий давлатлар судининг тегишли ҳужжати, Соғлиқни

сақлаш вазирлиги ёки унинг худудий бошқармалари томонидан берилган йўлланма, фуқаронинг халқаро тадбир ёки мусобақага юборилаётганлиги тўғрисида масъул ваколатли давлат органининг маълумотномаси, Фавқулодда вазиятлар вазирлиги ёки унинг худудий бошқармалари томонидан берилган, гербли муҳр билан тасдиқланган ёнғин содир бўлганлиги ҳақидаги далолатнома ва бошқа тасдиқловчи ҳужжатлар) сўровномага илова қилинади.

→ Корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар томонидан хорижга хизмат сафарига юбориладиган фуқароларнинг хорижга чиқиш ҳуқуқини берувчи ҳужжатлар учун давлат божи белгиланган тартибда ушбу корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар томонидан тўланади.

Тўлов муваффақиятли ўтгандан сўнг, хорижга чиқиш биометрик паспортини олиш бўйича шакллантирилган сўровнома қуйидаги ҳаракатларни амалга ошириш учун ахборот тизими орқали **Ички ишлар вазирлиги, Давлат хавфсизлик хизмати органлари ва ДПМга юборилади:**

Ички ишлар органларига — судланганлик, маъмурий назоратда турганлик, шахсга нисбатан озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ бўлмаган жазо ва шартли ҳукм қўлланилганлик, шахсга нисбатан жиноят иши қўзғатилганлик ҳолатларини, ҳужжат ва шахс текшируви ҳамда шахсни идентификация қилиш бўйича текширувлардан ўтказиш учун;

Давлат хавфсизлик хизмати органларига — мурожаат этувчининг хорижга чиқиш биометрик паспортини беришга доир хизмат кўрсатишни рад этувчи, ушбу низомда назарда тутилган асослар мавжуд ёки мавжуд эмаслигини текшириш учун;

ДПМга — хорижга чиқиш биометрик паспортини чоп этиш ва маълумотларни йиғиш пунктига юбориш учун.

Маълумотларни йиғиш пункти томонидан хорижга чиқиш биометрик паспорти хизматдан фойдаланувчи мурожаат этиб, тегишли тўловларни амалга оширган кундан бошлаб, ЯИДХП орқали мурожаат қилинган ҳолларда эса, маълумотларни йиғиш пунктида хизматдан фойдаланувчининг биографик маълумотларини, қўл бармоқларининг электрон изларини (16 ёшдан катта шахслар учун) тўплаш, юзни тўғридан рақамли форматда расмга олиш ишлари амалга оширилган пайтдан бошлаб, **ўн иш куни** (16 ёшдан 25 ёшгача бўлган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари учун қўшимча ўрганишлар талаб этиладиган алоҳида ҳолларда — **бир ой**) ичида тақдим этилади.

Фуқаро давлат хизматини кўрсатишнинг ҳар қандай босқичида ушбу хизматдан фойдаланишдан бош тортиш ҳуқуқига эга. Хизматдан фойдаланувчи давлат хизматидан фойдаланишдан бош тортганда, унинг сўровномаси кўрилмасдан қолдирилади ҳамда амалга оширилган тўлов суммаси хизматдан фойдаланувчига қайтарилмайди.

Вояга етмаган фуқаросига хорижга чиқиш биометрик паспортини расмийлаштириш чоғида қуйидаги ҳолатларда ота-онадан бирининг розилиги талаб қилинмайди:

ота-онанинг бири вафот этганда; («ФХДЁнинг ягона электрон архиви» ахборот тизими орқали текширилади).

боқувчиси ёлғиз она бўлган ҳолларда; («ФХДЁнинг ягона электрон архиви» ахборот тизими орқали текширилади).

боланинг ота-онасидан бири хориж фуқароси бўлганида; («ФХДЁнинг ягона электрон архиви» ахборот тизими орқали текширилади).

ота-онадан бири суд томонидан ота-оналик ҳуқуқларидан маҳрум қилинган, бедарак йўқолган деб топилган ёхуд муомалага лаёқатсиз деб топилганида; (Тегишли суд қарорининг нусхаси тақдим этилади).

ота-онадан бирининг Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги доимий яшаш жойи бўйича рўйхати хорижга доимий яшашга кетганлиги муносабати билан бекор қилинганида. («Манзил» ахборот тизими орқали мустақил равишда текширилади).

Вояга етмаган шахсларга хорижга чиқиш биометрик паспортини расмийлаштириш ва бериш хизмати юзасидан ота-оналар ёки уларнинг ўрнини босувчи шахслар ўртасида чиққан ҳар қандай низолар суд тартибда ҳал қилинади. Ота-онанинг бири ўз боласининг хорижга чиқишига рози бўлмаган тақдирда, унинг хорижга чиқиш ҳуқуқини чеклаш учун судга мурожаат қилиш ҳуқуқига эга.

16 ёшга тўлмаган шахслар номидан уларнинг ота-оналари, васийлари (ҳомийлари), ушбу шахсларни хорижга юбораётган ташкилотларнинг вакиллари мурожаат қилади. Тақдим этилган ҳужжатлар асосида маълумотларни йиғиш пункти хизматдан фойдаланувчининг биографик маълумотларини, қўл бармоқларининг электрон изларини (16 ёшдан катта шахслар учун) тўплайди, юзни тўғридан рақамли форматда расмга олади ва хорижга чиқиш биометрик паспортини расмийлаштириш бўйича электрон талабномани шакллантиради. Талабнома электрон шаклда автоматик тарзда ДПМга жўнатилади. Хизматдан фойдаланувчи ўз ихтиёрига кўра давлат хизматини кўрсатишнинг тегишли босқичлари (мурожаат қабул қилиниб, тўлов учун инвойс ҳамда тайёр бўлган хорижга чиқиш биометрик паспортнинг маълумотларни йиғиш пунктига етказилганлиги) ҳақида автоматик равишда смс-хабар йўллаш орқали хабардор қилиб борилиши мумкин. Давлат хизматини кўрсатишнинг тегишли босқичлари ЯИДХП ёки ДПМнинг расмий веб-сайти орқали текшириб олинади.

ДПМ тайёр бўлган хорижга чиқиш биометрик паспортини уни расмийлаштириш учун ДФХ орқали талабнома юборган маълумотларни йиғиш пунктига топширади. Маълумотларни йиғиш пункти хорижга чиқиш биометрик паспортини қабул қилиб олган куннинг ўзида хизматдан фойдаланувчини паспортни олиб кетиш мумкинлиги ҳақида хабардор қилади. Тайёр бўлган хорижга чиқиш биометрик паспорти фақатгина хизматдан фойдаланувчининг ўзига тақдим этилади ҳамда тақдим этилганлиги қўл бармоқларининг электрон изларини (16 ёшдан катта шахслар учун) солиштириш орқали верификация қилинади. 16 ёшга тўлмаган шахснинг хорижга чиқиш биометрик паспорти унинг ота-оналарига, васийлари (ҳомийлари)га, хорижга чиқиш биометрик паспорти бериш ҳақида илтимоснома билан мурожаат қилган ташкилотларнинг вакилларига тақдим этилади. Фамилияси, исми, отасининг исми, туғилган санаси, жинси ўзгарганлиги ёхуд ёзувларда ноаниқликлар ва хатолар мавжудлиги аниқланганлиги муносабати билан хорижга чиқиш биометрик паспорти алмаштирилаётганда фуқаро маълумотларни йиғиш пунктига ушбу ҳолатларни тасдиқлайдиган ҳужжатларни тақдим этади.

Ёзувларда ноаниқликлар ва хатоликларга маълумотларни йиғиш пункти ёки ДПМ ходимларининг айби билан йўл қўйилган тақдирда, фуқароларга хорижга чиқиш биометрик паспортини қайта расмийлаштириб берганлик учун давлат божи ундирилмайди. Хорижга чиқиш биометрик паспорти, хизматдан фойдаланувчининг хоҳишига кўра, амал қилиш муддати қанча қолганидан қатъи назар, исталган вақтда алмаштирилиши мумкин.

3-ўқув саволи: Хорижга чиқиш биометрик паспортини расмийлаштиришга доир алоҳида тартиботлар ва уни беришни рад этиш асослари.

Қуйидагилар хорижга чиқиш биометрик паспортини бериш бўйича давлат хизматини кўрсатишни **рад этиш учун асос бўлади:**

а) Низомда назарда тутилган талаб этилувчи ҳужжатлар тақдим этилмаганда;

б) агар шахс ўзи тўғрисида била туриб сохта ёки нотўғри маълумотларни тақдим этган бўлса;

в) қўл бармоқларининг изларини олиш тартиб-таомилидан бош тортилган ва кўзойнак тақиб ёки бош кийим, ташқи кўринишга таъсир қилувчи ашёлар билан суратга тушиш истаги қатъий билдирилган бўлса;

г) агар шахсга нисбатан хорижга чиқишига тўсқинлик қиладиган шартнома, контракт мажбуриятлари амал қилаётган бўлса, ушбу мажбуриятларнинг амал қилиш муддати тамом бўлгунигача қадар;

д) агар шахсга нисбатан жиноят иши кўзғатилган бўлса — иш юзасидан узил-кесил суд қарори ёки бошқа қарор қабул қилингунга қадар (суриштирувчи, терговчи, прокурор ёки судьянинг ёзма хати асосида);

е) агар шахс ички ишлар органларининг маъмурий назоратида бўлса — назорат тўхтатилгунгача (маъмурий назоратни амалга оширувчи органнинг ёзма хати асосида);

ж) агар шахсга нисбатан озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ бўлмаган жазо ва шартли ҳукм қўлланилган бўлса — жазони ўтаб бўлгунгача ёки жазодан ва шартли ҳукмдан озод қилингунга қадар (ЖИЭОнинг ёзма хати асосида);

з) агар шахсда суд томонидан юкланган ижро этилмаган мажбуриятлар бўлса — мажбуриятлар ижро этилгунга қадар, вояга етмаган болаларни таъминлаш учун алиментлар олдиндан тўланганлиги Бош прокуратура ҳузуридаги Мажбурий ижро бюросининг маълумотномалари билан тасдиқланган ҳолатлар бундан мустасно;

и) агар шахсга нисбатан ваколатли органларнинг мазкур шахс хорижга чиқиши мақсадга мувофиқ эмаслигини кўрсатувчи ахбороти мавжуд бўлса;

Хорижга чиқиш биометрик паспортини бериш бўйича давлат хизматини кўрсатишни ушбу бандда назарда тутилмаган бошқа асослар билан рад этишга йўл қўйилмайди.

Хорижга чиқиш биометрик паспорти расмийлаштирилганидан кейин шахснинг Ўзбекистон Республикасидан чиқишини вақтинча чеклаш фақат қонунда белгиланган ҳолларда амалга оширилиши мумкин. Фуқаронинг давлат чегараси орқали ўтиш ҳуқуқини чеклаш суриштирув, тергов ёки суд органлари қарори асосида чегара назорати бўлинмалари томонидан амалга оширилади. Хорижга чиқиш биометрик паспортини расмийлаштиришни низомда назарда тутилган асослар бўйича рад этиш ёки фуқароларнинг хорижга чиқишини чеклаш, шунингдек, хорижга чиқиш биометрик паспортини расмийлаштиришга доир давлат хизматини кўрсатиш тартибини бузиш юзасидан бўйсунтириш тартибида юқори турувчи органга ёхуд бевосита судга шикоят қилиниши мумкин.

Консуллик рўйхати - Белгиланган тартибда хорижга доимий яшаш учун чиқиб кетган, шунингдек, олти ойдан ортиқ муддат давомида хорижда вақтинчалик турган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари консуллик муассасаларида доимий ёки вақтинчалик консуллик рўйхатига туришлари лозим.

Хорижга чиқиш биометрик паспортини расмийлаштиришга доир алоҳида тартиботлар - Давлат сирларини ташкил этувчи маълумотлардан хабардор фуқароларга хорижга чиқиш биометрик паспортини расмийлаштириш Давлат хавфсизлик хизматининг тегишли органлари билан келишилади. Давлат сирларини ташкил этувчи маълумотлардан хабардор фуқароларнинг хорижга чиқиш биометрик паспортлари давлат органлари ва ташкилотларининг кадрлар билан ишлаш ёки махфий-режим бўлинмаларида сақланади. Давлат сирларини ташкил этувчи маълумотлардан хабардор фуқаролар хориждан қайтиб келганларидан кейин хорижга чиқиш биометрик паспортини давлат органлари ва ташкилотларининг кадрлар билан ишлаш ёки махфий-режим бўлинмаларига топшириши шарт. Давлат органлари ва ташкилотларининг кадрлар билан ишлаш ёки махфий-режим бўлинмаларида сақланаётган хорижга чиқиш биометрик паспортларининг амал қилиш муддати тугагач, белгиланган тартибда йўқ қилиш учун миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмаларига жўнатилади.

Давлат органлари ва ташкилотларининг кадрлар билан ишлаш ёки махфий-режим бўлинмаларида сақланаётган хорижга чиқиш биометрик паспортлари меҳнат шартномаси бекор қилингандан кейин Давлат хавфсизлиги хизматининг тегишли органлари билан келишган ҳолда фуқароларга қайтариб берилади. Ўзбекистон Республикасидан ташқарига чиқаётган ҳарбий хизматчиларнинг хорижга чиқиш биометрик паспортлари бўлмаса, шунингдек, уларга хорижга чиқиш биометрик паспорти бериш зарурати билан боғлиқ бошқа ҳолатларда хорижга чиқиш биометрик паспортлари вазирликлар ва идораларнинг ёзма илтимосномалари асосида Низомда белгиланган тартибда миграция бўлинмалари томонидан берилади.

Яроқсиз ҳолга келтирилган ёки йўқотиб қўйилган хорижга чиқиш биометрик паспортларини янгисига алмаштириш ушбу Низомда назарда тутилган умумий тартиблар асосида маълумотларни йиғиш пунктлари томонидан амалга оширилади. Йўқотилган ёки яроқсиз ҳолатга келтирилган хорижга чиқиш биометрик паспортларини алмаштиришга оид муурожаатлар бўйича тегишли ваколатли органлар қонунчилик ҳужжатларида назарда тутилган тартиб-таомиллар амалга оширишлари учун хабардор қилинади. Ушбу тоифадаги сўровномаларни кўриб чиқиш муддати истисно тариқасида яна ўн иш кунигача узайтирилиши мумкин. Топиб олинган хорижга чиқиш биометрик паспорти маълумотларни йиғиш пунктларига топширилади.

Вафот этган фуқаронинг хорижга чиқиш биометрик паспорти фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш органига топширилади, мазкур орган хорижга чиқиш биометрик паспортини кейинчалик йўқ қилиш учун тегишли миграция бўлинмасига жўнатади.

Қамоққа олинган ёки озодликдан маҳрум қилиш, мажбурий жамоат ишлари, ахлоқ тузатиш ишлари ёхуд озодликни чеклаш жазоси тайинланган ва шартли ҳукм қўлланилган шахслардан хорижга чиқиш биометрик паспорти суриштирув, тергов органлари, ички ишлар органларининг пробация бўлинмалари ёки суд томонидан олиб қўйилади. Шахс қамоқда қолдирилган ёки суд ҳукми билан озодликдан маҳрум этишга ҳукм қилинган тақдирда, хорижга чиқиш биометрик паспорти Ички ишлар вазирлиги

хузуридаги Жазони ижро этиш департаментига жўнатилади. Қамокдан озод қилинганда ёки жазо муддати ўтаб бўлинганидан кейин хорижга чиқиш биометрик паспорти суриштирув, тергов органлари, ички ишлар органларининг жазони ижро этиш инспекцияси, суд томонидан ёхуд жазони ижро этиш муассасасининг маъмурияти томонидан эгасига (жазони ижро этиш муассасасидан чиқиб кетаётган вақтнинг ўзида) қайтариб берилади. Хорижга чиқиш биометрик паспорти суриштирув, тергов органлари ёки суд томонидан ашёвий далил сифатида олиб қўйилган тақдирда (паспортни ашёвий далил сифатида сақлаб туриш даврида амал қилиш муддати ўтиб кетса), янги паспорт ваколатли органнинг олиб қўйиш ҳақидаги тегишли қарори тақдим этилгач, миграция бўлинмалари томонидан расмийлаштирилади. Суд ажрими билан амал қилиши тўхтатиб турилган хорижга чиқиш биометрик паспорти ички ишлар органлари томонидан тегишли миграция бўлинмасига йўқ қилиш учун жўнатиш мақсадида олиб қўйилганда, фуқарога унинг паспорти олиб қўйилганлиги ҳамда йўқ қилинганлиги ҳақида далолатнома берилади.

Текшириш, верификациялаш жараёнида ноаниқликлар ёки чегара (миграция) қайдлари, хориж визалари, рухсат берувчи ёзувлар сохталаштирилганлигини кўрсатувчи белгилар аниқланган биометрик паспорт ёки хорижга чиқиш биометрик паспорти, шунингдек, белгиланган тартибда ҳақиқий эмас деб топилган ёки суд ажрими билан амал қилиши тўхтатиб турилган биометрик паспорт ёки хорижга чиқиш биометрик паспорти чегара назорати бўлинмалари томонидан тегишли вазирликлар ва идораларга жўнатиш учун олиб қўйилиши мумкин. Паспорт олиб қўйилган тақдирда, чегара назорати бўлинмаси томонидан фуқарога унинг паспорти олиб қўйилганлиги ҳақида далолатнома берилади.

Қуйидагилар тақиқланади:

→ Низомда назарда тутилган ҳолатлардан ташқари фуқародан хорижга чиқиш биометрик паспортини олиб қўйиш;

→ хорижга чиқиш биометрик паспортини мажбуриятларни таъминлаш мақсадида гаров сифатида қабул қилиш ва топшириш.

Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмалари хорижга чиқиш биометрик паспортининг амал қилиши тўхтатиб турилганлиги тўғрисидаги суд ажримини Ташқи ишлар вазирлигининг Консуллик-ҳуқуқий департаменти орқали Ўзбекистон Республикасининг хориждаги консуллик муассасаларига маълумот учун юборади. Доимий яшаш учун хорижга чиқишда Ўзбекистон Республикаси ҳудудида доимий яшайдиган ўз оналарининг ва турмуш ўртоғининг (биргаликда чиқиш ҳолатлари бундан мустасно), шунингдек, агар биргаликдаги никоҳдан вояга етмаган болалар бўлса, Ўзбекистон Республикасида доимий яшайдиган собиқ турмуш ўртоғининг нотариал тасдиқланган розилиги, улар вафот этган ёки бедарак йўқолган ҳолларда эса вафот этганлик тўғрисидаги гувоҳноманинг ёки суднинг шахсни бедарак йўқолган деб эътироф этиш ҳақидаги қарорининг нотариал тасдиқланган нусхаси миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмаларига тақдим этилади. Доимий яшаш мақсадида хорижга чиқиш учун мурожаат қилган фуқарони миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмаси масъул ходими Низомнинг 6-иловасига мувофиқ огоҳлантиради. Бунда, ҳарбий хизматга мажбурлар ва чақирилувчилар, агар улар доимий яшаш мақсадида хорижга чиқиш учун мурожаат қилган тақдирда, бу ҳақда миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмаси томонидан электрон

ахборот алмашинуви воситасида реал вақт режимида тегишли муодофаа органлари хабардор қилинади.

Қонун ҳужжатлари билан қуйидагилар учун жавобгарлик белгиланади:

1) хорижга чиқиш биометрик паспортига атайлаб шикаст етказиш, шунингдек, хорижга чиқиш биометрик паспортини эҳтиётсизлик билан сақлаб, унинг йўқолишига сабаб бўлиш;

2) йўқолганлиги ҳақида ариза берилган хорижга чиқиш биометрик паспортдан, шунингдек, бошқа шахсга қарашли бўлган хорижга чиқиш биометрик паспортдан ғаразли мақсадларда фойдаланиш;

3) хорижга чиқиш биометрик паспортини қонунга хилоф равишда олиб қўйиш ёки уни гаров сифатида қабул қилиш;

4) хорижга чиқиш биометрик паспортига ғаразли ёки бошқа тубан ниятлар билан эга бўлиб олиш, шунингдек, уни йўқ қилиш, яроқсиз ҳолга келтириш, яшириш.

Жазони ижро этиш муассасасида жазони ўтаб чиққан, табиий ва техноген хусусиятли фавқулодда вазиятлар, шу жумладан маиший тусдаги офатлар (турар жойларнинг ёки яшаш учун мўлжалланмаган жойларнинг ёниши, қулаши, транспорт воситаларининг ёниши) юз берганлиги оқибатида хорижга чиқиш биометрик паспорти йўқолганлиги ёки яроқсиз ҳолга келганлиги тўғрисида мурожаат этган шахс жавобгарликка тортилмайди. Бунда, жазони ижро этиш муассасасида жазони ўтаб чиққан шахс бу ҳолатни тасдиқловчи тегишли ҳужжатни тақдим этади, табиий ва техноген хусусиятли фавқулодда вазиятлар, шу жумладан маиший тусдаги офатлар (турар жойларнинг ёки яшаш учун мўлжалланмаган жойларнинг ёниши, қулаши, транспорт воситаларининг ёниши) юз берганлиги ҳолатини тасдиқлаш зарурати бўлганда, ички ишлар органларининг миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлимлари томонидан сўров асосида қонунчиликда белгиланган ваколатли идоралардан маълумотнома олинади.

Маълумотларни йиғиш пункти ходимлари ўз фаолиятини амалга ошириши натижасида олинган маълумотларнинг сир сақланишини таъминлайди. Мурожаат қилувчилар давлат органлари ва бошқа ташкилотлар ходимларининг хатти-ҳаракатлари юзасидан қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда шикаят қилиши мумкин. Адлия вазирлиги ва унинг ҳудудий бошқармалари Низомга мувофиқ, хорижга чиқиш биометрик паспортини расмийлаштириш ва бериш бўйича давлат хизматлари кўрсатилиши талаблари ижроси бўйича давлат органлари ва бошқа ташкилотларнинг фаолияти устидан, шу жумладан ЯИДХП орқали доимий назоратни ва мониторингни амалга оширади.

Мустақил тайёргарлик учун топшириқ:

Тингловчилар маъруза ва бошқа ўқув машғулотларида олган билимларини мустақил таълим жараёнида “Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг хорижга чиқиш тартиби” мавзусини янада чуқурроқ ўзлаштиришлари ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 26 декабрдаги “Ўзбекистон республикаси фуқаросининг хорижга чиқиш биометрик паспортини расмийлаштириш ва бериш тизимини яратиш ҳамда ўзбекистон республикаси биометрик паспорт тизимини модернизация

қилишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-4079 сонли қарорини тўлиқ ўрганиш ва конспект қилиш.

Назорат учун саволлар.

1-савол. Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг хорижга чиқиш тартиби қандай?

2-савол. Фуқароларни хорижга чиқиш биометрик паспорти берилганлиги учун давлат божини тўлашдан озод қилиш асослари?

3-савол. Вояга етмаган шахсларга хорижга чиқиш биометрик паспортини расмийлаштириш ва бериш?

5-мавзу: Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг хорижга чиқиш тартиби

Семинар(2-соат)

Ушбу семинар машғулоти, “*Муаммоли вазият*”интерфаол методидан фойдаланиш орқали ўтказилади.

Тингловчиларни ўрганилаётган мавзу бўйича муаммоли вазиятларни таҳлил қилиш, уларнинг келиб чиқиш сабаблари, оқибатларини ўрганиш, ечимларини топишга ундаш орқали уларда муайян кўникма, малакаларни шакллантиришга хизмат қилади.

Машғулотлар жараёнида “*Муаммоли вазият*” стратегиясини қўллаш қўйидаги тартибда амалга оширилади:

Гуруҳларга муаммоли саволлар:

1. Фуқаро М.Асқарова вояга етмаган фарзандига Ҳиндистон Республикасида жарроҳлик амалиёти ўтказишда унга ҳамроҳлик қилиши тўғрисида мурожаат қилиб барча зарур ҳужжатларни тақдим қилгандан сўнг, туман МваФРБ ходими ундан ўзи ва вояга етмаган фарзандига давлат божи тўлаши кераклигини талаб қилди. Сизнингча ходимнинг талаблари тўғрими?

2. Фуқаро С.Равшанова хорижга чиқиш биометрик паспортини олиш учун кўзойнак тақиб, ташқи кўринишга таъсир қилувчи ашёлар билан суратга тушиш истагини қатъий билдириб, бу унинг ҳуқуқи эканлигини таъкидлади. Ходим бундай ҳолатларда қандай қарор қабул қилади?

3.. Вояга етмаган 17 яшар К.Нодиров Россия Федерациясига кетиш мақсадида туман МваФРБга хорижга чиқиш биометрик паспортини олиш учун мурожаат қилди. Бундай ҳолатда МваФРБ ходими қандай йўл тутди ?

4. Фуқаро А.Абдуазов, дўсти И.Камоловга 300 АҚШ доллари қарз бериб унинг эвазига дўстини хорижга чиқиш биометрик паспортини қонунга ҳилоф равишда гаров сифатида олиб қўйди.Сизни ҳатти-ҳаракатлариз?

5-Мавзу: Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг хорижга чиқиш тартиби

Амалий машғулот (2соат)

Режа:

1-савол. Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг хорижга чиқиш биометрик паспортини расмийлаштириш учун ҳужжатларни тўлдириш.

6-мавзу: Муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсларни идентификация ID карталарини расмийлаштириш тартиби

Маъруза (2-соат)

Режа:

1-савол. Идентификация ID-кارتасини расмийлаштиришда муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсларни Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига мансублигини аниқлаш.

2-савол. Идентификация ID-картасини расмийлаштиришда муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсларни маъмурий жавобгарликдан озод қилиш ва давлат божларини қоплаш тартиби.

1-савол: Идентификация ID-картасини расмийлаштиришда муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсларни Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига мансублигини аниқлаш.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 26 апрелдаги 309-сон «Ички ишлар органларининг муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсларни реабилитация қилиш марказлари тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида»ги қарорига асосан муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсларни маъмурий жавобгарликдан озод этиш, Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг идентификация ID-карта си ҳамда чет давлат фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг идентификация ID-карта сини расмийлаштиришда давлат божини қоплаш учун тегишли хужжатларни расмийлаштириш ҳамда судларга ва маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органларига тақдим этиш тартиби ИИВнинг 2019 йил 2-майдаги 71-сонли буйруғини билан белгиланади.

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 21 ва 308¹-моддаларига асосан ИИОнинг миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмалари муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсларни маъмурий жавобгарликдан озод қилиш тўғрисида **тақдимнома билан судга мурожаат** қилади. Юқоридаги 309-сон қарор билан тасдиқланган “Ички ишлар органларининг муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсларни реабилитация қилиш марказлари тўғрисидаги низомни”га асосан муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсларнинг идентификация ID-карта сини расмийлаштириши учун давлат божлари туман (шаҳар) ИИОлари МваФРБнинг талабномасига асосан Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар **маҳаллий бюджет маблағлари** ҳамда қонунчилик хужжатларида тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобидан қопланади. Муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсларни Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига мансублиги **МваФРБ томонидан аниқланади**. Муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсларнинг аризасига кўра, уларнинг МваФРБларда идентификация ID-карта сини расмийлаштиришлари учун реабилитация марказлари томонидан мазкур шахсини тасдиқловчи вақтинчалик маълумотнома берилади.

Муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахслар реабилитация марказидан олган шахсини тасдиқловчи вақтинчалик маълумотнома билан туман ИИОга мурожаат этади. Бунда шахсини тасдиқловчи вақтинчалик маълумотнома туман **ИИОни котибиятидан рўйхатдан ўтказилади** ва тегишли ички ишлар органи бошлиғи томонидан МваФРБга берилади.

МваФРБ муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсининг Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига мансублигини куйидаги маълумотларни аниқлаш орқали ўрганиб чиқади
унинг туғилган вақти ва жойи
қаерда яшаганлиги
туғилганлик ҳақидаги гувоҳномаси
шахсини тасдиқловчи бошқа ҳужжатлар мавжудлиги ёки мавжуд эмаслиги
ота-онаси, турмуш ўртоғи, фарзандлари ва бошқа яқин қариндошлари
аввалги доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олинган манзили ҳақидаги

Ўрганиш натижаларига кўра, Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига мансублиги ёки мансуб эмаслиги юзасидан тегишли **хулоса чиқарилади** ва ушбу хулоса тегишли туман (шаҳар) ички ишлар органининг бошлиғи ёки унинг ўринбосари томонидан **тасдиқланади**.

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролик паспорти ёки идентификация ID-карта си билан аввал ҳужжатлаштирилган, аммо уни йўқотиб қўйган ва доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олинмаган (суд қарори билан доимий яшаш жойи бўйича рўйхатдан чиқариб юборилган ва (ёки) доимий яшаш жойи бўйича рўйхатдан ўтишга асослари мавжуд бўлмаган) муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсларни турган жойи бўйича рўйхатга олиш истисно тарихида, **вақтинча ҳудудий реабилитация марказлари жойлашган манзилда амалга оширилади ва идентификация ID-карта си қайта расмийлаштирилади**.

Ўзбекистон Республикаси ёки бошқа давлат фуқаролигига мансублиги аниқланмаган ҳолларда МваФРБ муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсга унинг шахсини тасдиқловчи вақтинчалик маълумотномани беради, шунингдек туман (шаҳар) ҳокимликлари билан биргаликда яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш ҳамда идентификация ID-карта сини расмийлаштириш чораларини кўради.

Муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахс Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига мансуб деб топилганда, ушбу шахсга доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олинган манзилидаги ички ишлар органи томонидан идентификация ID-карта си расмийлаштириб берилади. Ушбу шахсларга паспорт, идентификация ID-карта си ёки яшаш гувоҳномаси реабилитация маркази томонидан берилган шахсини тасдиқловчи вақтинчалик маълумотномага асосан расмийлаштириб берилган бўлса, уларга шахсини тасдиқловчи вақтинчалик маълумотнома такроран берилмайди. Бунда, ушбу шахслар Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 22 сентябрдаги ПФ-6065-сон «Ўзбекистон Республикасида идентификация ID-карта ларни жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармонида белгиланган тартибда умумий асосларда ҳужжатлаштириладилар. МваФРБ томонидан муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсларни ҳужжатлаштириш юзасидан амалга оширилган ишлар бўйича **ҳар ойнинг якунида** тегишли ҳудуддаги реабилитация марказларига **маълумот юборилади**.

2-савол: Идентификация ID-карта сани расмийлаштиришда муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсларни маъмурий жавобгарликдан озод қилиш ва давлат божларини қоплаш тартиби

МваФРБ уч сутка ичида жиноят ишлари бўйича туман (шаҳар) судига идентификация

ID-карта сани расмийлаштиришда муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсларни маъмурий жавобгарликдан озод қилиш тўғрисида тақдимнома билан судга мурожаат қилади. Тақдимномада муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсининг маъмурий жавобгарликдан озод қилиниши сабаблари ва асослари кўрсатилиши лозим.

Жиноят ишлари бўйича туман (шаҳар) суди муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсга идентификация ID-карта сани расмийлаштиришда уни маъмурий жавобгарликдан озод қилиш тўғрисидаги тақдимномани кўриб чиқади ва қуйидаги қарорлардан бирини қабул қилади:

1. Тақдимномани қаноатлантириш ва муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсга идентификация ID-карта сани расмийлаштиришда уни маъмурий жавобгарликдан озод қилиш тўғрисида;

2. Тақдимномани қаноатлантиришни рад этиш тўғрисида.

Жиноят ишлари бўйича туман (шаҳар) суди томонидан тақдимнома қаноатлантирилганда муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахс жаримадан озод этилган ҳолда унга МваФРБ томонидан идентификация ID-карта си расмийлаштириб берилади. Тақдимномани рад этиш тўғрисида қарор қабул қилинган ҳолларда рад этиш сабаблари ва манфаатдор томонга чиқарилган суд қарори устидан шикоят қилиш ҳуқуқлари тушунтирилади. Муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсга идентификация ID-карта сани расмийлаштиришда уни маъмурий жавобгарликдан озод қилиш тўғрисидаги тақдимномани кўриб чиқиш натижаси бўйича чиқарилган қарор устидан шикоят берилиши мумкин.

Муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсларга идентификация ID-карта сани расмийлаштириш учун давлат божларини қоплаш тўғрисида МваФРБ томонидан тегишли туман (шаҳар) ҳокимликларига талабнома киритилади. Талабномага реабилитация марказидан муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсга берилган шахсини тасдиқловчи вақтинчалик маълумотнома ҳамда суднинг қарори нусхалари илова қилинади.

Тегишли туман ҳокимликлари томонидан муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсга идентификация ID-карта сани расмийлаштириш учун давлат божлари қоплангандан сўнг, уларнинг биографик маълумотлари ва биометрик параметрлари жамланади ва ушбу маълумотлар МваФРБ томонидан белгиланган тартибда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси хузуридаги Давлат персоналлаштириш марказига юборилади

Мустақил тайёргарлик учун топшириқ:

Тингловчилар маъруза ва бошқа ўқув машғулотида олган билимларини мустақил таълим жараёнида “Муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсларни идентификация карталарини расмийлаштириш тартиби” мавзусини янада чуқурроқ ўзлаштиришлари ва Ўзбекистон Республикаси ИИВнинг 2019 йил 2 майдаги “Муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсларни маъмурий жавобгарликдан озод этиш ва идентификация ID-карта сини расмийлаштиришда давлат божини қоплаш учун тегишли хужжатларни расмийлаштириш ҳамда судларга ва маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органларига тақдим этиш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида”ги 71-сонли буйруғини тўлиқ ўрганиш ва конспект қилиш.

6-мавзу: Муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсларни идентификация ID-карталарини расмийлаштириш тартиби

Амалий машғулоти (2-соат)

Режа:

1-савол. Идентификация ID-картасини расмийлаштиришда муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсларни маъмурий жавобгарликдан озод қилиш тўғрисида тақдимнома билан судга мурожаат қилиш.

2-савол. Муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахсларга идентификация ID-картасини расмийлаштириш учун давлат божларини қоплаш тўғрисида туман (шаҳар) ҳокимликларига талабнома киритиш.

7-мавзу: Ўзбекистон республикаси чегара зоналарида бўлишни тартибга солишда ички ишлар органларининг фаолияти
Маъруза-2 соат

Режа:

- 1. Ўзбекистон Республикаси ҳудудида чегара режими.**
- 2. Чегара зонасига кириш (ўтиш), бу ерда бўлиш (яшаш), ҳаракатланиш ва ишларни амалга ошириш тартиби.**
- 3. Чегара минтақасига кириш (бўлиш) учун рухсатномалар олиш ва уларни расмийлаштириш тартиби.**

1-савол. Ўзбекистон Республикаси ҳудудида чегара режими.

«Ўзбекистон Республикаси Давлат чегараси тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқ ва чегара режимини таъминлашнинг ҳуқуқий асосларини такомиллаштириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 5 июлдаги «Ўзбекистон Республикаси ҳудудида чегара режими тўғрисидаги Низомни тасдиқлаш ҳақида» 504-сон қарори тасдиқланди.

Ушбу Низом Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги чегара зонаси ва чегара минтақасида чегара режимини таъминлаш тартибини белгилайди.

Чегара зонаси ва чегара минтақасини белгилаш ҳамда жиҳозлаш қандай тартибда амалга оширилади?

Чегара зонаси ва чегара минтақасининг доираси, шунингдек, чегара зонасига кирадиган туманлар, шаҳарлар, шаҳарчалар, қишлоқлар, овуллар, темир йўл станциялари, аэропортлар ва бошқа объектлар рўйхати Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги ҳамда Давлат хавфсизлик хизмати Чегара қўшинларининг таклифлари асосида Ўзбекистон Республикаси Давлат чегарасини делимитация, демаркация ва редемаркация қилиш, чегара муаммоларини ҳал этиш, ноқонуний миграцияни, республика ҳудудига товарлар ва контрафакт маҳсулотларини ноқонуний олиб киришга қарши курашиш масалалари бўйича Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ҳамда вилоятлар ҳокимликлари ҳузуридаги ҳудудий комиссиялар томонидан тегишли ҳудудлар бўйича аниқланади ва белгиланади (ўзгартириш киритилади).

Бунда ҳудудий комиссиялар томонидан:

чегара зонаси чизиғини, унинг таркибига кирадиган мамлакат маъмурий-ҳудудий тузилишига мувофиқ туманлар, шаҳарлар, шаҳарчалар, қишлоқлар, овуллар, темир йўл станциялари, аэропортлар ва бошқа объектлар рўйхатини;

Ўзбекистон Республикаси Давлат чегараси чизиғидан жойларнинг физик-географик шароитлари ва рельефига қараб, чегара минтақасининг чегарасини белгилаш бўйича қарор қабул қилинади.

Ҳудудий комиссияларнинг чегара зонаси ва чегара минтақасини белгилаш тўғрисидаги қарорлари Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорги Кенгеси ва халқ депутатлари вилоятлар Кенгашига тасдиқлаш учун киритилади.

Чегара зонасининг чизиғи Ўзбекистон Республикаси Давлат чегараси ёки (ва) чегара минтақасига туташ бўлган мамлакат маъмурий-худудий тузилишига мувофиқ туманлар, шаҳарлар, шаҳарчалар, қишлоқлар, овулларнинг маъмурий чегараси ёки жойларда ўзгармас топоэлементлар бўйлаб белгиланади.

Чегара зонаси рўйхатига Ўзбекистон Республикаси Давлат чегараси ёки чегара минтақасига туташ бўлган туман, шаҳар, шаҳарча, қишлоқ, овуллар маъмурий-худудий тузилишига мувофиқ тўлиқ ёки қисман, темир йўл станциялари, аэропортлар ва бошқа объектлар яхлитлигича киритилади.

Чегара минтақасининг кенглиги Ўзбекистон Республикаси Давлат чегарасини бузишга бўлган жисмоний уринишларнинг олдини олиш бўйича ҳаракатларни таъминлаши лозим.

Чегара минтақасида фуқароларнинг турар жойлари бўлишига йўл қўйилмайди.

Чегара минтақаси ўз ичига тозалаш минтақаси ва профилактика минтақасини олади, шунингдек, унинг таркибига давлат захира ерлари ва чегара минтақасида фаолият олиб бориш тақиқланмаган бошқа ерлар ҳам киритилиши мумкин.

Чегара минтақаси Ўзбекистон Республикаси Давлат чегараси бўйлаб, жойнинг табиий географик жойлашувидан келиб чиқиб, муҳандислик иншоотлари, тўсиқлар, чегара йўллари, кўприклар ва бошқа объектларни барпо этиш имконини берадиган кенглиги 50 метрдан кам бўлмаган ўтиши лозим.

Ўзбекистон Республикаси Давлат чегараларини кўриқлаш ва ҳимоя қилиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати чегара қўшинларига муҳандислик иншоотлари, тўсиқлар, чегара йўллари, кўприклар ва бошқа объектларни куриш учун чегара минтақасининг мамлакат ичкарасидаги чегарасидан эни 50 метргача бўлган ер участкалари доимий фойдаланишга ажратилади (айрим ҳолларда жойнинг физик-географик шароитларидан келиб чиққан ҳолда ажратиладиган ер участкасининг эни кенгайтирилиши мумкин).

Чегара зонасига киришда огоҳлантирувчи белгилар, ахборот доскалари ўрнатилади ва ички ишлар худудий органи навбатчисининг пультага ахборот чиқариб берадиган техник воситалар жиҳозланади.

Чегара зонасига киришни техник жиҳозлаш (кузатув ва назорат воситалари) маҳаллий давлат ҳокимияти органларига юкланади.

Хизмат фаолияти ва ўрнатилган режимга риоя этилишини назорат қилиш

Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати чегара қўшинлари қонунчиликка мувофиқ чегара зонаси ва чегара минтақасида ҳамда уларнинг ташқарисида жанговар-хизмат (тезкор) фаолиятини амалга оширади.

Профилактика минтақасида ветеринария-санитария режимига риоя этилиши Ўзбекистон Республикаси Ветеринария ва чорвачиликни ривожлантириш давлат қўмитаси, Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва Давлат хавфсизлик хизмати чегара қўшинлари билан келишилган ҳолда, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари томонидан назорат қилинади.

Чегара зонасига келадиган ва шу ерда яшайдиган шахсларнинг ҳужжатлари, зарур бўлганда ушбу зонада ҳаракатланадиган транспорт воситалари ва юклар Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати чегара қўшинлари ва ички ишлар органлари томонидан текширилади.

Чегара зонасига кириш (чиқиш) назорати ички ишлар органлари, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари томонидан, Давлат чегарасида вазият мураккаблашганда эса шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати чегара кўшинлари томонидан ҳам амалга оширилади.

Давлат чегарасини кўриқлаш ва ҳимоя қилиш мақсадида унинг айрим участкаларидаги чегара зонаси ҳамда чегара минтақасида шахсларнинг бўлишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати чегара кўшинлари томонидан назорат постлари қўйилган ҳолда амалга оширилиши мумкин.

Чегара зонаси ва чегара минтақасида ўрмондан фойдаланиш ва ўрмон хўжалигини юритиш тартиби қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

2-савол. Чегара зонасига кириш (ўтиш), бу ерда бўлиш (яшаш), ҳаракатланиш ва ишларни амалга ошириш тартиби.

Чегара зонасида доимий яшайдиган Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг паспортларига ички ишлар органлари тегишли махсус штамп қўяди. Бундай белгига эга паспорти бўлган фуқаролар чегара зонаси доирасида рўйхатга олиш карточкасини олмасдан, яшаш жойидаги туман ва вилоят ҳудудида ҳаракатланиши мумкин.

Чегара зонасида доимий яшамайдиган ва бу ерга беш кундан ортиқ муддатга келадиган фуқароларнинг паспорти ва шахсини тасдиқловчи бошқа ҳужжатлардан (хизмат гувоҳномаси, ҳарбий билети, туғилгани ҳақида гувоҳнома) ташқари чегара зонасида бўлиш учун ички ишлар органлари томонидан бериладиган алоҳида рўйхатга олиш карточкаси ҳам бўлиши шарт.

Давлат ўрмон фонди ҳудудида жойлашган чегара зонасига ўрмондан фойдаланиш мақсадида келадиган шахсларда юқорида қайд этилган рухсат берувчи ҳужжатлардан ташқари ўрмон хўжалиги органларининг рухсатномаси/розилиги ҳам бўлиши шарт.

Чегара зонасига беш кундан ортиқ муддатга келадиган барча шахслар белгиланган пунктга келгандан сўнг дам олиш ва байрам кунларидан ташқари, ички ишлар органларига рўйхатдан ўтиш ҳамда шахсни тасдиқловчи ҳужжат тақдим этилгач ёзиб бериладиган алоҳида рўйхатга олиш карточкасини олиш учун келиши шарт.

Ўқишга кетгунича чегара зонасидаги аҳоли пунктларида яшаган олий, ўрта махсус ва бошқа таълим муассасалари ўқувчилари ҳамда талабалари ушбу пунктларда уларнинг таълим муассасаларида ўқишини тасдиқловчи ҳужжатлар ҳамда чегара зонасидаги аввалги доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олинган жойи бўйича бўлади.

Чегара зонасига ота-онаси ёки ҳамроҳлик қилувчи шахслар билан келадиган 16 ёшгача бўлган шахслар ота-онаси ёхуд ҳамроҳлик қилувчи шахсларнинг рўйхатга олиш карточкаларига киритилади.

Чегара зонасига қишлоқ хўжалиги ишларини амалга ошириш, чорва молларини боқиш, қурилиш, қидирув ва бошқа ишларни бажариш учун келган бир гуруҳ фуқаролар, шунингдек, сайёҳлар гуруҳлари, артистлар бригадаси ва чегара зонасида яшамайдиган бошқа фуқаролар жамоасига рўйхатга олиш карточкалари бундай гуруҳ раҳбари номига у билан келган шахсларнинг сони кўрсатилган ҳолда берилиши мумкин. Ушбу ҳолатларда рўйхатга олиш карточкасига чиқиш жойидаги манфаатдор яқка тартибдаги тадбиркор ёки юридик шахс томонидан имзо билан тасдиқланган гуруҳнинг

номма-ном рўйхати илова қилинади. Рўйхатда кўрсатилган шахслар чегара зонасида уларнинг шахсини тасдиқловчи ҳужжатлар бўйича бўлади.

Чегара зонасида рўйхатга олиш карточкалари чегара зонаси белгиланган битта маъмурий туман доирасида бўлиш учун берилади.

Чегара зонасига вақтинча яшаш учун келадиган шахсларга рўйхатга олиш карточкалари бир ойдан ортиқ бўлмаган муддатга берилади.

Ташкилотларнинг фаолият тури бўйича кўпинча узок вақт чегара зонасида бўладиган ходимларига рўйхатга олиш карточкалари олти ойгача бўлган муддатга берилади ва улар ҳар ой ички ишлар органларида рўйхатдан ўтади.

Шахсларга вақтинча яшаш даврида ёки чегара зонасида бир неча марта бўлиши зарурлиги туфайли бериладиган рўйхатга олиш карточкалари амал қилиш муддати тугагандан сўнг ҳақиқий ҳисобланмайди.

Рўйхатга олиш карточкаларининг амал қилиш муддатини узайтириш учун юридик ва жисмоний шахслар ички ишлар органларига уларнинг амал қилиш муддати тугашидан беш кун аввал мурожаат қилишлари шарт.

Озодликдан маҳрум этиш жойларидан озод этилган ва аввал чегара зонасида яшаган ҳамда доимий яшаш учун қайтиб келган шахсларга рўйхатга олиш карточкалари уларни доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш ва паспортини расмийлаштириш учун белгиланган муддатга берилади. Бундай ҳолатларда жазони ижро этиш муассасаси маъмурияти ушбу шахслар озодликка чиқишидан бир ой аввал ички ишлар органларига тегишли ахборот ва уларнинг аризаларини юборади. Ҳар бир аризага ариза берувчининг судлангани тўғрисидаги, унинг қамалишидан олдин чегара зонасида яшаганини тасдиқловчи маълумотлар илова қилинади.

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Давлат хавфсизлик хизмати билан биргаликда Ўзбекистон Республикаси давлат органлари ва Қуролли Кучларининг чегара зонасида рўйхатга олиш карточкасиз, шахсини тасдиқловчи ҳужжатлар билан бўлиш ҳуқуқига эга мансабдор шахслари рўйхатини белгилайди.

Чегара зонасида жойлашган аҳоли пунктларига хизмат сафарига юбориладиган шахслар ушбу пунктларда уларнинг шахсини тасдиқловчи ҳужжатлар ва хизмат сафари ҳужжатлари бўйича бўлади.

Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги, Ички ишлар вазирлиги, Фавқулодда вазиятлар вазирлиги, Давлат хавфсизлик хизмати, Миллий гвардия, Ўзбекистон Республикаси Президенти Давлат хавфсизлик хизмати, Бош прокуратура, Давлат божхона қўмитасининг ҳарбий хизматчилари ва ходимлари чегара зонасига уларнинг шахсини тасдиқловчи ҳужжатлар бўйича келади ва бўлади. Қайд этилган тоифадаги шахсларнинг оила аъзолари чегара зонасида улар хизмат қилаётган жойдан бериладиган маълумотнома асосида бўлади.

Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари сафларидан бўшатишган ҳарбий хизматчилар ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ходимлари хизматга ушбу жойлардан чақирилган ёхуд бу ерларда яқин қариндошлари бўлса, чегара зонасига хизмат кўрсатмалари ёки ўтиш гувоҳномалари бўйича киради ва бўлади. Ҳақиқий ҳарбий хизматга чақирилган шахслар эса чегара зонасида илова қилинадиган номма-ном тузилган рўйхатлар ва мудофаа ишлари бўйича тегишли бўлимлар кўрсатмалари бўйича борадиган пункти кўрсатилган ҳолда ҳаракатланади.

Чегара зонасида жойлашган санаторий, дам олиш уйлари, пансионатлар, туристик базалар ва бошқа даволаш-соғломлаштириш муассасаларига

борадиган фуқаролар ушбу зонада шахсини тасдиқловчи ҳужжатлар, санатория ва туристик йўлланмалар ёки ушбу муассасалар томонидан бериладиган маълумотномалар бўйича бўлади.

Болалар чегара зонасида жойлашган дам олиш оромгоҳлари ва болалар учун бошқа муассасаларда йўлланмалар асосида бўлади. Ушбу болалар муассасаларидаги болаларнинг ота-оналари фарзандларини кўриш учун чегара зонасида шахсини тасдиқловчи ҳужжатлар бўйича беш кун давомида бўлади.

Чегара зонасига беш кундан ортиқ муддатга келадиган фуқаролар рўйхатга олиш карточкаларда кўрсатилган маъмурий туман доирасида яшаш ҳуқуқига эга.

Чегара зонаси доирасида маъмурий марказ, мактаб, шифохона, корхона, ташкилот ва бошқа муассасалар жойлашган бўлса ва уларга хизмат кўрсатадиган шахсларнинг бир қисми чегара зонаси ташқарисида яшаса, бу шахсларга чегара зонасида шахсини тасдиқловчи ҳужжатлар, чегара зонаси доирасида жойлашган тегишли муассасалар ва ташкилотларда уларнинг ишлаб чиқариш фаолиятини тасдиқловчи ҳужжатлар бўйича бўлишига рухсат этилади.

Чет элга чиқувчи ёки Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали транзит ҳаракатланадиган шахслар давлат чегарасидан ўтиш ҳуқуқини берадиган тегишли ҳужжатлар бўлгандагина чегара зонасидан ўтадилар.

Қайд этилган шахслар транзит ҳаракатланаётган чегара зонаси пунктларида умумий асосларда тўхташ ва бўлиш ҳуқуқига эга. Чегара зонаси орқали транзит ҳаракатланаётган ушбу шахслар тўхташга мажбур бўлган ҳолатларда, бу ҳақида ички ишлар органларига зудлик билан хабар беришлари шарт.

Чегара зонаси ва чегара минтақасида белгиланадиган режим чекловлари

Чегара зонаси ва чегара минтақаси доирасида бўладиган шахслар қуйидагиларга мажбур:

Ўзлари билан шахсини тасдиқловчи, шунингдек, чегара зонаси ва чегара минтақасида бўлиш ҳуқуқини берадиган ҳужжатларини олиб юришга;

Ўзбекистон Республикаси ички ишлар органлари ва Давлат хавфсизлик хизмати вакилларининг талабига биноан ҳужжатлари, транспорт воситалари ва товарларни текшириш учун тақдим этишга, чегара зонаси ва чегара минтақасида бўлишининг сабабини тушунтиришга.

Чегара зонасида жойлашган корхоналар, муассасалар, ташкилотлар раҳбарларига чегара зонасида бўлиш ва яшаш учун рухсатномаси бўлмаган шахсларни ишга қабул қилиш ман этилади.

Чегара зонасидаги давлат ўрмон фонди ерларида ҳайвонларни тутиш учун ўрмон хўжалиги органлари томонидан бериладиган йўлланма ва варақлар, бошқа ҳудудларда эса Ўзбекистон Республикаси Экология ва атроф муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитасининг рухсатномаси бўйича ов қилинади. Барча ҳолатларда Ўзбекистон Республикаси ички ишлар органлари ва Давлат хавфсизлик хизмати чегара қўшинлари билан келишилган ҳолда махсус ажратилган жойларда ов қилинади.

Чегара зонасида чегара режимига риоя этилишини таъминлаш ва назорат қилиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати ва ички ишлар органлари ҳамкорликда профилактика тадбирларини ўтказилади.

Чегара зонаси ва чегара минтақаси доирасида:

геодезия, топография, геология, гидрогеология, йўлсозлик ва бошқа изланишлар, шунингдек, чегара дарёлари, кўллари ва бошқа сув ҳавзаларининг сув режимини ўзгартириш билан боғлиқ гидротехника, мелиорация ва бошқа ишлар, чорва молларини боқиш, қишлоқ хўжалиги ва бошқа ишлар — Ўзбекистон Республикаси ички ишлар органлари ва Давлат хавфсизлик хизмати чегара кўшинлари билан келишилган ҳолда (рухсатномаси бўйича), давлат ўрмон фонди ерларида эса шунингдек, ўрмон хўжалиги органлари билан келишилган ҳолда;

барча турдаги ҳаво кемалари, шу жумладан учувчисиз учиш аппаратларининг парвозлари, аэрофото суратга олиш — Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати чегара кўшинларини парвозлар бошланишидан 10 кун аввал хабардор қилган ҳолда, Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг рухсатномаси бўйича амалга оширилиши мумкин.

Чегара минтақасида қуйидаги режим чекловлари белгиланади:

спорт ва ҳаваскорлик ови, балиқ овлаш, табиат кўйнида дам олиш, шунингдек, шахсларнинг бирон-бир заруратсиз бўлиши ман этилади;

жойларни ва объектларни кинофото суратга олиш Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлиги хизматининг рухсатномаси билан амалга оширилади;

ёввойи ҳайвонлар сонини тартибга солиш доирасида Ўзбекистон Республикаси Экология ва атроф муҳитни муҳофаза қилиш давлат кўмитаси, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати чегара кўшинлари билан келишилган ҳолда ов қилинади;

шахслар ва транспорт воситаларига фақат ишлаб чиқариш ёки хизмат зарурати билан Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати чегара кўшинлари томонидан бериладиган рухсатномалар бўйича рухсат этилади.

Давлат чегарасидаги вазият мураккаблашганда, Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати чегара кўшинлари чегара минтақасида фуқароларнинг ўзини ўзи бошқарув органларини хабардор қилган ҳолда қуйидаги вақтинчалик кўшимча режим чекловларини жорий қилиши мумкин:

чегара минтақасига шахсларнинг киришини тўлиқ ман этиш ёки чеклаш; ишлар амалга ошириладиган, чорва моллари боқиладиган ҳудудларни ва бошқа фаолиятни чеклаш, сузувчи воситаларнинг чегара дарёлари, кўллари ва бошқа сув ҳавзаларига чиқишини ман этиш;

чегара минтақасида шахсларнинг бўлиш вақтини қисқартириш.

Тозалаш минтақасида Давлат чегарасини жиҳозлаш, қўриқлаш ва ҳимоя қилиш билан боғлиқ бўлмаган ҳар қандай фаолият ман этилади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида хавфли юқумли касалликларнинг тарқалишига йўл қўймаслик мақсадида профилактика минтақасида чорва молларини боқиш ва сақлаш ман этилади.

Давлат чегарасига туташ ҳудудлар ва чегарадош кўшни ҳудудларда барқарор эпизотик вазият бўлганда, чегара минтақасида чорва моллари бунинг учун махсус ажратилган жойларда фақат кундузи боқилади.

Чорва молларини боқадиган юридик ва жисмоний шахслар чегара минтақасида чорва молларини боқиш бўйича Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати чегара кўшинлари томонидан белгиланган талабларни сўзсиз бажариш чораларини кўришга мажбур.

Ўзбекистон Республикасида доимий яшайдиган ёки вақтинча бўладиган хорижий фуқаролар ва фуқаролиги бўлмаган шахслар чегара зонасига белгиланган тартибда киради ҳамда бўлади. Ўзбекистон Республикаси ички ишлар органлари уларнинг кириши ва бўлиши учун рухсат этилгани билан боғлиқ барча ҳолатлар тўғрисида Давлат хавфсизлик хизмати органларини хабардор қилади.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорига мувофиқ чегара зонаси ва чегара минтақасида бошқа режим чекловлари ҳам жорий этилиши мумкин.

3-савол. Чегара минтақасига кириш (бўлиш) учун рухсатномалар олиш ва уларни расмийлаштириш тартиби

Юридик ва жисмоний шахслар чегара минтақасига киришга (бўлиш, ишларни амалга ошириш) рухсатнома олиш учун ушбу шахслар тўғрисидаги маълумотлар (фамилияси, исми, отасининг исми, туғилган санаси ва жойи, иш жойи, мутахассислиги, эгаллаб турган лавозими, яшаш жойи, шахсини тасдиқловчи ҳужжатининг серияси ва рақами, ишлар амалга ошириладиган жой, уларнинг вақти ва хусусияти) ақс этирилган ҳамда паспортларининг нусхалари илова қилинган рўйхатлар уч нусхада ариза-хатига илова қилиниб, ишлар (фаолият) бошланишидан 30 сутка аввал кечиктирмасдан Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати чегара қўшинларининг бўлинмаларига тақдим этилади.

Ариза-хатини йўллаган юридик ва жисмоний шахсларга чегара минтақасида бўлиш учун рухсатномалар бериш қуйидаги асослар бўйича рад этилиши мумкин:

ариза-хатида ахборот тўлиқ кўрсатилмагани ёки атайлаб ёлғон маълумотлар маълум қилингани;

қайд этилган бўлиш ҳудудида (жойида) ҳарбий ва бошқа ҳаракатлар Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати чегара қўшинлари томонидан амалга оширилиши;

қайд этилган бўлиш ҳудудида (жойида) техноген ва табиий тусдаги фавқулодда вазият эълон қилиниши;

Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати тегишли ҳудудий органларининг рад этиши.

Чегара минтақасига кириш (бўлиш, ишларни амалга ошириш) рад этилган сабаблар хат йўллаган юридик ва жисмоний шахсларга маълум қилинмайди.

Ўзбекистон Республикасида доимий яшайдиган ёки вақтинча бўладиган хорижий фуқаролар ва фуқаролиги бўлмаган шахслар чегара минтақасига Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати чегара қўшинларининг рухсатномаси билан киради ва унда бўлади.

Чегара режимини бузганлик учун жавобгарлик

Чегара зонаси ва чегара минтақасида чегара режими қоидаларини бузган шахсларга нисбатан Ўзбекистон Республикаси қонунчилигида назарда тутилган маъмурий таъсир чоралари қўлланилади.

Мустақил тайёргарлик учун топшириқ:

Мустақил таълимнинг мазмунини тингловчилар маъруза ва бошқа ўқув машғулотларда олган билимларини мустақил таълим жараёнида янада чуқурроқ ўзлаштиришлари ва навбатдаги машғулотга мўлжалланган мавзу бўйича тайёргарлик кўришлари ташкил этади. Тингловчилар мустақил таълимда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 5 июлдаги “Ўзбекистон Республикаси ҳудудида чегара режими тўғрисидаги Низомни тасдиқлаш ҳақида” 504-сон қарорини тўлиқ ўрганадилар ва конспект қиладилар.

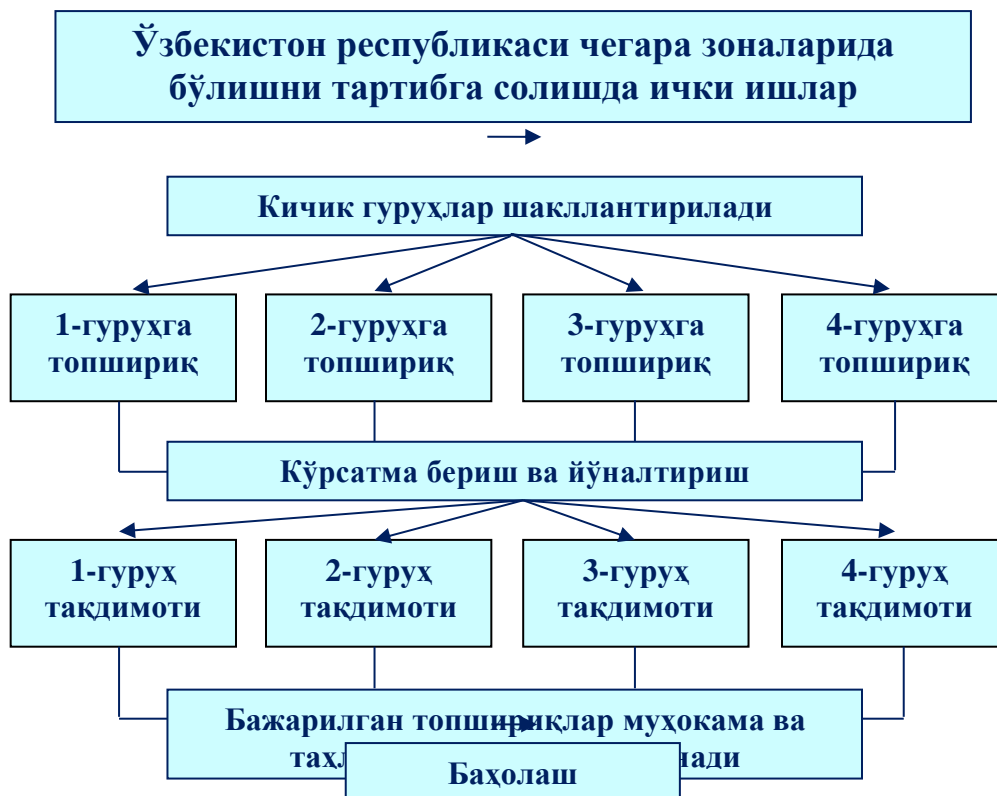
1. Чегара зонаси ва чегара минтақасида белгиланадиган режим чекловлари;
2. Чегара зонаси ва чегара минтақасини белгилаш ҳамда жиҳозлаш тартиби;
3. Чегара режимини бузганлик учун жавобгарлик;
4. Ташкилотларнинг фаолият тури бўйича кўпинча узоқ вақт чегара зонасида бўладиган ходимларига рўйхатга олиш карточкалари қанча муддатга берилади ва улар неча ойда ички ишлар органларида рўйхатдан ўтади;

7-мавзу. Ўзбекистон республикаси чегара зоналарида бўлишни тартибга солишда ички ишлар органларининг фаолияти

Семинар – 2 соат

Ўқув машғулоти **“Кичик гуруҳларда ишлаш”** интерфаол методидан фойдаланиш орқали ўтказилади.

“Кичик гуруҳларда ишлаш” методининг босқичлари

Ўқув машғулотининг гуруҳларга топшириқлари:

1-гуруҳга топшириқ. «Ўзбекистон Республикаси Давлат чегараси тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқ ва чегара режимини таъминлашнинг ҳуқуқий асосларини такомиллаштириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қандай қарори қабул қилинди?

2-гуруҳга топшириқ. Хизмат фаолияти ва ўрнатилган режимга риоя этилишини назорат қилиш тартиби.

3-гуруҳга топшириқ. Чегара зонасига кириш (ўтиш), бу ерда бўлиш (яшаш), ҳаракатланиш ва ишларни амалга ошириш тартиби.

4-гуруҳга топшириқ. Чегара минтақасига кириш (бўлиш) учун рухсатномалар олиш ва уларни расмийлаштириш тартиби.

8-мавзу: Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг Ўзбекистон республикасига келиш ва кетиш тартиби

Маъруза -2 соат

Режа:

1. Хорижий фуқароларнинг ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали транзит ўтишларининг айрим жиҳатлари.

2. Ўзбекистон Республикасининг кириш, чиқиш ва транзит визалар (электрон бўлмаган) тоифаларининг ўзига хос хусусиятлари.

3. Фуқаролари учун Ўзбекистон Республикасида визасиз режим жорий қилинган мамлакатлар.

1-савол. Хорижий фуқароларнинг ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали транзит ўтишларининг айрим жиҳатлари.

Хорижий фуқароларнинг ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали транзит ўтишлари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йил 21 ноябрдаги 408-сон қарори билан тасдиқланган **“Хорижий фуқароларнинг ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали транзит ўтишлари Қоидалари”** асосида амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали транзит ўтувчи хорижий фуқаролар ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг Ўзбекистон Республикасига келишлари ва Ўзбекистон Республикасидан кетишларига, агар Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатларида ёки Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномаларида ўзгача ҳол назарда тутилмаган бўлса, Ўзбекистон Республикасининг дипломатик ваколатхоналари ёки консуллик муассасалари томонидан берилган транзит визалар мавжуд бўлган тақдирда ҳақиқий паспортлар ёки уларнинг ўрнини босувчи ҳужжатлар бўйича рухсат берилади. Кейинги ўринларда матнда «хорижий фуқаролар» деб аталади.

Хорижий фуқароларнинг Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали ўзлари борадиган мамлакатга ҳаво, темир йўл ва сув транспорти билан транзит ўтишларига Ўзбекистон Республикаси билан қўшни бўлган давлатга бориш учун ҳақиқий ҳисобланган ҳужжатлар ва тегишли ўтиш ҳужжатлари (уларда Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги бошқа транспортга ўтириш пунктидан кетиш санаси тасдиқланган ҳолда) мавжуд бўлган тақдирда рухсат берилади.

Халқаро транзит автоташишларни амалга оширувчи хорижий фуқароларнинг Ўзбекистон Республикаси орқали транзит ўтишлари ва уларнинг енгил автомобилларда транзит ўтишлари Ўзбекистон Республикасига қўшни бўлган давлатга ўтиш учун ҳақиқий бўлган ҳужжатлар мавжуд бўлган тақдирда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланадиган тартибда, шунингдек, давлатлараро битимлар асосида амалга оширилади.

Транзит визалар Ўзбекистон Республикаси ҳудудида тўхташ ҳуқуқсиз берилади. Истисно ҳолларда хорижий фуқароларга қўшни давлатга ўтиш йўналиши бўйича Ўзбекистон Республикаси ҳудудида бир ёки бир неча пунктда тўхташ ҳуқуқи билан транзит виза берилиши мумкин.

Қуйидаги ҳолларда Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали визасиз транзит ўтишга руҳсат берилади:

а) ҳаво транспорти йўловчилари Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали қўнмасдан учиб ўтганларида;

б) халқаро авиайўналишлар самолётларида самолётдан самолётга ўтиб учишда ҳамда йўловчиларда бориладиган мамлакатга кириш ҳуқуқини берувчи ҳужжатлар ва авиачипталар мавжуд бўлганда, уларда самолётдан самолётга ўтиш санаси тасдиқланганда, Ўзбекистон Республикаси ҳудудида бўлиш вақти 24 соатдан ошмаганда. Бунда йўловчилар аэропортнинг улар учун махсус ажратилган ҳудудидан ташқарига чиқиш ҳуқуқига эга бўлмайдилар;

в) Ўзбекистон Республикаси тегишли ҳукуматлараро битимларга эга бўлган мамлакатлар фуқароларига.

г) Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизматининг Чегара қўшинлари бўлинмаларига пассажирлар тўғрисида олдиндан ўз вақтида маълумот берадиган ташувчининг учинчи мамлакатга авиабилети мавжуд бўлган, Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикасига хорижий фуқароларнинг кириши тартибини оптималлаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» 2018 йил 4 июлдаги ПҚ-3836-сон қарорига 2-иловада кўрсатилган давлатларнинг Ўзбекистон Республикасидан транзит орқали ўтадиган фуқароларига беш суткадан ортиқ бўлмаган муддатда.

Ўзининг шахсий транспорт воситасида, пиёда ёки гуруҳ таркибида автобусда туризм мақсадида транзит юрмоқчи бўлган хорижий фуқаролар Ўзбекистон Республикасига келгунгача Ўзбекистон Республикаси ҳудудида ўз фаолиятини амалга оширувчи туризм ташкилотларининг автотурларини белгиланган тартибда, тўхташ жойларини кўрсатган ҳолда олиши ҳамда тегишли туризм визасига эга бўлиши шарт, ўзларига нисбатан виза режими қўлланмайдиган хорижий фуқаролар бундан мустасно.

Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали транзит ўтувчи хорижий фуқаролар Ўзбекистон Республикасидан чиқиш чегара пунктдан мазкур қоидаларга риоя қилган ҳолда белгиланган йўналиш бўйича юрадилар ҳамда Ўзбекистон Республикаси ҳудудида фақат транзит визаларда кўрсатилган пунктларда тўхташлари мумкин бўлади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали автотранспорт воситаларида транзит ўтувчи, шу жумладан автомобилда халқаро юк ташишларни амалга оширувчи хорижий фуқаролар фақат халқаро автомобиль қатнови учун очик бўлган йўллар ва йўналиш варақасида кўрсатилган йўналиш бўйича юришлари мумкин.

Мазкур банднинг биринчи хатбошида назарда тутилган талаблар Ўзбекистон Республикаси чегаралари орқали сафар йўналиши қайд этилган автотранспорт воситасида (тунаш учун қайта бутланган ер усти автотранспорт воситасида) туристик (нотижорат) мақсадларда транзит ўтаётган чет эл фуқароларига татбиқ этилмайди.

Овқатланиш, дам олиш ва тунаб қолиш учун фақат мотеллар, кемпинглар ёки махсус ажратилган тўхташ жойлари мавжуд бўлган йўналишдаги пунктларда тўхташ мумкин.

Ўзбекистон Республикасидан темир йўл орқали ўтаётган, шу жумладан Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали транзит ўтаётган поездларда ўтаётган хорижий фуқаролар поезд тўхтаб туришининг амалдаги жадвалда кўрсатилган вақтида станцияларга тушиш ҳуқуқига эга бўладилар.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида 24 соатдан ортиқ бўлмаган муддатда бир ёки бир неча пунктда тўхташ кўрсатилган транзит визага эга бўлган хорижий фуқаролар ушбу пунктларга келганларидан кейин Хорижий фуқаролар ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг Ўзбекистон Республикасида бўлишлари қоидалари билан белгиланган тартибда жойлашиш воситалари ва даволаш муассасаларида ҳисобга туришга ёки вақтинча рўйхатдан ўтишга ва улар учун белгиланган бўлиш муддатидан кечикмай Ўзбекистон Республикасидан жўнаб кетишга мажбурдирлар.

Транзит ўтувчи ва Ўзбекистон Республикаси ҳудудида 24 соатдан ортиқ муддатга мажбурий тўхтаган хорижий фуқаролар тўхташ пайтидан бошлаб кейинги сутка мобайнида ички ишлар органларида Ўзбекистон Республикасида бўлиш рухсатномасини расмийлаштиришга мажбурдирлар.

Мажбурий тўхташ қўйидаги ҳолларда бўлиши мумкин:

а) поезд, автотранспорт воситаси, кема ёки самолётнинг ҳаракатини тўхтатувчи табиий офатлар юз берганда;

б) автомобилнинг бирон-бир қисми бузилиши ёки йўл-транспорт ҳодисаси юз бериши натижасида шикастланган автотранспорт воситасини тузатиш учун;

в) врачнинг ҳулосасига кўра беморнинг йўлда юриши унинг саломатлиги учун хавfli ҳисобланган касаллик ҳолатида. Бундай ҳолда у билан бирга бораётган оила аъзолари ёки ҳамроҳлик қилаётган шахслар беморнинг олдида қолишлари мумкин.

г) йўллар туташган жойда бир транспорт туридан бошқасига ўтириш кечикканда.

Мажбурий тўхташ хорижий фуқароларга бундай тўхташ юз берган шаҳар ёки бошқа аҳоли яшайдиган жой доирасида мажбурий тўхташни келтириб чиқарган сабаб баргараф этилгунга қадар бўлиш ҳуқуқини беради.

Бўлишни ва транзит визаларнинг амал қилиш муддатини узайтиришни расмийлаштириш йўналиши йўлида тўхташ сабаби ва муддатини тасдиқловчи тегишли ташкилот ёки муассасанинг маълумотномаси кўрсатилган ҳолда хорижий фуқаронинг шахсий аризасига биноан амалга оширилади.

Қўйидагилар тўхташ вақтида хорижий фуқаролар яшайдиган жойлар бўлиши мумкин:

б) ўз фаолиятини белгиланган тартибда Ўзбекистон Республикаси ҳудудида амалга оширадиган жойлашиш воситалари ва даволаш муассасалари.

в) транзит йўловчи у билан бирга бўладиган ваколатхонадаги аниқ шахс кўрсатилган ҳолда хорижий ваколатхонанинг ёзма илтимосномаси бўлган тақдирда аккредитация қилинган хорижий ваколатхона биноси.

Тўхташ вақтида хорижий фуқароларнинг ётоқхоналар ва шахсий квартираларда яшашларига истисно ҳолларда ва фақат ички ишлар органларининг рухсати билан йўл қўйилади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида 24 соатдан ортиқ бўлмаган муддатда мажбурий тўхтаган хорижий фуқароларнинг Ўзбекистон Республикасидан чиқиб кетишларига транзит виза ички ишлар органларида узайтирилмасдан рухсат берилиши мумкин.

Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали транзит ўтувчи, йўналишни ва Ўзбекистон Республикасидан чиқиш чегара пунктини ўзгартиришни истовчи хорижий фуқаролар бунинг учун ички ишлар органларининг рухсатномасини олишлари шарт.

Мазкур қоидаларнинг шубҳасиз бузилишига олиб келадиган ҳолларда Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг хорижий фуқароларга жой, транспорт воситалари беришларига ёхуд уларга бошқа хизматлар кўрсатишларига йўл қўйилмайди.

Хорижий фуқароларга жой ва транспорт воситалари берилган барча ҳолларда уларнинг эгалари бу ҳақда бир суткадан кечикмай ички ишлар органларига маълум қилишлари шарт.

Хорижий фуқаролар мазкур Қоидалар бузилганлиги учун Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига мувофиқ жавобгарликка тортиладилар.

Хорижий давлатларнинг Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги ваколатхоналари ва консуллик муассасалари бошлиқлари ва ходимларининг жавобгарлиги тўғрисидаги масала дипломатик йўл билан ҳал этилади.

Мазкур қоидаларнинг хорижий фуқароларнинг Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали транзит ўтиш шартларига риоя қилишларини таъминловчи ёхуд уларга хизмат кўрсатувчи шахслар томонидан бузилиши Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига мувофиқ жавобгарликка тортишга олиб келади.

2-савол. Ўзбекистон Республикасининг кириш, чиқиш ва транзит визалар (электрон бўлмаган) тоифаларининг ўзига хос хусусиятлари.

Т/р	Тур	Таъриф
1.	D-1	Дипломатик кириш визаси (доимий аккредитация қилинганлар учун) Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида аккредитация қилинган хорижий давлатларнинг доимий ваколатхоналари, халқаро ҳукуматлараро ташкилотлар ва хорижий давлатларнинг ҳукумат ташкилотлари ваколатхоналарининг Ўзбекистон Республикаси ҳудудида доимий турган ходимлари ва уларнинг қарамоғида бўлган уларнинг оила аъзоларига (дипломатик паспортга эга бўлган) аккредитация муддатига берилади.
2.	D-2	Дипломатик кириш визаси (вақтинча турганлар учун) Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида аккредитация қилинган хорижий давлатларнинг доимий ваколатхоналари, халқаро ҳукуматлараро ташкилотлар ва хорижий давлатларнинг ҳукумат ташкилотлари ваколатхоналарининг Ўзбекистон Республикаси ҳудудида вақтинча турган ходимлари ва уларнинг қарамоғида бўлган уларнинг оила аъзоларига (дипломатик паспортга эга бўлган) 3 ойгача муддатга берилади.
3.	DT	Дипломатик кириш визаси (дипломатик паспорт эгалари учун туристик) Ўзбекистон Республикасига туристик мақсадларда кираётган хорижий давлатларнинг дипломатик ходимлари ва халқаро ҳукуматлараро ташкилотлар ва хорижий давлатларнинг ҳукумат ташкилотлари ваколатхоналарининг ходимлари ва уларнинг қарамоғида бўлган уларнинг оила аъзоларига (дипломатик паспортга эга бўлган) 1 ойгача муддатга берилади.

4.	S-1	Хизмат кириш визаси (доимий аккредитация қилинганлар учун) Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида аккредитация қилинган хорижий давлатларнинг ваколатхоналари, халқаро ҳукуматлараро ташкилотлар ва хорижий давлатларнинг ҳукумат ташкилотлари ваколатхоналарининг Ўзбекистон Республикаси ҳудудида доимий турган ходимлари ва уларнинг қарамоғида бўлган уларнинг оила аъзоларига (дипломатик паспортга эга бўлмаган), шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида рўйхатдан ўтказилган халқаро ва хорижий нодавлат (ҳукуматга қарашли бўлмаган) ноτιжорат ташкилотларнинг ваколатхоналари ва филиалларининг Ўзбекистон Республикаси ҳудудида доимий турган ходимларига ва уларнинг қарамоғида бўлган уларнинг оила аъзоларига аккредитация муддатига берилади.
5.	S-2	Хизмат кириш визаси (вақтинча) Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида аккредитация қилинган хорижий давлатларнинг ваколатхоналари, халқаро ҳукуматлараро ташкилотлар ва хорижий давлатларнинг ҳукумат ташкилотлари ваколатхоналарининг Ўзбекистон Республикаси ҳудудида вақтинча турган ходимлари ва уларнинг қарамоғида бўлган уларнинг оила аъзоларига (дипломатик паспортга эга бўлмаган), шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида рўйхатдан ўтказилган халқаро ва хорижий нодавлат (ҳукуматга қарашли бўлмаган) ноτιжорат ташкилотларнинг ваколатхоналари ва филиалларининг Ўзбекистон Республикаси ҳудудида вақтинча турган ходимларига ва уларнинг қарамоғида бўлган уларнинг оила аъзоларига 3 ой муддатгача берилади.
6.	S-3	Хизмат кириш визаси (Ўзбекистон Республикаси давлат ташкилотларининг таклифи бўйича) Ўзбекистон Республикаси давлат ва хўжалик бошқаруви органлари, қонунчиликда назарда тутилган, шунингдек, Президент ва Ҳукумат ташаббуси билан ташкил этилган нодавлат ноτιжорат бирлашмалар таклифи бўйича Ўзбекистон Республикасига хизмат сафарига келувчи хорижий фуқароларга 1 йил муддатгача берилади.
7.	О	Расмий кириш визаси (расмий ва давлат ташрифлари доирасида) Ўзбекистон Республикаси Президенти, Олий Мажлис ва Вазирлар Маҳкамасининг таклифи бўйича Ўзбекистон Республикасига ташриф буюрувчи расмий делегация аъзоларига расмий тадбирлар ўтказиш муддатига берилади.
8.	В-1	Ишбилармонлик кириш визаси (Ўзбекистон Республикасининг профиль муассасалари ва идораларида аккредитация қилинганлар учун) Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги хорижий тижорат ташкилотлари ваколатхоналари, шунингдек хорижий банклар ёки бошқа молиявий ташкилотлар ходимларига аккредитация муддатига берилади.
9.	В-2	Ишбилармонлик кириш визаси (бизнес виза)

		Ўзбекистон Республикасида вақтинча турган ишбилармонлик доиралари вакилларига 1 йил муддатгача берилади.
10.	T	Туристик кириш визаси Ўзбекистон Республикасига туристик мақсадларда ташриф буюраётган хорижий фуқароларга 1 ой муддатгача берилади.
11.	TG	Гуруҳли туристик кириш визаси Ўзбекистон Республикасига камида 5 кишидан иборат бўлган туристик гуруҳ таркибида туристик мақсадларда ташриф буюраётган хорижий фуқароларга 1 ой муддатгача берилади.
12.	PLG	Зиёрат кириш визаси Туристик фаолият субъектлари ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Дин ишлари бўйича қўмитанинг сўровномалари бўйича Ўзбекистоннинг маданий-тарихий ва диний-маънавий мероси, анъаналарини ўрганиш учун хорижий фуқароларга 2 ой муддатгача берилади.
13.	E	Ишчи кириш визаси (Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги ҳузуридаги Ташқи меҳнат миграцияси агентлиги лицензияси асосида) Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги ҳузуридаги Ташқи меҳнат миграцияси томонидан хорижий фуқарога берилган меҳнат фаолияти ҳуқуқи тасдиқланган муддатга берилади.
14.	J-1	Матбуот вакиллари учун кириш визаси (Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида доимий аккредитация қилинган) Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида доимий аккредитация қилинган хорижий оммавий ахборот воситалари вакиллари ва уларнинг қарамоғида бўлган уларнинг оила аъзоларига аккредитация муддатига берилади.
15.	J-2	Матбуот вакиллари учун кириш визаси («Дунё» ААда вақтинча аккредитация қилинганлар) Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида вақтинча аккредитация қилинган хорижий оммавий ахборот воситалари вакилларига аккредитация муддатига берилади.
16.	PV-1	Меҳмон кириш визаси (Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бош бошқармаси орқали Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг таклифи бўйича) Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг таклифи бўйича меҳмон сафарини амалга оширувчи хорижий фуқароларга 1 йилгача муддатга берилади.
17.	PV-2	Меҳмон кириш визаси (хорижий фуқароларнинг таклифи бўйича) Ўзбекистон Республикасида доимий аккредитация қилинган ва рўйхатдан ўтказилган хорижий фуқаролар таклифи бўйича меҳмон сафарини амалга оширувчи хорижий фуқароларга 1 йилгача муддатга берилади.
18.	VTD	Ватандошлар учун кириш визаси (Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бош бошқармаси орқали Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг таклифи бўйича)

		Ўзбекистон Республикасида туғилганлар ва уларнинг оила аъзолари учун Ўзбекистон Республикаси фуқароси бўлган ва унинг ҳудудида доимий яшовчи уларнинг қариндошлари томонидан таклифнома мавжуд бўлганда 2 йилгача муддатга берилади.
19.	STD	Талабалар кириш визаси (олий таълим муассасалараро алмашиш асосида — вақтинча таълим олиш даврига) Ўзбекистон Республикаси ҳудудида жойлашган олий таълим муассасаларида қисқа муддатда (олий таълим муассасалараро алмашишга биноан ёки олий таълим муассасалараро ўзаро алоқалар доирасида вақтинча асосда) таълим олувчи хорижий талабаларга 1 йилгача муддатга берилади, ўз тасарруфида таълим муассасасига эга бўлган Ўзбекистон Республикасининг таълим муассасалари, вазирликлар, идоралар ва ташкилотлар илтимосномаларига кўра расмийлаштирилади.
20.	A-1	Ўқув кириш визаси (доимий асосда — таълим даврига) Ўзбекистон Республикаси ҳудудида жойлашган таълим муассасаларида таълим олувчи хорижий талабаларга 1 йилгача муддатга берилади, ўз тасарруфида таълим муассасасига эга бўлган Ўзбекистон Республикасининг таълим муассасалари, вазирликлар, идоралар ва ташкилотлар илтимосномаларига кўра расмийлаштирилади.
21.	A-2	Ўқитувчилар кириш визаси (Ўзбекистон Республикаси ҳудудида доимий асосда ишга жойлашишда) Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги ва Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги тизими ўқув муассасаларининг профессор-ўқитувчилар таркиби, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги хорижий ўқув муассасалари филиалларининг профессор-ўқитувчилар таркибига — хорижий фуқароларга 1 йилгача муддатга берилади. Ўз тасарруфида таълим муассасасига эга бўлган Ўзбекистон Республикасининг таълим муассасалари, вазирликлар, идоралар ва ташкилотлар илтимосномаларига кўра расмийлаштирилади.
22.	A-3	Академик кириш визаси (вақтинча асосда) Ўзбекистон Республикасида илмий-тадқиқот (диссертациялар, илмий ишлар учун материаллар тўплаш) ва ўқитувчилик фаолиятини (қисқа муддатли сайёр маърузалар) юритишни хоҳлайдиган хорижий шахслар учун 3 ойдан 2 йилгача муддатга берилади, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси, илмий-тадқиқот ташкилотлари, Ўзбекистон Республикаси олий таълим муассасалари, вазирликлар ёки идоралар илтимосномаларига кўра расмийлаштирилади.
23.	MED	Тиббий кириш визаси. Даволаш-профилактика муассасалари таклифи бўйича Ўзбекистон Республикасига даволаниш учун келадиган хорижий фуқаролар учун 3 ойгача муддатга берилади.
24.	C-1	Экипаж учун кириш визаси Ҳаво кемалари ва темир йўл таркиблари экипажларининг хорижий аъзоларига 1 йилгача муддатга берилади.
25.	C-2	Ҳайдовчилар учун кириш визаси Юк ташувчи автотранспорт воситаларининг хорижий ҳайдовчиларига 1 йилгача муддатга берилади.
26.	EXIT	Чиқиш визаси

		Хорижий фуқаролар томонидан кириш визаларининг муддати кечиктирилган ҳолларда уларнинг Ўзбекистон Республикасидан чиқиши учун 1 ойгача муддатга берилади.
27.	TRAN	Транзит визаси Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали транзит билан ўтувчи хорижий фуқароларга 3 кунгача муддатга берилади.
28.	INV	Кўп марталиқ инвестиция визаси Хорижий инвестицияларни киритиш пайтида Ўзбекистон Республикасида белгиланган 8500-мартали базавий тўлов катталигидан кам бўлмаган миқдорда хўжалик уюшмаларининг акциялари ва улушларини олиш, шунингдек хорижий инвестициялар иштирокида бўлган корхоналарни ташкил этиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси иқтисодиётига инвестиция киритаётган, Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан чиқмасдан унинг муддатини узайтириш имконияти билан ушбу корхоналарнинг сўровномалари бўйича берилади, хорижий фуқаролар ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга расмийлаштирилади, 3 йилгача амал қилиш муддати билан берилади.

3-савол. Фуқаролари учун Ўзбекистон Республикасида визасиз режим жорий қилинган мамлакатлар.

Чекланмаган муддат: Озарбайжон Республикаси, Грузия, Арманистон Республикаси, Беларусь Республикаси, Қозоғистон Республикаси, Молдова Республикаси, Украина.

60 кунгача: Қирғизистон Республикаси

30 кунгача: Австралия Иттифоқи, Австрия Республикаси, Аргентина Республикаси, Босния ва Герцеговина, Ватикан, Люксембург Буюк Герцоглиги, Венгрия, Бруней-Доруссалом давлати, Исроил давлати, Греция Республикаси, Ирландия, Исландия, Италия Республикаси, Канада, Андорра Князлиги, Лихтенштейн Князлиги, Монако Князлиги, Бельгия Қироллиги, Дания Қироллиги, Испания Қироллиги, Нидерландия Қироллиги, Норвегия Қироллиги, Швеция Қироллиги, Латвия Республикаси, Литва Республикаси, Малайзия, Мўғулистон, Янги Зеландия, Бирлашган Араб Амирликлари, Португалия Республикаси, Болгария Республикаси, Индонезия Республикаси, Кипр Республикаси, Корея Республикаси, Мальта Республикаси, Польша Республикаси, Сан-Марино Республикаси, Сербия Республикаси, Словения Республикаси, Тожикистон Республикаси, Хорватия Республикаси, Чили Республикаси, Руминия, Сингапур, Словакия Республикаси, Буюк Британия ва Шимолий Ирландия Бирлашган Қироллиги, Туркия Республикаси, Бразилия Федератив Республикаси, Германия Федератив Республикаси, Финляндия Республикаси, Франция Республикаси, Черногория, Чехия Республикаси, Швейцария Конфедерацияси, Эстония Республикаси, Япония, Антигуа ва Барбуда, Барбадос, Белиз, Гренада, Доминика Республикаси, Мексика Қўшма Штатлари, Гватемала Республикаси, Гондурас Республикаси, Коста-Рика Республикаси, Куба Республикаси, Никарагуа Республикаси, Панама Республикаси, Тринидад ва Тобаго Республикаси, Эль-Сальвадор Республикаси, Сент-Винсент ва Гренадин, Сент-Люсия, Багама Ороллари Ҳамдўстлиги, Доминикана Ҳамдўстлиги, Сент-Китс ва Невис Федерацияси, Ямайка.

7 кундан кўп бўлмаган:

Хитой Халқ Республикаси, шу жумладан, Хитой Халқ Республикасининг Гонконг махсус маъмурий ҳудуди.

Изоҳ:

1. Икки томонлама халқаро шартномалар ва тенглик асосида Озарбайжон Республикаси, Грузия, Арманистон Республикаси, Беларусь Республикаси, Қозоғистон Республикаси, Молдова Республикаси, Россия Федерацияси, Украина, Қирғизистон Республикаси (60 кунгача) ва Тожикистон Республикаси (30 кунгача) билан икки томонлама визасиз режим ўрнатилган.

2. Ушбу Изоҳнинг 1-бандида кўрсатиб ўтилмаган қолган мамлакатларга нисбатан Ўзбекистон Республикаси томонидан бир томонлама тарзда 30 кун муддатга визасиз режим жорий қилинган.

3. Визасиз режим юқорида санаб ўтилган мамлакатларнинг фуқароларига, уларнинг сафар мақсадларидан қатъи назар Ўзбекистон Республикасига ташириф буюришни режалаштираётган барча тоифадаги паспорт (дипломатик, хизмат ва умумфуқаролик) эгаларига нисбатан қўлланилади. Мамлакатга кириш учун шахс амалдаги миллий паспорт ёки хорижий мамлакатларга сафар вақтида қўлланиладиган, унинг ўрнига ўтадиган, амал қилиш муддати визани расмийлаштиришдан камидан 6 ойни ташкил қилиши керак бўлган бошқа ҳужжатга эга бўлиши керак.

Визасиз режим кўрсатиб ўтилган мамлакатлар ҳудудида доимий яшайдиган, фуқаролиги бўлмаган шахсларга нисбатан қўлланилмайди.

30 кунлик ва 60 кунлик визасиз режим Ўзбекистон Республикаси давлат чегарасини кесиб ўтган вақтдан бошлаб амалга киради ва унинг тугашига қадар хорижий фуқаро республикадан чиқиб кетиши керак.

Ўзбекистон Республикасида 30 ёки 60 кундан кўп бўлиш зарурати ҳолатларида хорижий фуқаро Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йил 21 ноябрдаги 408-сон қарорига 4-иловада баён этилган, Ўзбекистон Республикасига кириш визалари тоифаларининг бирини унга расмийлаштириш учун зарур ҳужжатларни топшириши керак.

4. Рўйхатда 66 дан 85 гача кўрсатиб ўтилган мамлакатлар фуқаролари учун 30 кун муддатга визасиз режим 2020 йил 1 январдан белгиланади.

5. Хитой Халқ Республикаси, шу жумладан, Хитой Халқ Республикасининг Гонконг махсус маъмурий ҳудуди фуқаролари учун мамлакатнинг халқаро аэропортлари орқали кўпи билан 7 кун муддатга Ўзбекистон Республикасига киришининг визасиз режими Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати Чегара қўшинларининг бўлинмаларига йўловчилар тўғрисида дастлабки маълумотларни ўз вақтида тақдим қилувчи ташувчининг қайтувчи авиачиптаси мавжуд бўлганда 2020 йил 1 январдан белгиланади.

6. Бирлашган Араб Амирликлари фуқаролари учун Ўзбекистон Республикаси ҳудудига кирган кундан эътиборан 30 кун муддатга визасиз режим 2020 йил 1 январдан бошлаб Бирлашган Араб Амирликлари резиденти мақомини олган хорижий давлатлар фуқароларига нисбатан ҳам қўлланилади. Бирлашган Араб Амирликлари резиденти мақомини олган хорижий давлатлар фуқаролари Ўзбекистон Республикасига киришда амал қилиш муддати 90 кундан кам бўлмаган резидентлик визасининг асл нусхасини тақдим этадилар.

Сўнгги йилларда миграция жараёнини тартибга солувчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга шу жумладан Хорижий фуқароларнинг ва фуқаролиги

бўлмаган шахсларнинг Ўзбекистон Республикасига келишлари, кетишлари, бу ерда бўлишлари ва транзит ўтишлари тартиби янада соддалаштирилиши, уларнинг Ўзбекистон Республикасига келишлари учун виза олиш ва рўйхатдан ўтишдаги енгиллаштирилган тартибларнинг жорий этилганлиги ёки бўлмаса электрон виза олиш, айрим давлатлар фуқаролари учун турист сифатида визасиз 30 кунгача келиб-кетиш тартиби жорий этилиши, кўп марталик уч йиллик инвестиция, фахрий фуқаро визалар берилиши юртимизга келиш истагида бўлган хорижий фуқароларга енгилликлар ва қулайликлар яратиш билан бирга, Ўзбекистонга келувчилар сонининг кўпайишига, инвестиция олиб кирувчилар сони ортишига ҳамда туризм салоҳиятининг кўтарилишига олиб келди.

Мустақил тайёргарлик учун топшириқ:

Мустақил таълимнинг мазмунини тингловчилар маъруза ва бошқа ўқув машғулотларда олган билимларини мустақил таълим жараёнида янада чуқурроқ ўзлаштиришлари ва навбатдаги машғулотга мўлжалланган мавзу бўйича тайёргарлик кўришлари ташкил этади.

Тингловчилар мустақил таълимда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан 1996 йил 21 ноябрь куни «Хорижий фуқароларнинг ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг Ўзбекистон Республикасига келишлари, кетишлари, бу ерда бўлишлари ва транзит ўтишлари тартиби тўғрисида»ги 408-сон қарорини тўлиқ ўрганадилар ва конспект қиладилар.

МУСТАҚИЛ ТАЪЛИМ УЧУН САВОЛЛАР:

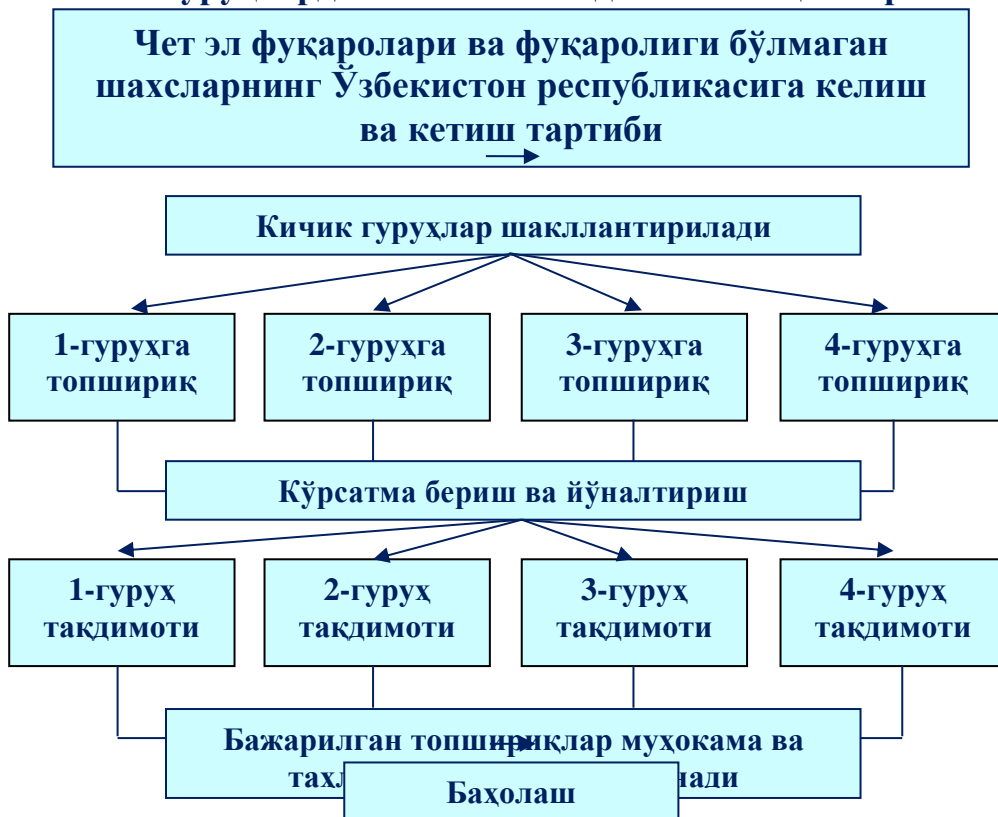
1. Хорижий фуқароларнинг ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали транзит ўтишлари Қоидалари;
2. Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали визасиз транзит ўтишга рухсат бериш тартиби;
3. Транзит ўтувчиларнинг мажбурий тўхташ ҳолатлари;
4. Тўхташ вақтида хорижий фуқаролар яшайдиган жойлар;
5. Хорижий фуқароларнинг ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали транзит ўтишлари Қоидаларини бузилганлиги учун жавобгарлиги;
6. Ўзбекистон Республикасининг кириш, чиқиш ва транзит визалар (электрон бўлмаган) тоифалари;
7. Фуқаролари учун Ўзбекистон Республикасида визасиз режим жорий қилинган мамлакатлар;
8. Хорижий фуқаролар “Хорижий фуқароларнинг ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали транзит ўтишлари Қоидалар” бузилганлиги учун Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига мувофиқ жавобгарликка тортилиши.

8-мавзу: Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг Ўзбекистон республикасига келиш ва кетиш тартиби

Семинар – 2соат

Ўқув машғулоти **“Кичик гуруҳларда ишлаш”** интерфаол методидан фойдаланиш орқали ўтказилади.

“Кичик гуруҳларда ишлаш” методининг босқичлари

ИЗОХ: Ушбу метод қўлланилганда ҳар бир гуруҳга шартли ном берилиб, уларнинг жавоблари беш баллик тизим асосида баҳоланади. Бир гуруҳ бошқа гуруҳнинг саволига тўғри жавоб берса баллар тўғри жавоб берган гуруҳ ҳисобига ёзилади. Гуруҳларни ҳар бир гуруҳнинг жавоби тингланади умумлаштирилади, қўшимчалар билан тўлдирилади. Аниқ жавоблар тўхтамига келинади.

Ўқув машғулотининг гуруҳларга топшириқлари:

1-гуруҳга топшириқ. Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали визасиз транзит ўтишга рухсат бериш.

2-гуруҳга топшириқ. Мажбурий тўхташ ҳолатлари.

3-гуруҳга топшириқ. Ўзбекистон Республикасининг кириш, чиқиш ва транзит визалари (электрон бўлмаган) тоифалари.

4-гуруҳга топшириқ. Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали транзит ўтувчи хорижий фуқаролар тўхташ вақтида хорижий фуқаролар яшайдиган жойлар.

9-мавзу: Ўзбекистон республикаси ҳудудида чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби

Маъруза 2- соат

Режа:

1. Бошқа давлатлардан келган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартибини ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида.

2. Яшаш гувоҳномаси ёки ID-картага эга бўлган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олишнинг янги тартиби жорий этилиши.

1-савол. Бошқа давлатлардан келган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартибини ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Доимий прописка қилиш ҳамда турган жойи бўйича ҳисобга олиш тартибини ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида» 2020 йил 22 апрелдаги ПФ-5984-сон Фармониға мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 28 сентябрдаги “Ўзбекистон Республикасида чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни рўйхатга олиш тартибини соддалаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 593-сон қарори қабул қилинди. Қарор билан Ўзбекистон Республикаси ҳудудида чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби тўғрисида Низом” тасдиқланди.

Ушбу Низом бошқа давлатлардан келган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни ҳамда Ўзбекистон Республикасида яшаш гувоҳномаси ёки ID-картага эга бўлган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни Ўзбекистон Республикаси ҳудудида вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартибини белгилайди.

Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар Ўзбекистон Республикасида қонун ҳужжатларига мувофиқ меҳнат, хизмат, таълим олиш, даволаниш, зиёрат, дам олиш мақсадида ҳамда инвестор, «фахрий фуқаро», ватандош, сайёҳ, ишбилармон, хусусий меҳмон сифатида ёки спорт, маданият йўналишида вақтинча бўлишлари мумкин.

Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар ички ишлар органларининг Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмалари (МваФРБ), жойлаштириш воситалари ёки даволаш муассасалари орқали вақтинча рўйхатга олинадилар. Вақтинча рўйхатга олинган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга жисмоний шахс шахсий идентификация рақами рўйхатга олинган ҳудудий МваФРБ томонидан уларнинг ёзма мурожаатларига асосан берилади.

Вақтинча рўйхатга олинган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар рўйхатга олинган жойларида яшашлари лозим.

Ўзбекистон Республикасида вақтинча бўлиб турган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар ўз хоҳишларига кўра жойлаштириш воситаларида, даволаш муассасаларида ёки уй-жой майдонида таклиф қилган (қабул қиладиган) жисмоний ва юридик шахсларни хабардор қилган ҳолда яшайдилар.

Жисмоний ва юридик шахслар таклифисиз мустақил равишда Ўзбекистон Республикасига кириб келаётган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар паспорт назоратидан ўтишдан олдин Низомда назарда тутилган талаблар ва жавобгарлик билан танишиб чиқадиладар.

Ўзбекистон Республикасида бўлиб турган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар ёнида паспорт ёки ҳаракатланиш ҳужжати бўлиши ҳамда улар бу ҳужжатларни ваколатли органлар вакилларининг талабига мувофиқ такдим этишлари шарт.

Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар миллий паспорт ёки ҳаракатланиш ҳужжати йўқолганлиги ҳақида қабул қилувчи ташкилотга ва ички ишлар органларига дарҳол хабар қилишлари лозим.

Сайёҳларнинг ҳужжатлари Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги томонидан белгиланадиган соддалаштирилган тартибда текширилади.

Чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахслар ташкилотлардан бирининг таклифига мувофиқ келган ҳолларда, бошқа ташкилот ушбу фуқарога нисбатан мажбуриятларни ва Низомда назарда тутилган жавобгарликни ўзига олган ҳолда, уни ўз йўналиши бўйича Ўзбекистон Республикасида қабул қилиш ҳуқуқига эга.

Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни Ўзбекистон Республикасида вақтинча рўйхатдан ўтказиш ва унинг ҳудудида ҳаракатланиши учун рухсатномалар бериш тартиби Ўзбекистоннинг бошқа мамлакатлар билан икки томонлама ва кўп томонлама битимлари билан, шунингдек, Ташқи ишлар вазирлиги ва Ички ишлар вазирлиги томонидан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси билан келишган ҳолда тенглик асосларида ўзгартирилиши мумкин.

Ўзбекистон Республикасида бўлиб турган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатларига риоя этишлари шарт.

Бошқа давлатлардан келган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби. Ўзбекистон Республикасида вақтинча бўлиб турган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар тегишли равишда миллий паспорт ёки ҳаракатланиш ҳужжати билан вақтинча рўйхат асосида яшайдилар. Вақтинча рўйхатга олиш чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар Ўзбекистон Республикасига кириб келганларидан кейин ҳудудий МваФРБ ёки даволаш муассасаларига уч иш куни давомида, жойлаштириш воситаларига эса икки кун давомида мурожаат қилиш орқали амалга оширилади.

Вақтинча рўйхатга олинишнинг муддати чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс Ўзбекистон Республикаси Давлат чегараси назорат-ўтказиш пункти орқали кириб келган санадан кейинги куннинг 00:01 соатидан бошлаб ҳисобланади.

Қуйидагилар вақтинча рўйхатдан озод қилинади:

а) республикага Ўзбекистон Республикаси Президентининг, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг, Қорақалпоғистон

Республикаси Жўқорғи Кенгесининг, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг тақлифига мувофиқ келган хорижий мамлакатлар давлат ва ҳукумат раҳбарлари, парламент ва ҳукумат делегацияларининг аъзолари, ушбу делегацияларнинг техник ходимлари, санаб ўтилган шахсларнинг оила аъзолари;

б) Бирлашган Миллатлар Ташкилоти томонидан берилган ҳужжатлар (қизил ва мовий рангли *Laissez-Passer* паспорти) бўйича Ўзбекистон Республикасига келган шахслар;

в) Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда аккредитация қилинган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар;

г) 16 ёшга тўлмаган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар;

д) Ўзбекистон Республикасига байрам ва дам олиш кунларида ёки оддий кунларда уч иш кунигача бўлган муддатга келадиган ҳамда шу кунлар давомида республикадан чиқиб кетадиган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар;

е) саёҳат қилаётган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар, агар уларнинг республиканинг ҳар бир аниқ аҳоли пунктида бўлиш муддати уч кундан ошмаса, уларнинг бўлганлигини тасдиқлайдиган ҳужжатлардан (хизматлардан фойдаланганлигини, товарлар харид қилганлигини тасдиқлайдиган ҳужжатлар, фото ёки видеотасвирлардан) бири мавжуд бўлганда. Бунда битта аҳоли пунктида узлуксиз рўйхатдан ўтиш талаби қўйилмайди;

ж) Ўзбекистон Республикасига белгиланган тартибда келган чет эл ҳарбий самолётлари (кемалари) экипажларининг аъзолари;

ҳарбий самолётлар (кемаларнинг) экипажлари аъзоларининг қирғоққа тушиши ва Ўзбекистон Республикаси ҳудуди бўйлаб юришига ҳарбий самолётлар (кемалар) қабул қилиш режасига мувофиқ катта (ҳарбий) бошлиқ томонидан рухсат этилади;

з) халқаро йўлларда юк ва йўловчилар ташишни амалга оширувчи хорижий автотранспорт воситалари экипажлари таркибига кирувчи шахслар, ташишларни амалга ошираётган йўналишларидаги шаҳарларда ва аҳоли яшаш жойларида, шу жумладан борадиган жойларида бўлган чоғларида;

и) ҳарбий бўлмаган чет эл кемалари экипажлари таркибига кирувчи шахслар гарнизонларда ва чегара шаҳарларида бўлган чоғларида, бу шахслар уюшган ҳолда саёҳатга чиққан вақтларида эса, Ўзбекистон Республикасининг бошқа шаҳарларида ҳам. Чет эл фуқароларининг кўрсатиб ўтилган тоифаларининг объектлардан чиқишларига портларда амалда бўлган қоидалар ва йўриқномаларга мувофиқ чегара қўшинлари вакиллари томонидан рухсат этилади;

к) халқаро авиация йўлларининг фуқаро ҳаво кемалари экипажлари, халқаро темир йўл поездлари бригадалари таркибига кирувчи шахслар, қатновнинг амалдаги жадвалида кўрсатилган аэропортларда ёки бекатларда бўлган чоғларида.

Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вақтинча рўйхатга олиш қўйидаги шаклларда амалга оширилади:

а) жойлаштириш воситалари ва даволаш муассасалари маъмурияти томонидан улар келиб жойлашган вақтда, қанча муддат бўлишларидан қатъи назар, «E-mehmon» дастури ёрдамида;

б) чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни таклиф қилган (қабул қилаётган) ва уларга турар жой берган жисмоний шахслар томонидан:

чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг бўлиш муддати 30 кундан ошмаса, улар келиб жойлашган пайтда «E-mehton» дастури ёрдамида ёки уч иш куни ичида ҳудудий МваФРБга мурожаат этиш орқали;

агар чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг бўлиш муддати 30 кундан ошса, уч иш куни ичида ҳудудий МваФРБга мурожаат этиш орқали;

в) мустақил равишда саёҳат қилаётган, палаткали лагерларда ва тунаш учун жойлашиш воситасига айлантирилган ер транспортида яшаётган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар келганларидан кейин икки кун мобайнида туристик-ахборот марказларига ёки яқин орадаги жойлаштириш воситаларига мурожаат қилиш йўли билан «E-mehton» дастури орқали.

Жойлашган шахсларнинг ҳисоби жойлаштириш воситалари ва даволаш муассасаларининг масъул шахслари томонидан юритилади.

Жойлаштириш воситалари ва даволаш муассасаларининг масъул шахслари томонидан ушбу талабнинг бузилиши Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатларига мувофиқ жавобгарликка сабаб бўлади.

МваФРБ, жойлаштириш воситалари ва даволаш муассасаларининг масъул шахслари ҳамда фуқаролар томонидан автоматлаштирилган ахборот тизими орқали вақтинча рўйхатга олинган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар тўғрисидаги маълумотлар ИИВ МваФРБда умумлаштирилади.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида чет эл фуқароларининг қуйидаги тоифалари аккредитация қилинади:

а) хорижий давлатлар дипломатик ваколатхоналари ва консуллик муассасаларининг бошлиқлари ва ходимлари, ҳарбий атташелар, дипломатик ваколатхоналар ва консуллик муассасаларининг маъмурий-техник ва хизмат кўрсатиш ходимлари, уларнинг қарамоғидаги оила аъзолари, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси фуқароси бўлмаган ва унинг ҳудудида доимий яшамайдиган уй ишчилари;

б) хорижий давлатлар оммавий ахборот воситалари вакиллари ва уларнинг оила аъзолари;

в) Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида аккредитациядан ўтган халқаро ва ҳукуматлараро ташкилотларнинг ваколатхоналари бошлиқлари ва ходимлари, шунингдек, уларнинг қарамоғидаги оила аъзолари;

г) Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида аккредитациядан ўтган иқтисодий, техника ҳамкорлик ва гуманитар ёрдам кўрсатиш бўйича хорижий давлатлар ҳукумат ташкилотларининг бошлиқлари ва ходимлари, шунингдек, уларнинг қарамоғидаги оила аъзолари.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги томонидан мазкур шахсларга аккредитация карточкалари берилади ҳамда бевосита уларнинг миллий паспортларига аккредитация ҳақида ёзиб қўйилади.

30 кунгача вақтинча рўйхатга олиш учун таклиф қилган (қабул қиладиган) шахслар «E-mehton» дастури орқали туристик йиғимни (меҳмонхона йиғимини) тўлайдилар ва унга қуйидаги маълумотларни киритадилар:

чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар вақтинча рўйхатга олинмаган манзил ва уй-жой мулкдори (мулкдорлари) тўғрисидаги маълумотлар (фамилияси, исми, отасини исми, туғилган санаси, кўчмас мулкнинг кадастр рақами, телефон рақами);

чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар тўғрисидаги маълумотлар (фамилияси, исми, отасини исми (мавжуд бўлса), туғилган санаси, келишдан мақсади, виза тури, берилган санаси ва амал қилиш муддати, миллий паспорт ёки ҳаракатланиш ҳужжатининг серия ва рақами, берилган санаси ва амал қилиш муддати).

Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни 30 кунгача ва ундан ортиқ муддатга вақтинча рўйхатга олиш учун таклиф қилган (қабул қиладиган) жисмоний ва юридик шахслар ҳудудий МваФРБга қуйидаги ҳужжатларни тақдим этадилар:

миллий паспорт ёки ҳаракатланиш ҳужжати;

кадастр ҳужжатларининг (кадастр паспорти, кўчмас мулк объектларига бўлган ҳуқуқларнинг давлат реестридан кўчирма) асл нусхаси (нусхалари олиниб, асли қайтарилади);

уй-жой мулкдорининг (мулкдорларининг) ёзма аризаси (розилиги) ёхуд шахсан топшириш имкони бўлмаганда, нотариал тасдиқланган аризаси (розилиги);

агар чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар меҳнат фаолияти билан шуғулланса, қабул қилувчи юридик шахснинг Низомнинг 1-иловасига мувофиқ белгиланган шаклдаги талабномаси;

инвестиция лойиҳасини амалга ошириш ҳақидаги маълумотлар - хорижий инвесторлар, улар томонидан чет эл фуқаролари орасидан жалб этиладиган мутахассислар ва уларнинг оила аъзолари (эри, хотини ва вояга етмаган фарзандлари) учун инвестиция лойиҳаси вилоят ҳудудида амалга оширилган тақдирда;

«Фахрий фуқаро» мақомини бериш тўғрисидаги гувоҳнома - «Фахрий фуқаро» мақоми берилган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар, шунингдек, уларнинг оила аъзолари (эри, хотини ва вояга етмаган фарзандлари) учун.

30 кунгача вақтинча рўйхатга олинганлик учун туристик (меҳмонхона) йиғими, 30 кундан ортиқ вақтинча рўйхатга олинганлик учун эса «Давлат божи тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқ Давлат божлари ставкаларида белгиланган миқдорда давлат божи ундирилади.

Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг вақтинча рўйхат муддатини узайтириш учун таклиф қилган (қабул қиладиган) жисмоний ва юридик шахслар вақтинча рўйхат муддати тугашидан олдин ҳудудий МваФРБга юқорида кўрсатиб ўтилган ҳужжатларни тақдим этган ҳолда муурожаат қилишлари керак.

«Фахрий фуқаро» мақоми берилган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга, шунингдек, уларнинг оила аъзоларига (эри, хотини ва вояга етмаган фарзандлари)га давлат божи ундирилмасдан уч йил муддатгача вақтинча рўйхатга олиш расмийлаштирилади ва узайтирилади.

Ватандош ва унинг оила аъзоларини вақтинча рўйхатга олиш Вазирлар Маҳкамасининг «Хорижда истиқомат қиладиган ватандошлар ва уларнинг оила аъзолари (эри, хотини ва вояга етмаган фарзандларига) Ўзбекистон Республикасига кўп маротабали кириш визаларини бериш ҳамда уларни вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби тўғрисида» 2019 йилдаги 17 апрелдаги 326-сон қарорига мувофиқ амалга оширилади.

МваФРБ ҳужжатларни расмийлаштирганидан кейин бир иш куни мобайнида чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни «E-mehmon» дастури ёрдамида вақтинча рўйхатга олишни расмийлаштиради ҳамда таклиф қилган (қабул қиладиган) жисмоний ва юридик шахсларга Низомнинг

2-иловасига мувофиқ QR-CODE билан ҳимояланган қайд варағини (қайд варағи) беради.

Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вақтинча рўйхатга олишни расмийлаштириш тартиби Низомнинг 3-иловасига мувофиқ схема асосида амалга оширилади.

Хорижий инвесторларни, улар томонидан чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар орасидан жалб этиладиган мутахассисларни ва уларнинг оила аъзоларини (эри, хотини ва вояга етмаган фарзандларини вақтинча рўйхатга олиш хорижий инвесторлар томонидан ушбу ҳудудда инвестиция лойиҳаси амалга оширилган ҳолларда, визанинг амал қилиш муддатига (улар учун халқаро шартномалар асосида визасиз режим ўрнатилган хорижий давлатлар фуқаролари учун - доимий яшаш жойидан рўйхатдан чиқишни талаб этмасдан 1 йил муддатга) амалга оширилади. Уларни вақтинча рўйхатга олишда МваФРБ томонидан Низомнинг 2-иловасига мувофиқ берилган қайд варағининг белгиланган бандига «INVESTOR» сўзи ёзилади.

Мазкур тоифадаги қайд варағи чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга республиканинг бошқа ҳудудларида вақтинча рўйхатга олинмасдан бўлиш ва яшаш ҳуқуқини беради.

Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг вақтинча рўйхатга олиниш муддати миллий паспорт ёки ҳаракатланиш ҳужжати ва виза муддатидан ортиқ бўлмаслиги лозим.

Қайд варағи таклиф қилган (қабул қиладиган) жисмоний ва юридик шахсларнинг хоҳишига кўра, давлат тили ёки рус ва инглиз тилида расмийлаштирилади.

Қуйидагилар вақтинча рўйхатга олинишга тенглаштирилади:

а) сафарларнинг туроператор ва турагент томонидан ички ишлар органларига туристларнинг миллий پاسпорти ёки ҳаракатланиш ҳужжати маълумотлари, ҳаракатланиш йўналишларининг схемалари, саёҳат қилиш вақтида тўхташ (тунаш) жойлари кўрсатилган рўйхатлари «E-mehmon» дастури ёрдамида электрон шаклда тақдим этилганда;

б) сафарлар туроператор ва турагент томонидан аҳоли пунктларидан ташқарида ташкил этиладиган тур доирасида экскурсия раҳбари, гид ва/ёки йўриқчи-бошловчи ҳамроҳлигида, бундай тур ёки унинг бир қисми 10 кундан ошмаган ҳолда амалга оширилганда;

в) сафарлар чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар томонидан туроператор ва турагентнинг автотурини сотиб олган ҳолда шахсий автомобилда, мотоциклда, велосипедда, яёв ёки гуруҳ таркибида автобусда амалга оширилганда.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида вақтинча рўйхатга олинмасдан, Низомнинг 10-бандига кўрсатилган муддатдан ортиқ вақт давомида турган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг жойлаштириш воситалари ва даволаш муассасаларига МваФРБнинг тегишли рухсатсиз жойлаштириш ва уларнинг ҳужжатларини расмийлаштириш тақиқланади.

Ўзбекистон Республикасида бўлиш қоидаларини бузган, шунингдек, бошқа қоидабузарликларга йўл қўйган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги

бўлмаган шахслар тўғрисида жойлаштириш воситалари ва даволаш муассасаларининг маъмурияти, хусусий уй-жой эгалари ҳудудий ички ишлар органларига дарҳол хабар беришлари шарт.

Бундай шахсларни жойлаштириш воситалари ва даволаш муассасасида вақтинча рўйхатга олиш фақат ички ишлар органларидан рухсат олингандан кейин амалга оширилиши мумкин.

Жойлаштириш воситалари ва даволаш муассасаларида, шунингдек, хусусий уй-жойда яшаётган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг бўлиш муддатини узайтириш қабул қилувчи ташкилотларнинг ёзма талабномалари ёхуд таклиф қилган (қабул қиладиган) жисмоний ва юридик шахсларнинг ёзма мурожаатлари ёки виза режими қўлланилмайдиган, ёхуд виза беришнинг соддалаштирилган тартиби қўлланиладиган, учинчи шахсларнинг таклифисиз, аммо визанинг амал қилиш муддати доирасида келган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг ўз ёзма аризалари асосида амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикасида вақтинча рўйхатга олишни расмийлаштириш чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар жойлаштириш воситасига ёки даволаш муассасасига келган пайтда амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида аккредитация қилинмаган чет эл фуқароларининг дипломатик паспортлари жойлаштириш воситаларида ва даволаш муассасаларида Низомга мувофиқ вақтинча рўйхатга олинishi лозим.

Ўзбекистон Республикасидаги дипломатик корпуснинг белгиланган тартибда аккредитация қилинган, миллий паспорт ёки аккредитация карточкаси асосида жойлаштириш воситаларида яшаётган ва даволаш муассасасида бўлган аъзолари жойлаштириш воситаларининг ва даволаш муассасаларининг ҳисобга олиш дафтарлари ва карточкалари бўйича паспортлар ва аккредитация карточкаларига белги қўймасдан вақтинча рўйхатга олинадилар.

“Ўзбекистон Республикаси ҳудудида чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби тўғрисида Низом”нинг 15, 16, 17, 19, 20 ва 22-бандларида кўрсатилган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида ёки МваФРБда тегишли равишда аккредитация ёки визанинг амал қилиш муддати белгиланган тартибда узайтирилгандан кейин жойлаштириш воситаларида ёки даволаш муассасаларида вақтинча рўйхат муддати узайтириб берилади.

Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга МваФРБ орқали виза узайтирилгандан (стикердаги берилган санадан) сўнг таклиф қилган (қабул қиладиган) жисмоний ва юридик шахслар уч иш куни давомида ҳудудий МваФРБга, бир иш кунидан кечиктирмай эса жойлаштириш воситалари ёки даволаш муассасаларига вақтинча рўйхат муддатини узайтириш учун тегишли ҳужжатлар билан мурожаат қилиши лозим.

Вақтинча рўйхатга олинган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга даволаш муассасаларидан Низомнинг 4-иловасига мувофиқ карточка расмийлаштириб берилади.

Жойлаштириш воситалари ва даволаш муассасаларининг масъул шахслари келганлар ҳақидаги маълумотни улар жойлашган вақтда «E- mehmon» дастурига киритадилар.

2-савол. Яшаш гувоҳномаси ёки ID-картага эга бўлган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олишнинг янги тартиби жорий этилиши. Жойлаштириш воситалари ва даволаш муассасаларининг белгиланган тартибда сертификатсиз ва «E-mehmon» дастурисиз фаолият юритиши тақиқланади.

Таклиф қилган (қабул қиладиган) жисмоний ва юридик шахслар шу жумладан туроператор ва турагентлар чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳуқуқлари ва мажбуриятлари ўз вақтида тушунтириб берилишини таъминлайдилар, шунингдек, уларни Низомга мувофиқ вақтинча рўйхатдан ўтишни, бўлиш муддатини узайтиришни, республика ҳудудида ҳаракатланишини ҳамда ўзларига белгилаб берилган бўлиш муддати тугагач, Ўзбекистон Республикасидан чиқиб кетишини таъминлаш учун жавобгар бўладилар.

Бу шахслар томонидан чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга уй-жой, транспорт воситалари бериш ёхуд бошқа хизматлар кўрсатиш Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонун ҳужжатлари ва Низом қоидалари бузилишига олиб келиши олдиндан маълум бўлган ҳолларда, ушбу шахсларнинг чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга уй-жой, транспорт воситалари беришига ёки бошқа хизматлар кўрсатишига йўл қўйилмайди.

Ҳудудий ички ишлар органлари жойлаштириш воситалари ва даволаш муассасалари маъмурияти, шунингдек, бошқа хусусий уй-жой эгалари томонидан чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вақтинча рўйхатга олиш талабларига риоя этилишини назорат қилади.

Яшаш гувоҳномаси ёки ID-картага эга бўлган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни республиканинг бошқа ҳудудларида вақтинча рўйхатга олиши доимий яшаш жойи бўйича рўйхати бекор қилинмаган ҳолда, келган жойи бўйича уч кундан олти ойгача бўлган муддатга амалга оширилади.

Инвестор сифатида доимий яшашга рухсатнома олган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг бошқа ҳудудларда вақтинча рўйхатга олиниши талаб этилмайди.

Жойлаштириш воситалари ёки даволаш муассасаларига келган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вақтинча рўйхатга олиш улар келиб жойлашгандан кейин ушбу воситалар ва муассасаларнинг маъмурияти томонидан яшаш гувоҳномаси ёки ID-карта ёхуд ҳаракатланиш ҳужжати асосида амалга оширилади.

Жойлаштириш воситалари ва даволаш муассасаларининг масъул шахслари келганлар ҳақидаги ахборотни улар жойлашган вақтда «E-mehmon» дастурига киритадилар.

Яшаш гувоҳномаси ёки ID-картага эга бўлган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар вақтинча рўйхатга олиниш учун бошқа ҳудудга келган кундан бошлаб уч иш кунда ҳудудий МваФРБга мурожаат қиладилар ва қуйидаги ҳужжатларни тақдим этадилар:

яшаш гувоҳномаси ёки ID-карта ёхуд ҳаракатланиш ҳужжати;

туғилганлик тўғрисидаги гувоҳнома - 16 ёшга тўлмаган шахслар учун (агар фуқаро хорижда туғилган бўлса);

кадастр ҳужжатларининг (кадастр паспорти, кўчмас мулк объектларига бўлган ҳуқуқларнинг давлат реестридан кўчирма) асл нусхаси (нусхалари олиниб, асли қайтарилади);

уй-жой мулкдорининг (мулкдорларининг) турар жой майдони бериш тўғрисидаги аризаси (розилиги) ёхуд шахсан топшириш имкони бўлмаганда, нотариал тасдиқланган аризаси (розилиги);

агар чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс меҳнат фаолияти билан шуғулланса, юридик шахснинг Низомнинг 5-иловасига мувофиқ белгиланган шаклдаги талабномаси.

Вақтинча рўйхатга олинганлик учун «Давлат божи тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқ Давлат божлари ставкаларида белгиланган миқдорда давлат божи ундирилади.

МваФРБ ҳужжатларни расмийлаштирганидан кейин бир иш куни мобайнида вақтинча рўйхатга олади ҳамда Низомнинг 6-иловасига мувофиқ қайд варағини беради.

Қайд варағи таклиф қилган (қабул қиладиган) жисмоний ва юридик шахсларнинг хоҳишига кўра, давлат тили ёки рус ва инглиз тилида расмийлаштирилади.

Бошқа ҳудудларда жойлашган таълим муассасаларига ўқишга келган, яшаш гувоҳномаси ёки ID-картага эга бўлган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вақтинча рўйхатга олиш МваФРБ томонидан бир ўқув йили даврига амалга оширилади. Улар бошқа таълим муассасасига ўқишга ўтган, академик таътил олган, таълим муассасасидан бўшатишга ёки вафот этган ҳолларда, ушбу муассасаларнинг раҳбарлари тегишли қарор қабул қилинган кунда вақтинча рўйхатга олган МваФРБни бундан хабардор қиладилар.

Таълим муассасаси раҳбарларининг билдириши асосида МваФРБ вақтинча рўйхатни бекор қилади.

Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вақтинча рўйхатга олишни узайтириш МваФРБ томонидан кўриб чиқилади. Бунинг учун (қабул қиладиган) жисмоний ва юридик шахслар вақтинча рўйхат муддати тугашидан олдин МваФРБга Низомнинг 38-бандида назарда тутилган ҳужжатларни тақдим этадилар.

МваФРБ аризани қайд этгач, шунингдек, ҳужжатларни белгиланган тартибда расмийлаштиргач, бир иш кунида чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга вақтинча рўйхатни узайтиради ҳамда Низомнинг 5 - иловасига мувофиқ қайд варағини беради.

Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг чегара зонасига ва ташриф учун ёпиқ бўлган жойларга кириши ҳамда ҳаракатланиши фақат таклиф қилган (қабул қиладиган) жисмоний ва юридик шахсларнинг ёзма мурожаатлари асосида ички ишлар органларининг рухсати билан амалга оширилиши мумкин.

Қабул қилувчи ташкилотларнинг илтимосига кўра, чет эл фуқароларига кўп марта кириш ва ҳаракатланиш учун рухсатномалар берилиши мумкин.

Чегара зонасига ва ташриф учун ёпиқ бўлган жойларга кириш ҳамда ҳаракатланишга рухсат берилмаган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар ички ишлар органларининг талаби билан олдинги турар жойларига қайтишлари ёки бошқа пунктга боришлари шарт.

Ташқи ишлар вазирлиги хузурида аккредитация қилинган чет эл фуқароларининг Ўзбекистон Республикаси ҳудудида ҳаракатланиш тартиби, агар Ўзбекистон иштирокчиси бўлган халқаро келишувларда бошқача тартиб назарда тутилмаган бўлса, икки томонлама шартномалар билан ва тенглик асосида белгиланади.

МваФРБ чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар вақтинча рўйхатга олинганидан кейин шу куннинг ўзида уларнинг рўйхатини (электрон кўринишда) ҳудудий ички ишлар органининг ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш бўлимига юборади.

Ички ишлар органи профилактика (катта) инспекторлари ўзлари хизмат кўрсатаётган ҳудудда вақтинча яшовчи чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар томонидан паспорт-виза режимига риоя этилишини махсус автоматлаштирилган электрон дастурдан фойдаланган ҳолда назорат қилиб борадилар.

МваФРБ томонидан расмийлаштириб берилган амалдаги қайд варағи йўқотиб қўйилганда ёки яроқсиз ҳолга келганда, чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс ёхуд таклиф қилган (қабул қиладиган) жисмоний ва юридик шахс бир иш кунида ҳудудий МваФРБга миллий паспорт ёки ҳаракатланиш ҳужжатини тақдим этган ҳолда эркин шаклда ёзилган ариза билан мурожаат қилади.

МваФРБ аризани кўриб чиқиб, шу куннинг ўзида чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахсга йўқотиб қўйилган ёки яроқсиз ҳолга келган қайд варағи ўрнига янгисини расмийлаштириб беради. Бунда давлат божи ундирилмайди.

Шахсини тасдиқловчи ҳужжати бўлмаган, белгиланган муддатда вақтинча рўйхатга олинмаган, шунингдек, вақтинча рўйхатга олинган манзилида яшамаётган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар ҳақида уларга яшаш учун турар жой майдони берган уй-жой мулкдори (мулкдорлари) бир иш куни ичида ҳудудий МваФРБни хабардор қилиши шарт.

Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар вақтинча яшаш манзилларини республиканинг бошқа ҳудудига ўзгартирса, аввалги манзилларидан чиқиб кетганларидан сўнг уч иш кунидан кечикмай, ҳудудий МваФРБга, жойлаштириш воситалари ёки даволаш муассасаларига вақтинча рўйхатга олиш учун бевосита ёхуд таклиф қилган (қабул қиладиган) жисмоний ва юридик шахс орқали мурожаат этишлари лозим.

Республиканинг муайян манзилида вақтинча рўйхат асосида яшаётган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар Ўзбекистон Республикасининг бошқа манзилида уч кундан ортиқ бўлиш истагини билдирсалар, амалдаги вақтинча рўйхат бекор қилинмасдан, бўлиш муддатига вақтинча рўйхатга олинадилар. Бунинг учун янги манзилдаги ҳудудий МваФРБга Низомнинг тегишлилиги бўйича 17 ва 38-бандларида белгиланган ҳужжатлар тақдим этилади.

Бунда янги манзилдаги вақтинча рўйхатга олиниш муддати аввалги вақтинча рўйхатга олиниш муддатидан ошмаслиги лозим.

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги, Туризмни ривожлантириш давлат қўмитаси, Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва бошқа манфаатдор вазирлик ва идоралар билан ҳамкорликда тасдиқланган режага асосан республика ҳудудида жойлаштириш воситалари ва даволаш муассасалари томонидан чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни қабул қилиш қоидаларига риоя этишлари бўйича мониторинг ва профилактик тадбирлар ўтказиб борилишини ташкил этади ва назорат қилади.

Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар, шунингдек, таклиф қилган (қабул қиладиган) жисмоний ва юридик шахсларни Низом талабларига риоя этишлари ички ишлар органлари ҳамда Ташқи ишлар

вазирлиги ўз ваколатлари доирасида жойлардаги ҳокимият органлари ва Ўзбекистон Республикасининг ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлари билан ҳамкорликда назорат қилади.

“Ўзбекистон Республикаси ҳудудида чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби тўғрисида Низом” талаблари бузилишида айбдор бўлган шахслар Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатларига мувофиқ жавобгар бўладилар.

Мустақил тайёргарлик учун топшириқ:

Мустақил таълимнинг мазмунини тингловчилар маъруза ва бошқа ўқув машғулотларда олган билимларини мустақил таълим жараёнида янада чуқурроқ ўзлаштиришлари ва навбатдаги машғулотга мўлжалланган мавзу бўйича тайёргарлик кўришлари ташкил этади.

Тингловчилар мустақил таълимда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 28 сентябрдаги “Ўзбекистон Республикасида чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни рўйхатга олиш тартибини соддалаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 593-сон қарорни тўлиқ ўрганадилар ва конспект қиладилар.

1. Ўзбекистон Республикаси ҳудудида чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш учун МваФРБ томонидан давлат божи ундирилиши.

2. Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида чет эл фуқароларини аккредитация қилиш тартиби.

3. “Хорижий инвестор”, “Ватандош” ва «Фахрий фуқаро» мақоми берилган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга, шунингдек, уларнинг оила аъзоларини вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш ва муддатини узайтириш тартиби.

4. Яшаш гувоҳномаси ёки ID-картага эга бўлган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни республиканинг бошқа ҳудудларида вақтинча рўйхатга олиш тартиби.

5. Бошқа давлатлардан келган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби;

6. Ўзбекистон Республикасида яшаш гувоҳномаси ёки ID-картага эга бўлган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни Ўзбекистон Республикаси ҳудудида вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби;

7. Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш шакллари;

8. Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида аккредитациядан ўтувчи чет эл фуқаролари;

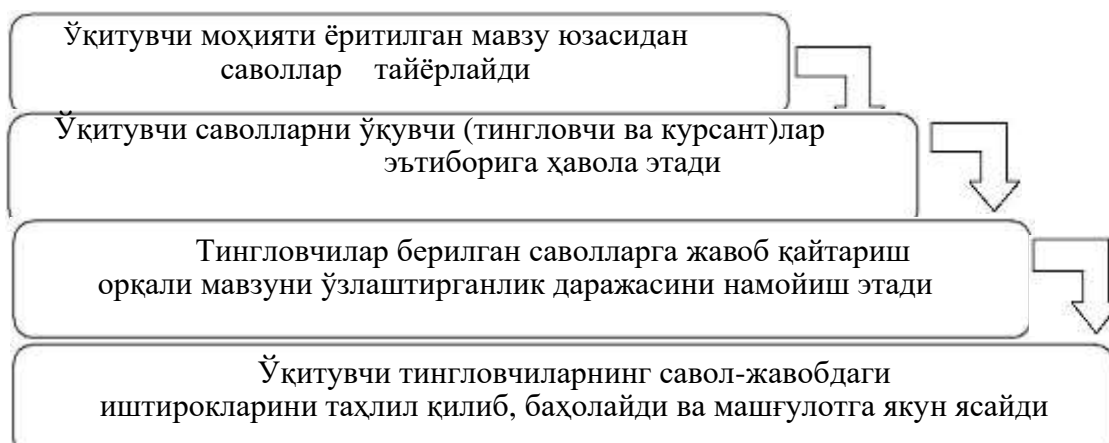
9-Мавзу. Ўзбекистон республикаси ҳудудида чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олишни ташкил этиш

Семинар - 2 соат

Ушбу ўқув машғулотини **“Савол-жавоб”** интерфаол методидан фойдаланиш орқали ўтказилади.

«Савол-жавоб» методи мавзунинг ўқувчи (тингловчи ва курсант)лар томонидан ўзлаштирилиш даражасини аниқлашга ёрдам беради. Уни қўллашнинг самарадорлиги савол-жавобларнинг аниқ, қисқа ва тушунарли тарзда ифода этилиши, айнан мавзуга доир бўлишига боғлиқ.

Таълим жараёнида методни қўллаш қуйидаги тартибда амалга оширилади:

Ўқув машғулотини саволлари:

1-савол. Ўзбекистон Республикаси ҳудудида чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби қайси норматив-ҳуқуқий ҳужжат билан белгиланади.

2-савол. Ўзбекистон Республикаси ҳудудида чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш учун МваФРБ томонидан давлат божи ундирилиши.

3-савол. Хорижий инвесторларни, улар томонидан чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар орасидан жалб этиладиган мутахассисларни ва уларнинг оила аъзоларини вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш.

4-савол. Вақтинча рўйхатдан озод қилинадиган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар.

5-савол. Ўзбекистон Республикасида шахсий (хусусий) ишлар бўйича, фуқаро (шахс)ларнинг таклифлари билан бўлиб турган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш.

7. Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг бўлиш муддати 30 кундан ошмаганда ва 30 кундан ошса уларни вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби;

8. Вақтинча рўйхатга олинишга тенглаштирилган.

10-Мавзу: Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби

Маъруза – 2 соат

Режа:

1. Бошқа давлатлардан вилоятга келган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга доимий яшашга рухсатнома беришнинг ўзига хос жиҳатлари.

2. Республиканинг бошқа ҳудудларида доимий яшовчи чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вилоятда доимий рўйхатга олиш тартибининг ўзига хос хусусиятлари.

3. Вилоят ҳудудида доимий яшовчи чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг доимий яшашга рухсатномаси ва доимий рўйхатини бекор қилишда унга қаратиладиган жиҳатлар.

1-савол. Бошқа давлатлардан вилоятга келган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга доимий яшашга рухсатнома беришнинг ўзига хос жиҳатлари.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Доимий прописка қилиш ҳамда турган жойи бўйича ҳисобга олиш тартибини ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида» 2020 йил 22 апрелдаги ПФ-5984-сон Фармонида мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 28 сентябрдаги “Ўзбекистон Республикасида чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни рўйхатга олиш тартибини соддалаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 593-сон қарори қабул қилинди. Қарор билан “Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни Қорақалпоғистон Республикасида ва вилоятларда доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби тўғрисида Низом” тасдиқланди.

Ушбу Низом Қорақалпоғистон Республикасида ва вилоятларда (Тошкент вилоятидан ташқари) бошқа давлатлардан келган ва доимий прописка қилиниш ҳуқуқига эга бўлган шахслар - чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар тоифалари рўйхатига мувофиқ бошқа давлатлардан келган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга Ўзбекистон Республикасида доимий яшашга рухсатнома бериш ҳамда Ўзбекистон Республикасида яшаш гувоҳномаси ёки ID-картага эга бўлган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш тартибини белгилайди.

Ушбу Низом қоидалари қонун ҳужжатларига мувофиқ Ўзбекистон Республикасига сайёҳлик ва электрон виза билан, 60 кунгача визасиз келган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга, хорижий давлатларнинг дипломатик ваколатхоналари, консуллик муассасалари, халқаро ташкилотларнинг ваколатхоналари ходимларига ва уларнинг оила аъзоларига татбиқ этилмайди.

Бошқа давлатлардан келаётган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга вилоят ҳудудида доимий яшашга рухсатнома бериш шунингдек, яшаш гувоҳномаси ёки ID-картага эга бўлган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вилоят ҳудудида доимий яшаш жойи

бўйича рўйхатга олиш (доимий рўйхат), ички ишлар органларининг Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмалари (МваФРБ) томонидан амалга оширилади.

Вилоятда доимий рўйхатга олинган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар рўйхатга олинган жойида яшашлари лозим.

Ўзбекистон Республикасида бўлиб турган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига риоя этишлари шарт.

Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни доимий яшашга рухсатнома олиш учун ҳужжатларни кўриб чиққанлик ва расмийлаштирилганлик ҳамда доимий рўйхатга олганлик учун «Давлат божи тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқ Давлат божлари ставкаларида белгиланган миқдорда давлат божи ундирилади.

Доимий яшашга рухсатнома олиш учун ҳужжатларни кўриб чиққанлик ва расмийлаштирилганлик учун давлат божи суммаси қуйидаги тартибда тақсимланади:

8 фоизи - Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг бюджетдан ташқари жамғармасига йўналтирилади;

92 фоизи - Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети ҳисобига ўтказилади.

Доимий рўйхатга олганлик учун давлат божи суммаси қуйидаги тартибда тақсимланади:

10 фоизи - Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг бюджетдан ташқари жамғармасига йўналтирилади;

90 фоизи - Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети ҳисобига ўтказилади.

«Фахрий фуқаро» мақоми берилган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга, шунингдек, уларнинг оила аъзоларига (эри, хотини ва вояга етмаган фарзандларига) доимий яшашга рухсатнома олиш учун ҳужжатларни кўриб чиққанлик ва расмийлаштирилганлик ҳамда доимий рўйхатга олганлик учун давлат божи ундирилмайди.

Бошқа давлатлардан вилоятга келган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга доимий яшашга рухсатнома бериш тартиби.

Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг вилоят ҳудудига доимий яшашга рухсатнома бериш тартиби Низомнинг 1-иловасига мувофиқ схема асосида амалга оширилади.

Вилоятда доимий яшашга рухсатнома олиш учун бошқа давлатлардан келган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олинган (вақтинча рўйхат) манзилдаги МваФРБга муурожаат қилади.

Қонун ҳужжатларига мувофиқ олинган уй-жойга эга бўлган (Рўйхатнинг 1-банди) чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс доимий яшашга рухсатнома олиш учун МваФРБга **қуйидаги ҳужжатларни тақдим этади:**

- Низомнинг 2-иловасига мувофиқ шаклда икки нусхада ариза-анкета;
- миллий паспорт ёки ҳаракатланиш ҳужжати;
- 35x45 мм. ўлчамли иккита фотосурат.

Рўйхатнинг 1-банди асосида вилоятда доимий яшашга рухсатнома берилган чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг қариндошлари Рўйхатнинг 2 ва 3-бандлари асосида ҳужжат топшириши мумкин.

Қариндошлар - ўзларининг тўғри шажара бўйича биринчи ва иккинчи даражадаги қариндошлари бўлган, яъни ота-она фарзандлари, фарзандлар ота-оналари, бобо ва бувилар неваралари, неваралар бобо ва бувилари доимий рўйхатга олинган уй-жой майдонига (Рўйхатнинг 2-бандига мансуб бўлган) доимий яшашга рухсатнома олиш учун чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар МваФРБга Низомнинг 8-бандида кўрсатилган ҳужжатлардан ташқари **қуйидаги ҳужжатларни тақдим этади:**

- уй-жой мулкдорининг (мулкдорларининг) уй-жой майдони бериши тўғрисидаги аризаси (розилиги) ёхуд шахсан топшириш имкони бўлмаганда, нотариал тасдиқланган аризаси (розилиги);

- туғилганлик тўғрисида гувоҳнома (агар фуқаро хорижда туғилган бўлса, нусхаси олиниб, асли қайтарилади).

Эр (хотин) хотини (эри) доимий рўйхатга олинган уй-жой майдонига, башарти камида беш йил биргаликда яшаётган (Рўйхатнинг 3-банди) чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар доимий яшашга рухсатнома олиш учун МваФРБга Низомнинг 8-бандида кўрсатилган ҳужжатлардан ташқари **қуйидаги ҳужжатларни тақдим этади:**

- уй-жой мулкдорининг (мулкдорларининг) уй-жой майдони бериши тўғрисидаги аризаси (розилиги) ёхуд шахсан топшириш имкони бўлмаганда, нотариал тасдиқланган аризаси (розилиги);

- никоҳ тузилганлиги ҳақида гувоҳнома (агар никоҳ хорижда тузилган бўлса, нусхаси олиниб, асли қайтарилади).

Васийлик ва ҳомийликдаги ҳамда оилага тарбияга олинган (патронат) чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс ўз васийси (ҳомийси), тутинган ота-онаси доимий рўйхатга олинган уй-жой майдонига (Рўйхатнинг 4-банди) доимий яшашга рухсатнома олиш учун МваФРБга Низомнинг 8-бандида кўрсатилган ҳужжатлардан ташқари **қуйидаги ҳужжатларни тақдим этади:**

- уй-жой мулкдорининг (мулкдорларининг) уй-жой майдони бериши тўғрисидаги аризаси (розилиги) ёхуд шахсан топшириш имкони бўлмаганда, нотариал тасдиқланган аризаси (розилиги);

- васийлик ёки ҳомийликни ҳамда оилага тарбияга олинган (патронат) тасдиқловчи ҳужжатлар (нусхалари олиниб, асли қайтарилади).

Рўйхатнинг 4-бандига асосан доимий яшашга рухсатнома олган чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс бошқа давлатлардан келган ёхуд Ўзбекистон Республикасининг бошқа ҳудудида истиқомат қиладиган чет эл фуқароси ёки фуқаролиги бўлмаган шахс билан никоҳдан ўтса, унинг турмуш ўртоғининг вилоятда доимий рўйхатга олиниши Рўйхатнинг 3-бандига мувофиқ кўриб чиқилади.

Ота-оналари бўлмаган вояга етмаган туғишган ака-укалар ва опа-сингиллар, шунингдек, меҳнатга қобилиятсиз бўлган ҳамда ўз оиласи бўлмаган вояга етган туғишган ака-ука ва опа-сингиллар - ўзларининг туғишган ака-ука ёки опа-сингиллари доимий рўйхатга олинган уй-жой майдонига (Рўйхатнинг 5-банди) доимий яшашга рухсатнома олиш учун МваФРБга Низомнинг 8-бандида кўрсатилган ҳужжатлардан ташқари **қуйидагиларни тақдим этади:**

- туғилганлик тўғрисида гувоҳнома (агар фуқаро хорижда туғилган бўлса, нусхаси олиниб, асли қайтарилади);

- ота-онасининг ўлими ҳақидаги гувоҳнома (агар ўлим хорижда расмийлаштирилган бўлса, нусхаси олиниб, асли қайтарилади).

Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органларига, хўжалик бирлашмаларига, республика аҳамиятига молик бошқа давлат ташкилотларига ишга таклиф этиладиган чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс бўлган юқори малакали мутахассислар, тор ихтисосдаги мутахассислар тегишли орган ёки ташкилот раҳбарининг илтимосномасига кўра, шунингдек, уларнинг оила аъзолари (эри, хотини ва ўз оиласи бўлмаган фарзандлари) (Рўйхатнинг 6-банди) доимий яшашга рухсатнома олиш учун МваФРБга Низомнинг 8-бандида кўрсатилган ҳужжатлардан ташқари **қуйидаги ҳужжатларни тақдим этади:**

- уй-жой мулкдорининг (мулкдорларининг) уй-жой майдони бериши тўғрисидаги аризаси (розилиги) ёхуд шахсан топшириш имкони бўлмаганда, нотариал тасдиқланган аризаси (розилиги);

- никоҳ тузилганлик, туғилганлик тўғрисидаги гувоҳномалар (агар ҳужжатлар хорижда расмийлаштирилган бўлса, нусхалари олиниб, асли қайтарилади);

- тегишли давлат ҳокимияти ва бошқаруви органи, хўжалик бирлашмаси, республика аҳамиятига молик бошқа давлат ташкилоти раҳбарининг Низомнинг 3-иловасига мувофиқ почта ёки фельдъегерлик хизмати орқали юбориладиган илтимосномаси.

Ходимларни вилоятда доимий яшашга рухсатнома олиш юзасидан илтимоснома киритиши мумкин бўлган давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, хўжалик бирлашмалари, республика аҳамиятига молик бошқа давлат ташкилотлари рўйхати Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида туғилган ёки илгари доимий рўйхатга олинган чет эл фуқароси ёки фуқаролиги бўлмаган шахс (Рўйхатнинг 7-банди) доимий яшашга рухсатнома олиш учун МваФРБга Низомнинг 8-бандида кўрсатилган ҳужжатлардан ташқари уй-жой мулкдорининг (мулкдорларининг) уй-жой майдони бериши тўғрисидаги аризасини (розилигини) ёхуд шахсан топшириш имкони бўлмаганида, нотариал тасдиқланган аризасини (розилигини) тақдим этади.

Ватандош ва унинг оила аъзолари (эри, хотини ва вояга етмаган фарзандлари) (Рўйхатнинг 8-банди) доимий яшашга рухсатнома олиш учун МваФРБга Низомнинг 8-бандида кўрсатилган ҳужжатлардан ташқари **қуйидаги ҳужжатларни тақдим этади:**

- уй-жой мулкдорининг (мулкдорларининг) уй-жой майдони бериши тўғрисидаги аризаси (розилиги) ёхуд шахсан топшириш имкони бўлмаганда, нотариал тасдиқланган аризаси (розилиги);

- никоҳ тузилганлик, туғилганлик тўғрисидаги гувоҳномалар (агар ҳужжатлар хорижда расмийлаштирилган бўлса) (нусхалари олиниб, асли қайтарилади).

Хорижий инвестор ва унинг оила аъзолари (эри, хотини ва вояга етмаган фарзандлари) (Рўйхатнинг 9-банди) доимий яшашга рухсатнома олиш учун МваФРБга Низомнинг 8-бандида кўрсатилган ҳужжатлардан ташқари **қуйидаги ҳужжатларни тақдим этади:**

- уй-жой мулкдорининг (мулкдорларининг) уй-жой майдони бериши тўғрисидаги аризаси (розилиги) ёхуд шахсан топшириш имкони бўлмаганда, нотариал тасдиқланган аризаси (розилиги);

- никоҳ тузилганлик, туғилганлик тўғрисидаги гувоҳномалар (агар ҳужжатлар хорижда расмийлаштирилган бўлса, нусхалари олиниб, асли қайтарилади);

- киритилган инвестициялар ҳақидаги қуйидаги маълумотномалардан бири:

а) хўжалик жамиятларининг сотиб олинган акциялари миқдори тўғрисида «Қимматли қоғозлар марказий депозитарийси» давлат корхонаси томонидан берилган маълумотнома;

б) хўжалик жамиятларининг сотиб олинган улушлари миқдори, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси ҳудудида хорижий инвестициялар иштирокидаги корхоналар ташкил этилганлиги тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ҳузуридаги Давлат хизматлари агентлиги ёки унинг ҳудудий бошқармалари томонидан берилган маълумотнома.

«Фахрий фуқаро» мақоми берилган чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс ва унинг оила аъзолари (эри, хотини ва вояга етмаган фарзандлари) (Рўйхатнинг 10-банди) доимий яшашга рухсатнома олиш учун МваФРБга Низомнинг 8-бандида кўрсатилган ҳужжатлардан ташқари **қуйидаги ҳужжатларни тақдим этади:**

- уй-жой мулкдорининг (мулкдорларининг) уй-жой майдони бериши тўғрисидаги аризаси (розилиги) ёхуд шахсан топшириш имкони бўлмаганда, нотариал тасдиқланган аризаси (розилиги);

- никоҳ тузилганлик, туғилганлик тўғрисидаги гувоҳномалар (агар ҳужжатлар хорижда расмийлаштирилган бўлса, нусхалари олиниб, асли қайтарилади);

- «Фахрий фуқаро» мақомини бериш тўғрисидаги гувоҳнома.

Ўзбекистон Республикасига «Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни кучга кирганидан кейин (1992 йил 28 июль) келган ҳамда республика ҳудудида узоқ вақтдан бери собиқ СССР паспорти билан яшаётган ёки уни йўқотиб қўйган, шунингдек, ҳужжатларга эга бўлмаган (туғилганлик тўғрисидаги гувоҳнома бундан мустасно) ва Рўйхатга кирмаган шахс шахсини тасдиқловчи ҳужжат олиш учун яшаш жойидаги МваФРБга **қуйидаги ҳужжатларни тақдим этади:**

- собиқ СССР паспорти ёки туғилганлик тўғрисида гувоҳнома, ушбу ҳужжатлар бўлмаганда, ҳарбий гувоҳнома ёки шахсни тасдиқловчи бошқа ҳужжат;

- Ўзбекистон Республикасида таълим олганлиги ёки меҳнат қилганлигини тасдиқловчи тегишли ҳужжатлар ва маълумотномалар (агар мавжуд бўлса);

- 35x45 мм ўлчамли тўртта фотосурат.

Низомнинг 19-бандида кўрсатилган ҳужжатлар тақдим этилган кундан сўнг бир иш кунида МваФРБ томонидан ариза топширган шахсга Низомнинг 4-иловага мувофиқ шаклда бир йил муддатга маълумотнома берилади.

Мазкур маълумотнома амал қилиш муддати мобайнида эгасининг шахсини тасдиқловчи ҳужжат ҳисобланиб, республика ҳудудида ҳаракатланиш, вақтинча яшаш, фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш органларида (ФХДЁ органлари) ҳужжатни расмийлаштириш, қонуний меҳнат фаолияти билан шуғулланиш, таълим муассасаларида таҳсил олиш учун асос бўлади.

Низомнинг 20-бандида кўрсатиб ўтилган шахс Ўзбекистон Республикасида доимий яшашга рухсатнома олиш учун МваФРБга Низомнинг 8-бандида кўрсатилган ҳужжатлардан ташқари уй-жой мулкдорининг (мулкдорларининг) уй-жой майдони бериши тўғрисидаги аризасини

(розилигини) ёхуд шахсан топшириш имкони бўлмаганида, нотариал тасдиқланган аризасини (розилигини) тақдим этади.

Рўйхатга кирмаган шахсга яшаш гувоҳномаси ёки ID-карта, агар улар хорижга доимий яшашга кетиш истагини билдирса, ҳаракатланиш ҳужжати расмийлаштириб берилади.

Ҳужжатлар қабул қилиб олинганидан кейин МваФРБ раҳбари ўз резолюциясида ариза берувчини Рўйхатнинг қайси бандига асосан доимий яшашга рухсатнома олиш мумкинлигини кўрсатади, икки ҳафта ичида уларни расмийлаштиради, ариза берувчининг шахсига оид маълумотларни базадан текширади. Рўйхатнинг 9-бандига бандига мансуб чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс мурожаат қилганда, киритилган инвестициялар ҳақидаги маълумотларни текширади.

ИИВ Тезкор маълумотлар бошқармасидан ариза берувчига доир маълумотларни сўраб олади ҳамда ҳужжатларни Қорақалпоғистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бошқармасига (ҚР ИИВ МваФРБ) ёки вилоят ички ишлар бошқармасининг МваФРБга (ИИБ МваФРБ) юборади, улар тақдим этилган ҳужжатларни уч иш куни ичида текширади ва материалларни тегишли ваколатли органга юборади.

ҚР ИИВ МваФРБ ва ИИБ МваФРБ тегишли ваколатли органнинг ижобий хулосаси олинган кундан бошлаб ўн кун муддатда хулоса тайёрлайди ва тегишли ҳужжатларни Ўзбекистон Республикаси ИИВ Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бошқармасига (ИИВ МваФРББ) якуний хулоса қабул қилиш учун юборади, Рўйхатнинг 9-бандида назарда тутилган ҳолатлар бундан мустасно.

ИИВ МваФРББ ушбу масалани ҳал қилиш чоғида тегишли ваколатли органнинг фикрини сўрайди. Зарур ҳолларда эса ариза берувчининг шахсини, бошқа давлат фуқаролигига мансублигини аниқлаш мақсадида халқаро шартнома мавжуд бўлган хорижий давлатнинг ваколатли органига сўровнома юбориши мумкин. Халқаро шартнома мавжуд бўлмаган тақдирда, сўровнома ИИВ томонидан Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги орқали юборилади.

ИИВ МваФРББ тегишли ҳужжатлар келиб тушган (сўровномага жавоб олинган) кундан бошлаб бир ой муддат ичида хулоса чиқаради ҳамда ушбу хулоса Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазирининг ўринбосари томонидан тасдиқланади. ИИВ МваФРББ хулосага доир материалларни тасдиқлангандан сўнг уч иш куни ичида ҚР ИИВ МваФРБ ва ИИБ МваФРБга юборади.

ИИВнинг ижобий хулосаси олингач, ҚР ИИВ МваФРБ ва ИИБ МваФРБ икки иш кунида ҳужжатларни тегишли МваФРБга чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахсга доимий яшашга рухсатномани расмийлаштириш учун юборади.

Рўйхатнинг 9-банди бўйича ҳужжат топширган чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахсга нисбатан тегишли ваколатли органнинг ижобий жавоби олинган тақдирда ҚР ИИВ МваФРБ ва ИИБ МваФРБ ўн кун муддатда ИИВ МваФРББ билан келишмасдан хулоса чиқаради.

ҚР ИИВ МваФРБ ва ИИБ МваФРБнинг ижобий хулосаси бошқа давлатлардан вилоятга келган чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахсга белгиланган тартибда доимий яшашга рухсатномани расмийлаштириш ва бериш учун асос ҳисобланади.

МваФРБ ҚР ИИБ МваФРБ ва ИИБ МваФРБдан ҳужжатларни қабул қилиб олгач, уч иш кунда доимий яшашга рухсатнома берилганлиги тўғрисида ариза берувчини хабардор қилади.

Чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс доимий яшашга рухсатномани расмийлаштириш учун МваФРБга миллий паспорт ёки ҳаракатланиш ҳужжати ёхуд Низомнинг 4-иловасига мувофиқ маълумотномани тақдим этади.

МваФРБ чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахсга ID-карта расмийлаштириб бергач, шу куннинг ўзида Низомнинг 5-иловасига мувофиқ доимий рўйхатга олишни расмийлаштириш юзасидан электрон сўровнома шакллантирилади.

Чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг сўровига кўра, Низомнинг 6-иловасига мувофиқ QR-CODE билан ҳимояланган қайд варағи (қайд варағи) тақдим этилади.

Рўйхатнинг 9-банди бўйича доимий рўйхатга олинган чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахсга Низомнинг 7-иловасига мувофиқ қайд варағи расмийлаштириб берилади. Мазкур қайд варағига эга чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахсга республиканинг бошқа ҳудудларида вақтинча рўйхатга олинмасдан бўлиш ва яшаш ҳуқуқини беради.

Бир вақтнинг ўзида чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахсга Ўзбекистон Республикасида бўлиш қоидалари тушунтирилади ҳамда бу ҳақида ундан Низомнинг 8-иловасига мувофиқ тилхат олинади.

Вилоятда доимий рўйхатга олинган фуқаролиги бўлмаган шахс бошқа давлатга доимий яшашга кетаётганлиги муносабати билан доимий рўйхати бекор қилингандан сўнг бир йил ичида республикадан чиқиб кетмаса, яъни Ўзбекистон Республикаси Давлат чегарасини кесиб ўтмаган тақдирда, олдинги яшаган жойи бўйича ёки вилоятнинг бошқа ҳудудига тегишли МваФРБ томонидан доимий яшашга рухсатнома расмийлаштирилади.

Бунинг учун ушбу фуқаролиги бўлмаган шахс МваФРБга республикадан чиқиб кетмаганлиги сабабини тўлиқ кўрсатган ҳолда ариза билан мурожаат қилади.

Аризага қуйидаги ҳужжатлар илова қилинади:

ҳаракатланиш ҳужжати;

уй-жой мулкдорининг (мулкдорларининг) турар жой майдони бериш тўғрисидаги аризаси (розилиги) ёхуд нотариал тасдиқланган аризаси (розилиги), агар шахсан ўзи бериш имкони мавжуд бўлмаса.

МваФРБ ариза берган фуқаролиги бўлмаган шахс тўғрисидаги маълумотларни олиш учун Низомнинг 30-бандида кўрсатилган ҳужжатлар олингандан сўнг бир кунда ИИБ Тезкор маълумотлар бошқармасига сўровнома юборади. ИИБ Тезкор маълумотлар бошқармасидан жавоб олингандан сўнг уч иш кунда ҳудудий ички ишлар органи раҳбарияти томонидан тасдиқланадиган хулоса асосида белгиланган тартибда фуқаролиги бўлмаган шахсга доимий яшашга рухсатнома расмийлаштириб берилади.

Доимий яшашга рухсатнома расмийлаштирилган чет эл фуқароси ва у билан бирга доимий рўйхатга олинган 16 ёшга тўлмаган фарзандларининг миллий паспортига Низомнинг 9-иловасига мувофиқ штамп қўйилади.

ID-кارتани бериш, уни алмаштириш тартиби Ўзбекистон Республикасида доимий яшовчи чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг идентификациялаш ID-картаси тўғрисидаги низомга мувофиқ амалга оширилади.

ИИВ томонидан ижобий хулоса қабул қилинган ва айни пайтда уй-жой мулкдори томонидан ёзма рад жавоби берилган тақдирда, шунингдек, ариза берувчи ёки уй-жой мулкдори хабардор қилинган кундан бошлаб олти ой муддат ичида ариза берувчи доимий яшашга рухсатнома расмийлаштириш учун мурожаат қилмаса, МваФРБ хулосани ижро қилиш имконияти йўқлигини ёзма равишда маълум қилган ҳолда, уч иш кунда ариза берувчининг шахсий йиғма иш жилдини ҚР ИИВ МваФРБ ва ИИБ МваФРБ орқали ИИВ МваФРБга юборади.

ИИВ МваФРББ олинган ҳужжатларни ўрганиб чиқиб, Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири ўринбосари томонидан тасдиқланадиган хулоса билан аввалги ижобий хулосани бекор қилади. Хулоса ариза берувчининг шахсий йиғма иш жилдига бириктирилган ҳолда, ижро учун тегишлилиги бўйича ҚР ИИВ МваФРБ ва ИИБ МваФРБ орқали МваФРБга қайтариб юборилади.

Вилоятга бошқа давлатлардан келган чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахсга Ўзбекистон Республикасида доимий яшашга рухсатнома беришни рад этиш тўғрисидаги қарор тегишинча ҚР ИИВ ва ИИБ ёхуд ИИВ томонидан қабул қилиниши мумкин.

Вилоятга бошқа давлатлардан келган чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахсга Ўзбекистон Республикасида доимий яшашга рухсатномани бериш рад этилган тақдирда, ҳужжатлар уч иш кунда МваФРБга қайтарилади, МваФРБ эса бир сутка ичида ушбу қарорни ариза берувчига етказди.

Доимий яшашга рухсатнома бериш қуйидаги ҳолларда рад этилади:

давлат хавфсизлиги ёки жамоат тартибини муҳофаза қилишни таъминлаш манфаатлари йўлида;

шахс террористик, экстремистик, жиноий ва бошқа тақиқланган ташкилотларга дахлдор бўлса;

шахс ўзи ва яқин қариндошлари ҳақида била туриб ёлғон маълумотлар берса ёки қалбаки ҳужжатларни тақдим этса;

ҳужжатларни кўриб чиқиш босқичида доимий яшашга рухсатнома олишга уй-жой мулкдори томонидан рад жавоби берилса.

2-савол. Республиканинг бошқа ҳудудларида доимий яшовчи чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вилоятда доимий рўйхатга олиш тартибининг ўзига хос хусусиятлари.

Вазирлар Маҳкамасининг 2023 йил 7 январдаги “Хорижий давлатлар фуқароларига Ўзбекистон Республикасида яшаш гувоҳномасини олиш ҳуқуқини бериш билан боғлиқ қонунчилик такомиллаштирилиши муносабати билан Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикасида чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни рўйхатга олиш тартибини соддалаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» 2020 йил 28 сентябрдаги 593-сон қарорига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги 7-сон қарори қабул қилинди.

Ҳужжат билан чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар учун яшаш учун гувоҳномаларни олиш тартибини соддалаштириш ва аризаларни онлайн-тизим орқали кўриб чиқишни назарда тутувчи ўзгартириш ва қўшимчалар киритилмоқда.

Шунингдек бошқа давлатлардан:

Қорақалпоғистон Республикасида ва вилоятларда доимий яшашга рухсатнома бериш ҳақида аризани кўриб чиқиш 98 кундан 68 кунга, кўриб чиқиш босқичлари эса 10 тадан 8 тага қисқармоқда;

Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятига келган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга доимий яшаш учун рухсатнома бериш ҳақидаги аризани кўриб чиқиш муддати 128 кундан 68 кунга, кўриб чиқиш босқичлари эса 11 тадан 8 тага қисқармоқда.

Доимий рўйхатдан ўтиш учун чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс вақтинча рўйхат жойидаги МваФРБга мурожаат қилиб, қуйидаги ҳужжатларни тақдим этади:

Низомнинг 10-иловасига мувофиқ шаклда ариза;
яшаш гувоҳномаси ёки ID-карта.

МваФРБ бир иш кунида чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс доимий рўйхатга олинган манзилдаги МваФРБга электрон тизим орқали шахсий йиғма иш жилдини юбориш тўғрисида сўровнома юборади.

МваФРБ сўровномани олгач, бир иш кунида ариза берувчининг шахсий йиғма иш жилдини тегишли МваФРБга жўнатади.

МваФРБ йиғма иш жилдини олгач, бу ҳақида бир иш кунида ариза берувчини хабардор қилади.

Чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс хабарни олгач, уч иш кунида МваФРБга Низомнинг 37-бандида кўрсатилган ҳужжатлардан ташқари **қуйидаги ҳужжатларни тақдим этади:**

- уй-жой мулкдорининг (мулкдорларининг) уй-жой майдони бериши тўғрисидаги аризаси (розилиги) ёхуд шахсан топшириш имкони бўлмаганда, нотариал тасдиқланган аризаси (розилиги);

- вояга етмаганлар учун туғилганлик тўғрисида гувоҳнома (агар фуқаро хорижда туғилган бўлса, нусхаси олиниб, асли қайтарилади).

МваФРБ бир иш куни мобайнида тақдим этилган ҳужжатларнинг тўлиқлиги ва ҳақиқийлиги текширилиб Низомнинг 5-иловасига мувофиқ доимий рўйхатга олишни расмийлаштириш юзасидан электрон сўровнома шакллантирилади.

Фуқаронинг сўровига кўра, доимий рўйхатга олиш расмийлаштирилганидан сўнг тегишлича Низомнинг 7 ва 8-иловаларига мувофиқ қайд варағи тақдим этилади.

Чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг вилоят ҳудудида шаҳар-туманлараро доимий рўйхатга олиш белгиланган тартибга мувофиқ амалга оширилади.

Вояга етмаганлар доимий рўйхатга олинган, бироқ Манзил тизимига киритилмаган ҳолларда, аввалги яшаш жойидаги МваФРБ томонидан Манзил тизимига киритилади.

Рўйхатнинг 2-банди асосида доимий рўйхатга олинаётган вояга етмаганлар аввалги яшаш жойи бўйича МваФРБнинг доимий рўйхатга олинмаганлиги тўғрисидаги электрон маълумотномаси асосида рўйхатга олинади.

Тарбиялаш, даволаш ва бошқа муассасалардаги етим болалар, оналарининг қаровисиз қолган болалар, шунингдек, қариялар уйларидаги шахслар кўрсатиб ўтилган муассасалар томонидан берилган турар жой майдонига доимий рўйхатга олинади.

3-савол. Вилоят худудида доимий яшовчи чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг доимий яшашга рухсатномаси ва доимий рўйхатини бекор қилишда унга қаратиладиган жиҳатлар.

Ўзбекистон Республикаси худудида доимий яшайдиган чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг доимий яшашга рухсатномаси қуйидаги ҳолларда МваФРБ томонидан бекор қилинади:

қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда хорижга доимий яшашга кетганида;

чет эл фуқароси Ўзбекистон Республикасидан ташқарига вақтинча чиққанда, агар у уч йилдан ортиқ вақт мобайнида узрли сабабларсиз Ўзбекистондаги доимий яшаш манзилига қайтмаса;

Ўзбекистон Республикаси худудидан вақтинча хорижга чиққан фуқаролиги бўлмаган шахс ҳаракатланиш ҳужжатининг амал қилиш муддати тамом бўлгунга қадар узрли сабабларсиз Ўзбекистондаги доимий яшаш манзилига қайтмаса ёки хорижда уни алмаштирмаса ёхуд узрли сабабларсиз уни алмаштиришни рад этса;

чет эл фуқароси миллий паспортини амал қилиш муддати тугагандан сўнг олти ой давомида уни алмаштирмаса ёки ўз давлати фуқаролигидан чиққанлиги тўғрисида маълумотнома тақдим этмаса;

давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, хўжалик бирлашмалари, республика аҳамиятига молик бошқа давлат ташкилотлари раҳбарлари илтимосномасига биноан доимий яшашга рухсатнома олган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар ушбу орган ва ташкилотларнинг билдиришномаси асосида;

бекор қилиш тўғрисида шахсан мурожаат қилса ёхуд нотариал тасдиқланган ишончнома бўйича бошқа шахс мурожаат қилса ёки чет элдаги тегишли органларнинг сўровига асосан;

агар шахс яшаш гувоҳномаси ёки ID-кارتани олаётганда ёки уни узайтириш ва алмаштиришда, ўзи ва қариндошлари ҳақида ёлғон маълумот берганида, керакли ҳужжатларни тақдим этмаганида ёки қалбаки, сохта ҳужжатларни тақдим этганида;

Ўзбекистон Республикаси худудидан чиқариб юборилганида;

суднинг доимий яшаш рухсатномасини бекор қилиш, бедарак йўқолган деб топиш ҳақидаги қарорига асосан;

вафот этганда - ФХДЁ органининг ўлим ҳақида гувоҳнома ёки маълумотномаси асосида.

Яшаш гувоҳномаси ёки ID-карта чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс Ўзбекистон Республикаси фуқаролигини қабул қилганда бекор қилинади.

Ўзбекистон Республикаси фуқаролигини қабул қилган чет эл фуқаросининг яшаш гувоҳномаси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг ID-картаси ушбу шахс доимий рўйхатга олинган МваФРБга топширилади.

Низомнинг 14-банди асосида доимий яшашга рухсатнома олган чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг доимий яшашга рухсатномаси тегишли давлат ҳокимияти ва бошқаруви органи, хўжалик бирлашмаси, республика аҳамиятига молик бошқа давлат ташкилотлари раҳбарининг МваФРБга тақдим этилган билдиришномаси асосида бекор қилинади.

Агар чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг доимий рўйхатга олиниши учун бошқа асослар мавжуд бўлмаса, МваФРБ уч иш куни мобайнида доимий яшашга рухсатномани бекор қилиш учун шахсий йиғма иш жилдини ИИВ МваФРБ ва ИИБ МваФРБ орқали ИИВ МваФРБга

юборади ҳамда бу ҳақда чет эл фуқароси ёки фуқаролиги бўлмаган шахсни огоҳлантиради.

ИИВ МваФРББ олинган ҳужжатларни ўрганиб чиқиб, ички ишлар вазири ўринбосари томонидан тасдиқланадиган қарор билан аввалги ижобий қарорни бекор қилади. Қарор шахсий йиғма иш жилдига бириктирилган ҳолда, ижро учун тегишлилиги бўйича ИИВ МваФРБ ва ИИБ МваФРБ орқали МваФРБга қайтариб юборилади.

Чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс Низомнинг 49-бандига мувофиқ вилоятда доимий яшашга рухсатнома бекор қилинишидан бош тортган тақдирда, уни Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан чиқариб юбориш масаласи Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йил 21 ноябрдаги 408-сон қарори билан тасдиқланган Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг Ўзбекистон Республикасида бўлиши қоидаларига мувофиқ амалга оширилади.

Ушбу шахсларнинг Ўзбекистон Республикасида қолиши учун қуйидаги ҳолатлар асос бўлиши мумкин:

рўйхати Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланган республика ҳудудида жойлашган бошқа давлат ҳокимияти ёки бошқаруви органига, хўжалик бирлашмасига, республика аҳамиятига молик бошқа давлат ташкилотига ишга ўтиши;

қонун ҳужжатларига мувофиқ вилоятда хусусий мулк қилиб олинган уй-жойга эга бўлиши;

вилоятда доимий рўйхатдан ўтган турмуш ўртоғи билан камида беш йилдан буён бирга яшаётган бўлса.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида доимий яшайдиган чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг доимий рўйхатга олинганлиги қуйидаги ҳолларда МваФРБ томонидан бекор қилинади:

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида бир манзилдан бошқа манзилга доимий рўйхатга олинганда;

чет эл фуқароси ёки фуқаролиги бўлмаган шахс доимий рўйхатга олинган уй-жой мулкдорнинг аризасига кўра - Ўзбекистон Республикаси Уй-жой кодексида белгиланган бир киши учун турар-жой майдонининг ижтимоий нормаси тўғрисидаги қоидалари асосида

мулкдор ўзгарганда, унинг аризаси ва уй-жойга эгаллик қилишни тасдиқловчи ҳужжатлар асосида;

суднинг чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг уй-жойдан фойдаланиш ҳуқуқини йўқотган, бедарак йўқолган деб топиш ва кўчириш ҳақидаги қарори асосида;

сохта ҳужжатлар ёки ҳақиқатга мувофиқ бўлмаган ҳужжатлар асосида доимий рўйхатга олинганлиги аниқланганда - суднинг қонуний кучга кирган айблов ҳукми асосида;

умрбод озодликдан маҳрум қилинганда - суднинг қонуний кучга кирган айблов ҳукми асосида;

бекор қилиш тўғрисида нотариал тасдиқланган ишончнома бўйича бошқа шахс муурожаат қилса.

Вилоят ҳудудида доимий яшаётган чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс хорижий давлатга рўйхатдан чиқиш учун доимий рўйхатга олинган жойидаги МваФРБга **қуйидаги ҳужжатларни тақдим этади:**

- Низомнинг 11-иловасига мувофиқ шакл бўйича ариза;
- яшаш гувоҳнома ёки ID-карта;
- фуқаролиги бўлмаган шахснинг амалдаги ҳаракатланиш ҳужжати.

Харакатланиш ҳужжатини олиш учун фуқаролиги бўлмаган шахс МваФРБга Низомнинг 12-иловасига (16 ёшга тўлмаганлар учун Низомнинг 13-иловасига) мувофиқ шакл бўйича ариза билан мурожаат қилади.

Вилоят ҳудудида доимий яшовчи фуқаролиги бўлмаган шахсга хорижий давлатга кетиш учун ҳужжатни расмийлаштириш тартиби Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикасида паспорт тизимини такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» 2011 йил

5 январдаги ПФ-4262-сон Фармони билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги бўлмаган шахсларининг биометрик ҳаракатланиш ҳужжати тўғрисидаги низомга мувофиқ амалга оширилади.

МваФРБ хорижий давлатга кетиш учун ариза берган чет эл фуқароси ёки фуқаролиги бўлмаган шахс тўғрисидаги маълумотларни текшириш учун бир иш кунида ИИВ Тезкор маълумотлар бошқармасига сўровнома юборади.

МваФРБ бир вақтнинг ўзида хорижга кетаётган фуқаролиги бўлмаган шахс (фақат 18 ёшдан катталар) тўғрисидаги маълумотларни ўз фикрини билдириш учун электрон тизим орқали ваколатли органга юборади.

ИИВ Тезкор маълумотлар бошқармасидан ҳамда ваколатли органдан чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахсни хорижий давлатга рўйхатдан чиқиш учун тўсқинлик қилувчи маълумотлар йўқлиги тўғрисида маълумотнома келиб тушгандан сўнг МваФРБ бир иш кунида чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахсга хабарнома юборади.

Хабарнома олгандан сўнг чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс МваФРБга қуйидаги ҳужжатларни тақдим этади:

яшаш гувоҳнома ёки ID-карта;

миллий паспорт.

МваФРБ бир иш кунида чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахсни яшаш гувоҳномаси ёки ID-картани олиб қўяди ва рўйхатга олинганлигини ҳамда чет эл фуқаросининг миллий паспортидаги мажуд штампни Низомнинг 9-иловасига мувофиқ бекор қилади.

Чет эл фуқаросини хорижий давлатга рўйхатдан чиқариш учун ҳужжатларни кўриб чиқиш муддати 7 иш кунидан, фуқаролиги бўлмаган шахсни ҳужжатларни кўриб чиқиш муддати 15 иш кунидан ошмаслиги лозим.

Хорижга доимий яшашга кетаётган фуқаролиги бўлмаган шахснинг ҳаракатланиш ҳужжатиغا Низомнинг 14-иловасига мувофиқ штамп қўйилади.

Фуқаролиги бўлмаган шахс ҳаракатланиш ҳужжатини олгандан сўнг виза олиш учун тегишли давлатларнинг дипломатик ва консуллик ваколатхоналарига мурожаат қилади.

Вилоятда доимий рўйхатга олинган чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс бошқа давлатга доимий яшашга кетаётганлиги сабабли рўйхати бекор қилинганда, унинг мурожаати бўйича тегишли МваФРБ томонидан белгиланган тартибда улар республика ташқарисига чиқиб кетгунга қадар вақтинча рўйхатга олиниши мумкин.

Доимий яшовчи чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг хорижий давлатга рўйхатдан чиқариш бўйича нотариал тасдиқланган ишончномаси асосида бошқа шахс мурожаат қилса ёки чет элдаги тегишли органларнинг сўрови келса МваФРБ уч иш кунида яшаш гувоҳномаси ёки ID-картани олиб қолиб рўйхатни бекор қилади ҳамда бир иш кунида ишончли

шахсга маълумотнома расмийлаштириб беради ёки сўровнома ижрочисига жавоб хати юборади.

Ҳақиқий бўлмаган яшаш гувоҳномаси ёки ID-карта билан бошқа манзилга рўйхатга олиш тақиқланади.

Хорижда бўлган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни доимий рўйхатини бекор қилиш бундан мустасно.

Рўйхатдан чиқарилганда ҳамда яшаш гувоҳнома ёки ID-карта ва доимий рўйхат бекор қилинганда МваФРБ уч кун муддатда «манзил» тизимига рўйхатдан чиқарилганлиги ҳолати юзасидан маълумотларни киритади.

Туғилганлиги, никоҳи хорижий давлатда қайд этилган чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс Ўзбекистон Республикасининг консуллик легаллаштириш қонунчилиги талаблари асосида қонунлаштирилган ёки Хорижий расмий ҳужжатларни легаллаштириш талабини бекор қилувчи Конвенция (Гаага, 1961 йил 5 октябрь) талабларига мувофиқ апостиль белгиси қўйилган туғилганлиги, никоҳ тузилганлиги тўғрисидаги гувоҳномани тақдим этади.

«Фуқаролик, оилавий ва жинсий ишлар бўйича ҳуқуқий ёрдам ва ҳуқуқий муносабатлар тўғрисида»ги Конвенцияга (Минск, 1993 йил 22 январь) ҳамда «Фуқаролик, оилавий ва жинсий ишлар бўйича ҳуқуқий ёрдам ва ҳуқуқий муносабатлар тўғрисида»ги Конвенцияга (Кишинев, 2002 йил 7 октябрь) аъзо давлатларда туғилганлиги, никоҳи қайд этилган чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс томонидан ушбу давлатлар қонунчилиги талаблари асосида тасдиқланган туғилганлик, никоҳ тузилганлиги тўғрисида гувоҳнома тақдим этилиши мумкин.

Ўзбекистон Республикаси билан расмий ҳужжатларни легаллаштириш талабини бекор қилувчи икки томонлама халқаро шартнома тузилган давлатлар ҳудудида туғилганлиги, никоҳи қайд этилган чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс томонидан тақдим этиладиган туғилганлик, никоҳ тузилганлиги тўғрисидаги гувоҳномага консуллик қонунлаштирилиши ёки апостиль белгисини қўйиш талаб этилмайди.

Хорижга вақтинча чиққан чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс, хорижда бўлган вақтда яшаш гувоҳномаси ёки ID-картани амал қилиш муддати тугаса ёхуд фамилияси, исми, отасининг исми, туғилган санаси ўзгарган бўлса, шунингдек, чет эл фуқаролигидан чиққан ёки қабул қилган ҳамда тегишли ёшга етган бўлса, Ўзбекистон Республикаси ҳудудига қайтиб келганидан сўнг уч иш кунидан кечиктирмай тегишли ҳужжатлар билан доимий рўйхатга олинган жойидаги МваФРБга мурожаат қилиши лозим.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида туғилган бола ФХДЁ органлари томонидан унга туғилганлик тўғрисида гувоҳнома расмийлаштирилаётганда, отаси ёки онасининг доимий рўйхатга олинган манзилига идоралараро автоматлаштирилган тизим орқали маълумотларни киритиш йўли билан доимий рўйхатга олинади.

16 ёшга тўлмаган чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс ота-онаси ёки васийсининг (ҳомийсининг) доимий (вақтинча) рўйхатга олинган манзилига доимий (вақтинча) рўйхатга олиниши шарт.

Ўзбекистон Республикасида туғилганлик, никоҳ тузилганлиги ёки ажрашганлиги, ўлим тўғрисидаги гувоҳномалар «ФХДЁнинг ягона электрон архиви» ахборот тизими орқали олинади.

Яшаш гувоҳномаси ёки ID-карта алмаштирилганда, доимий рўйхатга олинганлик тўғрисидаги маълумотлар Манзил тизимда масъул ходим томонидан янгиланади.

Мулкдор ўз оила аъзоларини ва бошқа шахсларни доимий рўйхатдан ўтказиш ҳуқуқига эга.

Қуйидаги чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни доимий рўйхатга олишда, Ўзбекистон Республикаси Уй-жой кодексига белгиланган бир киши учун турар жой майдонининг ижтимоий нормаси тўғрисидаги қоидалари қўлланилмайди:

эр-хотин - бир-бирининг доимий рўйхатга олинган уй-жой майдонига;
ота-оналар, фарзандлар - бир-бирининг доимий рўйхатга олинган уй-жой майдонига;

бобо-буви, неваралар - бир-бирининг доимий рўйхатга олинган уй-жой майдонига;

васийликдаги (ҳомийликдаги) ҳамда оилага тарбияга олинган (патронат) шахслар - васий (ҳомий), тутинган ота ёки она доимий рўйхатга олинган уй-жой майдонига;

балоғатга етмаган, ота-онаси бўлмаган туғишган ака-укалар, опа-сингиллар, шунингдек, меҳнатга лаёқатсиз туғишган ака-укалар, опа-сингиллар, агар уларнинг ўз оилалари бўлмаса, ёшидан қатъи назар, акаси, укаси, опаси, синглисининг рўйхатга олинган уй-жой майдонига;

доимий рўйхатга олинган туғишган ака-укалар, опа-сингиллар - бир-бирининг доимий рўйхатга олинган уй-жой майдонига;

илгари мазкур аҳоли пунктида яшаган, меҳнат шартномаси билан ишлаш учун вақтинча бошқа жойга кетган шахслар, шунингдек, амалдаги қонунчиликка мувофиқ вақтинча бошқа жойга кетганда, уй-жойдан фойдаланиш ҳуқуқи сақланиб қоладиган фуқаролар - олдинги истиқомат жойига ёки қариндошларининг уй-жой майдонига;

озодликдан маҳрум этиш жойларидан озод қилинган шахслар - олдинги истиқомат жойига, ўз оила аъзоларининг, қариндошлари ёки ҳукм қилингунга қадар яшаб турган бошқа шахсларнинг уй-жой майдонига.

Ушбу Низом талабларига риоя этилиши ички ишлар органлари томонидан назорат қилинади.

Ушбу Низомнинг бузилишида айбдор бўлган шахслар Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатларига мувофиқ жавобгар бўладилар.

Мустақил тайёргарлик учун топшириқ:

Мустақил таълимнинг мазмунини тингловчилар маъруза ва бошқа ўқув машғулотларда олган билимларини мустақил таълим жараёнида янада чуқурроқ ўзлаштиришлари ва навбатдаги машғулотга мўлжалланган мавзу бўйича тайёргарлик кўришлари ташкил этади.

Тингловчилар мустақил таълимда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 28 сентябрдаги 593-сон қарори билан тасдиқланган “Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби тўғрисида Низом”ни тўлиқ ўрганадилар ва конспект қиладилар.

1. Камида 3 миллион АҚШ доллари миқдорида инвестиция киритган чет эл фуқаросининг доимий яшаш учун ҳужжатларини кўриб чиқиш тартиби;

2. Ўзбекистон Республикасига «Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни кучга кирганидан кейин (1992 йил 28 июль) келган ҳамда республика ҳудудида узоқ вақтдан бери собиқ СССР паспорти билан яшаётган ёки уни йўқотиб қўйган, шунингдек, ҳужжатларга эга бўлмаган ва Рўйхатга кирмаган шахс шахсини тасдиқловчи ҳужжат олиш тартиби;

3. Ўзбекистон Республикасида яшаш гувоҳномаси ёки ID-картага эга бўлган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш;

4. Ўзбекистон Республикаси ҳудудида доимий яшайдиган чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахсининг доимий яшашга рухсатномаси бекор қилиниши.

5. Ўзбекистон Республикасида доимий яшашга рухсатнома олиш учун вилоятга бошқа давлатлардан келган «Фахрий фуқаро» мақоми берилган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг ҳужжатларини кўриб чиқиш тартиби;

6. Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга Ўзбекистон Республикасида доимий яшашга рухсатнома бериш;

7. Бошқа давлатлардан келган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга Ўзбекистон Республикасида доимий яшашга рухсатнома бериш

10-мавзу. Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби

Семинар- 2 соат

Ушбу ўқув машғулоти **“Балиқ скелети”** интерфаол методидан фойдаланиш орқали ўтказилади.

«Балиқ скелети» график органайзер (ГО) тингловчиларда мавзу юзасидан муайян масала моҳиятини тасвирлаш ва ечиш қобилиятини шакллантиради. Уни қўллашда тингловчиларда мантиқий фикрлаш, мавзу моҳиятини ёритувчи таянч тушунча, маълумотларни муайян тизимга келтириш, уларни таҳлил қилиш кўникмалари ривожланади.

Ундан фойдаланиш қуйидагича амалга оширилади:

- 1) ўқитувчи тингловчиларни ГОни қўллаш шарти билан таништиради;
- 2) тингловчилар кичик гуруҳларга бириктирилади;
- 3) гуруҳлар топшириқларни бажаради;
- 4) гуруҳлар ўз ечимларини жамоага тақдим этади;
- 5) жамоа гуруҳларнинг ечимлари юзасидан муҳокама уюштиради

Тингловчилар топшириқларни қуйидаги тасвир асосида бажаради:

Таҳлил қилинадиган муаммолар: Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни Қорақалпоғистон Республикасида ва вилоятларда доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш ва бекор қилишдаги айрим муаммолар.

1-муаммо. Ўзбекистон Республикасида доимий яшашга рад жавоби берилган чет эл фуқаросининг Ўзбекистон Республикасида бўлиши.

2-муаммо. Собиқ СССР паспортлари билан яшаётган ёки уларни йўқотиб қўйган шахсларни ҳужжатлаштириш.

3-муаммо. Чет эл фуқаросининг доимий яшашга рухсатномаси ва доимий рўйхатини бекор қилиниши.

4-муаммо Ватандош ва унинг оила аъзолари доимий яшашга рухсатнома олиш;

11-Мавзу: Ватандошлар ва уларнинг оила аъзоларини ўзбекистон республикасига таклиф қилиш, виза бериш ва рўйхатга олиш тартиби
Майруза -2 соат

Режа:

1.Ватандошларни Ўзбекистон Республикасига таклиф қилишнинг ўзига хос жиҳатлари.

2.Ватандошларга Ўзбекистон Республикасига кўп марталик кириш визаларини расмийлаштириш ҳамда уларни ички ишлар органларида вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олишнинг айрим хусусиятлари.

1-савол. Ватандошларни Ўзбекистон Республикасига таклиф қилишнинг ўзига хос жиҳатлари.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Хорижда истиқомат қилаётган ватандошлар билан ҳамкорлик соҳасида Ўзбекистон Республикаси давлат сиёсатини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» 2018 йил

25 октябрдаги ПҚ-3982-сон қарорига мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 17 апрелдаги «Хорижда истиқомат қилаётган ватандошлар ва уларнинг оила аъзоларини Ўзбекистон Республикасига таклиф қилишни расмийлаштириш ва кўп марталик кириш визаларини бериш ҳамда уларни ички ишлар органлари томонидан вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида» 326-сон қарори қабул қилинди.

Мазкур Низом билан хорижда истиқомат қилаётган ватандошлар ва уларнинг оила аъзоларини Ўзбекистон Республикасига таклиф қилишни расмийлаштириш ва кўп марталик кириш визаларини бериш ҳамда уларни ички ишлар органлари томонидан вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби тасдиқланди.

Хорижда истиқомат қилаётган ватандошлар ва уларнинг оила аъзоларини таклиф қилишни расмийлаштириш ва кўп марталик визаларни бериш ҳамда уларни Ўзбекистон Республикаси ҳудудида вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш Низомнинг 1-иловасига мувофиқ схема бўйича Ички ишлар вазирлигининг миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмалари томонидан амалга оширилади.

Ватандошларни Ўзбекистон Республикасига таклиф қилиш учун таклиф қилувчи доимий истиқомат қиладиган жойидаги МваФР бўлинмасига мурожаат қилиши ва қуйидаги ҳужжатларни тақдим этиши лозим:

Низом 2-иловага мувофиқ белгиланган намунадаги 2 нусхада ариза-анкета;

таклиф қилувчининг паспорти (нусхаси олиниб, асли қайтариб берилади);

ватандошнинг шахсини тасдиқловчи ҳужжат (паспорт, ҳаракатланиш ҳужжати ва бошқалар) нусхаси;

таклиф қилувчининг ватандош билан қариндошлик даражасини тасдиқловчи ҳужжатлар (никоҳ тузилганлиги ва туғилганлик тўғрисидаги

гувоҳномалар ёки уларнинг ўрнини босувчи ҳужжатлар, нусхаси олиниб, асли қайтариб берилди);

агар ватандош Ўзбекистон Республикасига оила аъзолари билан биргаликда келиш ниятида бўлса, уларнинг ҳар бирининг шахсини ва қариндошлик даражасини тасдиқловчи ҳужжатларининг нусхалари;

таклиф қилувчининг 3,5 x 4,5 см ўлчамли икки дона фотосурати;
давлат божи тўланганлиги ҳақидаги квитанция.

МваФР бўлинмаси уч иш куни мобайнида ариза-анкетани ва тақдим этилган бошқа ҳужжатларни кўриб чиқади, ватандошнинг таклиф қилувчига қариндошлик даражасини ўрганиб чиқади ҳамда ватандошлар ва таклиф қилувчининг шахсини ички ишлар органларидаги мавжуд маълумотлар базаси бўйича текширади.

Ариза-анкета ўрганиб чиқилгач, агар ватандошнинг Ўзбекистон Республикасига келишига ички ишлар органларида тўсқинлик қилувчи маълумотлар аниқланмаса, ариза-анкетанинг бир нусхасини келишиш учун ваколатли органга юборилади.

Ваколатли орган билан келишилганидан ва ижобий қарор қабул қилинганидан сўнг Низомнинг 3-иловасига мувофиқ шаклидаги таклифнома тўлдирилиб МваФРБ бўлинмаси бошлиғи ёки унинг ўринбосари томонидан имзоланади, гербли муҳр билан тасдиқланади ва бевосита таклиф қилувчига ёки унинг ишончли вакилига берилди.

Ватандошларни таклиф қилиш ҳақидаги ҳужжатларни кўриб чиқиш муддати ўн беш иш кунидан ошмаслиги лозим.

Таклифнома берилган кундан бошлаб уч ой давомида амал қилади. Таклиф қилувчи ушбу муддат мобайнида таклифномани Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигининг Консуллик-ҳуқуқий департаменти ёки вазирликнинг Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлардаги ҳудудий бўлинмаларига кириш визаларини расмийлаштириш учун тақдим этади.

2-савол. Ватандошларга Ўзбекистон Республикасига кўп марталик кириш визаларини расмийлаштириш ҳамда уларни ички ишлар органларида вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олишнинг айрим хусусиятлари.

Ватандошларнинг Ўзбекистон Республикасига кўп марталик кириш визалари Ўзбекистон Республикасининг чет элдаги консуллик муассасалари томонидан, бундай консуллик муассасалари мавжуд бўлмаган тақдирда эса — халқаро мақомга эга бўлган Ўзбекистон Республикаси аэропортларидаги Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигининг бўлинмалари томонидан берилди.

Ватандошларга кўп марталик кириш визаларини расмийлаштириш учун таклиф этувчи Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигининг Консуллик-ҳуқуқий департаменти ёки вазирликнинг Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлардаги ҳудудий бўлинмаларига мурожаат қилиб қуйидаги ҳужжатларни тақдим этади:

Низом 4-иловага мувофиқ белгиланган шаклда виза талаби;
e-visa.mfa.uz сайти орқали олинган электрон анкета;
МваФР бўлинмаси томонидан берилган таклифнома;
таклиф қилинувчи ватандошнинг шахсини тасдиқловчи ҳужжат (паспорт, ҳаракатланиш ҳужжати ва бошқалар) нусхаси;
таклиф қилувчининг паспорти нусхаси;

кириш визалари Ислом Каримов номидаги Тошкент халқаро аэропортида олиниши мўлжалланган ҳолатларда - авиачипта ёки бронь нусхалари;

давлат божи тўланганлиги ҳақидаги квитанция.

Тақдим этилган ҳужжатларни Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигининг Консуллик-ҳуқуқий департаменти ёки вазирликнинг Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлардаги ҳудудий бўлинмалари томонидан кўриб чиқиш муддати беш иш кунидан ошмаслиги керак.

Мурожаат ижобий ҳал этилганидан сўнг Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигининг Консуллик-ҳуқуқий департаменти ёки вазирликнинг Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлардаги ҳудудий бўлинмалари томонидан амал қилиш муддати икки йил бўлган кўп марталик «VTD» турдаги кириш визаси расмийлаштирилади.

Бунда визанинг амал қилиш муддати таклиф қилинаётган шахсини тасдиқловчи ҳужжатнинг амал қилиш муддатидан ошмаслиги лозим.

Ватандошларни ички ишлар органларида вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби.

Ватандошларни Ўзбекистон Республикаси ҳудудида вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби ва барча масалалар Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Хорижий фуқароларнинг ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг Ўзбекистон Республикасига келишлари, кетишлари, бу ерда бўлишлари ва транзит ўтишлари тартиби тўғрисида» 1996 йил 21 ноябрдаги 408-сон, «Ўзбекистон Республикасида доимий ва вақтинча прописка қилиш тартибини янада соддалаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» 2019 йил

28 декабрдаги 1049-сон, «Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни доимий яшаш жойи ва вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартибини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» 2018 йил 28 августдаги ПҚ-3924-сон қарорини амалга ошириш чора-тадбирлари ҳақида» 2018 йил 22 октябрдаги 845-сон қарорлари билан тартибга солинади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида бўлиб турган ватандошлар ўз хоҳишларига кўра меҳмонхона, даволаш муассасалари, санаторий ва дам олиш уйларида (кейинги ўринларда жойлаштириш муассасалари деб аталади) ҳисобдан ўтган ҳолда вақтинча бўлишлари ёки вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиниб ҳудудий ички ишлар органларида вақтинча турган жойи бўйича рўйхатда туриб хусусий уй-жойларда яшашлари мумкин.

Хусусий уй-жойда яшаш истагини билдирган ватандошларни вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш учун таклиф қилувчи ўзи яшаб турган жойдаги МваФР бўлинмасига қуйидаги ҳужжатларни тақдим этади:

Низом 5-иловага мувофиқ белгиланган шаклда ариза;

ватандошнинг шахсини тасдиқловчи ҳужжат, Ўзбекистон Республикасига кириш визаси (Ўзбекистон Республикаси билан визасиз режими ўрнатилган МДҲга аъзо давлатлар бундан мустасно);

визасиз режими ўрнатилган МДҲга аъзо давлатлардан келган ватандошларнинг таклиф қилувчи билан қариндошлик даражасини тасдиқловчи ҳужжатлар (никоҳ тузилганлиги, туғилганлик тўғрисидаги гувоҳномалар ёки уларнинг ўрнини босувчи ҳужжатлар нусхаси олиниб асли қайтариб берилади);

уй-жой мулкдори (мулкдорлари)нинг вақтинча турар жой майдони беришга розилиги тўғрисидаги аризаси ёхуд нотариал тасдиқланган аризаси — агар шахсан ўзи бериш имкони мавжуд бўлмаса;

давлат божи тўланганлиги тўғрисидаги квитанция.

МваФР бўлинмаси вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш учун топширилган ватандошларнинг ҳужжатлари ҳақиқийлигини, ўз вақтида топширилганлигини, аризадаги биографик ва виза маълумотларининг тўғри ёзилганлигини текшириши лозим.

Барча текширишлар тугаганидан сўнг икки иш кунида МваФР бўлинмаси икки йил муддатга вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олишни расмийлаштиради.

Бунда вақтинча турган жойи бўйича рўйхат муддати шахсини тасдиқловчи ҳужжат ва виза муддатидан ортиқ бўлмаслиги лозим.

Ўзбекистон Республикасида вақтинча яшовчи ватандошларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари. Ватандошлар Ўзбекистон Республикасининг қонунчилигига риоя этишлари шарт.

Ватандошлар яшаш манзилларини ўзгартирсалар уч иш кунидан кечикмай вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олинган жой бўйича ҳудудий МваФР бўлинмасига турган жойи бўйича рўйхатга олишни ўзгартириш учун муурожаат қилиши лозим (меҳмонхона, санаторий ва даволаниш муассасаларига кўчиб ўтиш бундан мустасно).

Муайян манзилда вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олинганлиги асосида яшаётган ватандошлар Ўзбекистон Республикасининг бошқа манзилида уч кундан ортиқ бўлиш истагини билдирсалар, амалдаги вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олинганлиги бекор қилинмасдан бўлиш муддатига вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олинганлиги қилинади. Бунда янги манзилдаги вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олинганлиги аввалги вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олинганлиги муддатидан ошмаслиги лозим. Ватандошлар Ўзбекистон Республикасида бундан буён қолишга қонуний асослари бўлмаса, виза ва вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш муддатлари тугагунча мамлакат ҳудудидан чиқиб кетишлари лозим. Ватандошлар қонунчиликда белгиланган тартибда Ўзбекистон Республикаси ҳудудида меҳнат фаолияти билан шуғулланишлари, таълим олишлари, доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш билан яшаш гувоҳномаси олишлари мумкин.

Ватандошлар Ўзбекистон Республикасида меҳнат фаолияти билан шуғулланиш учун тегишли рухсатнома олиш масаласида Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлар вазирлигининг Ташқи меҳнат миграцияси агентлигига муурожаат қилишлари керак.

Ватандошларнинг Ўзбекистон Республикаси ҳудудида яшаш гувоҳномасини доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш орқали расмийлаштириш масалалари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикасида доимий ва вақтинча прописка қилиш тартибини янада соддалаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» 2019 йил 28 декабрдаги 1049-сон ва «Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни доимий яшаш жойи ва вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартибини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» 2018 йил 28 августдаги ПҚ-3924-сон қарорини амалга ошириш чора-тадбирлари ҳақида» 2018 йил 22 октябрдаги 845-сон қарорлари билан тартибга солинади.

Ватандошларнинг «VTD» турдаги визалари меҳнат фаолияти билан шуғулланиш учун берилган рухсатнома ёки таълим муассасаси билан тузилган шартнома муддатига узайтирилганда виза тури ўзгармайди.

Агар ватандош шахсини тасдиқловчи ҳужжатни турли сабабларга кўра алмаштира, амал қилиш муддати тугамаган эски ҳужжатдаги виза ва вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш МваФР бўлинмаси томонидан белгиланган тартибда янгисига ўтказиб берилиши мумкин.

Ватандошларнинг кириш визаси ва вақтинча пропискаси куйидаги ҳолларда бекор қилинади:

содир этган маъмурий ҳуқуқбузарлиги ёки жинояти учун Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан чиқариб юборилаётганда;

таклифнома, визани расмийлаштириш ҳамда вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш чоғида ёлғон маълумот ёки қалбаки ҳужжат тақдим этилганда;

яшаш гувоҳномаси расмийлаштирилганда ва Ўзбекистон Республикаси ҳудудида доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олинганда;

Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига қабул қилинганда.

Низом талабларига риоя этилиши устидан назорат ҳудудий ички ишлар органлари томонидан амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикасида бўлиш қоидаларини бузган ҳамда бошқа қоидабузарликларга йўл қўйган ватандошлар ҳақида жойлаштириш муассасалари маъмуриятлари, уй-жой мулкдорлари зудлик билан ҳудудий ички ишлар органларини хабардор қилиши шарт.

Низом талабларини бузганликда айбдор бўлган шахслар қонун ҳужжатларига мувофиқ жавоб берадилар.

Мустақил тайёргарлик учун топшириқ:

Мустақил таълимнинг мазмунини тингловчилар маъруза ва бошқа ўқув машғулотларда олган билимларини мустақил таълим жараёнида янада чуқурроқ ўзлаштиришлари ва навбатдаги машғулотга мўлжалланган мавзу бўйича тайёргарлик кўришлари ташкил этади.

Тингловчилар мустақил таълимда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 17 апрелдаги «Хорижда истиқомат қилаётган ватандошлар ва уларнинг оила аъзоларини Ўзбекистон Республикасига таклиф қилишни расмийлаштириш ва кўп марталик кириш визаларини бериш ҳамда уларни ички ишлар органлари томонидан вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида» 326-сон қарорни тўлиқ ўрганадилар ва конспект қиладилар.

1. Хорижда истиқомат қилаётган ватандошлар ва уларнинг оила аъзоларини ички ишлар органларининг миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмалари томонидан вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби;

2. Хорижда истиқомат қилаётган ватандошлар ва уларнинг оила аъзоларини ички ишлар органларининг миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмалари томонидан вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олишни кўриб чиқиш ва рўйхат муддати;

3. Ватандош ва унинг оила аъзолари доимий яшашга рухсатнома олиш;

4. Ўзбекистон Республикасида вақтинча яшовчи ватандошларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари.

11-мавзу. Ватандошлар ва уларнинг оила аъзоларини ўзбекистон республикасига таклиф қилиш, виза бериш ва рўйхатга олиш тартиби

Семинар – 2 соат

Ушбу ўқув машғулоти **“Ақлий ҳужум”** методидан фойдаланиш орқали ўтказилади.

Мавзу юзасидан тингловчиларга савол ташланади. “Ақлий ҳужум” методи орқали уларнинг мавзу бўйича билимлари аниқланади.

“Ақлий ҳужум” методининг босқичлари қуйидагилардан иборат: ходимларга савол ташланади ва уларга шу савол бўйича ўз жавобларини (фикр, ғоя ва мулоҳаза) билдиришларини сўралади; ходимларлар савол бўйича ўз фикр-мулоҳазаларини билдиришади; ходимларнинг фикр-ғоялари (диктофонга, видеотасмага, рангли қоғозларга ёки доскага) тўпланadi; фикр-ғоялар маълум белгилар бўйича гуруҳланади; юқорида қўйилган саволга аниқ ва тўғри жавоб танлаб олинади.

Ўқув машғулотнинг саволлари:

1-савол. Ватандошларни Ўзбекистон Республикасига таклиф қилиш тартиби.

2-савол. Ватандошларга Ўзбекистон Республикасига кўп марталик кириш визаларини расмийлаштириш тартиби.

3-савол. Ватандошларни ички ишлар органларида вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби.

4-савол. Ўзбекистон Республикасида вақтинча яшовчи ватандошларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари.

5-савол. Ватандошларнинг кириш визаси ва вақтинча турган жойи бўйича рўйхатини бекор қилиниши тартиби.

МУСТАҚИЛ ТАЪЛИМ УЧУН САВОЛЛАР:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 25 октябрдаги «Хорижда истиқомат қилаётган ватандошлар билан ҳамкорлик соҳасида Ўзбекистон Республикаси давлат сиёсатини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» ПҚ-3982-сон қарорининг мазмун-моҳияти;

2. Хорижда истиқомат қилаётган ватандошлар ва уларнинг оила аъзоларини Ўзбекистон Республикасига таклиф қилишни расмийлаштириш тартиби;

3. Хорижда истиқомат қилаётган ватандошлар ва уларнинг оила аъзоларига Ўзбекистон Республикасига киришга кўп марталик кириш визаларини бериш тартиби;

4. Хорижда истиқомат қилаётган ватандошлар ва уларнинг оила аъзоларига Ўзбекистон Республикасига киришга кўп марталик кириш визаларини беришда Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигининг Консуллик-ҳуқуқий департаменти ёки вазирликнинг Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлардаги ҳудудий бўлинмалари томонидан кўриб чиқиш муддати;

12-мавзу: Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга Ўзбекистон республикасида идентификация карталарини расмийлаштириш ва бериш тартиби

Маъруза 2-соат

Режа:

1. Ўзбекистон Республикасида доимий яшовчи чет давлат фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг идентификация ID-кارتасини расмийлаштириш.

2. ID-картани расмийлаштириш, бериш, алмаштириш ва бекор қилиш тартиби.

3. ID-картадан фойдаланиш

1-савол. Ўзбекистон Республикасида доимий яшовчи чет давлат фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг идентификация ID-кارتасини расмийлаштириш.

Ўзбекистон Республикаси президентининг 2020 йил 22 сентябрдаги “Ўзбекистон Республикасида идентификация ID-кارتаларни жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида” ПФ-6065-сон Фармоннинг 2-Иловаси билан “Ўзбекистон Республикасида доимий яшовчи чет давлат фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг идентификация ID-картаси тўғрисида” Низом тасдиқланди.

Ушбу Низом Ўзбекистон Республикасида доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олинган (кейинги ўринларда — доимий рўйхатга олинган) чет давлат фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахсга идентификация ID-картасини расмийлаштириш, бериш, алмаштириш ҳамда ундан фойдаланиш тартибини белгилайди.

ID-карта маълумотларни йиғиш пункти томонидан Ўзбекистон Республикасида доимий рўйхатга олинган чет давлат фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга қуйидаги муддатларга берилади:

янги туғилган болага бир ёшгача — икки йил муддатга (ота-оналар, васийларнинг (ҳомийларнинг) ихтиёрига кўра);

бир ёшдан 16 ёшгача — 5 йил муддатга (ота-оналар, васийларнинг (ҳомийларнинг) ихтиёрига кўра).

16 ёшдан 60 ёшгача — 5 йил муддатга;

60 ёшдан ошганларга — 10 йил муддатга.

Ўзбекистон Республикасида доимий рўйхатга олинган чет давлат фуқароларига ID-карта унинг миллий паспортининг амал қилиш санасидан ошмаган муддатга берилади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида товарлар ишлаб чиқариш ва хизматлар кўрсатиш бўйича корхоналар ташкил қилиш учун камида 3 миллион АҚШ доллари миқдорида инвестиция киритган чет давлат фуқароси ёки фуқаролиги бўлмаган шахс — хорижий инвестициялар иштирокидаги корхона муассиси (иштирокчиси), шунингдек, уларнинг оила аъзоларига (эри, хотини ва вояга етмаган фарзандларига) — ID-карта 10 йил муддатга, бироқ миллий паспортнинг амал қилишидан ортиқ бўлмаган муддатга берилади.

ID-карта қатъий ҳисобга олинган ҳужжат ҳисобланади.

ID-карта белгиланган намуна бўйича лотин алифбосида ўзбек тилида, Қорақалпоғистон Республикаси учун эса — ID-карта олиш учун мурожаат қилган Ўзбекистон Республикасида доимий рўйхатга олинган чет давлат фуқароси ёки фуқаролиги бўлмаган шахснинг хоҳишига кўра лотин алифбосида қорақалпоқ ёки ўзбек тилларида персоналлаштирилади.

ID-карта бланкасига қуйидаги асосий маълумотлар киритилади:

- а) ҳужжатнинг номи;
- б) ID-картанинг рақами;
- в) ID-карта эгасининг:
фамилияси, исми, отасининг исми;
туғилган санаси;
фуқаролиги;
туғилган жойи;
жинси;
жисмоний шахснинг шахсий идентификация рақами;
- г) ID-картанинг:
берилган санаси;
ким томонидан берилгани;
амал қилиш муддати тугайдиган сана;
- д) ID-карта эгасининг рақамли сурати.

ID-картада унинг эгасининг имзоси бўлиши шарт (16 ёшга етганидан кейин).

Вазирлик ва идораларнинг автоматлаштирилган тизимлари орқали ID-карта эгасининг розилиги билан давлат хизматларини кўрсатишда ID-картага киритилган маълумотлардан фойдаланишга рухсат этилади.

Чипга ID-карта эгасининг қуйидаги маълумотлари киритилади:

- биографик маълумотлари;
- миллати мавжуд бўлган тақдирда;
- рақамли сурати;
- қўл бармоқларининг излари — 16 ёшга етганидан кейин;

Электрон рақамли имзоси калитининг сертификати — 16 ёшга етганидан кейин.

Қонун ҳужжатларига мувофиқ чипга бошқа маълумотлар ҳам киритилиши мумкин.

Электрон рақамли имзо калити сертификати ID-картанинг амал қилиш муддати давомида ҳақиқий ҳисобланади.

2-савол. ID-картани расмийлаштириш, бериш, алмаштириш ва бекор қилиш тартиби.

ID-картани расмийлаштириш ва бериш ушбу Низомга иловага мувофиқ, қуйидаги ҳолларда амалга оширилади:

- а) Ўзбекистон Республикаси ҳудудида доимий рўйхатга олинган чет давлат фуқароларига ёки фуқаролиги бўлмаган шахсларга:
уларнинг ота-оналари, васийларининг (ҳомийларининг) ихтиёрига кўра — бола туғилгандан бошлаб 16 ёшга тўлгунига қадар;
шахс 16 ёшга тўлганда;
шахснинг фамилияси, исми, отасининг исми, миллати, фуқаролиги, туғилган санаси, жинси ўзгарганда;
- б) ID-картанинг амал қилиш муддати тугаганда;
- в) ID-картага ёки чипга киритилган маълумотларда ноаниқликлар, хатолар ва техник нуқсонлар мавжудлиги аниқланганда;
- г) ID-карта ёки чип яроқсиз ҳолга келганда;

д) ID-кارتани ашёвий далил сифатида олиб қўйилганида;

е) ID-карта йўқотиб қўйилганда.

ID-карта эгасининг фамилияси, исми, отасининг исми, туғилган санаси, фуқаролиги, жинси ўзгарганлиги ёки ID-картага киритилган маълумотларда ноаниқликлар мавжудлиги аниқланганлиги муносабати билан алмаштирилаётганда, Ўзбекистон Республикасида доимий рўйхатга олинган чет давлат фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс томонидан маълумотларни йиғиш пунктига ушбу ҳолатларни тасдиқловчи ҳужжатлар тақдим этилади ва ариза келиб тушган кундан бошлаб беш иш кунида кўриб чиқилади.

Ўзбекистон Республикасида доимий рўйхатга олинган чет давлат фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар ID-кارتани йўқотган тақдирда, янги ID-карта белгиланган тартибда ID-карта йўқолганлиги ҳақида ариза келиб тушган кундан бошлаб беш иш кунида берилади. ID-кارتаси бўлмаган Ўзбекистон Республикасида доимий рўйхатга олинган чет давлат фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс 16 ёшга тўлганда ID-карта олиш учун бир ойдан кечикмасдан маълумотларни йиғиш пунктига мурожаат қилиши шарт. Хорижий давлатларга вақтинча чиққан, Ўзбекистон Республикасида доимий рўйхатга олинган чет давлат фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс хорижда бўлган вақтда ID-кارتанинг амал қилиш муддати тугаса ёхуд фамилияси, исми, отасининг исми, туғилган санаси, фуқаролиги, жинси ўзгарган бўлса, шунингдек, чет давлат фуқаролигидан чиққан ёки қабул қилган ҳамда тегишли ёшга етган бўлса, Ўзбекистон Республикаси ҳудудига қайтиб келганидан сўнг уч иш кунидан кечиктирмай тегишли ҳужжатлар билан доимий рўйхатга олинган манзилдаги маълумотларни йиғиш пунктига ID-картани алмаштириш масаласида мурожаат қилиши лозим. Ўзбекистон Республикасида доимий рўйхатга олинган чет давлат фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс ID-карта олиш учун маълумотларни йиғиш пунктига қўйидагиларни тақдим этади:

белгиланган шаклдаги ариза-анкета;

чет давлат фуқаросининг миллий паспорти (Ўзбекистон Республикасида доимий рўйхатга олинган чет давлат фуқароси учун ID-карта биринчи маротаба расмийлаштирилаётганда);

илгари берилган яшаш гувоҳномаси ёки ID-карта;

туғилганлик тўғрисида гувоҳнома (ID-карта биринчи маротаба расмийлаштирилаётганда);

ваколатли органлар томонидан берилган аризачининг фуқаролиги тугаганлигини тасдиқлайдиган ҳужжат (чет давлат фуқаролигидан чиққан ёки фуқаролигини йўқотган ҳолатда);

давлат божи тўланганлиги ҳақида квитанция (электрон тўлов тизимлари орқали тўланганда квитанция мажбурий эмас).

ID-карта маълумотларни йиғиш пункти томонидан ҳужжатлар тўлик қабул қилиб олингандан сўнг бир иш куни мобайнида берилади.

Ўзгалар ёрдамига муҳтож қариялар, соғлиғининг ҳолатига кўра мустақил ҳаракатланиш имконияти чекланган ва ногиронлиги бўлган шахслар ID-картани расмийлаштириш ва олиш учун маълумотларни йиғиш пунктига шахсан ўзлари ёки қонуний вакиллари орқали (оғзаки, ёзма ёхуд электрон шаклда) мурожаат этганда, ID-карта маълумотларни йиғиш пунктининг масъул ходими томонидан ўн беш кун муддатда ушбу шахсларнинг яшаш манзилига борган ҳолда расмийлаштирилади ва берилади.

Бунда кўрсатилган хизмат учун кўшимча тўлов ундирилмайди.

Маълумотларни йиғиш пункти тақдим этилган ҳужжатлар асосида аризачининг биографик маълумотларини, электрон кўринишдаги қўл бармоқ изларини йиғади, шахсни олд томондан рақамли форматда суратга олади ва ID-картани расмийлаштириш учун талабнома шакллантиради.

Аризачига аввал жисмоний шахснинг шахсий идентификация рақами бириктирилмаган ёки жисмоний шахснинг аввалги шахсий идентификация рақами хатолик билан бириктирилган бўлса, талабнома ID-картага жисмоний шахснинг шахсий идентификация рақамини бириктириш учун маълумотларни йиғиш пункти томонидан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Давлат персоналлаштириш марказига юборилади.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Давлат персоналлаштириш маркази талабномадаги жисмоний шахснинг шахсий идентификация рақами мавжудлиги ва тўғрилигини текширади, мавжуд бўлмаган ҳолларда эса реал вақт режимида жисмоний шахснинг шахсий идентификация рақамини шакллантиради ва шакллантирилган талабномани маълумотларни йиғиш пунктига юборади.

Агар Ўзбекистон Республикасида доимий рўйхатга олинган чет давлат фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс қўл бармоқ излари олиншидан бош тортса ёхуд кўзойнакда ёки бош кийимда суратга тушиш истагидан қайтмаса, маълумотларни йиғиш пункти фуқарога ID-карта расмийлаштиришни рад этади.

ID-картани расмийлаштириш учун «Давлат божи тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонунида белгиланган миқдорда давлат божи ундирилади.

ID-карта расмийлаштириш ва бериш жараёнида унда техник нуқсонлар аниқланса, башарти улар маълумотларни йиғиш пункти томонидан йўл қўйилган бўлса, ID-карта бепул алмаштирилади.

16 ёшга тўлмаган шахсларнинг ID-карталари уларга ID-карта бериш бўйича мурожаат қилган ота-оналари ёки васийларига (ҳомийларига) берилади.

16 ёшга тўлган шахсларга идентификация ID-карталари берилганда ушбу шахс бир вақтнинг ўзида давлат солиқ хизмати органларида солиқ тўловчи сифатида ҳамда жамғариб бориладиган пенсия тизимида ҳисобга қўйилади.

Бунда, шахснинг биографик маълумотлари ўзгариши муносабати билан ID-карта алмаштирилганда ёки бекор қилинганда бу ҳақидаги маълумотлар реал вақт режимида Давлат солиқ қўмитаси ва АТ «Халқ банки»га тақдим этиб борилади.

Қуйидаги ҳолатларда Ўзбекистон Республикасида доимий рўйхатга олинган чет давлат фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг ID-картаси Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги томонидан бекор қилинади:

қонунда белгиланган тартибда хорижга доимий яшашга кетганида;

чет давлат фуқароси Ўзбекистон Республикасидан ташқарига вақтинча чиққанда, агар у уч йилдан ортиқ вақт мобайнида узрли сабабларсиз Ўзбекистондаги доимий яшаш манзилига қайтмаса;

Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан вақтинча хорижга чиққан фуқаролиги бўлмаган шахс ҳаракатланиш ҳужжатининг амал қилиш муддати тамом бўлгунга қадар узрли сабабларсиз Ўзбекистондаги доимий яшаш

манзилига қайтмаса ёки хорижда уни алмаштирмаса ёхуд узрли сабабларсиз уни алмаштиришни рад этса;

бекор қилиш тўғрисида шахсан мурожаат қилса ёхуд нотариал тасдиқланган ишончнома бўйича бошқа шахс мурожаат қилса ёки чет давлатдаги тегишли органларнинг сўровига асосан;

Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан чиқариб юборилганда;

суднинг шахсни бедарак йўқолган деб топиш ҳақидаги қарори асосида;

вафот этганда — фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш органининг ўлим ҳақида гувоҳнома ёки маълумотномаси асосида;

чет давлат фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс Ўзбекистон Республикаси фуқаролигини қабул қилганда;

чет давлат фуқароси миллий паспортнинг амал қилиш муддати тугаганидан сўнг олти ой давомида уни алмаштирмаса ёки ўз давлати фуқаролигидан чиққанлиги тўғрисида маълумотнома тақдим этмаса;

давлат бошқаруви органлари, хўжалик бирлашмалари, республика аҳамиятига молик бошқа давлат ташкилотлари раҳбарлари илтимосномасига биноан доимий яшашга рухсатнома олган чет давлат фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар — ушбу орган ва ташкилотларнинг билдиришномаси асосида;

шахс ID-картани олаётганда ёки уни алмаштиришда ўзи ёки қариндошлари ҳақида ёлғон маълумот берганда, қалбаки, сохта ҳужжатларни тақдим этганда.

Ўзбекистон Республикасида доимий рўйхатга олинган чет давлат фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг бекор қилинган ID-картаси шахснинг сўнгги яшаш жойидаги маълумотларни йиғиш пункти ёки турган жойи бўйича Ўзбекистон Республикасининг хориждаги дипломатик ваколатхонаси ёхуд консуллик муассасасига йўқ қилиш учун топширилиши шарт. Ўзбекистон Республикаси дипломатик ваколатхоналари ва консуллик муассасаларига топширилган ID-карталар йўқ қилиш учун Ички ишлар вазирлигига юборилади. Низомнинг 22-банди ўнинчи, ўн биринчи ва ўн иккинчи хатбоши асосида ID-картаси бекор қилинган чет давлат фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахсга 30 кун муддат ичида Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан чиқиб кетиши тўғрисида ички ишлар органларининг миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмалари томонидан огоҳлантирилади. Чет давлат фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс белгиланган муддатда республика ҳудудидан чиқиб кетишдан бош тортган тақдирда, қонунчиликка мувофиқ чора кўрилади.

3-савол. ID-картадан фойдаланиш

ID-карта эгасининг шахсини ва Ўзбекистон Республикаси ҳудудида доимий рўйхатга олинганлигини тасдиқловчи ҳужжат ҳисобланиб, Ўзбекистон Республикаси ҳудудида фойдаланилади.

ID-карта йўқолган тақдирда, Ўзбекистон Республикасида доимий рўйхатга олинган чет давлат фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс дарҳол янги ID-картани расмийлаштириш учун маълумотларни йиғиш пунктига мурожаат қилиши шарт. Топиб олинган ID-карта эгасига қайтариш учун ички ишлар органига топширилиши лозим. Вафот этган шахснинг ID-картаси фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш органига топширилади ва фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш органи ID-картани йўқ қилиш мақсадида маълумотларни йиғиш пунктига юборилади. Ҳибсга олинган ёки озодликдан маҳрум қилишга ҳукм этилган шахснинг ID-картаси суриштирув, тергов органлари ёки суд томонидан олиб қўйилади. Агар шахс суднинг

хукми билан озодликдан маҳрум қилинса, унинг ID-картаси Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг Жазони ижро этиш бош бошқармасига юборилади.

Шахс жазони ижро этиш муассасасидан озод этилганида ёки жазо муддатини ўтаб бўлгач, унга ID-картаси суриштирув, тергов органлари, суд ёхуд жазони ижро этиш муассасасининг маъмурияти томонидан қайтарилади.

ID-карта суриштирув, тергов органлари ёки суд томонидан ашёвий далил сифатида олиб қўйилган тақдирда, янги ID-карта ваколатли органнинг олиб қўйиш ҳақидаги тегишли қарори тақдим этилгач, маълумотларни йиғиш пункти томонидан расмийлаштирилади. Ўзбекистон Республикасида доимий рўйхатга олинган чет давлат фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахсга янги ID-карта бериш чоғида илгари берилган яшаш гувоҳномаси ёки ID-карта йўқ қилиш учун маълумотларни йиғиш пункти томонидан олиб қолинади.

Фуқаролиги ўзгарган ёки хорижий давлатда доимий яшашга қолиш истагини билдирган Ўзбекистон Республикасида доимий рўйхатга олинган чет давлат фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс ID-картани сўнгги яшаш жойидаги маълумотларни йиғиш пункти ёки турган жойи бўйича Ўзбекистон Республикасининг хориждаги дипломатик ваколатхонаси ёхуд консуллик муассасасига топшириши шарт.

Ўзбекистон Республикасининг дипломатик ваколатхоналари ва консуллик муассасаларига топширилган ID-карталар йўқ қилиш учун Ички ишлар вазирлигига юборилади. Ўзбекистон Республикасида доимий рўйхатга олинган чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс ID-картани олиш ёки алмаштириш юзасидан ўз вақтида мурожаат қилмаслиги, уни яроқсиз ҳолга келтириши, йўқотиб қўйиши, шунингдек, бошқа шахсга тегишли бўлган ID-картани қонунга хилоф равишда олиб қўйиш, ID-картадан ғаразли мақсадларда фойдаланиш, уни йўқ қилиш, яроқсиз ҳолатга келтириш ёки яшириш учун Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига асосан жавобгарлик белгиланади. Жазони ижро этиш муассасасида жазони ўтаб чиққан, табиий ва техноген хусусиятли фавқулодда вазиятлар, шу жумладан маиший тусдаги офатлар (турар жойларнинг ёки яшаш учун мўлжалланмаган жойларнинг ёнғини, кулаши, транспорт воситаларининг ёниши) юз берганлиги оқибатида ID-картаси йўқолганлиги ёки яроқсиз ҳолга келганлиги тўғрисида мурожаат этган шахс жавобгарликка тортилмайди. Бунда, жазони ижро этиш муассасасида жазони ўтаб чиққан шахс бу ҳолатни тасдиқловчи тегишли ҳужжатни тақдим этади, табиий ва техноген хусусиятли фавқулодда вазиятлар, шу жумладан маиший тусдаги офатлар (турар жойларнинг ёки яшаш учун мўлжалланмаган жойларнинг ёнғини, кулаши, транспорт воситаларининг ёниши) юз берганлиги ҳолатини тасдиқлаш зарурати бўлганда, ички ишлар органларининг миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлимлари томонидан сўров асосида қонунчиликда белгиланган ваколатли идоралардан маълумотнома олинади.

Чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс ID-картаси ўғирланган ҳолларда бу ҳақидаги аризалар жиноят содир этилган жойдаги ёки чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг яшаш жойидаги ҳудудий ички ишлар органларининг навбатчилик қисмлари ходимлари томонидан қабул қилинади. Бундай аризалар қабул қилинганлиги ҳақида чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга маълумотномалар берилади ва улар жавобгарликка тортилмайди. Талабномага киритилган маълумотларнинг ҳаққонийлигига вояга етмаган шахслар номидан мурожаат қилган шахслар

ёки вояга вояга етган ва ID-картани биринчи маротаба олаётган Ўзбекистон Республикасида доимий рўйхатга олинган чет давлат фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахслар шахсан жавобгар ҳисобланади.

Мустақил тайёргарлик учун топшириқ:

Мустақил таълимнинг мазмунини тингловчилар маъруза ва бошқа ўқув машғулотларда олган билимларини мустақил таълим жараёнида янада чуқурроқ ўзлаштиришлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 22 сентябрдаги “Ўзбекистон Республикасида идентификация ID-карталарни жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида” ПФ-6065-сон Фармоннинг 2-Иловаси билан “Ўзбекистон Республикасида доимий яшовчи чет давлат фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг идентификация ID-картаси тўғрисида Низом”ни тўлиқ ўрганадилар ва конспект қиладилар.

12-мавзу: Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга Ўзбекистон республикасида идентификация ID-карталарини расмийлаштириш ва бериш тартиби

Семинар 2-соат

Ушбу семинар машғулоти, “*Муаммоли вазият*” интерфаол методидан фойдаланиш орқали ўтказилади.

Тингловчиларни ўрганилаётган мавзу бўйича муаммоли вазиятларни таҳлил қилиш, уларнинг келиб чиқиш сабаблари, оқибатларини ўрганиш, ечимларини топишга ундаш орқали уларда муайян кўникма, малакаларни шакллантиришга хизмат қилади.

Машғулотлар жараёнида “*Муаммоли вазият*” стратегиясини қўллаш кўйидаги тартибда амалга оширилади:

Гуруҳларга муаммоли саволлар:

1. Чет эл фуқароси ID-идентификация картасини расмийлаштиришда кўз ойнак билан суратга тушиш хохишини билдирди. Ходимнинг харакатлари қандай бўлиши керак?

2. Чет эл фуқароси идентификация ID-картасини расмийлаштиришда бармоқ изларини босмаслигини бу унинг шахсий химояси учун зарурлигини билдирди. Ходимнинг харакатлари қандай бўлиши керак?

3. Фуқаролиги бўлмаган шахс идентификация ID-картасини эҳтиётсизлиги натижасида йўқотиб қўйиб текинга қайта хужжатлаштириб беришни талаб қилди. Ходим қандай йўл тутиши лозим?

13-мавзу: Фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг биометрик ҳаракатланиш ҳужжати.

Маъруза (2 соат)

Режа:

1-савол. Фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг хорижга чиқиши учун биометрик ҳаракатланиш ҳужжати.

2-савол. Ҳаракатланиш ҳужжатини расмийлаштириш, бериш ва ундан фойдаланиш тартиби.

1-савол: Фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг хорижга чиқиши учун биометрик ҳаракатланиш ҳужжати.

Ўзбекистон Республикасида паспорт тизимини янада такомиллаштириш ҳамда замонавий халқаро стандартлар ва талабларни инобатга олган ҳолда фуқаролиги бўлмаган шахсларга ҳаракатланиш ҳужжатларини расмийлаштириш, бериш ва алмаштириш тартибини янада такомиллаштириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 5 январдаги “Ўзбекистон Республикасида паспорт тизимини такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПФ-4262-сонли Фармони қабул қилинди. Ушбу фармоннинг 2-илоvasи билан “Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги бўлмаган шахсларининг биометрик ҳаракатланиш ҳужжати тўғрисида”ги низоми қабул қилинди. Ушбу Низом:- фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг хорижга чиқиши учун биометрик ҳаракатланиш ҳужжатини расмийлаштириш, бериш, алмаштириш тартибини белгилаб беради.

фуқаролиги бўлмаган шахснинг биометрик ҳаракатланиш ҳужжати - (ҳаракатланиш ҳужжати) Ўзбекистон Республикасида доимий яшовчи фуқаролиги бўлмаган шахснинг хорижда шахсини тасдиқловчи, ҳаракатланиш ҳужжати эгасининг шахсий биографик маълумотлари ва биометрик параметрлари киритилган электрон ташувчи қурилма (чип)га эга бўлган ҳужжатдир

Фуқаролиги бўлмаган шахс ҳаракатланиш ҳужжати олиш учун доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олинган жойи бўйича маълумотларни йиғиш пунктига мурожаат қилиши лозим. Фуқаролиги бўлмаган шахсларга ҳаракатланиш ҳужжати **беш йил** муддатга (бир ёшга тўлмаган фуқаролиги бўлмаган шахсларга **икки йил** муддатга) берилади. Ҳаракатланиш ҳужжатининг амал қилиш муддати тугагач, шахс уни маълумотларни йиғиш пунктига топшириши шарт.

Ўзгалар ёрдамига муҳтож қариялар ва ногиронлиги бўлган шахсларга ҳаракатланиш ҳужжатини расмийлаштириш ва бериш тегишли мурожаат асосида белгиланган тартибда ушбу шахсларнинг доимий яшаш ёки бўлиш жойига борган ҳолда амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида ҳаракатланиш ҳужжати талабнома ДПМга жўнатилганидан кейин маълумотларни йиғиш пунктида **ўн иш кuni** мобайнида, хорижда — **ўн беш иш кuni** мобайнида берилади.

Харакатланиш хужжати белгиланган намуна бўйича тайёрланади ва ўзбек ҳамда инглиз тилларида, Қорақалпоғистон Республикаси учун эса қорақалпоқ, ўзбек ва инглиз тилларида персоналлаштирилади.

Харакатланиш хужжати бланки қатъий ҳисобга олинандиган хужжат ҳисобланади. Бланкларни: -

→ ишлаб чиқариш «Давлат белгиси» Давлат ишлаб чиқариш бирлашмасида;

→ персоналлаштириш ва йўқ қилиш — ДПМда;

→ ҳаракатланиш хужжатини эгаларига бериш — маълумотларни йиғиш пунктларида амалга оширилади.

→ Ҳаракатланиш хужжатларини Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги маълумотларни йиғиш пунктларига етказиб бериш Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланган тартибда Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлигининг Давлат фельдъегерлик хизмати томонидан амалга оширилади.

→ Ҳаракатланиш хужжатларини хориждаги маълумотларни йиғиш пунктларига ва консуллик муассасаларидан Ўзбекистон Республикасига етказиб бериш белгиланган тартибда дипломатик почта воситаси орқали амалга оширилади

Ҳаракатланиш хужжати бланкасига қуйидаги асосий маълумотлар киритилади:

ҳаракатланиш хужжатини берган давлатнинг номи;	ҳужжатнинг номи;	ҳужжатнинг тури;
ҳаракатланиш хужжатини берган давлатнинг коди;	ҳаракатланиш хужжатининг рақами;	фамилияси, исми, отасининг исми;
миллати;	фуқаролиги;	туғилган санаси;
туғилган жойи;	жинси;	берилган санаси;
ким томонидан берилгани;	персоналлаштирувчи идора;	амал қилиш муддати тугайдиган сана;
эгасининг рақамли сурати	эгаси ҳақидаги машина ўқийдиган маълумотлар	

Чипга қуйидаги маълумотлар киритилади:

ҳаракатланиш хужжатининг эгаси тўғрисидаги биографик маълумотлар;	эгасининг рақамли сурати;	паспорт эгасининг қўл бармоқлари излари — 16 ёшга етганидан кейин.

Ҳаракатланиш хужжатида қайдлар киритилади.

ички ишлар органлари
бўлинмалари томонидан

чегара нazorати бўлинмалари
томонидан

соғлиқни сақлаш
муассасалари томонидан

Ўзбекистон Республикасининг
консуллик муассасалари
томонидан

хорижий давлатларнинг
дипломатик ваколатхоналари
ва консуллик муассасалари
томонидан

Ҳаракатланиш ҳужжатиغا Низомда назарда тутилмаган ёзув ва қайдларни киритиш тақиқланади.

— ҳамроҳлик қилувчи шахслар (16 ёшгача бўлган болалар учун) ҳақидаги, вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олинганлиги ҳақидаги, илгари қўйилган қайдларни бекор қилиш ҳақидаги;

— Ўзбекистон Республикасининг Давлат чегарасидан ўтганлик ҳолати ҳақидаги ва илгари қўйилган қайдларни бекор қилиш ҳақидаги;

— қон гуруҳи ва қайси резусга мансублиги ҳақидаги; Фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг розилигига кўра

— консуллик рўйхатига олиш ёки консуллик рўйхатидан чиқариш ҳақидаги, ҳамроҳлик қилувчи шахслар ҳақидаги (16 ёшга тўлмаган болалар учун), илгари қўйилган қайдларни бекор қилиш ҳақидаги;

— хорижий давлатларга кириш рухсатномалари (визалар) ҳақидаги қайдлар киритилади.

2-савол: Ҳаракатланиш ҳужжатини расмийлаштириш, бериш ва ундан фойдаланиш тартиби.

Ҳаракатланиш ҳужжати қўйидаги ҳолларда расмийлаштирилади ва берилади:

1. фуқаролиги бўлмаган шахс хорижга чиқаётганда;
2. фуқаролиги бўлмаган шахслар учун Ўзбекистон Республикаси ҳаракатланиш ҳужжатлари билан ҳужжатлаштирилган шахсларнинг фарзанди Ўзбекистон Республикасидан ташқарида туғилганида;
3. амал қилиш муддати тугаганида;
4. шахснинг фамилияси, исми, отасининг исми, миллати, туғилган санаси ўзгарганида;
5. ёзувларда ноаниқликлар ва хатолар мавжудлиги аниқланганда;
6. алоҳида маълумотлар ёки визалар учун мўлжалланган бетлари ишлатилиб бўлинганида;
7. суд ажрими билан ҳаракатланиш ҳужжатининг амал қилиши тўхтатилганида;
8. ҳаракатланиш ҳужжати бланкаси яроқсиз ҳолга келганида;
9. ҳаракатланиш ҳужжати йўқотиб қўйилганида.

Ҳаракатланиш ҳужжати эгасининг фамилияси, исми, отасининг исми, миллати, туғилган санаси ўзгарганлиги ёки ёзувларда ноаниқликлар мавжудлиги аниқланганлиги муносабати билан алмаштирилаётганда, фуқаролиги бўлмаган шахс маълумотларни йиғиш пунктига ушбу

ҳолатларни тасдиқловчи ҳужжатларни тақдим этади. Агар фуқаролиги бўлмаган шахс Ўзбекистон Республикасидан ташқарига чиқаётганида ҳаракатланиш ҳужжатининг амал қилиш муддати бир йилдан камроқ вақтни ташкил этса, ушбу ҳужжат алмаштирилиши мумкин.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида доимий яшовчи фуқаролиги бўлмаган шахс ҳаракатланиш ҳужжатини олиш ва алмаштириш учун ўзи доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олинган жойдаги маълумотларни йиғиш пунктига қуйидагиларни тақдим этади:
→ белгиланган шаклдаги ариза;
→ илгари берилган ҳаракатланиш ҳужжати;
→ фуқаролиги бўлмаган шахснинг Ўзбекистон Республикасида истиқомат қилиши учун берилган гувоҳномаси ёки ID-картаси;
→ туғилганлик ҳақида гувоҳнома (16 ёшга тўлмаган шахслар учун);
→ ота-оналар, васийлар (ҳомийлар)нинг фуқаролиги бўлмаган шахсга (вояга етмаганлар учун) хорижга чиқиши учун нотариал тасдиқланган розилиги;
→ фуқаролиги бўлмаган шахсга (вояга етмаганлар учун) ҳамроҳлик қилувчи шахснинг нотариал тасдиқланган мажбурияти;
→ 35 x 45 мм ўлчамдаги 2 та фотосурат;
→ давлат божи тўланганлиги ҳақида квитанция.
15 ёшдан 18 ёшгача бўлган фуқаролиги бўлмаган шахслар ота-оналар, васийлар (ҳомийлар)нинг вояга етмаган шахснинг мустақил равишда хорижга чиқишига нотариал тасдиқланган розилиги бўлган тақдирда хорижга кузатувчисиз чиқиши мумкин.

Вояга етмаган фуқаролиги бўлмаган шахсга ҳаракатланиш ҳужжатини расмийлаштиришда қуйидаги ҳолларда ота-оналардан бирининг розилиги талаб қилинмайди:

- 1) ота-онанинг бири вафот этганида (вафот этганлик тўғрисидаги гувоҳноманинг нусхаси тақдим этилган тақдирда);
- 2) фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш органи томонидан берилган ёлғиз она тўғрисидаги маълумотнома мавжуд бўлганда;
- 3) агар боланинг ота-онасидан бири чет эл фуқароси бўлса;
- 4) ота-оналардан бири суд томонидан ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум қилинганида (суд қарорининг нусхаси тақдим этилган тақдирда);
- 5) ота-оналардан бири суд томонидан бедарак йўқолган деб топилганда (суд қарорининг нусхаси тақдим этилган тақдирда);
- 6) ота-оналардан бири суд томонидан муомалага лаёқатсиз деб топилганда (суд қарорининг нусхаси тақдим этилган тақдирда);
- 7) агар ота-оналардан бири Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан ўчирилганда ва хорижда доимий яшаётганда.

Ушбу масала юзасидан ота-оналар ёки уларнинг ўрнини босувчи шахслар ўртасида чиққан ҳар қандай низолар суд тартибида ҳал қилинади. Ота-оналардан бири ўз боласининг хорижга чиқишига рози бўлмаган тақдирда, унинг хорижга чиқиш ҳуқуқини чеклаш учун судга мурожаат қилиш ҳуқуқига эга. 16 ёшга тўлмаган шахслар номидан уларнинг ота-оналари, васийлари (ҳомийлари), ушбу шахсларни хорижга юбораётган ташкилотларнинг вакиллари тегишли аризалар билан мурожаат қиладилар. Маълумотларни йиғиш пункти тақдим этилган ҳужжатлар асосида аризачининг биографик маълумотларини, электрон кўринишдаги (16 ёшдан

катта шахслар учун) *қўл бармоқ изларини йиғади*, шахсни олд томонидан рақамли форматда *суратга олади* ва ҳаракатланиш ҳужжатини расмийлаштириш учун талабнома тузиб, сўнг ДПМга жўнатади. Маълумотларни йиғиш пункти фуқаролиги бўлмаган шахсга янги ҳаракатланиш ҳужжати бериш чоғида илгари берилган ҳужжатни олиб қўяди ва уни йўқ қилиш учун ДПМга жўнатади. ДПМ фуқаролиги бўлмаган шахснинг тайёр ҳаракатланиш ҳужжатини ДФХ орқали ҳужжат расмийлаштириш учун талабнома жўнатган маълумотларни йиғиш пунктига ёки дипломатик каналлар орқали маълумотларни йиғиш пунктларига етказиб бериш учун Ташқи ишлар вазирлигига топширади. Маълумотларни йиғиш пунктлари эса ҳаракатланиш ҳужжатларини эгаларига беришни таъминлашлари керак. 16 ёшга тўлмаган фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг ҳаракатланиш ҳужжати уларнинг ота-оналарига, васийлари (ҳомийлари)га, ҳаракатланиш ҳужжати бериш ҳақида ариза билан мурожаат қилган ташкилотларнинг вакилларига берилади.

Назарда тутиш: Агар фуқаролиги бўлмаган шахс қўл бармоқ излари олиншидан бош тортса ва кўзойнакда ёки бош кийимда суратга тушиш истагидан қайтмаса, маълумотларни йиғиш пункти унга ҳаракатланиш ҳужжати расмийлаштиришни рад этиш ҳуқуқига эга

Ўзбекистон Республикасининг хориждаги консуллик муассасаларида доимий консуллик рўйхатига олинган ва вақтинча Ўзбекистон Республикасида бўладиган фуқаролиги бўлмаган шахслар ҳаракатланиш ҳужжатини олиш ва алмаштириш учун Ташқи ишлар вазирлигига мурожаат этадилар. Хорижга доимий яшаш учун белгилаш тартибда чиққан, аммо консуллик муассасасида рўйхатга олинмаган ва Ўзбекистон Республикасида бўлган пайтларида ҳаракатланиш ҳужжатларини йўқотиб қўйган фуқаролиги бўлмаган шахслар сўнгги доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олинган жойларидаги маълумотларни йиғиш пунктларига мурожаат этадилар. Фуқаролиги бўлмаган шахс ҳаракатланиш ҳужжатини Ўзбекистон Республикаси ҳудудида йўқотиб қўйган тақдирда бу ҳақда ўз вақтида уни берган маълумотларни йиғиш пунктига хабар бериши лозим. Мазкур маълумотларни йиғиш пункти қонунда назарда тутилган чораларни кўрганидан кейин янги ҳаракатланиш ҳужжатини беради. Фуқаролиги бўлмаган шахслар бошқа давлат фуқаролигини олган тақдирда ҳаракатланиш ҳужжатини кейин ДПМга йўқ қилиш мақсадида топшириш учун ўзлари келган жойдаги маълумотларни йиғиш пунктига топширишлари шарт. Топиб олинган ҳаракатланиш ҳужжати ички ишлар органларига ёки Ўзбекистон Республикасининг хориждаги консуллик муассасасига топширилиши лозим.

Вафот этган шахснинг ҳаракатланиш ҳужжати фуқаролик ҳолатлари далолатномаларини ёзиш идорасига топширилади. Хорижда вафот этган фуқаролиги бўлмаган шахснинг ҳаракатланиш ҳужжати Ўзбекистон Республикасининг консуллик муассасаси томонидан Ташқи ишлар вазирлигига жўнатилади. Ушбу идоралар эса ҳужжатни йўқ қилиш учун ДПМга юборади. Ҳибсга олинган ёки озодликдан маҳрум этишга ҳукм қилинган фуқаролиги бўлмаган шахснинг ҳаракатланиш ҳужжати суриштирув, тергов идоралари ёки суд томонидан олиб қўйилади. Агар шахс суднинг ҳукми билан қамоқда қолдирилса, унинг ҳаракатланиш ҳужжати Жазони ижро этиш Департаментига жўнатилади. Шахс қамоқдан озод этилганида ёки жазо муддатини ўтаб бўлгач, унга ҳаракатланиш ҳужжати тергов, суд идоралари ёки жазони ижро этиш муассасаси маъмурияти томонидан қайтарилади. Ҳибсга олинган ёки озодликдан маҳрум этишга

хукм қилинган шахсларнинг муддати ўтган ҳаракатланиш ҳужжатлари белгиланган тартибда йўқ қилиш учун маълумотларни йиғиш пунктига жўнатилади. Текшириш, верификация (солиштириб ўқиш) жараёнида ноаниқликлар ёки чегара (миграция) белгилари, хорижий визалар, рухсатнома ёзувлари қалбакилаштирилгани аломатлари аниқланган, белгиланган тартибда ҳақиқий эмас деб топилган ҳаракатланиш ҳужжатлари тегишли вазирликлар ва идораларга жўнатиш учун чегара назорати бўлинмалари томонидан олиб қўйилиши мумкин. Мажбуриятни бажариш мақсадида ҳаракатланиш ҳужжати гаров сифатида қабул қилиш ва топшириш тақиқланади.

Қуйидаги ҳолларда ҳаракатланиш ҳужжати ўз кучини йўқотади.

→ амал қилиш муддати тугаганида;
→ ҳаракатланиш ҳужжати бланкаси яроқсиз ҳолга келганида;
→ суд ажрими билан амал қилиши тўхтатиб турилганида;
→ эгаси бирор-бир давлат фуқаролигини қабул қилганида;
→ уни расмийлаштириш чоғида атайлаб ёлғон маълумотлар тақдим қилинганида.

Штамплар ва бланкалар намуналари тегишли равишда Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар, Ташқи ишлар, Соғлиқни сақлаш вазирликлари ва Давлат хавфсизлик хизмати томонидан тасдиқланади.

Ҳаракатланиш ҳужжати бериш учун Ўзбекистон Республикасининг қонунчилик ҳужжатларида белгиланган миқдорда давлат божи ёки консуллик йиғимлари ундирилади.

Жазони ижро этиш муассасасида жазони ўтаб чиққан, табиий ва техноген хусусиятли фавқулодда вазиятлар, шу жумладан маиший тусдаги офатлар (ёнғин, жойларнинг қулаши) юз берганлиги оқибатида ҳаракатланиш ҳужжати йўқолганлиги ёки яроқсиз ҳолга келганлиги тўғрисида ариза билан мурожаат этган шахс **жавобгарликка тортилмайди**. Бунда, жазони ижро этиш муассасасида жазони ўтаб чиққан шахс бу ҳолатни тасдиқловчи тегишли ҳужжатни аризага илова қилади, табиий ва техноген хусусиятли фавқулодда вазиятлар, шу жумладан маиший тусдаги офатлар юз берганлиги ҳолатини тасдиқлаш зарурати бўлганда, миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлимлари томонидан сўров асосида қонунчилик ҳужжатларида белгиланган ваколатли идоралардан маълумотнома олинади.

Суд ажрими билан амал қилиши тўхтатиб турилган ҳаракатланиш ҳужжати ўрнига янги ҳаракатланиш ҳужжати бериш тартиби:- Қидирувда бўлган айбланувчи ёки судланувчи республика ҳудудида ушланган тақдирда суд ажрими билан амал қилиши тўхтатиб турилган ҳаракатланиш ҳужжати ички ишлар органлари ёки чегара назорати бўлинмалари томонидан маълумотларни йиғиш пунктига йўқ қилиш учун жўнатиш мақсадида олиб қўйилади ва унга ҳаракатланиш ҳужжати олиб қўйилганлиги ҳақида далолатнома берилади. Вақтинча хорижда бўлган суд ажрими билан ҳаракатланиш ҳужжатининг амал қилиши тўхтатиб турилган айбланувчи ёки судланувчи Ўзбекистон Республикасига қайтиш гувоҳномасини олиш учун консуллик муассасасига мурожаат этганда унинг ҳаракатланиш ҳужжати олиб қўйилади ва унга бу ҳақида далолатнома берилади. Олиб қўйилган ҳаракатланиш ҳужжати йўқ қилиш учун Ташқи ишлар вазирлиги орқали маълумотларни йиғиш пунктига юборилади. Суд ажрими билан ҳаракатланиш ҳужжатининг амал қилиши тўхтатиб турилган айбланувчига ёки судланувчига янги ҳаракатланиш ҳужжати маълумотларни

йиғиш пункти томонидан ҳужжатлар тақдим этилган кундан бошлаб ўн кун ичида берилади.

Янги ҳаракатланиш ҳужжатини олиш учун қуйидаги ҳужжатлар тақдим этилиши лозим:

- белгиланган шаклдаги ариза;
- процессуал мажбурлов чораси бекор қилинганлиги ҳақида тасдиқланган қарор нусхаси;
- давлат божи тўланганлиги ҳақида қвитанция.

Суд ажрими билан ҳаракатланиш ҳужжатининг амал қилиши тўхтатиб турилган айбланувчи ёки судланувчи паспорт тизими қоидаларини бузганлик учун маъмурий жавобгарликка тортилмайди. Тергов ҳибсхоналари ёки вақтинча сақлаш ҳибсхоналарида сақланаётган шахсга янги ҳаракатланиш ҳужжатини расмийлаштириш ушбу шахслар сақланаётган жойга борган ҳолда амалга оширилади.

Фуқаролиги бўлмаган шахснинг ҳаракатланиш ҳужжатидан фойдаланиш қоидаларини бузганлик учун жавобгарлик:
→ фуқаролиги бўлмаган шахснинг ҳақиқий бўлмаган ҳаракатланиш ҳужжатидан фойдаланганлиги,
→ ҳаракатланиш ҳужжатини атайлаб яроқсиз ҳолга келтирганлиги,
→ эҳтиёт қилиб сақламаганлиги оқибатида йўқотиб қўйганлиги;
→ фуқаролиги бўлмаган шахслар ўзларининг ҳаракатланиш ҳужжатларидан ғаразли мақсадлари йўлида фойдаланганлиги, сўнг уларни йўқотиб қўйганлиги тўғрисида ариза берганлиги,
→ бошқа шахсларга тегишли ҳаракатланиш ҳужжатларидан фойдаланганлиги;
→ ғаразли ёки бошқа мақсадларда ҳаракатланиш ҳужжатига эгалик қилганлиги, уни йўқ қилганлиги, яроқсиз ҳолга келтирганлиги, яширганлиги.

Мустақил тайёргарлик учун топшириқ:

Тингловчилар маъруза ва бошқа ўқув машғулотларида олган билимларини мустақил таълим жараёнида “Фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг биометрик ҳаракатланиш ҳужжати” мавзусини янада чуқурроқ ўзлаштиришлари ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 5 январдаги “Ўзбекистон республикасида паспорт тизимини такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПФ- 4262- сонли Фармони 2-иловасини тўлиқ ўргананиш ва конспект қилиш.

Назорат учун саволлар.

1-савол. Фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг биометрик ҳаракатланиш ҳужжати қандай ҳужжат ҳисобланади?

2-савол. Суд ажрими билан амал қилиши тўхтатиб турилган ҳаракатланиш ҳужжати ўрнига янги ҳаракатланиш ҳужжатини бериш тартиби.

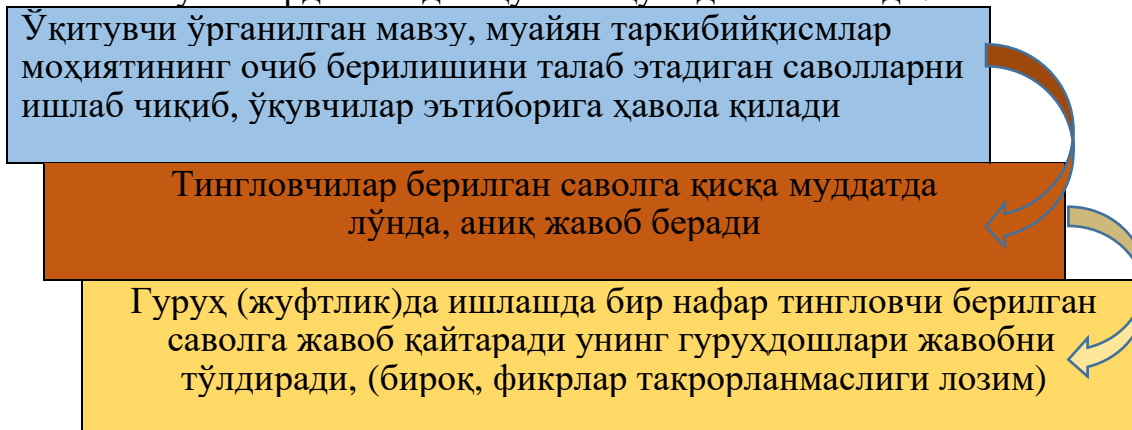
3-савол. Фуқаролиги бўлмаган шахснинг ҳаракатланиш ҳужжатидан фойдаланиш қоидаларини бузганлик учун жавобгарлик:

13-мавзу: Фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг биометрик ҳаракатланиш ҳужжати

Семинар (2 соат)

Ушбу семинар машғулоти, “**Блиц-сўров**” интерфаол методидан фойдаланиш орқали ўтказилади. “Блиц-сўров” (инглизча “блиц” – тезкор, бир зумда) методи берилган саволларга қисқа, аниқ ва лўнда жавоб қайтарилишини тақозо этадиган метод саналади. Таълим муассасаларида ушбу методга мувофиқ саволлар, асосан, ўқитувчи томонидан берилади. Берилган саволларга жавоблар жамоавий, гуруҳли, жуфтлик ёки индивидуал тарзда қайтарилиши мумкин. Жавоб қайтариш шакли машғулот тури, ўрганилаётган мавзунинг мураккаблиги, ўқувчи (тингловчи)ларнинг қамраб олинишига кўра белгиланади.

Машғулотларда методни қўллаш қуйидагича кечади:

Методни қўллашда мавзуга доир таянч тушунчалар, асосий ғояларнинг моҳияти тингловчилар томонидан оғзаки, ёзма ёки тасвир (жадвал, диаграмма) тарзида ёритилиши мумкин. Ўқитувчи “Блиц-сўров” методини турли кўринишда машғулотларда қўллаши мумкин. Бу ўқитувчининг касбий маҳоратига боғлиқ.

Қуйида “**Фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг биометрик ҳаракатланиш ҳужжати**” мавзуси асосида жадвал келтирилади:

“Блиц-сўров” жадвали

	Саволлар	Жавоблар
1.	фуқаролиги бўлмаган шахснинг биометрик ҳаракатланиш ҳужжати	
2.	Чип?	
3.	Персоналлаштириш?	
4.	Верификациялаш?	
5.	Маълумотларни йиғиш пункти?	
6.	ҳаракатланиш ҳужжати олиш учун талабнома?	
7.	ҳаракатланиш ҳужжатини бериш муддатлари?	
8.	ҳаракатланиш ҳужжати берилади?	

14-мавзу: Ўзбекистон ва қўшни давлатлар фуқароларининг ўзаро келиб-кетишлари тартиби

Маъруза- 2 соат

Режа:

1.Ўзбекистон Республикаси ҳамда Қозоғистон Республикаси фуқароларнинг ўзаро келиб-кетишларини йўлга қўйишнинг аҳамияти.

2.Ўзбекистон Республикаси ҳамда Туркменистон фуқароларнинг ўзаро қатновлари ва чегарабўйи вилоятларида яшовчи фуқароларга енгиллаштирилган қатнов тартибини жорий этилишининг ўзига хос жиҳатлари.

3.Ўзбекистон Республикаси ҳамда Қирғиз Республикаси фуқароларнинг ўзаро келиб-кетишларининг ўзига хос хусусиятлари.

4.Ўзбекистон Республикаси ҳамда Тожикистон Республикаси фуқароларнинг ўзаро келиб-кетишларига киритилган енгилликлар.

1-савол.Ўзбекистон Республикаси ҳамда Қозоғистон Республикаси фуқароларнинг ўзаро келиб-кетишларини йўлга қўйишнинг аҳамияти.

Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан Қозоғистон Республикаси Ҳукумати ўртасида “Фуқароларнинг ўзаро келиб-кетиш шартлари тўғрисида”ги Битим 2000 йил 7 июль Остона (ҳозирги Нур Султон) шаҳрида имзоланган ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2000 йил 13 октябрдаги «Ҳукуматлараро битимни тасдиқлаш тўғрисида»ги 399-сонли қарори билан тасдиқланган ҳамда 2003 йил 26 июндан кучга кирган.

Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан Қозоғистон Республикаси (томонлар), Ўзбекистон Республикаси билан Қозоғистон Республикаси ўртасида абадий дўстлик тўғрисида Тошкент шаҳрида 1998 йил 31 октябрда имзоланган Шартнома қоидаларига амал қилиб, иккала давлат фуқароларининг ўзаро келиб-кетишлари тартибини йўлга қўйиш мақсадида, қуйидагилар тўғрисида аҳдлашиб олдилар:

Томон давлатининг фуқаролари Битимнинг 1- ва 2-иловаларида кўрсатиб ўтилган ҳақиқий ҳужжатлар бўйича ва Битимда кўзда тутилган шартларга мувофиқ бошқа Томон давлати ҳудудига киришлари, чиқишлари, транзит ўтишлари ҳамда унда вақтинча бўлишлари мумкин.

Томонлар давлатларининг миллий паспортга эга бўлган фуқаролари бошқа Томон давлати ҳудудига 5 (беш) суткага қадар рўйхатга олинмаган (вақтинчалик пропискадан ўтмаган) ҳолда кирадилар ва унда бўладилар.

Бўлиб туриш муддатини 5 суткадан ортиқ муддатга узайтириш ички ишлар органлари томонидан Томонлар давлатларининг қонунларига мувофиқ амалга оширилади.

Томонлар давлатларининг фуқароларига бошқа Томон давлати ҳудудига кириш вақтида Томонларнинг чегара хизматлари томонидан миграция назорати карточкаси берилади, чиқиб кетиш вақтида у қайтарилиши лозим.

Бошқа Томон давлати ҳудудига темир йўл транспортида кириб келган фуқаролар ички ишлар органлари томонидан бериладиган миграция назорати карточкаси асосида 5 сутка давомида рўйхатдан ўтказилмасдан (вақтинчалик прописка қилинмасдан) бошқа Томон давлати ҳудудида бўлишлари мумкин.

Қуйидагилар миграция назорати карточкасини расмийлаштириш, рўйхатдан ўтиш(вақтинчалик прописка)дан озод қилинадилар:

а) фуқаро авиацияси ҳаво кемасининг экипаж аъзолари ҳақиқий миллий паспортга кўра ва бош декларацияда (учиш топшириғида) ёзув бўлган тақдирда;

б) денгиз ва дарё кемалари экипажларининг аъзолари кема ролида ёзув ва ундан кўчирма мавжуд бўлган тақдирда ҳақиқий миллий паспортлар бўйича;

в) темир йўлларнинг йўловчи, поезд, рефрижератор ва локомотив бригадаси хизматчилари ҳамда Томонлар давлатлари ҳудуди бўйлаб темир йўл транспортида ташилаётган юкларни кузатиб борувчи шахслар ҳақиқий миллий паспорт ва ҳар бир рейс учун тасдиқланадиган исмлар ёзилган рўйхат, йўл варақалари бўйича;

г) ҳукуматлараро фельдъегерлик алоқаси ходимлари ҳақиқий миллий паспорт ва Томонларнинг ваколатли органлари тарафидан бериладиган тегишли ҳужжатлар бўйича;

д) ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг ходимлари олдиндан келишилганига мувофиқ равишда ҳақиқий миллий паспорт ва хизмат сафари гувоҳномаси бўлган хизмат гувоҳномаси (шаҳодатномаси) бўйича (Томонлар давлатлари ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг рўйхати дипломатик каналлар орқали белгиланади);

е) Томонлар давлатларининг расмий давлат ва ҳукумат делегациялари аъзолари ҳамда уларни кузатиб борувчи шахслар;

ж) Томонлар давлатлари дипломатик паспортининг эгалари;

з) Томонлар давлатларининг дипломатик паспортга эга бўлган, Томонлар давлатларининг ҳудудида жойлашган, Томонларнинг дипломатик ваколатхоналари ва консуллик муассасалари, халқаро ташкилотлар ваколатхоналарининг ходимлари ва уларнинг оила аъзолари;

и) Томонлар давлатлари дипломатик ваколатхоналари ва консуллик муассасаларининг, халқаро ташкилотлар ваколатхоналарининг маъмурий-техник ходимлари ва уларнинг оила аъзолари.

Юқоридаги «з» ва «и» бандларида кўрсатилган шахслар Томонлар давлатларининг Ташқи ишлар вазирлигида аккредитация қилинадилар.

Томонлар давлатларининг бир Томон давлати ҳудудида жойлашган давлат объектларида ишлайдиган, хизмат вазифаларини бажариш учун бошқа Томон давлати ҳудудига кирадиган, чиқадиган ва унда бўладиган фуқаролари миграция назорати карточкасини расмийлаштиришдан озод этиладилар.

Мазкур шахсларни чегарадан ўтказиш миллий паспортлар ҳамда келишилган рўйхатлар бўйича хизмат гувоҳномалари асосида амалга оширилади.

Битимнинг 4-модда 1-бандида кўрсатилган объектларнинг рўйхати Битим имзоланган санадан бошлаб 30 (ўттиз) кун давомида дипломатик каналлар орқали ноталар алмашилиб аниқланади.

Томонлар давлатларининг бошқа Томон давлати ҳудудидан темир йўл транспортида транзит тарзида ўтаётган фуқаролари миграция назорати карточкасини расмийлаштиришмасдан ушбу Томон давлати ҳудудига

миллий паспортлар ва темир йўл билетлари асосида кирадилар ва ундан чиқадилар.

Миграция назорати карточкасини бериш ва муддатини узайтириш учун йиғимларнинг тарифлари Томонлар тарафидан дипломатик каналлар орқали ноталар билан алмашиб келишиб олинади. Улар Битимнинг таркибий қисми ҳисобланади.

Томонлар ҳамжиҳатлик асосида қуйидаги шахсларни миграция назорати карточкаларини расмийлаштириш ва муддатини узайтириш учун йиғимлар тўлашдан озод этадилар:

а) Томонлар ўртасидаги шартномаларга мувофиқ, фан, техника, таълим, маданият, санъат ва спорт соҳасида алмашув тарзида бораётганлар;

б) бошқа Томон давлати ҳудудидаги ўқув юртларида таълим олаётганлар;

в) Улуғ Ватан уруши ветеранлари ва уларга тенглаштирилган шахслар, 1- ва 2-гуруҳ ногиронлари - тегишли ҳужжат тақдим этилганида, шунингдек ёши 60 дан ошган фуқаролар;

г) ёши 16га етмаган болалар.

Одамлар, транспорт воситалари, моллар, юклар, бошқа мулклар ҳамда жониворларни чегарадан ўтказиш Томонларнинг келишуви бўйича белгиланган ўтказиш пунктларида амалга оширилади.

Ўтказиш пунктларида чегара, божхона, санитария, ветеринария, фитосанитария ва бошқа турдаги назоратлар амалга оширилади.

Ўтказиш пунктлари қуйидаги тоифаларга бўлинади:

а) халқаро ўтказиш пунктлари, уларда Томонлар давлатлари ва бошқа давлатларнинг одамлари, транспорт воситалари, моллари, юклари, бошқа мулклари ва жониворларини ўтказиш амалга оширилади;

б) икки томонлама ўтказиш пунктлари, уларда Томонлар давлатларининг одамлари, транспорт воситалари, моллари, юклари, бошқа мулклари ва жониворларини ўтказиш амалга оширилади;

в) соддалаштирилган ўтказиш пунктлари, уларда Томонлар давлатларининг одамлари ва транспорт воситаларини ўтказиш амалга оширилади.

Соддалаштирилган ўтказиш пунктлари ва уларнинг иш тартиби Томонлар давлатларининг чегара ва божхона хизматлари томонидан келишув асосида белгиланади.

Томонлар халқаро ва икки томонлама ўтказиш пунктларининг рўйхатини дипломатик каналлар орқали алмашадилар.

Ўтказиш пунктларининг иш режими Томонларнинг келишуви бўйича белгиланади. Бу режим ўтказиш пунктларининг иш вақти, Томонлар давлатларининг одамлари, транспорт воситалари, моллари, юклари, бошқа мулклари ва жониворларини ўтказиш тартибини ўз ичига олади.

Ўтказиш пунктлари иш режимини ташкил этиш ва унга амал қилинишини назорат қилиш Томонлар давлатларининг чегара ва божхона хизматлари зиммасига юкланади.

Томонларнинг қарорига кура, улар истисно ҳолларда (эпидемия, эпизоотия, табиий офатлар ва ҳ.) чегарадан одамлар, транспорт воситалари, моллар, юклар, бошқа мулклар ва жониворларни ўтказишни вақтинча тўхтатишлари мумкин.

Бу ҳолда шундай чораларни қўллаётган Томон олдиндан, бироқ, 24 соатдан кечикмасдан бошқа Томонни шундай чоралар кўрилганлиги ва улар бекор қилинганлиги тўғрисида хабардор қилади.

Томонлар давлатларининг фуқаролари бошқа Томон давлати худудида бўлган вақтларида шу Томон давлатининг қонун ва қоидаларига, жумладан чет эллик фуқаролар учун белгиланган рўйхатдан ўтиш (вақтинчалик прописка), бўлиб туриш ва ҳаракатланиш қоидаларига риоя қилишлари лозим.

Битим Томонларнинг бошқа Томон давлатининг фуқароси келишини рад этиш ёки бўлиб туриш муддатини чеклаш ҳуқуқига дахл қилмайди.

Томонлардан ҳар бири агар бу давлатнинг миллий хавфсизлигини таъминлаш, жамоат тартибини сақлаш ёки аҳоли саломатлигини кўриқлаш учун зарур бўлса, вақтинча Битим амал қилишини бутунлай ёки қисман тўхтатиб туриш ҳуқуқига эга.

Бундай чоралар кўрилганлиги ёки бекор қилинганлиги тўғрисида Томонлар олдиндан, аммо қарор қабул қилингач 72 соатдан кечикмасдан бир-бирларини дипломатик каналлар орқали хабардор қиладилар.

Томонлар давлатлари янги ҳужжатлар жорий этган ҳолларда Томонлар мазкур ҳужжатлар жорий этилишидан камида 1 (бир) ой олдин ушбу ҳужжатларнинг намуналарини дипломатик каналлар орқали алмашлайдилар.

Томонлар давлатларининг Ташқи ишлар вазирликлари чет эллик фуқароларнинг келишлари, кетишлари ва бўлиб туришлари тартиби борасида амалдаги қонунлар тўғрисида ахборот ва шу соҳадаги бошқа ахборотни алмашлайдилар.

Томонлар, заруратга кўра, Битимни амалга оширишга алоқадор масалаларни муҳокама қилиш учун маслаҳатлашув ўтказиб турадилар.

Битимни бажариш ёки унинг қоидаларини қўллаш борасида келиб чиқадиган ҳар қандай келишмовчиликлар ва низоли масалалар Томонлар ўртасида музокаралар ўтказиш орқали ҳал этилади.

Томонларнинг ўзаро келишувига биноан, Битимга ўзгартиш ва қўшимчалар киритилиши мумкин. Улар алоҳида баённомалар тарзида расмийлаштирилади, Битимнинг таркибий қисми деб ҳисобланади ва Битимнинг 17-моддасига мувофиқ кучга киради.

Битим Томонларнинг улар иштирок этган бошқа халқаро шартномаларидан келиб чиқадиган ҳуқуқ ва мажбуриятларига дахл қилмайди.

Битим Томонларнинг уни кучга киритиш учун зарур давлат ички процедураларини бажарганликлари охириги хабарнома олинган кундан бошлаб кучга киради.

Битим Томонларнинг бири иккинчисидан унинг амал қилишини тўхтатиш нияти тўғрисида ёзма хабар олган санадан олти ой ўтгунича амал қилади.

2-савол. Ўзбекистон Республикаси ҳамда Туркменистон фуқароларнинг ўзаро қатновлари ва чегарабўйи вилоятларида яшовчи фуқароларга енгиллаштирилган қатнов тартибини жорий этилишининг ўзига хос жиҳатлари

Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан Туркменистон Ҳукумати ўртасида “Фуқароларнинг ўзаро қатновлари ва чегарабўйи вилоятларида яшовчи фуқароларга енгиллаштирилган қатнов тартиби тўғрисида”ги Битим

2004 йил 19 ноябрда Бухоро шаҳрида имзоланган ва 2004 йил 4 декабрдан кучга қирган.

Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан Туркменистон Ҳукумати (Томонлар), Ўзбекистон Республикаси билан Туркменистон ўртасида дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида 1996 йил 16 январда имзоланган Шартноманинг қоидаларига амал қилиб, икки давлат ўртасидаги муносабатларни янада чуқурлаштириш ва ўз давлатлари фуқаролари ўртасида алоқаларни ривожлантиришга бўлган интилишни ифодалаб, Давлат чегарасини кесиб ўтиш қоидаларини тартибга солиш, Томонлар давлатларининг ҳудудларига фуқароларнинг киришлари, чиқишлари ва унда бўлишларини тартибга солиш мақсадида, икки давлат фуқароларининг қатновлари шартларини янада такомиллаштириш давлат чегараси режимини мустаҳкамлаш, қонунийлик ва ҳуқуқий тартиботни сақлашга хизмат қилади деб ҳисоблаб, қуйидагилар тўғрисида аҳдлашиб олдилар:

Бир Томон давлатининг фуқаролари иловада санаб ўтилган амалдаги ҳужжатлари бўйича ва Битимда назарда тутилган тартибда бошқа Томон давлати ҳудудига киришлари, чиқишлари, транзит ўтишлар ва унда вақтинча бўлишлари мумкин. *(Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати ва Туркменистон Ҳукумати ўртасида 2009 йил 13 декабрда имзоланган «Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан Туркменистон Ҳукумати ўртасида фуқароларнинг ўзаро қатновлари ва чегарабўйи вилоятларида яшовчи фуқароларга енгиллаштирилган қатнов тартиби тўғрисида 2004 йил 19 ноябрдаги битимга ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Протокол).*

Битимда тартибга солинмаган масалалар Томонлар давлатларининг миллий қонун ҳужжатларига мувофиқ ҳал қилинади.

Томонлар давлатларининг фуқаролари бошқа Томон давлатининг ҳудудида бўлганларида шу Томон давлатининг қонун ва қоидаларига, жумладан хорижий фуқаролар учун белгиланган рўйхатдан ўтиш, бўлиш ва унда ҳаракатланиш қоидаларига риоя қилишлари лозим.

Томонлар давлатларининг фуқаролари давлат чегарасида ўтказиш пунктлари орқали Томонлардан бир давлатининг ҳудуди орқали Томонлар давлатларининг миллий қонун ҳужжатларида назарда тутилган чегара, божхона ва бошқа процедураларга риоя қилган ҳолда киришлари, чиқишлари ва ундан транзит тарзида ўтишлари мумкин.

Ўтказиш пунктлари рўйхати Томонлар ўртасида дипломатик каналлар орқали келишилади.

Бир Томон давлатининг фуқаролари бошқа Томон давлатининг визасини олиш учун шу Томоннинг дипломатик ваколатхонаси ёки консуллик муассасасига ёзма мурожаатнома ва тегишли юридик ёки жисмоний шахснинг белгиланган тартибда расмийлаштирилган таклифномасини тақдим қиладилар. Битимда қайд этилган ҳолатлар бундан мустасно.

Амалдаги дипломатик паспортларга эга бўлган Туркменистон ҳудудида узоғи билан ўтгиз қун бўлиши назарда тутилган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари ва амалдаги дипломатик паспортларга ёки хизмат паспортларига эга бўлган Ўзбекистон Республикаси ҳудудида узоғи билан ўтгиз қун бўлиши назарда тутилган Туркменистон фуқаролари бошқа Томон давлатининг ҳудудига визасиз киришлари, чиқишлари ва унда бўлишлари мумкин.

Томонлар давлатларининг юқорида қайд этилган фуқаролари бошқа Томон давлати ҳудудида **ўттиз кундан** ортиқ бўлишни ният қилсалар, виза олиш учун улар қайси Томон давлатининг фуқароси бўлсалар, ўша Томон давлати дипломатик ваколатхонасининг ёки консуллик муассасасининг ёзма мурожаатномаси зарур.

Бир Томон давлатининг амалдаги дипломатик ёки хизмат паспортларига эга бўлган фуқаролари бошқа Томон давлати ҳудудига дипломатик ваколатхоналар ҳамда консуллик муассасалари, расмий ваколатхоналарнинг, шунингдек халқаро ташкилотларнинг ходимлари бўлсалар, бутун хизмат давомида бошқа Томон давлати ҳудудига визасиз кирадилар, чиқадиладар ва унда бўладилар.

Битимнинг 6-моддаси 1-бандидаги қоидалар мазкур фуқароларнинг расмий иш фаолияти даврида улар билан бирга яшайдиган ҳамда амалдаги дипломатик ёки хизмат паспортга эга бўлган оила аъзоларига ҳам татбиқ этилади.

Ўзбекистон Республикасининг амалдаги миллий фуқаролик паспортга эга бўлган Ўзбекистон Республикасининг Туркменистондаги дипломатик ваколатхоналари ва унга тенглаштирилган бошқа маъмурий-техник персонали аъзолари, шунингдек уларнинг оила аъзолари консуллик йиғимларини ундирмасдан расмийлаштирилган кўп маротабали визалар асосида Туркменистон ҳудудига кирадилар, чиқадиладар ва унда бўладилар.

Битимнинг 6-моддаси 1-3-бандларида кўрсатилган шахслар қабул қилувчи давлат Ташқи ишлар вазирлигининг тегишли аккредитациясига эга бўлишлари лозим.

Ўзбекистон Республикасининг Хоразм ва Бухоро вилоятларида, шунингдек Қорақалпоғистон Республикаси, Сурхондарё ҳамда Қашқадарё вилоятларининг (*Баённоманинг 3-иловаси*) Туркменистон чегарасига бевосита туташган туманларида доимий истиқомат қилувчи, Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг янги шаклдаги паспортлари ва Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг амалдаги эски шаклдаги паспортларига эга бўлган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари Туркменистоннинг Дашоуз ва Лебоп вилоятларига **бир ойда бир марта** визасиз киришлари, чиқишлари ва унда кўпи билан уч кун бўлишлари мумкин.

Туркменистоннинг Дашоуз ва Лебоп вилоятларида доимий истиқомат қилувчи Туркменистон фуқаролари, Ўзбекистон Республикасининг Хоразм ва Бухоро вилоятларига, шунингдек Туркменистоннинг давлат чегарасига бевосита туташган Қорақалпоғистон Республикаси, Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятларининг районлари (*Баённоманинг 3-иловаси*) ҳудудларига **бир ойда бир марта** визасиз киришлари, чиқишлари ҳамда унда кўпи билан **уч кун** бўлишлари мумкин.

Юқорида кўрсатилган фуқаролар, Туркменистон фуқароларининг ҳақиқий паспортлари ёки Туркменистондан чиқиб кетиш ва Туркменистонга кириш учун Туркменистон фуқароларининг ҳақиқий паспортлари ва яшаш жойларини тасдиқловчи ҳужжатлар билан чегарани кесиб ўтиш ҳуқуқига эгадирлар.

Рамазон ҳайити (Рамазон) ва Қурбон ҳайити (Қурбон байрам) кунлари анъанавий маросимларни бажариш мақсадида Битимнинг 7-моддаси амал қилиши татбиқ этиладиган фуқаролар юқорида қайд этилган Томонлар давлатларининг ҳудудларига **бир ойда икки марта** визасиз киришлари, чиқишлари, лекин кўпи билан **етти кун** унда бўлишлари мумкин.

Битимнинг 7-моддасида қайд этилган фуқароларнинг яшаш жойлари Томонлар давлатлари фуқароларининг паспортларида прописка тўғрисида қўйиладиган белгилар асосида аниқланади.

Битимнинг 7-моддасида кўрсатилган Томонлар давлатлари фуқароларининг бошқа Томон давлати ҳудудида ушбу моддада белгиланган муддатлардан кўп бўлишлари ўрнатилган тартибда расмийлаштирилган визалар асосида амалга оширилади.

Битим 7-модданинг амал қилиши татбиқ этиладиган иккала Томон давлатларининг фуқаролари халқаро алоқалар учун белгиланган ўтказиш пунктлари орқали давлат чегарасидан ўтиш вақтида Томонларнинг миллий конунларига мувофиқ зарур бўлган процедураларга риоя қилган ҳолда бошқа Томон давлати ҳудудига киришлари ва ушбу ҳудуддан чиқишлари мумкин.

Битимнинг 1- ва 2-иловаларида санаб ўтилган ҳужжатлар бўйича визасиз кириш, чиқиш ва унда бўлиш тартиби иккала Томон давлатининг қуйидаги тоифадаги фуқароларга нисбатан белгиланади:

а) фуқаро авиацияси ҳаво кемалари экипажи аъзолари амалдаги миллий паспортларига кўра ва бош декларация (учиш вазифаси)даги қайднома мавжуд бўлганда;

б) дарё кемаси ва катерлари экипажи аъзоларининг амалдаги денгизчилар паспортларига кўра ҳамда кема роли қайдномаси ёки ундан кўчирма мавжуд бўлганда;

в) темир йўл, поезд, рефрижератор ва локомотив бригадалари ходимларининг амалдаги миллий паспортлари ҳамда номма-ном кўрсатилган рўйхат, ҳар бир рейс учун тасдиқланадиган йўналиш варақаларига кўра;

г) ҳукуматлараро фельдъегер алоқаси ходимлари амалдаги миллий паспортлари ва Томонларнинг ваколатли органлари берадиган тегишли ҳужжатларга кўра.

Бир Томон давлатининг бошқа Томон давлати ҳудудида жойлашган хўжалик объектларига хизмат кўрсатувчи персонали ходимлари бўлган фуқаролари Томонлар ўртасида тузилган алоҳида битимда белгиланган тартиб ва шартларда хизмат вазифаларини бажариш учун бу Томон давлати ҳудудига кирадилар, чиқадилар ва унда бўладилар.

Инсонпарварлик характеридаги кечиктириб бўлмас ҳолларда Томонларнинг ваколатли органлари оғир бетоб оила аъзоси ёки яқин қариндошини (эр-хотин, ота-оналар, болалар, туғишган ака-укалар ва опасингиллар, эр-хотинларнинг ота-оналари) зиёрат қилиш мақсадида, шунингдек Томонларнинг ваколатли органлари тарафидан берилган тасдиқловчи ҳужжатларни кўрсатган ҳолда оила аъзоси ёки яқин қариндошни кўмиш маросимида иштирок этиш учун кетаётган шахсларга бир сутка ичида визалар беради.

Томонлар қуйидаги тоифадаги фуқароларга нисбатан визалар беришда консулик йиғимларининг имтиёзли тарифларини ўзаролик асосида қўллайдилар:

- кўмилган жойини тасдиқловчи ҳужжатга эга бўлган ҳолда яқин қариндошларининг қабрларини зиёрат қилиш мақсадида кетаётган шахслар;

- тегишли ҳужжатларни кўрсатган ҳолда 1941-1945 йиллардаги уруш ветеранлари ва уларга тенглаштирилган шахслар, 1- ҳамда 2- гуруҳ ногиронлари.

Томонлар давлатларининг фуқаролари тасдиқловчи ҳужжатларни кўрсатган ҳолда учинчи мамлакатларда тушиб қолиш ёки у ерга бориш мақсадида ўз Томони давлати ҳудудида транспорт воситасига миниш ва

ундан тушиш шарти билан бошқа Томон давлати ҳудуди орқали транзит тарзида темир йўл транспортида визасиз юришлари мумкин.

Битим Томонларнинг бошқа Томон давлати фуқароларининг улар ҳудудида бўлиши номақбул деб топилган ҳолларда уларнинг кириб келишини рад этиш ёки бўлиш муддатини чеклаш ҳуқуқига дахл қилмайди.

Томонлар бошқа Томон давлати ҳудудини белгиланган муддатга қадар тарк этиши лозим бўлган ёки чиқариб юборилган ўз давлатларининг фуқароларини қабул қилиш мажбуриятини оладилар.

Фавқулодда ҳолларда (миллий хавфсизликка, жамоат тартибига ёки фуқароларнинг соғлиғига таҳдид, шу жумладан юқумли касалликлар, табиий офатлар) Томонлар Битимнинг амал қилишини бутунлай ёки қисман тўхтатиб қўйиш ҳуқуқини сақлаб қоладилар. Томонлар Битимнинг амал қилишини тўхтатиб қўйиш ва қайта тиклаш ҳақида мумкин қадар бу тўғрида қарор қабул қилинишидан **энг камида 24 соат** илгари олдиндан бир-бирларини дипломатик каналлар орқали хабардор қиладилар.

Томонлар Битим кучга киргандан сўнг **30 кун** давомида Битимнинг амал қилиши татбиқ этиладиган ҳужжатларнинг нусхаларини дипломатик каналлар орқали алмашадилар.

Янги ҳужжатлар киритиладиган ёки амалдаги ҳужжатларга ўзгартишлар киритилган ҳолларда Томонлар бир-бирларини хабардор қиладилар ва янги ёхуд ўзгартирилган ҳужжатларнинг нусхаларини уларнинг киритилишидан **камида 30 кун** илгари дипломатик каналлар орқали юборадилар.

Томонлар дипломатик каналлар орқали хорижий фуқароларнинг киришлари, чиқишлари, унда бўлишлари тартибларига оид амалдаги қонунчилик тўғрисида ва шу соҳадаги бошқа ахборотни алмашадилар.

Томонлар Битимни бажариш билан боғлиқ масалаларни муҳокама қилиш мақсадида заруратга кўра маслаҳатлашувлар олиб борадилар.

Томонларнинг ўзаро келишувларига кўра Битимга унинг 19-моддасида назарда тутилган тартибга мувофиқ кучга кирадиган ва Битимнинг ажралмас қисми ҳисобланадиган ўзгартиш ҳамда тўлдиришлар киритилиши мумкин.

Битим қоидаларини бажариш ёки қўллаш давомида юзага келадиган ҳар қандай келишмовчилик ёхуд баҳсли масалалар Томонлар ўртасида музокаралар орқали ҳал қилинади.

Битим имзоланган кундан **ўн беш кун** ўтгач кучга киради ва Томонлардан бири бошқа Томондан ушбу Битим амал қилишини тўхтатиш нияти тўғрисидаги расмий хабарнома олган санадан кейин тўқсон кун ўтгунича амал қилади.

3-савол. Ўзбекистон Республикаси ҳамда Қирғиз Республикаси фуқароларнинг ўзаро келиб-кетишларининг ўзига хос хусусиятлари.

Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан Қирғиз Республикаси Ҳукумати ўртасида “Фуқароларнинг ўзаро келиб-кетишлари тўғрисида”ги Битим, 2006 йил 3 октябрда Тошкент шаҳрида имзоланган, Битим Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2007 йил 9 январдаги «Халқаро шартномаларни тасдиқлаш тўғрисида»ги ПҚ-557-сонли қарори билан тасдиқланган ва 2007 йил 12 февралдан кучга кирган.

Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан Қирғиз Республикаси Ҳукумати (Томонлар) икки қардош давлат ўртасидаги муносабатларни янада

чуқурлаштиришга ҳамда ўз мамлакатларининг фуқаролари ўртасида алоқаларни ривожлантиришга интилиб, Ўзбекистон Республикаси билан Қирғиз Республикаси ўртасида абадий дўстлик тўғрисида 1996 йил 24 декабрда имзоланган Шартнома қоидаларига амал қилиб, иккала давлат фуқароларининг ўзаро келиб-кетишлари тартиби ва шартларини йўлга қўйиш мақсадида, қуйидагилар тўғрисида келишиб олдилар:

Бир Томон давлатининг фуқаролари Битимнинг 1 ва 2-иловаларида кўрсатиб ўтилган ҳақиқий ҳужжатлар бўйича ва Битимда кўзда тутилган шартларга мувофиқ визасиз **60 суткагача** бошқа Томон давлати ҳудудига киришларни, чиқишларни транзит ўтишлари ҳамда унда вақтинча бўлишлари мумкин.

Томонлар давлатларининг фуқаролари **60 суткадан ортиқ** муддатга Томонлар давлатлари ҳудудларига кириш ва у ерда бўлишни кўзласалар, олдиндан визаларни Томонларнинг қонунчилиги билан ўрнатилган тартибда расмийлаштирадилар.

Бир Томон давлатининг ҳақиқий дипломатик, хизмат ва миллий паспортга эга ва дипломатик ваколатхоналар, консуллик муассасалари ҳамда халқаро ташкилотлар ваколатхоналари хизматчилари ҳисобланадиган, бошқа Томон давлати ҳудудида бўлган фуқаролари киришдан кейин Томонлар қонунчилиги билан ўрнатилган тартибда аккредитацияни расмийлаштирадилар ва аккредитация муддати давомида визасиз у ерда бўладилар.

Юқорида белгиланган гуруҳ фуқаролари билан уларнинг бошқа давлат ҳудудида бўлиб туриш даврида бирга яшайдиган оила аъзолари(эр/хотин ва вояга етмаган болалар)га ҳам татбиқ этилади.

Томонлар халқаро алоқалар учун очик бўлган ўтказиш пунктлари орқали ҳақиқий ва Томонлар давлатлари миллий қонунчилигига мувофиқ тегишли равишда расмийлаштирилган, чегарани кесиб ўтиш ҳуқуқини берувчи ҳужжатларга эга Томонлар давлатлари фуқароларини учинчи давлатларга ўтказишга мажбур ва Томонларнинг ваколатли органлари томонидан чиқиш тақиқланган шахсларнинг учинчи давлатларга чиқиб кетишига йўл қўймаслик юзасидан чоралар кўрадилар.

Томонлар халқаро алоқалар учун очик бўлган ўтказиш пунктлари орқали ҳақиқий ва Томонлар давлатлари миллий қонунчилигига мувофиқ тегишли равишда расмийлаштирилган, чегарани кесиб ўтиш ҳуқуқини берувчи ҳужжатларга эга Томонлар давлатлари фуқароларини учинчи давлатларга ўтказишга мажбур ва Томонларнинг ваколатли органлари томонидан чиқиш тақиқланган шахсларнинг учинчи давлатларга чиқиб кетишига йўл қўймаслик юзасидан чоралар кўрадилар.

Томонлар ўзаро ёзма розилиқларига асосан Битимнинг 1 ва 2-иловаларида кўрсатилган ҳужжатлар рўйхатидаги ўзгаришлар юзасидан қарорлар қабул қилишлари мумкин. Бунда, янги ҳужжатларга ўзгартишлар киритиш ҳолатида, Томонлар уларнинг намуналарини дипломатик каналлар орқали уларни кучга киритишга **30 суткадан** кечиктирмасдан алмашадилар.

Томонлар Битимни имзолаганларидан кейин, Битимнинг 1 ва 2-иловаларида кўрсатилган ҳужжатларнинг намуналари билан дипломатик каналлар орқали алмашадилар.

Визалар бериш учун консуллик йиғимларининг тариф ставкалари Томонлар томонидан Битимнинг 3-иловасига кўра ўзаролик шартлари асосида ўрнатилади.

Томонлар ўзаролик асосида қуйидаги шахсларни виза беришда консуллик йиғимларидан озод қиладилар:

- «Томонлар ўртасидаги шартномаларга кўра фан, техника, таълим, маданият, санъат ва спорт соҳасидаги алмашиш тартибида кетаётганларни;

- Улуғ Ватан Уруши фахрийлари ва уларга тенглаштирилган шахсларни, тегишли гувоҳномаларини кўрсатган ҳолда 1 ва 2-гуруҳ ногиронларини;

- 16 ёшдан кичик ва 60 ёшдан катта бўлган фуқароларнинг;

- Таклиф қилувчи ўқув муассасаларининг илтимосномаларига асосан томонлар давлатлари ҳудудларидаги ўқув муассасалари ва ўтказиладиган курсларда ўқийдиганларни.

Битим кучи амал қиладиган иккала Томон давлатлари фуқаролари Томонлардан бири давлат ҳудудларига давлат чегарасини кесиб ўтиш учун мўлжалланган ўтказиш пунктлари орқали киришлари, чиқишлари ва транзит ўтишлари мумкин. Ушбу ҳолда Томонларнинг миллий қонунчилигига кўра, давлат чегараларини кесиб ўтишдаги тартибларга риоя қилиниши керак.

Давлат чегараси орқали ўтказиш пунктларининг рўйхати алоҳида битимлар билан белгиланади.

Томонлар давлатлари фуқаролари бошқа Томон давлати ҳудудида вақтинча бўлишлари даврида ушбу давлат қонунлари ва қоидаларига риоя қилишлари шарт.

Хизмат иши юзасидан бир Томон давлати ҳудудида бўлган фуқароларнинг вақтинча пропускиси ва рўйхатга олиниши бошқа Томон давлати ваколатли органи томонидан мазкур Битимнинг ажралмас қисми ҳисобланган 1 ва 2-иловаларида кўрсатилган ҳужжатлар ҳамда хизмат ва сафар гувоҳномалари асосида бож ва йиғимлар олмасдан амалга оширилади.

Битим Томонларнинг бошқа Томон давлатининг уларнинг ҳудудларида бўлишлари мақсадга мувофиқ эмас деб ҳисобланадиган фуқароларининг киришларини рад этиши ёки вақтинча бўлиш муддатларини чеклашдаги ҳуқуқларига тааллуқли эмас.

Томонларнинг ҳарбийлари бошқа Томон ҳудудига кириш, транзит орқали ўтиш ва чиқиши, агар улар давлат томонидан юклатилган хизмат вазифаларини давлат чегарасининг айрим ҳудудларида бажараётган бўлсалар, Томонларнинг ваколатли органлари томонидан Битимнинг ажралмас қисми бўлиб ҳисобланадиган алоҳида баённомалар билан белгиланади.

Томонларнинг ваколатли органлари дипломатик ноталар алмашиш йўли билан аниқланади.

Истисно ҳолатларда (миллий хавфсизликка, жамоат тартибига ёки фуқаролар соғлиғига таҳдид, шунингдек, фавқулодда ҳолатларда ва бошқ.) Томонлар Битим ёки унинг айрим қоидаларининг амал қилишини вақтинча тўхтатиб қўйиш ҳуқуқини ўзларида сақлаб қоладилар.

Ушбу ҳолатда манфаатдор Томон бошқа Томон фуқароларининг визасиз киришлари, чиқишлари, вақтинча бўлишлари ва транзит ўтишларига тегишли чекловларни киритишлари мумкин. Бу ҳақда тегишли Томон дипломатик каналлар орқали кўрсатилган чекловлар амалга киритилишидан олдин **72 соат** ичида бу ҳақда хабар беради.

Битимни қўллаш натижасида келиб чиқадиган масалаларни Томонлар маслаҳатлашувлар ва музокаралар йўли билан ҳал этишади.

Томонларнинг келишувига кўра, Битимга унинг ажралмас қисми ҳисобланадиган ва Битимнинг 16-моддасида кўрсатилган тартибда кучга

кирадиган алоҳида баённомалар билан расмийлаштириладиган ўзгартиш ва кўшимчалар киритилиши мумкин.

Битим Ўзбекистон Республикаси ва Қирғиз Республикаси иштирок этадиган бошқа халқаро шартномалардан келиб чиқадиган ҳуқуқ ва мажбуриятларга тааллуқли эмас.

Битим унинг кучга кириши учун зарур бўлган давлат ички процедураларини Томонлар томонидан амалга оширилганлиги ҳақида охириги ёзма хабарнома олинган кундан бошлаб кучга кириди ва бир Томоннинг бошқа Томондан Битимнинг кучини бекор қилиш истаги ҳақида расмий хабарнома олинган кундан эътиборан **90 кун** ўтишигача амал қилади.

4-савол. Ўзбекистон Республикаси ҳамда Тожикистон Республикаси фуқароларнинг ўзаро келиб-кетишларига киритилган энгилликлар.

Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан Тожикистон Республикаси Ҳукумати ўртасида “Фуқароларнинг ўзаро келиб-кетишлари тўғрисида”ги Битим 2018 йил 9 мартда Душанбе шаҳрида имзоланган, мазкур Битим Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 14 мартдаги ПҚ-3604-сонли «Халқаро шартномани тасдиқлаш тўғрисида»ги қарори билан тасдиқланган ва Ўзбекистон Республикаси учун 2018 йил 19 мартдан кучга кирган.

Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати ва Тожикистон Республикаси Ҳукумати (Томонлар), икки қардош давлат ўртасидаги муносабатларни янада чуқурлаштириш ва ўз давлатлари фуқаролари ўртасидаги алоқаларни ривожлантиришга интилан ҳолда, иккала давлат фуқароларининг ўзаро келиб-кетиш қоидалари ва шартларини тартибга солиш мақсадида, кўйидагилар тўғрисида келишиб олдилар:

Битимнинг 1-ва 2-иловаларда санаб ўтилган амалдаги ҳаракатланиш ҳужжатлари эгалари бўлган Томонлар давлатларининг фуқаролари визасиз **30 суткагача** Томонлар давлатлари ҳудудига киришлари, чиқишлари, ундан транзит ўтишлари ва унда вақтинча бўлишлари мумкин.

30 суткадан ортиқ муддатга Томонлар давлатлари ҳудудларига кириш ва у ерда бўлишни кўзлаган Томонлар давлатларининг фуқаролари Томонлар давлатлари қонунчилиги билан ўрнатилган тартибга мувофиқ виза расмийлаштирадидилар.

Бир Томон давлатининг амалдаги дипломатик, хизмат ва миллий паспортларига эга бўлган фуқаролари бошқа Томон давлати ҳудудида жойлашган дипломатик ваколатхоналар ва консуллик муассасалари, шунингдек, халқаро ташкилотлар ваколатхоналарининг ходимлари бўлсалар, кириб келгандан сўнг Томонлар қонунчилигида ўрнатилган тартибга мувофиқ аккредитацияни расмийлаштирадидилар ва бутун аккредитация муддати давомида визасиз бўладидилар.

Юқорида кўрсатилган фуқароларнинг расмий иш фаолияти даврида улар билан бирга бошқа Томон давлати ҳудудида яшайдиган оила аъзолари (турмуш ўртоғи ва вояга етмаган фарзандлари)га ҳам татбиқ этилади.

Амалдаги дипломатик паспортлари эгалари бўлган, Томонлар давлатларига хизмат сафарини амалга оширадиган ва бошқа Томон давлати ҳудудида **ўттиз суткадан ортиқ** бўлишни кўзлаган Томонлар давлатларининг фуқароларига визалар улар фуқароси бўлган Томон

давлатининг дипломатик ваколатхонаси ёки консуллик муассасасининг ёзма муурожаатига асосан консуллик йиғимлари ундирилмасдан берилади.

Бир Томон давлатининг бошқа Томон давлати ҳудудида жойлашган объектларига хизмат кўрсатувчи Томонлар давлатларининг фуқаролари хизмат вазифаларини бажариши учун шу бошқа Томон давлати ҳудудига визасиз кирадилар, чиқадилар ва унда бўладилар.

Мазкур хизматчиларни чегарадан ўтказиш миллий паспорт ва хизмат гувоҳномаси асосида амалга оширилади.

Мазкур фуқароларни бошқа Томон давлати ҳудудида вақтинча рўйхатга олиш ва қайд қилиш Томонлар давлатларининг ваколатли органлари тарафидан объектларга хизмат кўрсатадиган ташкилотларнинг тақдимномаси асосида бож ва йиғимлар ундирилмаган ҳолда амалга оширилади.

Мазкур объектларга хизмат кўрсатишда фойдаланиладиган автотранспорт воситалари, махсус техника ҳамда моддий-техникавий ресурслар барча турдаги солиқлар, йиғимлар, божлар ва бошқа хил тўловлардан озод қилинади.

Юқорида кўрсатилган объектларнинг рўйхати Битим имзоланган санадан сўнг **30 кун** ичида дипломатик каналлар орқали ноталар алмашиш орқали аниқланади.

Томонлар халқаро автомобиль ташишларини амалга оширадиган транспорт корхоналарининг дипломатик ваколатхоналар ва консуллик муассасаларига муурожаати асосида транспорт воситаларининг ҳайдовчиларига белгиланган тартибда **12 ойга қадар** муддатга кўп марталик виза берадилар.

Томонлар бир-бирларини Битимни қўллаш соҳасига тааллуқли бўлган масалалар, шу жумладан, шахсни ва эгаларининг фуқаролигини тасдиқловчи амалдаги ҳужжатлар, уларни бериш ва улардан фойдаланиш тартибига киритилган ўзгаришлар, Томонлар давлатлари ҳудудида хорижий фуқароларнинг бўлишлари қоидалари ҳамда тегишли қонунчилик ҳужжатлари юзасидан хабардор қиладилар.

Томонлар ўзаро ёзма розилик асосида Битимнинг 1- ва 2-иловаларида кўрсатилган ҳужжатлар рўйхатларига ўзгартириш киритиш бўйича қарор қабул қилишлари мумкин.

Бундай ҳолатда, амалдаги ҳужжатларга ўзгартириш киритилган ёки янги ҳужжатлар амалга киритилган тақдирда, Томонлар дипломатик каналлар орқали уларнинг киритилишидан **камида 30 кун** илгари уларнинг намуналари билан алмашадилар.

Томонлар Битимнинг 1- ва 2-иловаларида кўрсатилган ҳужжатларнинг намуналарини дипломатик каналлар орқали алмашадилар.

Виза бериш учун консуллик йиғимларининг тарифлари Томонлар тарафидан ўзаролик шартлари асосида Битимнинг 3-иловасига мувофиқ белгиланган.

Томонлар ўзаролик асосида қуйидаги шахсларни виза учун консуллик йиғими тўлашдан озод этадилар:

- Томонлар ўртасидаги шартномаларга мувофиқ фан, техника, таълим, маданият, санъат ва спорт соҳасида алмашув тарзида бораётганлар;

- Улуғ Ватан уруши ветеранлари ва уларга тенглаштирилган шахслар, 1- ва 2-гуруҳ ногиронлари - тегишли ҳужжат тақдим этилган ҳолда;

- 16 ёшгача бўлган ва 60 ёшдан ошган фуқаролар;

- ўқув юртларида, Томонлар давлатлари ҳудудларида ташкил этиладиган курсларда таълим олаётганлар таклиф этувчи ўқув юрти мурожаатига асосан.

Иккала Томон давлатининг Битим қоидалари қўлланиладиган фуқаролари давлат чегараларидан ўтиш учун белгиланган ўтказиш пунктлари орқали Томонларнинг миллий қонунчилигига мувофиқ давлат чегараларидан ўтиш тартибларига амал қилган ҳолда Томонлар давлати ҳудудига киришлари, чиқишлари ва ундан транзит ўтишлари мумкин.

Давлат чегараларидан ўтказиш пунктларининг рўйхати алоҳида битим билан аниқланади.

Томонлар давлатларининг фуқаролари бошқа Томон давлати ҳудудида бўлган чоғларида бу Томон давлатининг қонун ва қоидаларига риоя қилишлари лозим.

Бир Томон давлатининг бошқа Томон давлати ҳудудида хизмат ишлари билан бўлган фуқароларини вақтинча пропискага қўйиш ва рўйхатга олиш Битимнинг 1- ва 2-иловаларида келтирилган ҳужжатлар ҳамда хизмат ва сафар гувоҳномаси асосида Томонлар давлатларининг ваколатли органлари тарафидан йиғим ва тўловлар ундирилмасдан амалга оширилади.

Битим Томонларнинг бошқа Томон давлатининг келиши номақбул деб ҳисобланган фуқароси келишини рад этиш ёки уларнинг давлатлари ҳудудида бўлиш муддатини чеклаш ҳуқуқига дахл қилмайди.

Алоҳида ҳолларда (миллий хавфсизликка, жамоат тартиби ёки фуқаролар соғлиғига таҳдид, шу жумладан, фавқулодда вазиятлар ва бошқалар) Томонлар Битим амал қилишини тўла ёки қисман тўхтатиб туриш ҳуқуқини сақлаб қоладилар.

Бундай ҳолатда манфаатдор Томон бошқа Томонни дипломатик каналлар орқали чекловлар кучга киришидан **72 соат аввал** хабардор қилган ҳолда бошқа Томон давлати фуқароларининг визасиз кириши, чиқиши, унинг ҳудудида бўлиши ва транзит ўтишига тегишли чекловлар киритиши мумкин.

Юқорида назарда тутилган ҳолатлар бартараф этилганидан сўнг, Томонлар ушбу ҳолатлар бартараф этилгани тўғрисида бир-бирларини хабардор қилишлари ва Битимнинг амал қилишини қайта тиклашлари лозим.

Битим қоидаларини қўллашда юзага келадиган масалаларни Томонлар музокара ва маслаҳатлашувлар йўли билан ҳал этадилар.

Битимга Томонларнинг ўзаро келишувига асосан унинг ажралмас қисми ҳисобланадиган алоҳида баённомалар билан расмийлаштириладиган ва Битимнинг 17-моддасида назарда тутилган тартибда кучга кирадиган ўзгартириш ва қўшимчалар киритилиши мумкин.

Битим Ўзбекистон Республикаси ва Тожикистон Республикаси иштирокчилар ҳисобланадиган бошқа халқаро шартномалардан келиб чиқадиган Томонларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятларига дахл қилмайди.

Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан Тожикистон, Қозоғистон, Туркманистон ва Қирғизистон Ҳукуматлари ўртасида фуқароларнинг ўзаро келиб-кетишлари тўғрисида имзоланган Битимлар қўшни қардош халқлар ўртасидаги абадий дўстлик, муносабатларни янада чуқурлаштиришга ҳамда фуқаролари ўртасида алоқаларни ривожлантиришга, давлатлар ўртасидаги муносабатларни янада чуқурлаштиришга, алоқаларни ривожлантиришга, Давлатлар чегарасини кесиб ўтиш қоидаларига, фуқароларнинг киришлари, чиқишлари ва унда бўлишларини тартибга солишга, янада такомиллаштиришга, давлат чегараси режимини мустаҳкамлашга,

қонунийлик ва ҳуқуқий тартиботни сақлашга хизмат қилиши билан бирга фуқароларнинг ўзаро келиб-кетишларидаги ҳуқуқлари белгилаб қўйилган.

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг 2000 йил 10 августда “Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан Тожикистон, Қозоғистон, Туркменистон ва Қирғизистон Ҳукуматлари ўртасида фуқароларнинг ўзаро келиб-кетишлари тўғрисидаги Битимларни эълон қилиш ҳақида” 168-сон буйруғи тасдиқланган.

Мустақил тайёргарлик учун топширик:

Мустақил таълимнинг мазмунини тингловчилар маъруза ва бошқа ўқув машғулотларда олган билимларини мустақил таълим жараёнида янада чуқурроқ ўзлаштиришлари Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг 2000 йил 10 августда “Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан Тожикистон, Қозоғистон, Туркменистон ва Қирғизистон Ҳукуматлари ўртасида фуқароларнинг ўзаро келиб-кетишлари тўғрисидаги Битимларни эълон қилиш ҳақида” 168-сон буйруғини тўлиқ ўрганадилар ва конспект қиладилар.

1.Ўзбекистон Республикаси ҳамда Қозоғистон Республикаси фуқароларнинг ўзаро келиб-кетишлари тартиби;

2.Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг Қозоғистон Республикаси ҳудудига келишлари, кетишлари ва унда бўлиб туришлари учун лозим ҳужжатлар;

3.Ўзбекистон Республикаси ҳамда Туркменистон фуқароларнинг ўзаро қатновлари ва чегарабўйи вилоятларида яшовчи фуқароларга енгиллаштирилган қатнов тартиби;

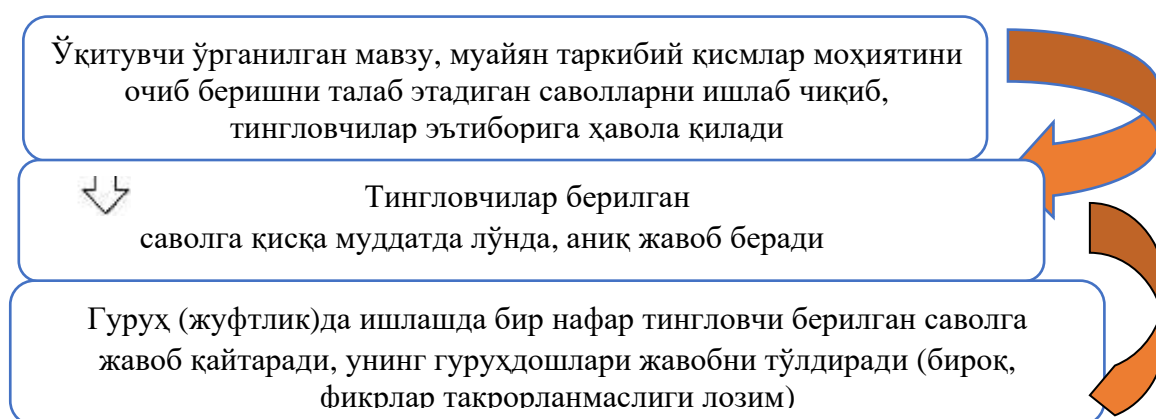
14-мавзу: Ўзбекистон ва қўшни давлатлар фуқароларининг ўзаро келиб-кетишлари тартиби

Семинар– 2 соат

Ушбу амалий машғулоти «**Блиц-сўров**» интерфаол методидан фойдаланиш орқали ўтказилади.

«Блиц-сўров» (инглизча «блиц» – тезкор, бир зумда) методи берилган саволларга қисқа, аниқ ва лўнда жавоб қайтарилишини тақозо этадиган метод саналади. Таълим муассасаларида ушбу методга мувофиқ саволлар, асосан, ўқитувчи томонидан берилади. Берилган саволларга жавоблар жамоавий, гурухли, жуфтлик ёки индивидуал тарзда қайтарилиши мумкин. Жавоб қайтариш шакли машғулот тури, ўрганилаётган мавзунинг мураккаблиги, тингловчиларнинг қамраб олинишига кўра белгиланади.

Машғулотларда ушбу методни қўллаш қуйидагича кечади:

Ўқув машғулотнинг саволлари:

1-савол. Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан Қозоғистон Республикаси Ҳукумати ўртасида “Фуқароларнинг ўзаро келиб-кетиш шартлари тўғрисида”ги Битим.

2-савол. Ўзбекистон Республикаси ҳамда Қозоғистон Республикаси фуқароларнинг Битимда кўзда тутилган шартларга мувофиқ бошқа Томон давлати ҳудудига киришлари, чиқишлари, транзит ўтишлари ҳамда унда вақтинча бўлишлари тартиби.

3-савол. Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан Туркменистон Ҳукумати ўртасида “Фуқароларнинг ўзаро қатновлари ва чегарабўйи вилоятларида яшовчи фуқароларга енгиллаштирилган қатнов тартиби тўғрисида”ги Битим.

4-савол. Ўзбекистон Республикаси ва Туркменистон фуқароларининг Битимда назарда тутилган тартибда бошқа Томон давлати ҳудудига киришлари, чиқишлари, транзит ўтишлари ва унда вақтинча бўлишлари тартиби.

15-мавзу: Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш хизматига оид хорижий тажриба

Маъруза-2 соат

Режа:

1. Япония миграция хизмати фаолияти тўғрисида.

2. Корея Республикаси миграция хизматида замонавий ахборот технологиялари.

3. “Пекин” халқаро аэропортида Миграция хизмати фаолияти.

1-савол. Япония миграция хизмати фаолияти тўғрисида.

Муҳтарам Президентимиз Ш.Мирзиёев 2020 йилнинг 24 январь куни Парламентга мурожаатида, Халқимиз шуни яхши билиши керак: олдимизда узоқ ва машаққатли йўл турибди. Барчамиз жипслашиб, тинимсиз ўқиб-ўргансак, ишимизни мукамал ва унумли бажарсак, замонавий билимларни эгаллаб, ўзимизни аямасдан олдинга интилсак, албатта, ҳаётимиз ва жамиятимиз ўзгаради деган эди.

Бугун биз ҳар томонлама тараққий топиб бораётган, ўз олдига эзгу ва улуг мақсадлар қўйиб тинч, осойишта ҳаёт кечираётган, ўз куч ва имкониятларимизга таяниб, ҳуқуқий демократик давлат ва кучли фуқаролик жамият қуриш йўлида улкан натижаларни қўлга киритаётган мамлакатда яшамоқдамиз. Мамлакатимизда ҳукм сураётган тинчлик ва осойишталик, динлараро бағрикенглик, миллатлараро тотувлик ҳамда ҳамжиҳатлик юртимиз тараққиёти йўлида амалга оширилаётган эзгу ишларнинг мустаҳкам асоси бўлиб хизмат қилмоқда.

Сўнгги йилларда мамлакатда Хорижий фуқаролар ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни Ўзбекистон Республикасига келишлари ҳамда бўлишларининг ҳуқуқий асослари ва тартиби муносабатларини тартибга солиш зарурати давлат сиёсатининг асосий йўналишларидан бирига айланди. Шу боис, давлат раҳбарининг ташаббуси билан хавфсизлик тизимини барқарорлаштириш, Республикада тинчлик ва осойишталикни таъминлаш борасида муҳим чора-тадбирлар амалга оширилди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги «Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида»ги ПФ-4947-сон фармони билан тасдиқланган 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича ҳаракатлар стратегиясини «Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили»да амалга оширишга оид давлат дастурининг 76-банди паспорт-виза, миграция тизимини такомиллаштириштиришга қаратилган вазифаларни белгилаб берди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 11 июлдаги “Ички ишлар органларининг миграция жараёнлари ва фуқароликни расмийлаштириш соҳасидаги фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3126-сон Қарори келтирилган вазифаларнинг ижросини таъминлашга қаратилган асосий ҳужжат ҳисобланиб, Қарорда миграция жараёнлари ва фуқароликни расмийлаштириш самарадорлигини оширишнинг 7 та асосий йўналишларини амалга ошириш Ички ишлар вазирлиги ва унинг ҳудудий бўлинмаларининг энг муҳим вазифалари эканлиги кўрсатиб ўтилган. Улардан бири ташқи миграция муносабатлари ҳолатини таҳлил қилиш орқали фуқароларга қулай шароитлар яратишга қаратилган халқаро шартномаларни тузиш бўйича таклифлар тайёрлаш вазифаси ҳам белгилаб берилган. Бу борада хорижий давлатлар миграция

хизматлари фаолияти қандай йўлга қўйилганлигини Япония, Корея Республикаси ва Хитой давлатлари Миграция хизматлари мисолида кўриб чиқамиз.

Ўзбекистон ва Япониянинг ўзаро муносабатлари тарихи қадимий асрларга бориб тақалади. Буюк ипак йўли орқали ўзбек ва япон халқлари ўртасида савдо-иқтисодий ва маданий алоқалар бўлганлиги ўз тасдиғини топмоқда.

Япония биринчилардан бўлиб 1991 йилда Ўзбекистон Республикасининг “Мустақиллигини” тан олди ва 1992 йилдан дипломатик алоқаларни ўрнатди. Ушбу даврдан бошлаб икки давлат фуқароларининг турли йўналишдаги борди-келдиси ортиб бормоқда.

Японияга хорижий фуқароларнинг кириб келиши, бўлиши миграция қонуни билан белгилаб қўйилган ва назорати Миграция департаментига юклатилган.

ЯПОНИЯ МИГРАЦИЯ ХИЗМАТИ:

Япония миграция хизмати 1947 йилда Япония Адлия вазирлигининг соҳавий тизимлардан бири сифатида ташкил топган бўлиб, унинг вазифаси этиб давлатга фуқароларнинг қонуний кириб-чиқишини текшириш, назорат қилиш, хорижий фуқароларни келишдан мақсади, уларнинг бўлиш тартибига риоя этишлари, уларнинг рўйхатдан ўтишлари, миграция қонунини бузган қоидабузарларни чиқариб юбориш ва бошқа бир қатор вазифалар юклатилган.

Ушбу хизматга Адлия вазирлиги миграция департаменти раҳбарлик қилади. Департамент жойлардаги олти департаментлардан ташкил топган. Марказий департаментга қўйи тизимдаги 8 та йирик шаҳарларда (*Токио, Осака, Нагоя, Фукуока, Хиросима, Сэндай, Саппоро ва Такамацу*) жойлашган миграция департаментлари буйсунади. Ўз навбатида жойлардаги миграция департаментларининг ҳудудий жаъми 95 та бўлимлари мавжуд. Ҳудудий департаментлар фуқароларнинг кириш-чиқиши, хорижий фуқароларнинг Японияда бўлишлари ва қочоқлик мақомини бериш масалаларини кўриб чиқиш вазифаларини бажаради. Ҳар бир департаментда кадрлар билан ишлаш хизмати, умумий масалалар, молия, кириш-чиқиш назорати, турли йўналишда келувчи хорижий фуқароларни назорат қилиш, тергов, ҳисобга олиш ва чиқариб юбориш бошқармалари фаолият юритади.

Бундан ташқари Японияда 3 та миграция марказлари (*Омура, Ибараки ва Усику шаҳарларида*) мавжуд бўлиб, уларда Япониядан чиқариб юбориш белгиланган хорижий фуқаролар ушлаб турилади.

Хорижий фуқароларнинг Японияга кириш тартиби:

Хорижий фуқаролар Японияга кириш учун Япониянинг хориждаги дипломатик муассасалари томонидан расмийлаштириб берилган виза асосида кириб келадилар (*визасиз кириб келиши белгиланган давлатлар бундан мустасно*).

Хорижий фуқароларнинг Японияга қонуний киришларини расмийлаштириш миграция инспекторлари томонидан халқаро ҳаво ва денгиз портларида уларнинг паспортларига қўйиб бериладиган штампда келишдан мақсади (статуси) ва келиш муддати кўрсатиб берилади.

Хорижий фуқароларни рўйхатдан ўтиш тартиби:

Японияда хорижий фуқаролар ва фуқаролиги йўқ шахсларнинг ҳуқуқий мақоми асосан иккита қонун билан белгилаб қўйилган: 1952 йил 4 октябрдаги “Кириш, чиқиш ва қочоқлик мақомини беришни назоратга олиш тўғрисида”ги (миграция қонуни) ва 1952 йил 28 апрелдаги “Хорижий фуқароларни рўйхатга олиш тўғрисида”ги қонун билан тартибга солинган.

Мазкур қонунга асосан хорижий фуқаро Японияга 90 кундан ортиқ муддатда келган ёки туғилган кунидан 60 кун ичида ёки бўлмаса Япония фуқаролигидан чиққан шахслар яшаш жойидаги ҳудудий муниципал органдан рўйхатдан ўтишлари керак.

Рўйхатдан ўтганлиги тўғрисидаги яшаш гувоҳнома хорижий фуқаролар шу жумладан фуқаролиги йўқ шахсларга 5 йил муддатга берилади.

Японияга 90 кундан кам бўлган муддатга келган хорижий фуқаролар, шу жумладан қонун билан белгилаб берилган тоифадаги хорижий фуқаролар рўйхатдан ўтишдан озод этиладилар.

Япония қонунларини бузган хорижий фуқаролар “Хорижий фуқароларни рўйхатга олиш тўғрисида”ги қонунга асосан Япония ҳудудидан чиқариб юборилиши мумкин.

Бугунги кунда Япония фуқаролари Ўзбекистон Республикасига визасиз 30 кунгача бўлган муддатга кириб келишлари, Японияга 90 кундан ортиқ бўлмаган муддатга қисқа муддатли бориш истаги бўлган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари учун енгиллаштирилган тартибда виза бериш тартиби жорий этилган.

2-савол. Корея Республикаси миграция хизматида замонавий ахборот технологиялари.

Корея Республикаси

Миграция хизмати 1961 йилдан Корея Республикаси Адлия вазирлиги таркибида бўлиб, Миграция хизмати бош маркази Сеул шаҳрида жойлашган.

Миграция хизматининг вазифалари этиб, чегара назорати, хорижий фуқароларга кириш рухсатномасини бериш, хорижий фуқароларга Кореяда вақтинча яшаш ва доимий яшашга яшашга рухсатнома бериш, Корея фуқаролигини олиш ва бекор қилиш тўғрисидаги ҳужжатларни кўриб чиқиш ва қочоқлик мақомини бериш, давлат чегаларини ноқонуний кесиб ўтишга қарши курашиш, хорижий фуқароларни ноқонуний меҳнат фаолияти билан шуғулланишларини аниқлаш ҳамда ноқонуний юрган хорижий фуқароларни Корея ҳудудидан ташқарига чиқариб юбориш вазифалари юклатилган.

Корея Республикасига 1991 йилдан оддий иш жойларига хориждан ишчи кучини жалб этиш мақсадида хориждан ишчиларни чақириш, уларни ўқитиш ва ишлатиш бошланган ва 2004 йилдан бошлаб хорижий ишчи кучи келиши ошиб борган ва уларнинг иш ҳақлари оширилган. Бу ўз навбатида миграция хизмати томонидан тегишли тадбирлар олиб борилишини тақоза этган.

Ушбу вазифалардан бири яъни хорижий фуқаронинг Кореяда доимий яшашга қолиши ва Корея Республикаси фуқаролигини олиш тартибини кўриб чиқсак. Хорижий давлат фуқароси Корея фуқаролигини олиш истаги бўлса- давлат иқтисодиётига 500 000 минг АҚШ долларидан кам бўлмаган

инвестиция олиб кирган бўлиши ёки бўлмаса яна бир шартларидан бири Корея фуқароси билан оила қўрган ва 3 йил бирга яшаган бўлиши, шунингдек корейс тилини, маданиятини, тарихини, қонунлари ва конституциясини билиши лозимлиги белгилаб қўйилган.

Инвестиция олиб кирган хорижий фуқароларга, этник корейсларга, спортчиларга ёки олимларга енгиллаштирилган тартибда фуқароликни бериш тизими мавжуд.

Корея фуқароси бошқа давлат фуқаролигини қабул қилса Корея фуқаролигини йўқотиши, хорижий давлат фуқаролик паспорти билан Корея фуқаролигини олса, ушбу фуқародан Корея ҳудудида чет эл паспортини ишлатмаслик ҳақида мажбуриятнома олинади. Икки давлат фуқаролик паспортига эга 27 ёшга тўлмаган ўғил болалар армия чақирувига бормаса, Корея фуқаролиги бекор қилиниши белгилаб қўйилган.

Кореяда яшаш гувоҳномасини олиш учун Корея фуқароси билан оила қўрган хорижий фуқаро 2 йил бирга яшаганидан сўнг, яшаш гувоҳномасини олиш учун мурожаат қилиши мумкин. Бунда унинг корейс тилини билиши, молиявий таъминоти, ишлаши ва яшаш жойи инобатга олинади.

Корея фуқароси билан оила қўрмаган хорижий фуқаро Корея қонунларини бузмаган ҳолда 5 йил вақтинча яшаганидан сўнг яшаш гувоҳномасини олиш учун мурожаат қилишлари мумкин. Уларнинг ҳужжатларини хорижий фуқаронинг вақтинча яшаётган ҳудудига қараб 1 йилгача кўриб чиқилиши мумкин. Доимий яшашга қолиш учун ҳужжатлар билан бирга 200.000 вон миқдорида давлат божи тўлашлари лозим.

Кореяга 1 млн. АҚШ доллари миқдорида инвестиция киритган хорижий фуқарога енгиллаштирилган тартибда яшаш гувоҳномаси берилади.

Корея Республикаси фуқаролигини бериш ва бекор қилиш Адлия вазирининг ваколатига киради.

Сўнгги йилларда Кореяга ноқонуний меҳнат муҳожирлари кириб келиш сони ортиб бориши муносабати билан, чегара назорат масканларида хизмат олиб борувчи миграция хизмати ходимлари хорижий фуқароларнинг бармоқ излари ва фотосуратларини олиш, ҳужжатларини синчковлик билан текшириш ва уларнинг айримлари билан суҳбат ўтказиш йўлга қўйилган.

Суҳбат давомида хорижий фуқаронинг Кореяга келишдан мақсади, ундан тегишли ҳужжатларни тақдим этиши, қайтиб кетиш билетининг борлигини, меҳмонхона бронь қилинганлиги, Кореядан чақирган фуқаронинг ёки ташкилот билан боғланиш учун улар ҳақидаги маълумотларни, Кореяда бўлиши давомида яшаши ва саёҳат қилиши, айланиши учун етарли миқдорда маблағи тўғрисида маълумотларни оладилар.

Кореяда 8 та аэропорт ва 16 та денгиз портлари мавжуд бўлиб, аэропортлардан энг каттаси “Инчон” халқаро аэропорти бўлиб, ушбу аэропортнинг ўзидан Кореяга келувчи-кетувчилар 67% ташкил этади.

Кореянинг энг катта халқаро аэропортларидан бири “Инчон” халқаро аэропортида хизмат олиб борувчи Миграция хизмати мисолида кўриб чиқамиз.

“Инчон” халқаро аэропорти узунлиги 1 км бўлиб, 50 та назорат текширув жойлари мавжуд, унда бошқа хизматлар билан бирга Миграция хизмати ходимлари ҳам фаолият олиб боришади. “Инчон” халқаро аэропорти Миграция хизматида 3 та бўлим ташкил этилган. Булар халқаро алоқалар, шубҳа ўйотган паспортларни эксперт текширувидан ўтказиб бериш ва фуқаролар ҳақидаги паспорт маълумотларини текшириш ва жамлаш бўлимлари ташкил этилган. Бу борада 30 дан ортиқ хорижий давлатлар

халқаро аэропортлари билан йўловчи фуқаролар тўғрисида маълумот алмашинуви йўлга қўйилган.

Миграция хизмати ходимлари томонидан хорижий фуқароларнинг паспорт назорат текширувини автоматлаштирилган техника ёрдамида 18 сонияда амалга оширади. Бу борада АҚШлари билан “Автоматлаштирилган миграция назорати” дастури бўйича шартнома имзоланган. Шу билан бирган 2002 йилдан Кореянинг ўзида ишлаб чиқарилган энг замонавий компьютер техника воситалари ва дастурий таъминотларидан фойдаланиб келинмоқда.

Биргина 2015 йилнинг сентябрь ойининг ўзида 1 млн. 800 нафар хорижий фуқаролар Кореяга кириб келишган.

Кореяга 90 кундан кам бўлган муддатга келган хорижий фуқаролар, шу жумладан қонун билан белгилаб берилган тоифадаги хорижий фуқаролар рўйхатдан ўтишдан озод этиладилар. 90 кундан ортиқ муддатга келган хорижий фуқаролар яшаш жойи бўйича вақтинча рўйхатдан ўтишлари керак. Бунинг учун улар ариза, расм, бармоқ изини топширишлари ва 30.000 вон миқдорида давлат божини тўлашлари керак.

Кореяда бўлиш тартибини бузган хорижий фуқаролар белгиланган миқдорда жаримага тортиладилар ёки Кореядан ўз ватанларига чиқариб юбориладилар. Шахсини тасдиқловчи ҳужжати бўлмаган хорижий фуқароларнинг шахсини аниқлаш учун 2 та Реаблитация марказлари (Хвасон ва Чонжонгда) ташкил этилган. Ушбу марказда хорижий фуқаронинг шахси аниқлангунга қадар ушлаб туриш тартиби ўрнатилган.

Корея пойтахти бўлган Сеул шаҳри Миграция хизматида 7 та бошқарма ташкил этилган бўлиб, улар хорижий фуқароларни ҳисобга олиш, виза бериш, қидирув, қочоқлар билан ишлаш, жиноят ва жарима билан шуғулланиш, электрон алоқа ҳамда хорижий фуқароларни мослаштириш ва ўқитиш бошқармаларидир. Улар Сеул шаҳрининг 13 та маъмурий ҳудудида жойлашган аҳолига хизмат кўрсатадилар.

Кореяда “Қочоқлик мақомини бериш тўғрисида”ги Қонун 2013 йилда қабул қилинган бўлиб, Адлия вазирлиги тизимида Миграция хизматининг қочоқлар билан ишлаш Маркази ташкил этилган. Ушбу Марказ фаолиятини Адлия вазири ўринбосари назорат қилиб боради. Қочоқлик мақомини олиш бўйича Адлия вазири номига хорижий фуқаро томонидан берилган ариза 14 нафар эксперт ходимлар томонидан 1 ой давомида ўрганиб чиқилади. Қочоқлик мақомини сўраб келган хорижий фуқароларни қабул қилиш Маркази фаолиятини 2014 йилда бошлаган бўлиб, унда хорижий фуқаро Марказда қочоқлик мақоми берилгунга қадар сақлаб турилиши, бунинг учун марказда уларнинг яшаши, овқатланиши, ишлаши, спорт билан шуғулланиши, дам олиши, ўқиши, корейс тили, маданияти, тарихи, қонунларини ўрганиши, даволаниши ва бошқа керакли бир қатор зарурий шароитлар яратилган. Экспертлар томонидан уларнинг мурожаатлари ижобий кўриб чиқилганда қочоқлик мандати берилади ёки рад этилганда ўз ватанларига чиқариб юборилади.

Корея фуқаролари учун давлат ичида шахсини тасдиқловчи ID картани ва яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш вазифасини ҳудудий полиция (Давлат департаментига қарайди) томонидан амалга оширилади. Корея фуқаролари 19 ёшдан ID карта олиши, сайловда иштирок этиши ва маъмурий жавобгарликка тортилиши мумкин. 18 ёшдан ҳарбий ҳисобга олинади ва 19 ёшдан ҳарбий хизматга чақирилади.

Корея фуқаролари хорижга чиқиш паспортини олиш учун Корея Ташқи ишлар вазирлигига белгиланган тартибда мурожаат қилишлари мумкин.

Корея фуқароларига биометрик паспортни 2008 йилдан беришни бошлашган, паспорт 48 варақдан иборат, амал қилиш муддати 10 йил. Корея фуқаролари 145 та давлатга визасиз бориб келишлари мумкин.

Корея фуқаролари асосан доимий яшашга АҚШ ва Канадага боришади.

Бугунги кунда Корея фуқаролари Ўзбекистон Республикасига визасиз 30 кунгача бўлган муддатга кириб келишлари мумкин.

3-савол. “Пекин” халқаро аэропортида Миграция хизмати фаолияти.

Хитой Халқ Республикаси 2018 йилдан Жамоат хавфсизлиги вазирлиги тизимида бўлган Кириш, чиқиш бошқармаси - Миграция ишлари бўйича давлат бошқармаси (Миграция хизмати)га ўзгартирилган. Миграция хизмати бевосита Жамоат хавфсизлиги вазирлиги таркибидаги хизмат ҳисобланади.

Ушбу хизмат кириш-чиқиш ва чегара текшируви ҳамда янги виза тизими назоратини олиб боради.

Миграция хизматининг асосий вазифаларидан бири этиб миграция сиёсатини ишлаб чиқиш ва уни амалга ошириш ҳамда бошқариб бориш.

Ушбу хизмат кириш-чиқиш, чегара постларида ҳужжатларни текшириш ва чегара олди аҳолиси билан алоқаларни назорат қилиб бориш, фуқаролик паспорти ва ID-карта билан ҳужжатлаштириш, рўйхатга олиш, паспорт-виза назорати, чегара назорати, хорижий фуқароларга кириш рухсатномасини бериш, хорижий фуқароларни Хитой Халқ Республикасида вақтинча яшаш ва доимий яшашга яшашга рухсатнома бериш, фуқаролик билан боғлиқ ҳужжатларни кўриб чиқиш ва қочоқлик мақомини бериш, давлат чегаларини ноқонуний кесиб ўтишга қарши курашиш, хорижий фуқароларга виза бериш, халқаро алоқалар, кадрлар билан ишлаш, хорижий фуқароларни ноқонуний меҳнат фаолияти билан шуғулланишларини аниқлаш ҳамда ноқонуний юрган хорижий фуқароларни Хитой ҳудудидан ташқарига чиқариб юбориш вазифаларини бажаради.

Пекин шаҳрида жойлашган Миграция хизматининг ушбу вазифаларни бажарувчи ва уларни ҳудудлардаги қўйи тизимлар томонидан ижро этилишини таъминловчи, текширувчи ҳамда назорат қилувчи тегишли соҳавий бошқармалари фаолият кўрсатади.

Буни Пекин шаҳри Миграция хизмати фаолияти мисолида кўриб чиқсак. Пекин шаҳри Миграция хизмати бош офиси Пекин шаҳрида жойлашган бўлиб, унинг қўйи тизимлари Пекин шаҳрининг бўлинган маъмурий ҳудудлари яъни туманларида ҳам ташкил этилган. Улар ўзларига қарайдиган ҳудудда яшовчи аҳолига белгиланган вазифалардан келиб чиққан ҳолда хизмат кўрсатадилар.

Пекин шаҳри Миграция хизмати томонидан хизмат кўрсатувчи Хитой фуқароларини ID-карта билан ҳужжатлаштириш учун электрон навбат

орқали рўйхатга олиниши, рўйхат бўйича ID-карта учун ҳужжатларни расмийлаштиришни ва Миграция хизмати маъмурий биносининг ўзида ID-карта расмийлаштирилиб фуқарога топшириш йўлга қўйилган. Бунинг учун фуқароларни ҳужжатлари ва маълумотларини қабул қилиш, бармоқ изларини олиш ва фотосуратга тушириш хоналар ҳамда Хитойнинг ўзида ишлаб чиқилган ID-картани тайёрловчи ва чоп этувчи хоналар ташкил этилган.

Бундан ташқари Пекин Миграция хизматида Хитой фуқароларининг яшаш жойига бориб давлат томонидан белгиланган тўлов асосида хизмат кўрсатиш тартиби ҳам йўлга қўйилган. Хитой фуқаролари шахсини тасдиқловчи ID- картани ёки биометрик паспорт олиш учун яшаш жойидан электрон ҳужжатни тўлдириши, навбат олиши, белгиланган миқдордаги давлат божини тўлаганидан сўнг миграция хизмати ходими уйига келиб ҳужжатларни қабул қилиб олиши ва тайёр ID-картани ёки паспортни эгасига топшириб кетиши мумкин. Ушбу кўрсатилган хизматлар учун фуқаро ID-карта ёки биометрик паспорт учун белгиланган давлат божидан ташқари кўрсатилган хизматлар учун қўшимча давлат томонидан белгиланган тўловни амалга ошириши лозим.

Ёки бўлмаса хизмат юзасидан ёки тезлаштириб олиб истаги бўлган Хитой фуқаролари биометрик паспортни ёки ID-картани белгиланган қўшимча тўлов турини тўлаган ҳолда қисқа муддатда олишлари ҳам мумкин.

Шунингдек, Пекин Миграция хизмати маъмурий биносидан фуқаролар учун барча шарт-шароит ва қўлайликлар яратилган бўлиб, хизмат турига қараб фуқаролар электрон навбат орқали қабул қилиш тизими йўлга қўйилган, маҳаллий аҳоли қабули алоҳида ва хорижий фуқаролар қабули алоҳида жойларда ташкил этилган. Хорижий фуқароларни вақтинча яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш ва уларнинг виза муддатларини узайтириш бўйича ҳужжатларини қабул қилиш ва уларга тайёр паспортларни топшириш электрон дастурлаштирилган компьютер техникалари ёрдамида амалга оширилиши йўлга қўйилган.

Энди Хитойнинг “Пекин” халқаро аэропортида хизмат олиб борувчи Миграция хизмати фаолияти.

“Пекин” халқаро аэропорти 2019 йил 25 сентябрда очилган бўлиб, дунёдаги энг катта аэропортлардан бири ҳисобланади, терминал майдони 700 минг м² ташкил этади, 4 қаватдан иборат, биринчи терминал бир йилда 45 миллион пассажирларни ўтказиш имкониятига эга. 2025 йилга келиб барча терминаллар орқали 72 млн.дан 100 млн.гача пассажирларни ўтказиши мумкин.

Биринчи қавати халқаро рейслар учун, иккинчи қавати ички рейслар учун, учинчи қавати ички рейслар учиши учун ва туртинчи қавати халқаро рейслар учун. Аэропорт биносининг тагида ерости темийўл станцияси жойлашган.

Демак, “Пекин” халқаро аэропортида ҳам Миграция хизмати ходимлари хизмат олиб боришади, улар кириб келаётган маҳаллий ва хорижий фуқароларни паспортларини текширув назоратидан ўтказадилар. Бунда маҳаллий ва хорижий фуқаролар учун алоҳида ўтиш йўлаклари мавжуд бўлиб йўлакларни фуқаронинг паспортини ўқийдиган техник қўрилмалар, видео ва фотосуратга олиш мосламалари ва бармоқ изини олиш техникалари ўрнатилган. Миграция хизмати ходимлари хизмат жойига ходимларни хизмат кўрсатишини баҳолаб борувчи “Баҳолаш” қурилмаси ўрнатилган.

Унда фуқаро миграция хизмати ходимини хизмат жараёнида унга кўрсатган хизматини ихтиёрий равишда қурилмадаги “аъло”, “яхши” ва

“қоникарсиз” тугмасини босиши мумкин. Фуқаролар томонидан берилган баҳолар жамланиб ходимнинг хизмат олиб бориши баҳолаб борилади. Аэропорт марказида Миграция хизмати ходимлари хизмат фаолияти фуқароларнинг кириш-чиқишини назорат қилуви Марказ ташкил этилган бўлиб, ушбу марказ замонавий компьютер техникалари билан жиҳозланган. Ходимлар аэропорт ички худудида юришлари учун икки оёқли самокатлар берилган.

Бундан ташқари фуқароларнинг паспортларида бирор бир шубҳа ёки қалбакилаштириш аломати бўлса ушбу паспортларни текшириб бериш учун аэропорт худудида алоҳида маъмурий бинога эга бўлган экспертиза хизмати жойлашган. Ушбу хизмат барча замонавий техника воситалари ва барча давлатларнинг паспорт намуналарига эга.

Шу билан бирга аэропорт худудини кузатиб бориш учун 2 мингдан ортиқ видео кузатув камералари ўрнатилган бўлиб, улар назорат-кузатув штаби томонидан кузатиб борилади ва назоратга олинади.

Ушбу жараёнларда миграция хизмати ходимлари туну-кун хизмат олиб боришлари ташкил этилган ҳамда Хитойда ишлаб чиқилган энг замонавий дастурий таъминотлар ўрнатилган компьютер техникалари билан жиҳозланган.

Хитой Халқ Республикаси, шу жумладан, Хитой Халқ Республикасининг Гонконг махсус маъмурий худуди фуқаролари учун мамлакатнинг халқаро аэропортлари орқали кўпи билан 7 куң муддатга Ўзбекистон Республикасига киришнинг визасиз режими Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати Чегара кўшинларининг бўлинмаларига йўловчилар тўғрисида дастлабки маълумотларни ўз вақтида тақдим қилувчи ташувчининг қайтувчи авиачиптаси мавжуд бўлганда рухсат берилади.

Ушбу мавзумизда биз Сизлар билан хорижий давлатлар тажрибаларини Япония, Корея ва Хитой давлатлари Миграция хизматлари мисолида кўриб чиқдик.

Демак, ушбу давлатларда ҳам миграция жараёнлари ўзларининг қонунлари билан тартибга солинган ва мустаҳкамлаб қўйилган ҳамда ушбу қонунлар ижросини таъминлаш ва назорат қилиш вазифалари Миграция хизматларига юклатилган.

Бир нарсани алоҳида таъкидлаб ўтиш жойизки, ушбу давлатлар миграция хизматларида ишлатиб келинаётган барча замонавий дастурлар ва техника воситалари ушбу давлатларнинг ўзларида ишлаб чиқарилганлиги, миграция хизмати фаолияти электрон бошқарув тизими асосида амалга оширилиши иш унумдорлигига, самарадорлигига, сифатига ва тезкор маълумотларни олиш ҳамда назорат ўрнатилишига хизмат қилиши кўриб чиқдик.

Ушбу давлатлар ёки бошқа ривожланган давлатлар Миграция хизмати тажрибаларидан келиб чиққан ҳолда келажақда ушбу давлатларнинг самарали жиҳатлари ўзимизда ҳам Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш хизматида тадбиқ этилса келгусида ўзининг албатта ижобий натижасини беради.

Мустақил тайёргарлик учун топшириқ:

Мустақил таълимнинг мазмунини тингловчилар маъруза ва бошқа ўқув машғулотларда олган билимларини мустақил таълим жараёнида янада

чуқурроқ ўзлаштиришлари ва навбатдаги машғулотга мўлжалланган мавзу бўйича тайёргарлик кўришлари ташкил этади.

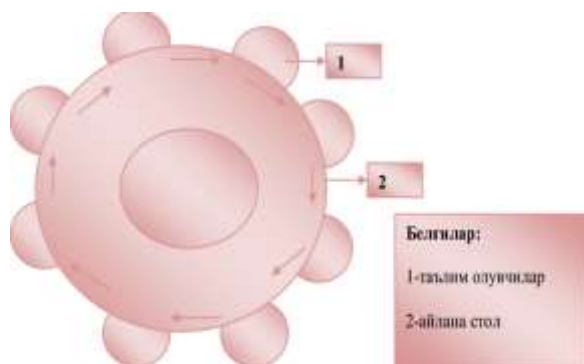
Тингловчилар мустақил “Хорижий давлатлар тажрибалари - Япония, Корея Республикаси ва Хитой Халқ Республикаси Миграция хизматлари мисолида” мавзусини тўлиқ ўрганадилар ва конспект қиладилар.

15- мавзу. Миграция ва фуқароликни расмийлаштириш хизматига оид хорижий тажриба

Семинар – 2 соат

Ушбу ўқув машғулотини **“Давра суҳбати”** интерфаол методидан фойдаланиш орқали ўтказилади.

“Давра суҳбати” методи – айлана стол атрофида берилган саволлар юзасидан тингловчилар томонидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдириш орқали олиб бориладиган ўқитиш методидир.

“Давра суҳбати” методи қўлланилганда стол-стуларни доира шаклида жойлаштириш керак. Бу ҳар бир тингловчининг бир-бири билан “кўз алоқаси”ни ўрнатиб туришига ёрдам беради. Давра суҳбатининг оғзаки ва ёзма шакллари мавжуддир. Оғзаки давра суҳбатида ўқитувчи мавзунини бошлаб беради ва тингловчилардан ушбу савол бўйича ўз

фикр-мулоҳазаларини билдиришларини сўрайди ва айлана бўйлаб ҳар бир таълим олувчи ўз фикр-мулоҳазаларини оғзаки баён этадилар.

Сўзлаётган тингловчини барча диққат билан тинглайди, агар муҳокама қилиш лозим бўлса, барча фикр-мулоҳазалар тингланиб бўлингандан сўнг муҳокама қилинади. Бу эса тингловчиларнинг мустақил фикрлашига ва нутқ маданиятининг ривожланишига ёрдам беради.

САВОЛЛАР

1. Япония миграция хизмати қайси вазирлик соҳавий хизмати ҳисобланади?
2. Корея Республикаси миграция хизмати қайси вазирлик соҳавий хизмати ҳисобланади?
3. Хитой Халқ Республикаси миграция хизмати қайси вазирлик соҳавий хизмати ҳисобланади?

Тахминий тест саволлари

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ички ишлар органларининг миграция жараёнлари ва фуқароликни расмийлаштириш соҳасидаги фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-3126-сонли қарори қачон қабул қилинган?
2. ПҚ-3126-сонли қарор билан миграция жараёнлари ва фуқароликни расмийлаштириш самарадорлигини оширишнинг нечта асосий йўналишлари энг муҳим вазифа еканлиги белгиланди?
3. Ислоҳатлар натижасида миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бош бошқармаси тизимида қандай бошқарма ташкил етилди?
4. МваФРББ тизими қуйидагиларни ўз ичига олади?
5. МваФРББнинг асосий вазифаларини кўрсатинг?
6. МваФРБ бошқармасининг ҳуқуқларини кўрсатинг?
7. Давлат хизматлари кўрсатиш соҳасида интеграциялаштирилган маълумотлар базасини шакллантириш ва юритиш МваФРББ қайси таркибидаги тузилманинг асосий вазифаси ҳисобланади?
8. МваФРБ бошқармага бошлиқ қайси орган билан келишилган ҳолда Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири томонидан лавозимига тайинланади ва озод етилади?
9. МваФРБ бошқарма қандай мажбуриятларга ега?
10. Шахсни ҳужжатлаштириш, унинг мақсад ҳамда вазифаларини амалга ошириш йўлида уни прописка қилиш ва ушбу қоидаларни бузганлик учун жавобгарлик тартибини белгиловчи, шунингдек, бу борадаги фаолиятни таъминловчи ваколатли субъектлар, усул ва воситалар мажмуидан иборат ҳуқуқ нормалари билан тартибга солинадиган ижтимоий муносабатлар йиғиндиси нима дейилади?
1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига оид масалаларни кўриб чиқишнинг янгиланган тартибини белгилаш тўғрисида”ги Фармони қачон қабул қилинган?
2. Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги масалалари юзасидан илтимоснома ва аризалар Республика ҳудудида яшаб турган шахс томонидан кимга топширилади?
3. Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги масалалари юзасидан қабул қилинган илтимосномалар ёки аризалар қайси маълумотлар базасидан рўйхатдан ўтказилади.?
4. Ота-онаси ёки улардан бирининг фуқаролиги ўзгарганда уларнинг илтимосномасига кўра, неча ёшгача бўлган боланинг фуқаролиги фақат унинг ёзма розилиги билан ўзгартирилиши мумкин?

5. Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигига умумий тартибда қабул қилиш бўйича илтимоснома билан муурожаат қилиши мумкин, агар у?
 6. Кимлар Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигига соддалаштирилган тартибда қабул қилиш бўйича муурожаат қилиши мумкин?
 7. Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигига алоҳида тартибда қабул қилиш Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги тўғрисида»ги қонуннинг?
 8. Шахс чет давлатнинг ҳарбий хизматида, хавфсизлик органларига, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларига, давлат ҳокимияти ва бошқаруви органларига хизматга кирганлиги оқибатида Ўзбекистон фуқаролигини йўқотган бўлса?
 9. Фуқароликка тан олиш назарда тутилган фактларни тасдиқловчи ҳужжатлар мавжуд бўлмаган тақдирда, ариза берувчи ушбу фактларни қандай аниқлаши мумкин?
 10. Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги масалалари юзасидан қабул қилинган ҳужжатлар нечта нусхада юритилади ва уларни сақлаш муддати қанча?
1. Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигидан чиқиш учун фуқаро?
 2. Фуқароликдан чиқиш бўйича илтимоснома билан муурожаат қилган фуқаронинг ҳужжатларини миграция ва фуқароликни расмийлаштириш ходими қанча муддатда «Е-Фуқаро» ИМБ рўйхатдан ўтказиши лозим?
 3. Ўзбекистон Республикасининг Фуқароликдан чиқиш масалалари юзасидан қабул қилинган илтимосномаларни кўриб чиқиш муддати?
 4. Ота-онаси ёки улардан бирининг фуқаролиги ўзгарганда уларнинг илтимосномасига кўра, ўн тўрт ёшдан ўн саккиз ёшгача бўлган боланинг фуқаролиги қандай ўзгартирилиши мумкин?
 5. Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигидан чиқиш “Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги тўғрисида”ги қонуннинг?
 6. Агар Ўзбекистон фуқароси ихтиёрий равишда чет давлат фуқаролигини олган бўлса?
 7. Ҳужжатни имзолаган сифатида иш кўрган шахснинг имзоси ҳақиқийлигини ва ҳужжатни тасдиқлаган муҳр ёки штамп босма изи ҳақиқийлигини тасдиқлайдиган Конвенсияга мувофиқ расмий ҳужжатга чет елда фойдаланиш мақсадида қўйиладиган махсус штамп нима дейилади?
 8. Агар хорижда доимий яшовчи шахс қанча муддат мобайнида узрли сабабларсиз доимий консуллик ҳисобида турмаган бўлса Ўзбекистон Республикаси фуқаролигини йўқотиши мумкин?
 9. Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигидан чиқиш учун топширилган илтимоснома кўриб чиққанлик учун қанча миқдорда давлат божи ундирилади?
 10. Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги масалалари юзасидан илтимоснома ва аризалар Ўзбекистон Республикаси ҳудудида яшаб турган шахс томонидан кимга топширилади?

1. Ўзбекистон Республикасида идентификация ID-карта ларни жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги фармони қабул қилинган?
 2. Идентификация ID-карта сени расмийлаштириш учун муружаат ўзгалар ёрдамига мухтож қариялар ва ногиронлиги бўлган шахслардан келиб тушганда расмийлаштирилади?
 3. Янги ID-карта белгиланган тартибда ID-карта йўқолганлиги ҳақида ариза келиб тушган кундан бошлаб неча иш кунида берилади?
 4. Фуқаро ID-карта си амал қилиш муддати тугаганда ва тегишли ёшга тўлгандан сўнг ёки фамилияси, исми, отасининг исми, туғилган йили ва миллати ўзгаргандан сўнг қанча муддатда ID-карта олиш учун муружаат қилиши лозим?
 5. Ҳақиқий ҳарбий хизматни ўтаб, Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари резервига бўшатишган, биометрик паспорти ёки ID-карта си бўлмаган ҳарбий хизматчиларга ID-карта нима асосида берилади?
 6. Агар фуқаро қўл бармоқ излари олинишидан бош торца ёхуд кўзойнакда ёки бош кийимда суратга тушиш истагидан қайтмаса, фуқарога ID-карта қандай расмийлаштирилади?
 7. ID-карта расмийлаштириш ва бериш жараёнида унда техник нуқсонлар аниқланса, башарти улар маълумотларни йиғиш пункти томонидан йўл қўйилган бўлса, ID-карта қандай алмаштирилади?
 8. 16 ёшга тўлмаган шахсларнинг ID-карта лари кимларга берилади.?
 9. Чет ел фуқароларига ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга кириш ёки кириш-чиқиш визаларини берганлик ҳамда уларнинг амал қилиш муддатини бир йилгача узайтирганлик учун тўлов?
 10. Давлат божи суммаларини қайтариш нима асосида амалга оширилади?
1. “Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги бўлмаган шахсларининг биометрик ҳаракатланиш ҳужжати тўғрисидаги низом” қайси норматив-ҳуқуқий ҳужжат билан тасдиқланган?
 2. Фуқаролиги бўлмаган шахсларга ҳаракатланиш ҳужжати қанча муддатга берилади?
 3. Ҳаракатланиш ҳужжати бланкасига қайси маълумот киритилмайди?
 4. Бир ёшга тўлмаган фуқаролиги бўлмаган шахсларга ҳаракатланиш ҳужжати қанча муддатга берилади?
 5. Фуқаролиги бўлмаган шахс Ўзбекистон Республикасидан ташқарига чиқаётганида ҳаракатланиш ҳужжатининг амал қилиш муддати қанча вақтни ташкил еца, алмаштирилиши мумкин?
 6. Ўзбекистон Республикаси ҳудудида ҳаракатланиш ҳужжати неча иш куни мобайнида берилиши керак?
 7. Ҳаракатланиш ҳужжати чипига қайси маълумот киритилишини топинг?

8. Ҳаракатланиш ҳужжати талабномаси ДПМга жўнатилганидан кейин хорижда егасига неча иш куни мобайнида берилиши керак?

9. Агар фуқаролиги бўлмаган шахс қўл бармоқ излари олиншидан бош торца ва кўзойнакда ёки бош кийимда суратга тушиш истагидан қайтмаса маълумотларни йиғиш пункти ходими қандай ҳуқуқга ега?

10. Суд ажрими билан ҳаракатланиш ҳужжатининг амал қилиши тўхтатиб турилган айбланувчи ёки судланувчи паспорт тизими қоидаларини бузганлик учун?

1. Ўзбекистон Республикаси фуқароларини доимий яшаш жойи ва вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартибини белгиловчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатни топинг.

2. Фуқаролар янги яшаш жойига келган кунларидан бошлаб доимий ёки вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш учун ҳужжатларни қанча вақт ичида тақдим етишлари шарт.

3. Агар қонунчилик ҳужжатларида бошқача тартиб назарда тутилмаган бўлса, доимий яшаш жойи ва вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олинмаганлиги фуқарога хизмат кўрсатишни рад етиш учун асос деб ҳисобланиши мумкинми?

4. Фуқаро вилоятларда доимий рўйхатга ега бўлиш учун МваФРБга қандай ҳужжатларни тақдим етмайди?

5. БАРЕ-СОДЕ – бу

6. Ўзбекистон Республикасининг Уй-жой кодекси 42-моддасига асосан, уй-жой майдонининг ижтимоий нормаси бир киши ҳисобига қанча квадрат метрдан кам бўлмаган ҳажмда белгиланади.

7. Ўн олти ёшга тўлмаган фуқаро кимларнинг доимий рўйхатга олинган манзилида доимий яшаш жойи ёки вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олинши шарт?

8. «Давергеодезкадастр» қўмитасининг базасида мавжуд бўлмаган ҳамда кадастр рақами бўлмаган турар жойларга қандай ҳаракатлар қатъиян тақиқланади?

9. Фуқароларни доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш ва бекор қилиш, вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш хизматлари қаерда амалга оширилади?

10. Вояга етмаганлар доимий рўйхатга олинган, бироқ «Манзил» тизимига киритилмаган ҳолларда, ким томонидан «Манзил» тизимига киритилади?

1. Ўзбекистон Республикаси ҳудудида чет ел фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартиби қайси норматив-ҳуқуқий ҳужжатда белгилаб берилган?

2. . . . — хорижий инвестиция киритиш вақтида Ўзбекистон Республикасида белгиланган базавий ҳисоблаш миқдорининг камида 8500 бараварида хўжалик жамиятларининг аксиялари ва улушларини сотиб олиш, шунингдек, чет ел инвестициялари иштирокидаги корхоналар ташкил етиш шаклида

Ўзбекистон Республикаси иқтисодиётига инвестиция киритган ҳамда амал қилиш муддати уч йилгача бўлган кўп марталиқ инвестиция визасига ега чет ел фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс.

3. Яшаш гувоҳномаси ёки ID-карта га ега бўлган чет ел фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар вақтинча рўйхатга олиниш учун бошқа ҳудудга келган кунидан бошлаб . . . кунда ҳудудий МваФРБга муурожаат қиладилар.

4. Ички ишлар органи профилактика (катта) инспекторлари ўзлари хизмат кўрсатаётган ҳудудда вақтинча яшовчи чет ел фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар томонидан паспорт-виза режими га риоя этилишини . . . назорат қилиб борадилар.

5. Чет ел фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг бўлиш муддати 30 кундан ошса, . . . кун ичида ҳудудий МваФРБга муурожаат этиш орқали амалга оширилади.

6. Қуйидагилар вақтинча рўйхатга олинишга тенглаштирилади. Нотўғри берилган жавобни топинг.

7. Яшаш гувоҳномаси ёки ID-карта га ега бўлган чет ел фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни республиканинг бошқа ҳудудларида вақтинча рўйхатга олиши доимий яшаш жойи бўйича рўйхати бекор қилинмаган ҳолда, келган жойи бўйича . . . бўлган муддатга амалга оширилади.

8. Қайси тоифа чет ел фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар, шунингдек, уларнинг оила аъзолари ИИО томонидан вақтинча рўйхатга олиш давлат божи ундирилмасдан уч йил муддатгача расмийлаштирилади ва узайтирилади?

9. Чет ел фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг бўлиш муддати 30 кундан ошмаса, улар келиб жойлашган пайтда «Е-мехмон» дастури ёрдамида ёки . . . кун ичида ҳудудий МваФРБга муурожаат этиш орқали амалга оширилади.

10. Қайси тоифа чет ел фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар вақтинча рўйхатдан озод этилган? Нотўғри жавобни топинг.

1. Чет ел фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни Қорақалпоғистон Республикасида ва вилоятларда доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш тартибини белгиловчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатни топинг.

2. Вилоятга бошқа давлатлардан келган чет ел фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга Ўзбекистон Республикасида доимий яшаш учун рухсат бериш рад этилган тақдирда

3. Чет ел фуқаросини хорижий давлатга рўйхатдан чиқариш учун ҳужжатларни кўриб чиқиш муддати . . . кунидан ошмаслиги керак.

4. . . . — чет ел фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг Ўзбекистон Республикасида доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олинганлигини ҳамда егасининг шахсини ва фуқаролигини тасдиқловчи, шунингдек, егасининг

шахсий биографик маълумотлари ва биометрик параметрлари киритилган электрон ташувчи қурилмага (чипга) ега бўлган ҳужжат.

5. Фуқаролиги бўлмаган шахсни хорижий давлатга рўйхатдан чиқариш учун ҳужжатларни кўриб чиқиш муддати . . . кундан ошмаслиги керак.

6. Бошқа давлатга доимий яшашга кетаётганлиги сабабли доимий рўйхати бекор қилинган чет ел фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар қайси ҳолларда қайта доимий яшашга рухсатнома расмийлаштирилади?

7. Эр (хотин) хотини (ери) доимий рўйхатга олинган уй-жой майдонига, башарти камида . . . биргаликда яшаётган чет ел фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар доимий яшашга рухсатнома олиш учун МваФРБга ҳужжатларни тақдим этаишлари мумкин.

8. ИИВ МваФРБга Ўзбекистон Республикасида доимий яшашга рухсатнома олиш учун чет ел фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг тегишли ҳужжатлар келиб тушган (сўровномага жавоб олинган) кундан бошлаб . . . муддат ичида ҳулоса чиқаради.

9. Ўзбекистон Республикасида доимий яшашга рухсатнома олиш учун чет ел фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг ҳужжатлари бўйича ҚР ИИВ МваФРБ ва ИИБ МваФРБ тегишли ваколатли органнинг ижобий ҳулосаси олинган кундан бошлаб . . . ҳулоса тайёрлайди.

10. Рўйхатдан чиқарилганда ҳамда яшаш гувоҳнома ёки ID-карта ва доимий рўйхат бекор қилинганда МваФРБ . . . муддатда «манзил» тизимида рўйхатдан чиқарилганлиги ҳолати юзасидан маълумотларни киритади.

1. Вазирлар Маҳкамасининг «Ички ишлар органларининг муайян яшаш жойига ега бўлмаган шахсларни реабилитасия қилиш марказлари тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида»ги қарорини белгиланг.

2. Муайян яшаш жойига ега бўлмаган шахсларни маъмурий жавобгарликдан озод этиш ва идентификация ID-карта сини расмийлаштиришда давлат божини қоплаш ИИВнинг қайси буйруғи билан тартибга солинади?

3. Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг қайси моддаларига асосан МваФРБ муайян яшаш жойига ега бўлмаган шахсларни маъмурий жавобгарликдан озод қилиш тўғрисида тақдимнома билан судга мурожаат қилади?

4. Фуқаролик паспорти ёки идентификация ID-карта си билан аввал ҳужжатлаштирилган, аммо уни йўқотиб қўйган ва доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олинмаган муайян яшаш жойига ега бўлмаган шахсларни турган жойи бўйича рўйхатга олиш истисно тариқасида, қайси манзилга амалга оширилади?

5. Муайян яшаш жойига ега бўлмаган шахсларни Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига мансублиги ким томонидан аниқланади?

6. МваФРБ, жиноят ишлари бўйича туман судига ID-карта сини расмийлаштиришда муайян яшаш жойига ега бўлмаган шахсларни маъмурий

жавобгарликдан озод қилиш тўғрисида тақдимнома билан қанча муддатда мурожаат қилиши лозим?

7. Муайян яшаш жойига ега бўлмаган шахсларга идентификация ID-карта сени расмийлаштириш учун давлат божларини қоплаш тўғрисида МваФРБ томонидан қайси органларга талабнома киритилади?

8. МваФРБ томонидан муайян яшаш жойига ега бўлмаган шахсларни хужжатлаштириш юзасидан амалга оширилган ишлар бўйича ҳудуддаги реабилитация марказларига қанча муддатда маълумот юборади?

9. Муайян яшаш жойига ега бўлмаган шахсларнинг аризасига кўра, уларнинг МваФРБларда идентификация ID-карта сени расмийлаштиришлари учун реабилитация марказлари томонидан мазкур шахсини тасдиқловчи қандай хужжат берилади.

10. МваФРБ муайян яшаш жойига ега бўлмаган шахснинг Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига мансублиги ёки мансуб емаслиги юзасидан қандай ҳаракатлар амалга оширилади?

1. Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг хорижга чиқиш биометрик паспортини расмийлаштириш ва бериш тизими президентимизнинг қайси қайси қарори билан тартибга солинади?

3. Хорижга чиқиш биометрик паспорти хизматдан фойдаланувчи мурожаат етиб, тегишли тўловларни амалга оширган кундан бошлаб неча иш кунида тақдим етилади?

4. Хорижга чиқиш биометрик паспортига ички ишлар органлари бўлинмалари томонидан қандай қайд белгилари киритилади?

5. Вояга етмаган фуқарога хорижга чиқиш биометрик паспортини расмийлаштириш чоғида қандай ҳолатларда ота-онадан бирининг розилиги талаб қилинмайди?

6. Вояга етмаган шахсларга хорижга чиқиш биометрик паспортини расмийлаштириш ва бериш хизмати юзасидан ота-оналар ёки уларнинг ўрнини босувчи шахслар ўртасида чиққан ҳар қандай низолар қандай ҳал қилинади?

7. Хорижга чиқиш биометрик паспортини бериш бўйича давлат хизматини кўрсатишни рад етиш учун асос бўлади?

8. Хорижга чиқиш биометрик паспортига атайлаб шикаст етказишда?

9. Давлат сирларини ташкил етувчи маълумотлардан хабардор фуқароларнинг хорижга чиқиш биометрик паспортлари қаерда сақланади?

10. Ота-онанинг бири ўз боласининг хорижга чиқишига рози бўлмаган тақдирда, унинг хорижга чиқиш ҳуқуқини чеклаш учун кимга мурожаат қилиш ҳуқуқига ега?

1. Хорижда истиқомат қилаётган ватандошлар ва уларнинг оила аъзоларини Ўзбекистон Республикасига тақлиф қилишни расмийлаштириш ва кўп

марталик кириш визаларини бериш ҳамда уларни ички ишлар органлари томонидан вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш тартибини белгиловчи норматив-ҳуқуқий ҳужжатни топинг.

2. Ватандошларни Ўзбекистон Республикасига таклиф қилиш учун таклиф қилувчи доимий истиқомат қиладиган жойидаги МваФР бўлинмасига қўйидаги ҳужжатларни тақдим этади. Нотўғри жавобни топинг.

3. МваФРБда ватандошларни таклиф қилиш ҳақидаги ҳужжатларни кўриб чиқиш муддати . . . иш кунидан ошмаслиги лозим. Тўғри жавобни топинг.

4. . . . — Ўзбекистон Республикасида доимий истиқомат қилувчи ва унинг фуқаролари бўлган қариндошлари томонидан берилган таклифнома асосида келадиган, амал қилиши мобайнида Ўзбекистон ҳудудига чекланмаган марта ташриф буюрадиган ватандошлар ва уларнинг оила аъзолари учун 2 йил муддатга бериладиган виза тоифаси?

5. Ватандошларни таклиф қилиш ҳақидаги таклифнома берилган кундан бошлаб . . . давомида амал қиладди. Тўғри жавобни топинг.

6. Ватандошларга кўп марталик кириш визаларини расмийлаштириш учун таклиф етувчининг ҳужжатлари кўриб чиқиш муддати . . . кун?

7. Ватандошлар Ўзбекистон Республикасида меҳнат фаолияти билан шуғулланиш учун тегишли рухсатнома олиш масаласида . . . мурожаат қилишлари керак. Тўғри жавобни топинг.

8. Ватандошларнинг «ВТД» турдаги визалари меҳнат фаолияти билан шуғулланиш учун берилган рухсатнома ёки таълим муассасаси билан тузилган шартнома муддатига узайтирилганда . . . Тўғри жавобни топинг.

9. Ватандошлар яшаш манзилларини ўзгартирсалар . . . кечикмай вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олинган жой бўйича ҳудудий МваФР бўлинмасига турган жойи бўйича рўйхатга олишни ўзгартириш учун мурожаат қилиши лозим. Тўғри жавобни топинг.

10. Ватандошларнинг кириш визаси ва вақтинча пропускиси қайси ҳолларда бекор қилинади?

1. Хорижий фуқароларнинг ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг Ўзбекистон Республикасида бўлишлари Қоидалари қайси норматив-ҳуқуқий ҳужжат билан белгилаб қўйилган?

2. Қайси ҳолатларда чет ел фуқаролигига Ўзбекистон Республикасига кириш ҳуқуқи - ўн йилга чекланади? Тўғри жавобни белгиланг.

3. Чет ел фуқароларини Ўзбекистон Республикасида бўлиш муддатини қисқартириш?

4. Қайси ҳолатларда чет ел фуқаролигига Ўзбекистон Республикасига кириш ҳуқуқи-умрбод чекланади? Тўғри жавобни белгиланг.

5. Чет ел фуқароларини Ўзбекистон Республикасига нотижорат мақсадларда шахсий ишлар бўйича таклиф қилган ва уларга уй-жой майдонини берган шахслар мажбуриятлари

6. Ўзбекистон Республикасига . . . чет ел фуқароларининг шахсий ва хизмат автотранспорт воситалари Ўзбекистон Республикасининг божхона органларида ҳисобга қўйилиши керак?

7. Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида қайси тоифа чет ел фуқаролари аккредитасия қилинади? Нотўғри жавобни топинг.

8. Ўзбекистон Республикаси ҳудудида доимий яшайдиган ва яшаш гувоҳномаларига ега бўлган чет ел фуқароларини . . . вақтинча рўйхатдан ўтказиш шахсни доимий яшаш жойидан ўчирмаган ҳолда амалга оширилади.

9. Йўл ҳаракати тўғрисидаги конвенсия қаерда ва қачон қабул қилинган? Тўғри жавобни топинг.

10. Катта ижтимоий хавф туғдирмайдиган ёки унча оғир бўлмаган жиноятларни содир этганлиги учун жазони ижро этиб бўлган ёки ўтаб бўлганидан кейин ёхуд қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳолларда жиноий жавобгарликдан ёки жазодан озод қилинган чет эл фуқаролари

1. Хорижий фуқароларга бериладиган хизмат кириш визаси (вақтинча)ни топинг.

2. Транзит визаси Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали транзит билан ўтувчи хорижий фуқароларга . . . берилади.

3. Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали транзит ўтишда мажбурий тўхташ қандай ҳолларда бўлиши мумкин? Тўғри жавобни топинг.

4. Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали транзит ўтувчи хорижий фуқаролар тўхташ вақтида қайси объектлар хорижий фуқаролар яшайдиган жойлар бўлиши мумкин? Тўғри жавобни белгиланг.

5. Хорижий фуқароларга жой ва транспорт воситалари берилган барча ҳолларда уларнинг егалари бу ҳақда . . . ички ишлар органларига маълум қилишлари шарт. Тўғри жавобни белгиланг.

6. Ўзбекистон Республикасининг кириш, чиқиш ва транзит визалари (электрон бўлмаган) тоифаларининг виза турлари сони нечта?

7. Хорижий фуқароларнинг ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали транзит ўтишлари Қоидалари қайси норматив-ҳуқуқий ҳужжатда белгилаб қўйилган?

8. Қайси ҳолларда Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали визасиз транзит ўтишга рухсат берилади? Нотўғри жавобни топинг.

9. С-2 визаси қайси тоифа хорижий фуқароларга берилади? Тўғри жавобни топинг.

10. Хорижий фуқароларга бериладиган зиёрат кириш визасини топинг.

1. Ички ишлар вазирлигининг “Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан Тожикистон, Қозоғистон, Туркманистон ва Қирғизистон Ҳукуматлари ўртасида фуқароларнинг ўзаро келиб-кетишлари тўғрисидаги Битимларни еълон қилиш ҳақида” буйруғи қачон тасдиқланган?

2. Ўзбекистон Республикаси ва Тожикистон Республикаси фуқароларидан ундириладиган визалар учун консуллик йиғимлари тарифига асосан 6 ойгача кўп марталиқ кириш-чиқиш визасини расмийлаштирганлик учун консуллик йиғими. Тўғри жавобни топинг.

3. Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати билан Туркменистон Ҳукумати ўртасида “Фуқароларнинг ўзаро қатновлари ва чегарабўйи вилоятларида яшовчи фуқароларга енгиллаштирилган қатнов тартиби тўғрисида”ги Битим қачон имзоланган?

4. Ўзбекистон билан Қирғиз Республикаси ўртасида “Фуқароларнинг ўзаро келиб-кетишлари тўғрисида”ги Битимда кўзда тутилган шартларга мувофиқ томонлар фуқаролари визасиз . . . бошқа томон давлати ҳудудига киришларни, чиқишларни транзит ўтишлари ҳамда унда вақтинча бўлишлари мумкин.

5. Ўзбекистон билан Қозоғистон Республикаси ўртасида “Фуқароларнинг ўзаро келиб-кетиш шартлари тўғрисида”ги Битимга асосан Томонлар давлатларининг миллий паспортга ега бўлган фуқаролари бошқа Томон давлати ҳудудига . . . қадар рўйхатга олинмаган ҳолда кирадилар ва унда бўладилар.

6. Ўзбекистон билан Қозоғистон Республикаси ўртасида “Фуқароларнинг ўзаро келиб-кетиш шартлари тўғрисида”ги Битим қачон имзоланган?

7. Хоразм ва Бухоро вилоятларида, шунингдек Қорақалпоғистон Республикаси, Сурхондарё ҳамда Қашқадарё вилоятларининг Туркменистон чегарасига бевосита туташган туманларида доимий истиқомат қилувчи, Ўзбекистон Республикаси фуқаролари Туркменистоннинг Дашоуз ва Лебоп вилоятларига . . . бўлишлари мумкин.

8. Ўзбекистон билан Қирғиз Республикаси ўртасида “Фуқароларнинг ўзаро келиб-кетишлари тўғрисида”ги Битим қачон имзоланган?

9. Ўзбекистон билан Тожикистон Республикаси ўртасида “Фуқароларнинг ўзаро келиб-кетишлари тўғрисида”ги Битимга асосан Томонлар халқаро автомобил ташишларини амалга оширадиган транспорт корхоналарининг дипломатик ваколатхоналар ва консуллик муассасаларига мурожаати асосида транспорт воситаларининг ҳайдовчиларига белгиланган тартибда . . . берадилар.

10. Ўзбекистон билан Тожикистон Республикаси ўртасида “Фуқароларнинг ўзаро келиб-кетишлари тўғрисида”ги Битим қачон имзоланган?

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикасида идентификация ID-карта ларни жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида” ПФ-6065-сон Фармоннинг 2-Иловаси билан “Ўзбекистон Республикасида доимий яшовчи чет давлат фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг идентификация ID-карта си тўғрисида” Низом қайси норматив-ҳуқуқий ҳужжат билан тасдиқлаган.

2. ID-карта янги туғилган болага бир ёшгача — ... (ота-оналар, васийларнинг (ҳомийларнинг) ихтиёрига кўра) берилади. Тўғри жавобни топинг.

3. ID-карта бир ёшдан 16 ёшгача —муддатга берилади. Тўғри жавобни топинг.
4. ID-карта 60 ёшдан ошганларга —... муддатга берилади.Тўғри жавобни белгиланг.
5. чет давлат фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг идентификация ID-карта си - Тўғри жавобни белгиланг.
6. чип — Тўғри жавобни топинг.
7. персоналлаштириш — Тўғри жавобни белгиланг.
8. ID-карта си бекор қилинган чет давлат фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахсга ... муддат ичида Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан чиқиб кетиши тўғрисида ички ишлар органларининг миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмалари томонидан огоҳлантирилади? Тўғри жавобни топинг.
9. ID-карта си бўлмаган Ўзбекистон Республикасида доимий рўйхатга олинган чет давлат фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс 16 ёшга тўлганда ID-карта олиш учун ... кечикмасдан маълумотларни йиғиш пунктига мурожаат қилиши шарт. Тўғри жавобни топинг.
10. ID-карта маълумотларни йиғиш пункти томонидан ҳужжатлар тўлик қабул қилиб олингандан сўнг ... кунни мобайнида берилади.

- 1.Япония миграция хизмати қайси вазирлик соҳавий хизмати ҳисобланади?
2. Корея Республикаси миграция хизмати қайси вазирлик соҳавий хизмати ҳисобланади?
3. Хитой Халқ Республикаси миграция хизмати қайси вазирлик соҳавий хизмати ҳисобланади?
4. Японияга . . . кам бўлган муддатга келган хорижий фуқаролар, шу жумладан қонун билан белгилаб берилган тоифадаги хорижий фуқаролар рўйхатдан ўтишдан озод этиладилар. Тўғри жавобни топинг.
5. Япония фуқаролари Ўзбекистон Республикасига визасиз неча кунгача визасиз кириб келишлари мумкин?
- 6.Корея Республикасида “Қочоқлик мақомини бериш тўғрисида” Қонун қачон қабул қилинган?
- 7.Корея Республикаси фуқаролари Ўзбекистон Республикасига визасиз неча кунгача визасиз кириб келишлари мумкин?
8. Корея Республикасига . . . ортиқ муддатга келган хорижий фуқаролар яшаш жойи бўйича вақтинча рўйхатдан ўтишлари керак?
9. Қайси йилдан Хитой Халқ Республикаси Жамоат хавфсизлиги вазирлиги тизимида бўлган Кириш, чиқиш бошқармаси - миграция ишлари бўйича давлат бошқармаси (миграция хизмати)га ўзгартирилди?
- 10.Қайси давлат фуқаролари учун халқаро аэропортлари орқали кўпи билан

ГЛОССАРИЙ:

Ўзбекистон Республикасида паспорт тизимини таъминлаш – ушбу жараённи ташкил етувчи субъектларнинг бу борадаги комплекс фаолияти бўлиб, мамлакатда паспорт тизими қоидаларининг самарали ишлашига қаратилган ижтимоий-ҳуқуқий, ташкилий ва бошқа турдаги чора-тадбирлар мажмуини ўз ичига олади.

Паспорт тизими – бу шахсни ҳужжатлаштириш, унинг мақсад ҳамда вазифаларини амалга ошириш йўлида уни прописка қилиш ва ушбу қоидаларни бузганлик учун жавобгарлик тартибини белгиловчи, шунингдек, бу борадаги фаолиятни таъминловчи ваколатли субъектлар, усул ва воситалар мажмуидан иборат ҳуқуқ нормалари билан тартибга солинадиган ижтимоий муносабатлар йиғиндисидир.

Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг биометрик паспорти — Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини ва егасининг шахсини Ўзбекистон Республикаси ҳудудида тасдиқловчи, паспорт егасининг шахсий биографик маълумотлари ва биометрик параметрлари киритилган электрон ташувчи қурилма (чип)га ега бўлган ҳужжат;

ариза берувчи— Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги масалалари бўйича давлат органига мурожаат қилган вояга етган Ўзбекистон Республикаси фуқароси ёки чет давлат фуқароси ёхуд вояга етган фуқаролиги бўлмаган шахс

ёлғиз ота ёки она— болани тарбиялаётган ота (она), башарти боланинг туғилганлиги тўғрисидаги расмий ҳужжатларда ота-онасидан бири ҳақидаги маълумотлар мавжуд бўлмаса ёхуд бундай маълумотлар тарбиялаётган отанинг (онанинг) сўзларига асосан киритилган бўлса;

бола— ўн саккиз ёшга тўлгунга (вояга етгунга) қадар бўлган шахс;

фуқаролиги бўлмаган шахс— Ўзбекистон Республикаси ҳудудида доимий яшаб турган, Ўзбекистон Республикасининг фуқароси бўлмаган ва ўзининг чет давлат фуқаролигига мансублигига доир далилга ега бўлмаган шахс;

фуқароликнинг ўзгариши— Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини олиш ёки тугатиш;

ватандош— Ўзбекистон Республикаси ҳудудида туғилган ёки илгари унинг ҳудудида яшаган, Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигига ега бўлмаган, Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан ташқарида яшайдиган шахс ва унинг насл-насаб шажараси бўйича тўғри туташган ўзидан кейинги қариндошлари, башарти, агар уларнинг насл-насаб шажараси бўйича тўғри туташган ўзидан олдинги қариндошлари Ўзбекистон Республикаси ҳудудида яшаётган бўлса ҳамда Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари бўлса;

идентификацияловчи ID-карта си — Ўзбекистон Республикаси ҳудудида идентификацияловчи карта егасининг шахсини ва фуқаролигини, шунингдек доимий рўйхатга олинганлигини тасдиқлайдиган, егасининг шахсига доир биографик ва биометрик маълумотлар киритилган электрон жисмга (чипга) ега бўлган, Ўзбекистон Республикаси фуқаросига ёки чет давлат фуқаросига ёхуд фуқаролиги бўлмаган шахсга бериладиган ҳужжат;

тирикчиликнинг қонуний манбаи— иш ҳақи ва унга тенглаштирилган тўловлар, тадбиркорлик фаолиятидан ёки мулкдан олинган фойда, пенсия, стипендия, алиментлар, ижтимоий нафақалар, молиявий жамғармалар ёки оила аъзолари ва бошқа шахсларнинг молиявий ёрдами, шунингдек бошқа қонуний даромадлар;

чет давлат фуқароси— Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигига ега бўлмаган, бошқа давлат фуқаролигига ва ўзининг бошқа давлат фуқаролигига мансублигига доир далилга ега бўлган шахс;

Ўзбекистон Республикасининг хорижда доимий яшовчи фуқароси— Ўзбекистон Республикасидаги доимий яшаш жойидан рўйхатдан чиққан ҳамда хорижга доимий яшашга чиқиб кетиш учун рухсатнома расмийлаштирган Ўзбекистон Республикаси фуқароси;

яшаш— шахсининг Ўзбекистон Республикаси ҳудудида ёки унинг ташқарисида қонуний асосда туриши;

Давлат божи - юридик аҳамиятга молик ҳаракатларни амалга оширганлик ва бундай ҳаракатлар учун ваколатли муассасалар ва мансабдор шахслар томонидан ҳужжатлар берганлик учун ундириладиган мажбурий тўловдир.

Давлат божини тўловчилар - Ваколатли муассасаларга ва мансабдор шахсларга мурожаат қилаётган ва ўзига нисбатан юридик аҳамиятга молик ҳаракат ва ҳужжатлар бериш амалга ошириладиган юридик ва жисмоний шахслар давлат божини тўловчилардир.

чип — ID-карта даги биографик маълумотлар, рақамли фотосурат ва қўл бармоқ изи ҳамда бошқа маълумотларни сақловчи электрон қурилма;

персоналлаштириш — ID-карта егасининг биографик ва биометрик маълумотларини ID-карта га киритиш;

верификациялаш — ID-карта га киритилган биометрик маълумотларнинг ID-карта егасининг биометрик маълумотларига мослигини махсус техник қурилма ёрдамида текшириш;

маълумотларни йиғиш пункти — ID-карта олиш учун мурожаат қилган фуқароларнинг биографик ва биометрик маълумотларини жамлаш, ID-карта ларни персоналлаштириш ва бериш вазифаларини бажарувчи ички ишлар органларининг миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмалари ҳамда давлат хизматлари марказлари;

ID-карта олиш учун талабнома — ID-карта олувчи ҳақида маълумотларни йиғиш пункти томонидан шакллантирилган биографик ва биометрик маълумотларни ўз ичига олган электрон ҳужжат.

персоналлаштириш — ҳаракатланиш ҳужжати бланкасига унинг егаси тўғрисидаги биографик маълумотлар ва биометрик параметрларни киритиш;

верификация — ҳаракатланиш ҳужжати киритилган биометрик параметрларнинг ҳаракатланиш ҳужжати егасининг биометрик параметрлари билан мослигини машина ёрдамида текшириш;

консуллик муассасаси — Ўзбекистон Республикаси дипломатик ваколатхонасининг консуллик бўлими, Ўзбекистон Республикасининг хорижий давлатда таъсис этиладиган бош консулхонаси, консулхонаси, висе-консулхонаси ва консуллик агентлиги;

консуллик рўйхати — тегишли консуллик округи ҳудудига келган фуқаролиги бўлмаган шахсни хориждаги Ўзбекистон Республикасининг консуллик муассасалари қошида белгиланган тартибда қайддан ўтказиш;

доимий консуллик рўйхати — доимий яшаш учун хорижга чиқиш рухсатномасини белгиланган тартибда расмийлаштирган, Ўзбекистон Республикасининг хориждаги консуллик муассасаси консуллик округи ҳудудида доимий яшаётган фуқаролиги бўлмаган шахсни қайддан ўтказиш;

вақтинча консуллик рўйхати — хорижга вақтинча чиқиш рухсатномасини белгиланган тартибда расмийлаштирган, Ўзбекистон Республикасида доимий яшовчи фуқаролиги бўлмаган шахсларни Ўзбекистон

Республикасининг хориждаги консуллик муассасалари томонидан қайддан ўтказиш;

консуллик округи — консуллик муассасасига консуллик вазифаларини бажариш учун бириктирилган бир ёки бир неча давлат ҳудуди;

маълумотларни йиғиш пункти — паспорт олиш учун мурожаат қилган фуқароларнинг биографик маълумотларини ва биометрик параметрларини жамлаш, ушбу маълумотларни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Давлат персоналлаштириш марказига топшириш ҳамда фуқароларга биометрик параметрларга ега паспортлар бериш бўйича вазифаларни бажарувчи ички ишлар органларининг миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмалари, Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигининг Консуллик-ҳуқуқ департаменти, Ўзбекистон Республикасининг хориждаги консуллик муассасалари;

ҳаракатланиш ҳужжати олиш учун талабнома — ҳаракатланиш ҳужжати олувчи ҳақида маълумотларни йиғиш пункти томонидан шакллантирилган биографик маълумотлар ва биометрик параметрларни ўз ичига олган электрон ҳужжат (талабнома).

васийлик — ўн тўрт ёшга тўлмаган етим болаларни ва ота-онасининг қарамоғидан маҳрум бўлган болаларни, шунингдек, суд томонидан муомалага лаёқатиз деб топилган фуқароларни таъминлаш, уларга тарбия ва таълим бериш, уларнинг мулкӣ ва шахсий номулкӣ ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш мақсадида жойлаштиришнинг ҳуқуқӣ шакли;

даволаш муассасалари — санаторийлар, даволаш пансионатлари, давлат тасарруфидаги ва хусусий клиникалар, шифохоналар, касалхоналар ва бошқа тиббий муассасалар;

ҳарбий ҳисоб ҳужжатлари — чақирув участкасида қайд етилганлиги ҳақидаги гувоҳнома (чақирилувчилар учун), ҳарбий гувоҳнома ва захирадаги офицернинг гувоҳномаси (ҳарбий хизматга мажбурлар учун);

ҳомийлик — ўн тўрт ёшдан ўн саккиз ёшгача бўлган етим болаларни ва ота-онасининг қарамоғидан маҳрум бўлган болаларни, шунингдек, суд томонидан муомала лаёқати чекланган фуқароларни таъминлаш, уларга тарбия ва таълим бериш, уларнинг мулкӣ ва шахсий номулкӣ ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш мақсадида жойлаштиришнинг ҳуқуқӣ шакли;

ЯИДХП — Ягона интерактив давлат хизматлари портали;

«Е-меҳмон» дастури — меҳмонхона ва бошқа жойлаштириш воситаларида яшовчиларни ҳисобга олишнинг махсус электрон автоматлаштирилган дастури.

чет эллик инвестор - Ўзбекистон Республикаси ҳудудида товарлар ишлаб чиқариш ва хизматлар кўрсатиш бўйича корхоналар ташкил қилиш учун камида 3 миллион АҚШ доллари миқдорида инвестиция киритган чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс — чет эл инвестициялари иштирокидаги корхона муассиси (иштирокчиси);

манзил тизими - чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни доимий рўйхатга олиш билан боғлиқ ҳаракатларнинг идоралараро электрон ҳамкорлик орқали амалга оширилишини таъминловчи автоматлаштирилган ахборот тизими;

миллий паспорт ёки ҳаракатланиш ҳужжати - чет эл фуқаросининг хорижга чиқиш миллий паспорти ёки хорижий давлатда доимий яшовчи фуқаролиги бўлмаган шахснинг хорижга чиқиш ва ҳаракатланиш ҳужжати;

яшаш гувоҳномаси - чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг Ўзбекистон Республикасида доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олинганлигини ҳамда егасининг шахсини ва фуқаролигини тасдиқловчи ҳужжат. Мазкур ҳужжат Ўзбекистон Республикаси ҳудудида ҳақиқийдир;

ID-карта - чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг Ўзбекистон Республикасида доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олинганлигини ҳамда егасининг шахсини ва фуқаролигини тасдиқловчи, шунингдек, егасининг шахсий биографик маълумотлари ва биометрик параметрлари киритилган электрон ташувчи қурилмага (чипга) ега бўлган ҳужжат. Мазкур ҳужжат Ўзбекистон Республикаси ҳудудида ҳақиқийдир;

янги қурилган кўчмас мулк - туман (шаҳар) ҳокимининг қурилиши тугалланган бинони, иншоотни, уй-жойни фойдаланишга қабул қилиб олиш тўғрисида комиссия далолатномасини тасдиқлаш ҳақидаги қарори асосида мулк ҳуқуқи вужудга келган ҳамда қабул қилиб олинганига уч йилдан кўп бўлмаган кўчмас мулк.

жойлаштириш воситалари - меҳмонхоналар, апартаментлар, апартаментлар комплекси (резиденция), спа-меҳмонхоналар, бутик-отеллар, мотеллар, туристик лагерлар, дам олиш уйлари ва зоналари, туристик қишлоқлар, кемпинглар, санаторийлар, пансионатлар, дам олиш зоналари ва уйлари (марказлари), туризм ва спорт базалари, палаткали (кемпинг) лагерлар ва комплекслар, оилавий меҳмон уйлари, ўтов ва палаткали лагерлар ва бошқа объектлар, шунингдек, тунаш учун қайта жиҳозланган ер усти автотранспортлари;

вақтинча рўйхат - чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни жойлаштириш воситалари, даволаш муассасаларида вақтинча рўйхатга олиш ёки ички ишлар органларининг миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмалари томонидан хусусий уй-жой, корхона, ташкилот ва муассасалар тасарруфидаги ётоқхоналарда вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш;

чет эллик инвестор - хорижий инвестиция киритиш вақтида Ўзбекистон Республикасида белгиланган базавий ҳисоблаш миқдорининг камида 8500 бараварида хўжалик жамиятларининг аксиялари ва улушларини сотиб олиш, шунингдек, чет эл инвестициялари иштирокидаги корхоналар ташкил этиш шаклида Ўзбекистон Республикаси иқтисодиётига инвестиция киритган ҳамда амал қилиш муддати уч йилгача бўлган кўп марталик инвестиция визасига ега чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс.

доимий яшашга рухсатнома бериш - бошқа давлатлардан келган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлар ҳудудида доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш ҳамда уларга яшаш гувоҳномаси ёки ID-карта расмийлаштириб бериш;

фуқаролиги бўлмаган шахснинг биометрик ҳаракатланиш ҳужжати - Ўзбекистон Республикасида доимий яшовчи фуқаролиги бўлмаган шахснинг хорижда шахсини тасдиқловчи, егасининг шахсий биографик маълумотлари ва биометрик параметрлари киритилган электрон ташувчи қурилмага (чипга) ега бўлган ҳужжат.

реабилитация маркази — муайян яшаш жойига ега бўлмаган шахсларни уларнинг шахси аниқлангунгача суднинг ажрими асосида ўттиз суткадан кўп бўлмаган муддатга сақлаб туриш ва реабилитация қилиш учун мўлжалланган ички ишлар органлари тизимидаги давлат муассасаси;

муайян яшаш жойига ега бўлмаган шахс — шахсини тасдиқловчи ҳужжати, шунингдек, бирон-бир манзилда доимий ёки вақтинча яшаш жойи

бўйича рўйхатга олинмаган ёхуд яшаш жойи бўйича ҳисобда турмаган, ғайриижтимоий хулқ-атворли, ҳуқуқбузарлик содир етишга мойил бўлган 18 ёшдан ошган шахс;

реабилитасия қилиш — муайян яшаш жойига ега бўлмаган шахсларга ҳуқуқий, ижтимоий, психологик, тиббий ва бошқа турдаги ёрдам кўрсатиш, шунингдек, уларга жамиятда қабул қилинган хулқ-атвор нормалари ва қоидаларини сингдиришга қаратилган чора-тадбирлар мажмуи.

Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг хорижга чиқиш биометрик паспорти — хорижга чиқиш ҳамда Ўзбекистон Республикаси ҳудудига кириш, шунингдек, хорижда туриш вақтида егасининг шахсини ва Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигини тасдиқлайдиган, паспорт егасининг шахсий биографик маълумотлари ва биометрик параметрлари сақланган электрон ахборот ташувчига (чипга) ега бўлган ҳужжат;

верификация — паспортга киритилган биометрик параметрлар унинг егасининг биометрик параметрлари билан мослигини машинада текшириш;

хорижда вақтинча бўлиб турган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари — Ўзбекистон Республикасида доимий яшайдиган, хорижга чиқиб, вақтинча у ерда бўлиб турган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари;

хорижда доимий яшайдиган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари — Ўзбекистон Республикасидаги доимий яшаш жойи бўйича рўйхати бекор қилиниб, хорижга доимий яшашга чиқиш учун белгиланган тартибда рухсатнома расмийлаштирган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари;

паспорт олиш учун талабнома — паспорт олувчи ҳақида маълумотларни йиғиш пункти томонидан шакллантирилган биографик маълумотлар ва биометрик параметрларни ўз ичига олган электрон ҳужжат;

персоналлаштириш — паспорт егасининг биографик маълумотларини ва биометрик параметрларини паспорт бланкига киритиш;

маълумотларни йиғиш пункти — хорижга чиқиш биометрик паспортини олиш учун мурожаат қилган фуқароларнинг биографик маълумотларини ва биометрик параметрларини жамлаш, ушбу маълумотларни Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Давлат персоналлаштириш марказига (кейинги ўринларда — ДПМ) юбориш ҳамда фуқароларга янги расмийлаштирилган биометрик параметрли паспортларни бериш вазифаларини бажарувчи ички ишлар органларининг миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлинмалари ҳамда туман (шаҳар) Давлат хизматлари марказлари;

хизматдан фойдаланувчи — хорижга чиқиш биометрик паспортини расмийлаштириш ва олиш учун мурожаат етган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари (доимий яшаш жойи бўйича рўйхати бекор қилиниб, хорижга доимий яшашга чиқиб кетган ва доимий консуллик рўйхатида турадиган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари бундан мустасно).

давлат персоналлаштириш маркази - «Хорижга чиқиш паспорти» тизимини яратиш ва Ўзбекистон Республикаси биометрик паспорт тизимини модернизасия қилиш бўйича лойиҳа буюртмачиси ва лойиҳа бошқарилишини таъминловчи орган;

биометрик ҳужжат олиш учун талабнома – биометрик ҳужжат олувчи ҳақида маълумотларни йиғиш пункти томонидан шакллантирилган биографик маълумотлар ва биометрик параметрларни ўз ичига олган электрон ҳужжат;

ватандошнинг оила аъзолари - ватандошнинг турмуш ўртоғи, унинг ота-онаси ва фарзандлари (фарзандликка олувчилар ва фарзандликка олинганлар);

таклиф қилувчи - Ўзбекистон Республикаси ҳудудида доимий яшовчи, унга нисбатан турмуш ўртоғи, тўғри шажара бўйича биринчи, иккинчи, учинчи даражали ва ён шажара бўйича қариндошлар-ватандошларга ега бўлган Ўзбекистон Республикаси фуқароси;

ВТД турдаги кириш визаси - Ўзбекистон Республикасида доимий истиқомат қилувчи ва унинг фуқаролари бўлган қариндошлари томонидан берилган таклифнома асосида келадиغان, амал қилиши мобайнида Ўзбекистон Республикаси ҳудудига чекланмаган марта ташриф буюрадиغان ватандошлар ва уларнинг оила аъзолари учун 2 йил муддатга бериладиغان виза тоифаси;

МваФР бўлинмалари - Қорақалпоғистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бошқармаси, вилоятлар ички ишлар бошқармаларининг миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бошқармаси, шаҳар (туман) ички ишлар бўлимлари ички ишлар органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бошқармаларининг миграция ва фуқароликни расмийлаштириш бўлимлари.

фуқаролиги бўлмаган шахс - Ўзбекистон Республикаси ҳудудида доимий яшаб турган, Ўзбекистон Республикасининг фуқароси бўлмаган ва ўзининг чет давлат фуқаролигига мансублигига доир далилга ега бўлмаган шахс;

яшаш гувоҳномаси - Ўзбекистон Республикасида доимий яшашга рухсат берилганлигини исботлайдиган фуқаролиги йўқ шахслар ёки хорижий фуқароларнинг шахсини тасдиқловчи ҳужжат;

хорижий инвестор - хорижий инвестиция киритиш вақтида Ўзбекистон Республикасида белгиланган базавий ҳисоблаш миқдорининг камида 8500 бараварида хўжалик жамиятларининг аксиялари ва улушларини сотиб олиш, шунингдек, чет эл инвестициялари иштирокидаги корхоналар ташкил этиш шаклида Ўзбекистон Республикаси иқтисодиётига инвестиция киритган ҳамда амал қилиш муддати уч йилгача бўлган кўп марталик инвестиция визасига ега чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс;

вақтинча прописка - чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни жойлаштириш муассасалари, даволаш муассасаларида вақтинча ҳисобга олиш ёки ички ишлар органларида вақтинча прописка қилиш;

транзит визаси - Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали транзит билан ўтувчи хорижий фуқароларга 3 кунгача муддатга бериладиغان виза;

хорижий инвестор - хорижий инвестиция киритиш вақтида Ўзбекистон Республикасида белгиланган базавий ҳисоблаш миқдорининг камида 8500 бараварида хўжалик жамиятларининг аксиялари ва улушларини сотиб олиш, шунингдек, чет эл инвестициялари иштирокидаги корхоналар ташкил этиш шаклида Ўзбекистон Республикаси иқтисодиётига инвестиция киритган ҳамда амал қилиш муддати уч йилгача бўлган кўп марталик инвестиция визасига ега чет эл фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахс.

фуқарони рўйхатга олиш ва рўйхатдан чиқариш - фуқаронинг Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги муайян жойда доимий ёки вақтинча яшаш фактининг Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг тегишли хизматлари томонидан белгиланган тартибда қайд қилиниши;

токен - ихчам электрон курилма, УСБ-калит. Фойдаланувчини тизимда кайд етиш, электрон ёзишмаларни химоялаш ва ахборот ресурслари билан маълумотлар алмашинуви хавфсизлигини таъминлаш учун хизмат қилади;

сертификасия - тизимда фойдаланувчилар томонидан электрон калит (токен) ёрдамида маълум бир турдаги амалларни бажариш учун рухсат берилиши;

талабнома - тегишли ваколатли органларнинг ёзма талабига биноан шахснинг Ўзбекистон Республикаси ҳудудида маъмурий жавобгарликка тортилган ёки тортилмаганлиги ҳақидаги маълумотларни сўраш учун белгиланган шаклдаги расмий ҳужжат;

верификасия - ҳужжат егасининг биометрик параметрларини, ҳужжатга киритилган биометрик параметрлар билан мослигини махсус машина ёрдамида текшириш;

СРЛ - қайтариб олинган сертификатлар рўйхати;

СССА - Давлатлар томонидан кабул қилинадиган сертификатлаш маркази;

ДЕССО - Биометрик ҳужжатни ДЕССО курилмаси ёрдамида электрон чипдаги маълумотларни ўқиштиш қўрилмаси;

ГУИД (Глобаллй Униқуе Идентифиер) - Талабноманинг 32 рақам ва ҳарфлар кетма-кетлигидан иборат ягона статистик идентификатор;

ИСаО - “Фуқаро авиасияси ҳалқаро ташкилоти” Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг фуқаро авиасияси ҳалқаро меъёрларини белгиловчи махсус ташкилоти, хавфсизликни таъминлаш, самарадорликни ошириш мақсадида ривожланишга кўмаклашади. Ўзбекистон Республикаси 1992 йилдан ИСаО - “Фуқаро авиасияси ҳалқаро ташкилоти”га аъзо;

ПИН (Персонал Идендифисатион Нумбер) - шахсий таниб олиш учун рақам, Токендан фойдаланишда тизимга кириш учун рақамлар кетма-кетлигидан иборат калит(парол);

ПУК (Персонал Унблоскинг Кей) - блокдан ечадиган персонал калит;

ВПН (Виртуал Привате Нетворк) - автоматлаштирилган иш жойи ва сервер курилмалари орасида тармоқ хавфсизлигини таъминлаш технологияси бўлиб махсус тармоқ курилмалари (Сиссо) ёрдамида;

маъмурий жавобгарликка тортилиш ёши - Маъмурий ҳуқуқбузарлик содир етган пайтда ўн олти ёшга тўлган шахслар, агар Ўзбекистон Республикаси МЖТКда бошқача қоида назарда тутилмаган бўлса, маъмурий жавобгарликка тортилади.

маъмурий ҳуқуқбузарлик тушунчаси - Маъмурий ҳуқуқбузарлик деганда қонун ҳужжатларига биноан маъмурий жавобгарликка тортиш назарда тутилган, шахсга, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва еркинликларига, мулкчиликка, давлат ва жамоат тартибига, табиий муҳитга тажовуз қилувчи ғайриҳуқуқий, айбли (қасддан ёки еҳтиёцизлик орқасида) содир етилган ҳаракат ёки ҳаракацизлик тушунилади;

маъмурий ҳуқуқбузарликни қасддан содир етиш - Маъмурий ҳуқуқбузарлик содир етган шахс ўз ҳаракати ёки ҳаракацизлиги ғайриҳуқуқий эканлигини билган бўлса, унинг зарарли оқибатларига кўзи етган, юз беришини истаган бўлса ёки бу оқибатларнинг келиб чиқишига онгли равишда йўл қўйган бўлса, бундай маъмурий ҳуқуқбузарлик қасддан содир етилган деб ҳисобланади;

маъмурий ҳуқуқбузарликни еҳтиёцизлик орқасида содир етиш - Маъмурий ҳуқуқбузарлик содир етган шахс ўз ҳаракати ёки ҳаракацизлиги зарарли оқибатларга олиб келиши мумкинлигини олдиндан кўра билган

бўлса ҳам, лекин калтабинлик билан уларнинг олдини олиш мумкин деб ўйлаган бўлса, ёхуд бундай оқибатларнинг келиб чиқиши мумкинлигини олдиндан кўриши лозим ва мумкин бўлгани ҳолда олдиндан кўра билмаган бўлса, бундай маъмурий ҳуқуқбузарлик еҳтиёцизлик орқасида содир етилган деб ҳисобланади;

жиноят тушунчаси – Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодекси билан тақиқланган, айбли ижтимоий хавфли қилмиш (ҳаракат ёки ҳаракацизлик) жазо қўллаш таҳдиди билан жиноят деб топилади;

қасдан содир етилган жиноят – жиноят тамом бўлган пайт ижтимоий хавфли қилмиш бажарилган вақт деб ҳисобланган бўлиб, уни содир етган шахс ўз қилмишининг ижтимоий хавфлилик хусусиятини англаган ва шундай қилмишни содир етишни истаган бўлса, бундай жиноят қасдан содир етилган деб топилади;

еҳтиёцизлик орқасида содир етилган жиноят - ўз-ўзига ишониш ёки бепарволик орқасида содир етилган ижтимоий хавфли қилмиш еҳтиёцизлик орқасида содир етилган жиноят;

жиноий жавобгарликка тортилиш ёши – жиноят содир етгунга қадар ўн олти ёшга тўлган, ақли расо жисмоний шахслар жавобгарликка тортиладилар.

маълумотларнинг идоравий базаси - Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳридаги ваколатли органлар барча бўлинмаларининг (туман, шаҳар, вилоят, республика бўғинининг) қарорлари асосида маъмурий ҳуқуқбузарлик содир етган шахслар ва жабрланувчилар тўғрисидаги ахборот мавжуд бўлган маълумотларнинг идоравий электрон базаси;

маълумотларнинг ҳудудий базаси - Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳридаги барча ваколатли органларнинг қарорлари асосида маъмурий ҳуқуқбузарлик содир етган шахслар ва жабрланувчилар тўғрисидаги ахборот мавжуд бўлган маълумотларнинг ҳудудий электрон базаси;

ягона марказлаштирилган ахборот тизими - республика бўйича маъмурий ҳуқуқбузарлик содир етган шахслар ва жабрланувчилар тўғрисидаги маълумотларнинг ягона марказлаштирилган электрон базаси;

ваколатли органлар — қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда маъмурий ҳуқуқбузарликлар юзасидан иш юритиш ва тегишли жазо чораларини қўллаш ваколатига ега бўлган давлат органлари;

ваколатли органнинг ҳудудий бўлинмаси - Қорақалпоғистон Республикаси, вилоят бўғинининг ваколатли таркибий тузилмаси;

хос рақам - ягона марказлаштирилган ахборот тизими томонидан маъмурий баённома рақамига боғлиқ бўлмаган, маъмурий жазога тортилган шахсга нисбатан ахборот тизимида киритилган қарорга бериладиган идентификациялаш рақами;

биллинг тизими - маъмурий жазо чорасига тортилган шахсларга нисбатан ундирилган ёки тўланган жарима йиғимларини (суммаларини) автоматлаштирилган электрон тўлов тизимлари орқали ҳисобга олиш тизими;

чет давлат фуқароси ва фуқаролиги бўлмаган шахснинг идентификация ID-карта си — егасининг шахсини ва фуқаролигини ҳамда Ўзбекистон Республикаси ҳудудида доимий рўйхатга олинганлигини тасдиқловчи, егасининг шахсий биографик ва биометрик маълумотлари киритилган электрон ташувчи қурилма (чип)га ега бўлган ҳужжат;

Ўзбекистон Республикасининг Давлат чегараси — Ўзбекистон Республикаси ҳудуди доирасини (куруқликда, сувда, ер остида ва ҳаво бўшлиғида) белгиловчи чизик ва бу чизик бўйича ўтувчи вертикал сатҳ;

чегара зонаси — Ўзбекистон Республикаси Давлат чегараси туташ ҳудуднинг бир қисми бўлиб, унинг доирасида чегара режими жорий этилади;

чегара минтақаси — чегара зонасининг Ўзбекистон Республикаси Давлат чегараси чизиғига бевосита туташ қисми;

чегара дарёлари, кўллари ва бошқа сув ҳавзалари — Ўзбекистон Республикаси Давлат чегарасининг чизиғи ўтган, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Давлат чегарасига бевосита туташган ва чегара минтақасида жойлашган сув объектлари, гидрография элементлари;

тозалаш минтақаси — Ўзбекистон Республикасининг Давлат чегараси бўйлаб, шунингдек, чегара дарёлари ва сув ҳавзаларининг қирғоқларида унинг техник тавсифларига мувофиқ сувини муҳофаза қилиш зонасининг ташқи чегараси бўйлаб ўтган жойнинг 5 метр кенгликдаги минтақаси;

профилактика минтақаси — Ўзбекистон Республикасининг Давлат чегараси бўйлаб, шунингдек, чегара дарёлари ва сув ҳавзаларининг қирғоқларида унинг техник тавсифларига мувофиқ сувини муҳофаза қилиш зонасининг ташқи чегараси бўйлаб ўтган жойнинг 100 метр кенгликдаги минтақаси;

чегара зонасидаги чегара режими — чегара зонасига кириш (чиқиш), ундан ўтиш, бўлиш (яшаш), ҳаракатланиш ва хўжалик ҳамда бошқа фаолиятни амалга ошириш тартибини белгилайдиган қоидалар тўплами;

чегара минтақасидаги чегара режими — алоҳида режим чекловлари ўрнатиладиган чегара минтақасига кириш (чиқиш), ундан ўтиш, бўлиш, ҳаракатланиш ва хўжалик ҳамда бошқа фаолиятни амалга ошириш тартибини белгилайдиган қоидалар тўплами.

фуқаролиги бўлмаган шахснинг биометрик ҳаракатланиш ҳужжати — Ўзбекистон Республикасида доимий яшовчи фуқаролиги бўлмаган шахснинг хорижда шахсини тасдиқловчи, егасининг шахсий биографик маълумотлари ва биометрик параметрлари киритилган электрон ташувчи қурилмага (чипга) ега бўлган ҳужжат.

Фойдаланилган адабиётлар:

I. Асосий адабиётлар:

1. *Н.Т. Исмоилов, Д.Д. Бабаев* Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишларни юритиш: Ўқув қўлланма. – Т.: Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, – 2014.
2. *Х.Х. Бахрамов* Ички ишлар идоралари томонидан маъмурий мажбурлаш чораларини қўллаш асослари ва тартиби: Ўқув қўлланма – Т.: Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2014.
3. Ўзбекистон Республикасида миграция сиёсатини таъминлаш муаммолари ва ечимлари: Республика илмий-амалий конференция материаллари (2019 йил 17 май). – Т.: Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2019.
4. Ҳуқуқбузарликларнинг сабаб ва шароитларини аниқлаш, таҳлил қилиш ва бартараф етиш. Ўқув қўлланма. Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2017.,
5. Ёшларнинг ҳуқуқий онги ва маданиятини юксалтириш. Ўқув қўлланма. Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2017.
6. Ички ишлар органлари тизимидаги туб ислохотлар – халқ манфаатларига хизмат қилишни таъминлаш кафолати. Ўқув қўлланма. Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2020.,
7. Ички ишлар органлари фаолияти. Дарслик. Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2020.

II. Қўшимча адабиётлар.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарлари:

1. *Мирзиёев Ш.М.* Еркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо етамиз. – Т., “Ўзбекистон”, 2016. – 56 б.
2. *Мирзиёев Ш.М.* Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. – Т., “Ўзбекистон”, 2017. – 48 б.
3. *Мирзиёев Ш.М.* Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик - ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қонидаси бўлиши керак. – Т., “Ўзбекистон”, 2017. – 104 б.
4. *Мирзиёев Ш.М.* Буюк келажагимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамиз. – Т., “Ўзбекистон”, 2017. – 488 б.
5. *Мирзиёев Ш.М.* Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом еттириб, янги босқичга кўтарамиз. – Т., “Ўзбекистон”, 2017. – 596 б.
6. *Мирзиёев Ш.М.* Халқимизнинг розилиги бизнинг фаолиятимизга берилган энг олий баҳодир. – Т., “Ўзбекистон”, 2018. – 512 б.

III. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар:

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. – Т: Ўзбекистон, 2023й
2. Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодекси. – Т., 2021
3. Ўзбекистон Республикасининг Жиноят-процессуал кодекси. – Т., 2021.
4. Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекси.– Т., 2021. – Лех.уз.
5. Ўзбекистон Республикасининг 2000 йил 15 декабрдаги “Терроризмга қарши кураш тўғрисида”ги ЎРҚ-167-ИИ-сон қонуни.
6. Ўзбекистон Республикасининг 2016 йил 16 сентябрдаги “Ички ишлар органлари тўғрисида”ги қонуни // Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари

тўплами. – Т., 2016.– № 38.– 438-м.

7. Ўзбекистон Республикасининг 2017 йил 3 январдаги “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида”ги қонуни // Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами. – Т., 2017.

8. Ўзбекистон Республикасининг 2017 йил 11 сентябрдаги “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида”ги (янги таҳрири) қонуни // Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами. – Т., 2017.

9. Ўзбекистон Республикасининг 2018 йил 30 июлдаги “Экстремизмга қарши кураш тўғрисида”ги ЎРҚ-489-сон қонуни;

10. Ўзбекистон Республикасининг 2020 йил 13 мартдаги “Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги тўғрисида” ЎРҚ-610-сон Қонуни

11. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 10 апрелдаги “Ички ишлар органларининг фаолияти самарадорлигини тубдан ошириш, жамоат тартибини, фуқаролар ҳуқуқлари, еркинликлари ва қонуний манфаатларини ишончли ҳимоя қилишни таъминлашда уларнинг масъулиятини кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-5005-сон Фармони // Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами. 2017.

12. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 12 апрелдаги “Ички ишлар органлари фаолиятини янада такомиллаштиришга доир ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-2883-сон Қарори

13. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 30 майдаги “Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг биометрик паспортлари ҳамда Ўзбекистон Республикасида фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг биометрик ҳаракатланиш ҳужжатларининг ҳисобини юритиш ва йўқ қилишни тартибга солиш тўғрисида”ги ПФ-5061-сон Фармони

14. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 11 июлдаги “Ички ишлар органларининг миграция жараёнлари ва фуқароликни расмийлаштириш соҳасидаги фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3126-сон Қарори

15. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 16 августдаги “Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг хорижга чиқиш тартибини такомиллаштиришга доир муҳим чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПФ-5156-сон Фармони;

16. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 29 ноябрдаги “Ички ишлар органлари кадрлари билан ишлаш ва уларнинг хизматини ташкил этиш тартибини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3413-сон Қарори –

17. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 26 декабрдаги “Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг хорижга чиқиш биометрик паспортини расмийлаштириш ва бериш тизимини яратиш ҳамда Ўзбекистон Республикаси биометрик паспорт тизимини модернизасия қилишга доир кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-4079–сон Қарори;

18. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 06 мартдаги “Жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасида ички ишлар органлари фаолиятини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-6196-сон Фармони;

19. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 22 апрелдаги “Доимий прописка қилиш ҳамда турган жойи бўйича ҳисобга олиш тартибини ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-5984-сон Фармони;

20. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 29 ноябрдаги

“Ўзбекистон Республикаси жамоат хавфсизлиги концепциясини тасдиқлаш ва уни амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ 27-сон Фармони;

21. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 2 апрелдаги “Ички ишлар органларининг жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасидаги фаолиятини янада такомиллаштириш бўйича кўшимча ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-5050-сон қарори;

22. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 15 апрелдаги “Ички ишлар органлари учун профессионал кадрларни тайёрлашнинг сифат жиҳатидан янги тизимини жорий этиш бўйича чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-5076-сон қарори;

23. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги “2022-2026 йилларга мўлжалланган янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида”ги ПФ-60-сон Фармони;

24. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йил 21 ноябрдаги “Хорижий фуқароларнинг ва фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг Ўзбекистон Республикасига келишлари, кетишлари, бу ерда бўлишлари ва транзит ўтишлари тартиби ҳақида”ги 408-сон Қарори;

25. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 22 октябрдаги “Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларни доимий ва вақтинча прописка қилиш тартибини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” 2018 йил 28 августдаги ПҚ-3924-сон қарорини амалга ошириш чора-тадбирлари ҳақида”ги 845-сон Қарори;

26. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 6 мартдаги “Ўзбекистон Республикасида идентификация ID-карта ларини расмийлаштириш ва бериш тизимини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 129-сон Қарори;

27. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 22 майдаги “Ўзбекистон Республикасида доимий ва вақтинча прописка қилиш тартибини янада соддалаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2019 йил 28 декабрдаги 1049-сон қарорига ўзгартириш ва кўшимчалар киритиш тўғрисида 320-сон Қарори;

28. Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирининг 2021 йил 1 январдаги “Ички ишлар органларида жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари билан ишлаш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги 2-сон буйруғи.

29. Ўзбекистон Республикаси ИИВнинг 2019 йил 10 майдаги “Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг хорижга чиқиш биометрик паспортини расмийлаштириш учун анкета шаклини тасдиқлаш ҳақида”ги 125-сон буйруғи;

Электрон таълим ресурслари:

<http://mvd.uz> (Ўзбекистон Республикаси ИИВ);

<http://ipkmvd.uz> (Ўзбекистон Республикаси ИИВ Малака ошириш институти);

<http://akadmvd.uz> (Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси);

<http://lex.uz> (Ўзбекистон Республикаси Қонун хужжатлари маълумотлари миллий базаси);

<http://www.sil.uz> (Тошқент давлат юридик университети);

<http://www.connect.uz> (Ўзбекистон умумтаълим портали);

<http://uzsci.net> (Илмий таълим тармоғи);

**ОТАЕВ ЎТКИРБЕК МАТЁҚУБОВИЧ,
МЕЛИКУЛОВ НУРЖОВ ЛАТИПОВИЧ**

**ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИ “МИГРАЦИЯ ВА ФУҚАРОЛИКНИ
РАСМИЙЛАШТИРИШ ХИЗМАТИ”ГА ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН
ХОДИМЛАРНИ БОШЛАНҒИЧ КАСБИЙ ТАЙЁРГАРЛИК ЎҚУВ
КУРСИНИНГ “МИГРАЦИЯ ВА ФУҚАРОЛИКНИ
РАСМИЙЛАШТИРИШ ФАОЛИЯТИ” МОДУЛИ БЎЙИЧА**

ЎҚУВ-УСЛУБИЙ МАЖМУА

Мухаррир Н.З. Тасимов

Босишга руҳсат этилди. Нашриёт ҳисоб табоғи 13,7.
Буюртма № _____. Адади 50 нусха.
Ўзбекистон Республикаси ИИВ Малака ошириш институти,
100213. Тошкент шаҳар. Ҳусайн Байқаро кўчаси, 27а-уй.